

Årsredovisning 2019

Landskapet Ålands förvaltning och ekonomi

Årsredovisning 2019

Innehåll

Årsredovisning 2019.....	1
Förvaltningsberättelse.....	1
Landskapsregeringens översikt	1
Nyheter 2019.....	2
Index för hållbarhetsredogörelser	3
Självstyrelsemyndigheterna.....	5
Ålands lagting	5
Lagtingsarbetet.....	7
Uppföljning.....	8
Ålands delegation i Nordiska rådet.....	9
Uppföljning.....	10
Östersjösamarbete BSPC.....	10
Lagtingets bibliotek	11
Landskapsrevisionen.....	12
Landskapsrevisionens översikt.....	12
Uppföljning.....	12
Ålands landskapsregering	13
Landskapsregeringen och dess verksamhet	13
Uppföljning.....	16
Regionkommittén.....	16
Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland.....	17
Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar	17
Mål 1: Välmående människor vars inneboende resurser växer.....	18
Mål 2: Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället.....	19
Mål 3: Allt vatten har god kvalitet.....	19
Mål 4: Ekosystem i balans och biologisk mångfald	20
Mål 5: Attraktionskraft för boende, besökare och företag.....	20
Mål 6: Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet	21
Mål 7: Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster	22
Landskapsförvaltningens övergripande områden	23
Strategisk hållbarhet och styrning	23
Värdegrund.....	24
Process- och metodbeskrivning	24
Prioriterade hållbarhetsfrågor	25
Landskapsförvaltningens organisation.....	28
Personalen	29
Årsverken.....	29
Anställda.....	30
Åldersstruktur.....	31
Pensionsavgångar.....	31

Hälsorelaterad frånvaro	31
Företagshälsovård	32
Personalkostnader.....	32
Allmänna förvaltningen	34
Regeringskansliet	34
Översikt	34
Uppföljning.....	37
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	44
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	44
Redogörelse för den interna kontrollen.....	45
Lagberedningen.....	47
Översikt	47
Uppföljning.....	49
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	50
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	51
Finansavdelningen.....	52
Översikt	52
Uppföljning.....	54
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	58
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	59
Redogörelse för den interna kontrollen.....	61
Social- och miljöavdelningen.....	64
Översikt	64
Uppföljning.....	66
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	78
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	79
Redogörelse för den interna kontrollen.....	79
Utbildnings- och kulturavdelningen.....	80
Översikt	80
Uppföljning.....	80
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	93
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	93
Redogörelse för den interna kontrollen.....	94
Näringsavdelningen	96
Översikt	96
Uppföljning.....	96
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	105
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	105
Redogörelse för den interna kontrollen.....	105
Infrastrukturavdelningen	107
Översikt	107
Uppföljning.....	108
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	118
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	118
Redogörelse för den interna kontrollen.....	119

Fristående enheter	121
Ålands fiskodling, Guttorp	121
Uppföljning	121
Verkstad och lager	122
Uppföljning	122
Vägunderhållsverksamhet	123
Uppföljning	123
Rederienheten.....	123
Uppföljning	123
Myndigheter	124
Ålands Statistik- och utredningsbyrå	124
Översikt	124
Uppföljning.....	125
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	126
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	126
Redogörelse för den interna kontrollen.....	127
Datainspektionen	128
Översikt	128
Uppföljning	128
Ålands energimyndighet	129
Översikt	129
Uppföljning.....	129
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	130
Ålands polismyndighet	131
Översikt	131
Uppföljning	131
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	133
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	133
Redogörelse för den interna kontrollen.....	134
Ålands ombudsmannamyndighet.....	135
Översikt	135
Uppföljning.....	136
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	139
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	139
Redogörelse för den interna kontrollen.....	140
Lotteriinspektionen	141
Översikt	141
Uppföljning.....	141
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	142
Upphandlingsinspektionen	143
Översikt	143
Uppföljning	143
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	143
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	143
Redogörelse för den interna kontrollen.....	143

Ålands hälso- och sjukvård	144
Översikt	144
Uppföljning.....	145
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	148
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	148
Redogörelse för den interna kontrollen.....	149
Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	150
Översikt	150
Uppföljning.....	152
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	154
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	154
Redogörelse för den interna kontrollen.....	155
Högskolan på Åland	156
Översikt	156
Uppföljning.....	157
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	159
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	159
Redogörelse för den interna kontrollen.....	159
Ålands folkhögskola	161
Översikt	161
Uppföljning.....	161
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	163
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	163
Redogörelse för den interna kontrollen.....	163
Ålands musikinstitut	164
Översikt	164
Uppföljning.....	164
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	166
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	166
Redogörelse för den interna kontrollen.....	166
Ålands gymnasium	167
Översikt	167
Uppföljning.....	167
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	170
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	170
Redogörelse för den interna kontrollen.....	170
Ålands sjösäkerhetscentrum	171
Översikt	171
Uppföljning.....	172
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	174
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	174
Redogörelse för den interna kontrollen.....	174
Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	175
Översikt	175
Uppföljning.....	175

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	177
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	177
Redogörelse för den interna kontrollen.....	177
Fordonsmyndigheten.....	178
Översikt	178
Uppföljning.....	178
Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi	179
Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten.....	179
Redogörelse för den interna kontrollen.....	179
Årsbokslut.....	180
Bilagor	229
Bilaga 1: Åtgärdsuppmaningar	229
Bilaga 2: Ålands naturreservat	230
Bilaga 3: Landskapets fastighetsverk	233
Revisionsberättelse	235

Förvaltningsberättelse

Landskapsregeringens översikt

Föreliggande årsredovisning 2019 för landskapet Åland omfattar förvaltningsberättelse och bokslut. Enligt 20 § i finansförvaltningslagen omfattar landskapsbokslutet en resultaträkning, balansräkning, finansieringsanalys, budgetuppföljning samt noter för att ge en sådan rättvisande bild som avses i 19 § 2 mom.

Landskapet Åland lever då denna årsredovisning sammanställs under förhållanden som inte tidigare förekommit. I Finland råder sedan den 16 mars undantagstillstånd till följd av den pandemi, Covid - 19, som spridningen av coronaviruset förorsakat. Pandemin är global men verkningarna har varit snabba och påtagliga även för samhällslivet på Åland. Enligt 27 § 34 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om beredskap inför undantagsförhållanden. Beredskapslagen (FFS 1552/2011) och författningar som utfärdats med stöd av den gäller därmed också på Åland, även om samma uppgifter enligt självstyrelselagen eller landskapslagstiftning inte till alla delar handhas av motsvarande myndigheter som i riket eller landskapets lagstiftning i fråga inte i samtliga avseenden motsvarar innehållet i den rikslagstiftning som omnämns i beredskapslagen och ibruktagandeförordningen.

I strategin för att hantera pandemin ingår att minska de fysiska kontakterna, lokalt, nationellt och internationellt. Som ett led i ansträngningarna att begränsa smittspridningen stängdes gränsen i början av april för nästan all landgränsöverskridande passagerartrafik från och till Sverige.

Detta tillsammans med övriga restriktioner i smittbegränsningssyfte har fått en direkt och dramatisk effekt även på det åländska näringslivets verksamhetsförutsättningar. Följden är att ett stort antal företag har stora svårigheter och många anställda har blivit permitterade eller uppsagda.

Landskapsregeringen har i detta läge prioriterat arbetet med att lindra ekonomiska och övriga samhällseffekter av krisen medveten om att annat i sig angeläget arbete fått stå tillbaka. En följd av detta är att årsredovisningen inte kunnat fastställas inom den tid som anges i 19 § 3 mom. LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning.

Verksamhetsåret 2019 har i hög grad präglats av arbetet med att reformera de ekonomiska bestämmelserna i självstyrelselagen som bröts ut från totalreformen av självstyrelselagen för att hantera följderna av den landskapsreform Finland avsåg att gå in för. Ändringen av självstyrelselagen har nu antagits av såväl riksdagen som lagtinget och de nya bestämmelserna träder i kraft den 1.1.2021. Den höjning av avräkningsgrunden som erfordras för att det ekonomiska utfallet ska bli det som avsågs under beredningen av ändringen av självstyrelselagen är ännu under behandling i vartdera parlamentet.

Implementeringen av utvecklings- och hållbarhetsagendans vision och de sju strategiska utvecklingsmålen i det löpande arbetet har fortsatt under året genom att ta fram utkast till färdplaner med konkretiserade delmål. Hur långt arbetet framskridit framgår under ett särskilt avsnitt i förvaltningsberättelsen. Landskapsregeringen konstaterar att den pågående krisen inte föranleder någon ändring av de strategiska utvecklingsmålen men de förändrade ekonomiska och sociala aspekterna kommer att påverka utformningen av färdplanerna.

Nyheter 2019

Arbetet med att reformera förvaltningsberättelsen så att den tydligt återspeglar organisationer, strukturer, ansvarsområden och nivåer fortgår. I denna förvaltningsberättelse presenteras personalrelaterad information som gäller hela förvaltningen separat från den personaluppföljning som görs för allmänna förvaltningen inom regeringskansliets verksamhets- och ansvarsområde.

Redogörelse av det konkreta arbete som gjorts inom förvaltningen för att bidra till förverkligandet av de strategiska utvecklingsmålen i Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland sker i ett separat kapitel medan uppföljning av verksamheternas genomförda åtgärder och uppnådda resultat presenteras under respektive avdelning, verksamhet och myndighet där genomförandet har varit budgeterat.

Redogörelse över allmänna förvaltningens prioriterade hållbarhetsfrågor presenteras också i ett gemensamt övergripande kapitel medan de underliggande myndigheternas uppföljning av de prioriterade hållbarhetsfrågorna sker i myndigheternas redogörelser.

Bokslutet har kompletterats med några nya bilagor.

**ALLA KAN BLOMSTRA
I ETT BÄRKRAFTIGT SAMHÄLLE
PÅ FREDENS ÖAR**

Index för hållbarhetsredogörelser

Detta index återspeglar inte allt hållbarhetsarbete som genomförts eftersom verksamheterna inte alltid benämner sitt arbete som hållbarhet då det är en integrerad del av arbetet.

Upplysning	Rubriker i förvaltningsberättelsen eller länkar till hemsida
Allmänna upplysningar	
Information om organisationen	http://www.regeringen.ax
Vision	Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar (s. 17-22)
Information om anställda	Personalen (s. 29-33)
Strategi och hållbarhetssammanhang	Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland (s. 17), Strategisk hållbarhet och styrning (s. 23)
Landskapsregeringens värderingar	Värdegrund (s. 24)
Styrning	http://www.regeringen.ax/landskapsregeringens-organisation
Intressenter och intressentengagemang	Prioriterade hållbarhetsfrågor (s. 25-27)
Enheter som ingår i landskapsregeringen	Landskapsförvaltningens organisation (s. 28)
Innehåll och avgränsningar	Process- och metodbeskrivning (s. 24-25)
Väsentliga frågor	Prioriterade hållbarhetsfrågor (s. 25-27)
Hållbarhetsstyrning	
Hållbarhetsstyrning inom allmänna förvaltningen	Strategisk hållbarhet och styrning (s. 23)
Hållbarhetsstyrning inom avdelningarna	Strategisk hållbarhet och styrning (s. 23)
Hållbarhetsstyrning inom myndigheterna	ÅSUB - Hållbarhetsstyrning (s.124-125), Ålands energimyndighet - Hållbarhetsstyrning (s. 129), Ålands polismyndighet - Hållbarhetsstyrning (s.131), Ålands ombudsmannamyndighet - Hållbarhetsstyrning (s.135), Lotteriinspektionen - Hållbarhetsstyrning (s. 141), ÅHS - Hållbarhetsstyrning (s. 144), ÅMHM - Hållbarhetsstyrning (s. 150-149), Högskolan på Åland - Hållbarhetsstyrning (s. 156), Ålands folkhögskola - Hållbarhetsstyrning (s. 161), Ålands musikinstitut - Hållbarhetsstyrning (s.164), Ålands gymnasium - Hållbarhetsstyrning (s.167), Ålands sjösäkerhetscentrum - Hållbarhetsstyrning (s.171), AMS - Hållbarhetsstyrning (s. 175), Fordonsmyndigheten - Hållbarhetsstyrning (s.178)
Hållbarhetsstyrning för upphandling	
Hållbarhetsstyrning, avgränsningar och utvärderingar	Strategisk hållbarhet och styrning (s.23), Prioriterade hållbarhetsfrågor (s. 25-26)
Upphandling	
Upphandling i verksamheterna	Ålands polismyndighet - Hållbarhetsstyrning (s.131), Ålands ombudsmannamyndighet - Hållbarhetsstyrning (s. 135), Upphandlingsinspektionen - Översikt (s. 143), ÅMHM - Hållbarhetsstyrning (s. 150), Ålands folkhögskola - Hållbarhetsstyrning (s. 161), Ålands musikinstitut - Hållbarhetsstyrning (s. 164), Ålands sjösäkerhetscentrum - Hållbarhetsstyrning (s. 171)
Hållbarhetsstyrning av antikorrupktion	
Hållbarhetsstyrning, avgränsningar och utvärderingar	Strategisk hållbarhet och styrning (s.23), Prioriterade hållbarhetsfrågor (s. 26)
Antikorrupktion	
Risker för korrupktion, kommunikation, utbildning om antikorrupktion, bekräftade incidenter och vidtagna åtgärder	ÅSUB - Hållbarhetsstyrning (s. 124), ÅMHM - Hållbarhetsstyrning (s. 150), Ålands musikinstitut - Hållbarhetsstyrning (s. 164), Ålands sjösäkerhetscentrum - Hållbarhetsstyrning (s. 171)

Upplysning	Rubriker i förvaltningsberättelsen eller länkar till hemsida
Hållbarhetsstyrning av material	
Hållbarhetsstyrning, avgränsningar och utvärderingar	Strategisk hållbarhet och styrning (s. 23), Prioriterade hållbarhetsfrågor (s.26)
Material	
Material använt inom allmänna förvaltningen i den interna verksamheten	ÅMHM - Hållbarhetsstyrning (s. 150-149), Ålands folkhögskola - Hållbarhetsstyrning (s. 161), Ålands musikinstitut - Hållbarhetsstyrning (s. 164), Ålands sjösäkerhetscentrum - Hållbarhetsstyrning (s. 171)
Hållbarhetsstyrning av miljöbedömning av leverantörer	
Hållbarhetsstyrning, avgränsningar och utvärderingar	Strategisk hållbarhet och styrning (s. 23), Prioriterade hållbarhetsfrågor (s. 26)
Miljöbedömning av leverantörer	
Miljöbedömning av landskapsregeringens nuvarande leverantörer	Ålands ombudsmannamyndighet - Hållbarhetsstyrning (s. 135), ÅMHM - Hållbarhetsstyrning (s.151), Ålands musikinstitut - Hållbarhetsstyrning (s. 164), Ålands sjösäkerhetscentrum - Hållbarhetsstyrning (s. 172)
Hållbarhetsstyrning av utbildning och kompetensutveckling	
Hållbarhetsstyrning, avgränsningar och utvärderingar	Strategisk hållbarhet och styrning (s. 23), Prioriterade hållbarhetsfrågor (s. 26-27), Regeringskansliet - Översikt (s. 34-35)
Utbildning- och kompetensutveckling	
Utbildning och genomsnittlig utbildningstid per år per anställd	ÅSUB - Översikt (s. 124), Ålands polismyndighet - Hållbarhetsstyrning (s. 131), Lotteriinspektionen - Hållbarhetsstyrning (s. 141), ÅHS - Hållbarhetsstyrning (s.144), ÅMHM - Hållbarhetsstyrning (s. 151), Ålands sjösäkerhetscentrum - Hållbarhetsstyrning (s. 172)
Hållbarhetsstyrning för icke-diskriminering	
Hållbarhetsstyrning, avgränsningar och utvärderingar	Strategisk hållbarhet och styrning (s.23), Prioriterade hållbarhetsfrågor (s. 27)
Icke-diskriminering	
Icke-diskriminering, diskrimineringsincidenter och vidtagna åtgärder	ÅMHM - Hållbarhetsstyrning (s.151), Ålands musikinstitut - Hållbarhetsstyrning (s. 164), Ålands sjösäkerhetscentrum - Hållbarhetsstyrning (s.172), AMS - Hållbarhetsstyrning (s. 175)

Självstyrelsemyndigheterna

Ålands lagting

Sammansättning 1.1.2019 - 31.10.2019

P r e s i d i u m

Talman: Lindholm Gun-Mari, Lemland

Första vicetalman: Thörnroos Veronica, Brändö

Andra vicetalman: Eriksson Viveka, Finström

L e d a m ö t e r

Aaltonen Carina, Jomala

Carlsson Petri, Mariehamn (ersättare för Wille Valve)

Ehn Johan, Mariehamn

Eklund Brage, Eckerö

Eriksson Roger, Mariehamn (ersättare för Tony Asumaa)

Fredlund Fredrik, Jomala

Holmberg Igge, Mariehamn

Holmberg John, Mariehamn

Holmberg-Jansson Annette, Jomala (ersättare för Mika Nordberg)

Häggbloom Bert, Mariehamn

Häggbloom Lars, Hammarland

Jansson Harry, Jomala

Johansson Ingrid, Mariehamn

Jonsson Axel, Mariehamn

Karlsson Runar, Saltvik

Kemetter Sara, Mariehamn

Lindholm Mikael, Vårdö

Lundberg Britt, Mariehamn

Nordlund Roger, Mariehamn

Pettersson Jörgen, Mariehamn

Silander Tage, Mariehamn

Staffas Mikael, Mariehamn (ersättare för Mats Perämaa)

Sundblom Torsten, Föglö

Söderlund Pernilla, Mariehamn (ersättare för Katrin Sjögren)

Toivonen Stephan, Mariehamn

Wikström Tony, Mariehamn (ersättare för Nina Fellman)

Wine Göte, Sund (ersättare för Camilla Gunell)

Sammansättning 4.11.2019 - 31.12.2019

P r e s i d i u m:

Talman: Roger Nordlund, Mariehamn

Första vicetalman: Ingrid Zetterman, Mariehamn

Andra vicetalman: Bert Häggblom, Mariehamn

L e d a m ö t e r

Eckerman Jessy, Mariehamn

Egeland Stellan, Hammarland

Eriksson Anders, Jomala

Fellman Nina, Mariehamn

(Kemetter Sara, Mariehamn, ersättare för Nina Fellman under tiden 4.11-10.12.2019)

Gunell Camilla, Mariehamn

(Löthman Henrik, Mariehamn, ersättare för Camilla Gunell under tiden 4.11-10.12.2019)

Holmberg John, Mariehamn

Nordberg Mika, Jomala, (ersättare för Annette Holmberg-Jansson från 11.12.2019)

(Holmberg-Jansson Annette, Jomala, minister från 10.12.2019)

Holmström Simon, Mariehamn

Häggblom Lars, Hammarland

Höglund Roger, Finström

Högman Gyrid, Mariehamn, (ersättare för Harry Jansson från 11.12.2019)

(Jansson Harry, Jomala, minister från 10.12.2019)

Josefsson Jesper, Finström

Juslin Rainer, Föglö

Valve Wille, Jomala, (ersättare för Fredrik Karlström från 11.12.2019)

(Karlström Fredrik, Jomala, minister från 10.12.2019)

Lindholm Mikael, Vårdö

Mansén Robert, Lemland

Mattsson Liz, Hammarland

Måtar Marcus, Mariehamn

Pettersson Jörgen, Mariehamn

Påvals Simon, Mariehamn

Bergbo Annette, Föglö, (Röblom Alfons, Mariehamn, minister från 10.12.2019)

Silander Tage, Mariehamn

Katrin Sjögren, Mariehamn

(Jannik Svensson, Mariehamn, ersättare Katrin Sjögren under tiden 4.11-10.12.2019)

Strand Jörgen, Jomala

Söderlund Pernilla, Mariehamn

Salmén Jan, Saltvik (ersättare för Veronica Thörnroos från 11.12.2019)

(Thörnroos Veronica, Mariehamn, lantråd från 10.12.2019)

Toivonen Stephan, Mariehamn

Lagtingsarbetet

Sammanträden

Under kalenderåret 2019 var lagtinget församlat under 53 plenidagar. Sammanträdesperioderna inföll under tiden 7.1 – 16.1, 4.3 – 27.3, 1.4 – 24.4, 20.5 – 12.6, 2.9 – 27.9, 31.10, 4.11 – 20.11 och 2.12 – 18.12.2019.

Ärenden

Under kalenderåret 2019 överlämnades till lagtinget följande framställningar, förslag, meddelanden, motioner, spörsmål och skriftliga frågor:

Ärendeslag	2017	2018	2019
Från republikens president			
Framställningar angående internationella fördrag	12	11	7
Framställningar angående självstyrelsen			1
Totalt från republikens president	12	11	8
Från landskapsregeringen			
Lagförslag	35	28	27
Budgetförslag	3	7	3
Meddelanden	9	3	3
Totalt från landskapsregeringen	47	38	33
Från lagtingsledamöterna			
Lagmotioner	1	7	2
Åtgärdsmotioner	8	11	8
Budgetmotioner	56	75	14
Spörsmål	2	3	2
Skriftliga frågor	16	7	4
Totalt från lagtingsledamöterna	83	103	30
Från talmanskonferensen			
Framställningar	1	5	2

Härutöver har till lagtinget överlämnats och där behandlats följande berättelser:

- landskapsregeringens årsredovisning för 2018
- Landskapsrevisionens berättelse över effektivitetsrevisionen för 2018
- Landskapsrevisionens verksamhetsberättelse för 2018
- Ålands delegation i Nordiska rådets berättelse för 2018
- Landskapsregeringens redogörelse enligt AO 36 §
- Finans- och näringsutskottets redogörelse beträffande handläggningen 2018 av ärenden rörande tjänstekollektivavtal

Under året hölls 4 frågestunder som avses i lagtingsordningens 38 §.

Antalet samråds- och informationsärenden som rör Europeiska unionen framgår av landskapsregeringens meddelanden över EU-ärenden.

Besök, arrangemang, uppvaktningar och resor

Enligt lagtingsordningen beslutar lagtinget på förslag av talmanskonferensen när arbetsåret ska öppnas. Lagtingets arbetsår 2018-2019 öppnades den 5 november 2018 med ett traditionellt program. Självstyrelsedagen 2019 uppvaktade lagtinget traditionsenligt vid Julius Sundbloms staty. Därefter fortsatte firandet i lagtingets plenisal. På programmet stod utdelning av stipendier ur Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond samt sångframträdande av Intermezzokören.

Republikens president Sauli Niinistö besökte Åland den 13 augusti 2019. I samband med besöket hölls ett möte där frågor som är aktuella för landskapet diskuterades. Presidenten besökte även bryggeriet Stallhagen.

Under året gästades lagtinget av ambassadörerna från Canada, Irland, Island, Kina, Kroatien, Litauen, Nederländerna, Tjeckien, Tyskland, Ungern och USA. Dessutom gästades lagtinget under året av Högsta domstolens president Timo Esko och justitieråden Tuomo Antila, Lena Engstrand och Ari Kantor samt av vänföreningen mellan Sverige och Åland i Sveriges riksdag.

Övrigt

År 2019 präglades av lagtingsvalet den 20 oktober 2019. Som brukligt under det sista året före ett lagtingsval var arbetet i lagtinget arbetsdrygt under våren och den tidiga hösten. Perioden efter det att det nya lagtinget sammankommit präglades av regeringsbildningen.

Lagtinget har genom projektet e-demokrati eftersträvat en ökad öppenhet i förhållande till medborgarna. Det internetbaserade integrerade pleni- och ärendehanteringssystemet togs i bruk i samband med att det nya lagtinget öppnades. Systemet gör lagtingsarbetet mer transparent och det är lättare att navigera i ett ärende och i realtid eller efteråt följa lagtingets plenum via lagtingets hemsida. Systemets videosändningar möjliggjorde också direktsändning av lagtingets plena via Ålands radio och tv.

Ur Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond utdelades den 9 juni 2019 nio stipendier på basen av ett förslag från ett av kanslikommissionen tillsatt stipendieråd. Stipendierna utdelades till doktoranderna Anna Lundberg, Magdalena Häger, Agneta Mallén, Nellie Carlströmer- Berthén, Elin Eriksson och Ida Mattsson samt doktor Sia Spiliopolou Åkermark. Kanslikommissionen hade liksom föregående år reserverat en del av medlen för ett flerårigt forskningsprojekt om kvinnor i lagtinget under självstyrelsens 100-åriga historia och doktorerna Agneta Karlsson och Mats Wikström beviljades stipendium för projektet. Under året lade kanslikommissionen upp en ny form av förvaltning av Jubileumsfonden.

Självstyrelsepolitiska nämnden har under året, liksom under föregående år, lagt särskild vikt vid att följa arbetet med utvecklandet av en ny självstyrelselag.

Uppföljning

Lagtinget, verksamhet	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Övr verksamh intäkt	120,00		-120,00	
Summa Verksamhetens intäkter	120,00		-120,00	
Personalkostnader	-1 855 083,05	-1 839 059,44	16 023,61	100,9%
Köp av tjänster	-76 473,23	-73 000,00	3 473,23	104,8%
Material förnödenh	-20 767,39	-60 000,00	-39 232,61	34,6%
Övr verksamh kostn	-8 834,52	-78 940,56	-70 106,04	11,2%
Summa Verksamhetens kostnader	-1 961 158,19	-2 051 000,00	-89 841,81	95,6%
Summa Verksamhetsbidrag	-1 961 038,19	-2 051 000,00	-89 961,81	95,6%
Summa Årsbidrag	-1 961 038,19	-2 051 000,00	-89 961,81	95,6%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 961 038,19	-2 051 000,00	-89 961,81	95,6%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 961 038,19	-2 051 000,00	-89 961,81	95,6%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
11100 Lagtingets kansli	-1 342 894,71	-1 264 324,84	-1 185 320,19	-1 181 519,61
11130 Lagtingets bibl, verksamhet	-20 767,38	-20 287,10	-24 430,80	-20 136,75

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
11150 E-demokrati- utv.projekt	0,00			
11210 BSPC, Östersjösamarbete	-16 249,69	-25 035,18	-60 728,11	-14 079,23
11220 Dispositionsmedel, lagting	-29 834,77	-33 234,01	-43 236,63	-36 354,84
11290 Till lagt.grupp disp för kansl	-264 905,13	-237 649,34	-254 999,00	-251 115,03
Summa 1100_7 Lagtinget, kansli	-1 674 651,68	-1 580 530,47	-1 568 714,73	-1 503 205,46

Ålands delegation i Nordiska rådet

Delegationen avger en egen berättelse till lagtinget över delegationens aktiviteter inom ramen för Nordiska rådet samt de frågor som har väsentlig betydelse för Åland i det nordiska samarbetet.

Delegationen har under året sammanträtt fyra gånger i den sammansättning den hade innan nyval och en gång i ny sammansättning.

Ålands delegation i Nordiska består av de av lagtinget valda medlemmarna samt de av landskapsregeringen utsedda representanterna. Till följd av nyval har delegationens sammansättning under året varierat.

Följande lagtingsledamöter har ingått före nyval till och med 31.10.2019

Ordinarie medlemmar

Mikael Staffas, ordförande

Britt Lundberg, viceordförande

Suppleanter:

Axel Jonsson

Tony Wikström

Följande lagtingsledamöter har ingått efter nyval från och med 06.11.2019

Ordinarie medlemmar

Anders Eriksson, ordförande

Sara Kemetter, viceordförande (tom. 17.12.2019)

Camilla Gunell, vice ordförande (from. 18.12.2019)

Suppleanter

Simon Holmström

Annette Holmberg-Jansson, (tom. 17.12.2019)

Wille Valve (from. 18.12.2019)

Av landskapsregeringen utsedda medlemmar tom. 9.12.2019 har varit:

Lantrådet Katrin Sjögren

Vicelantrådet Camilla Gunell

Minister Tony Asumaa

Minister Nina Fellman, samarbetsminister i Nordiska ministerrådet

Minister Mika Nordberg

Minister Mats Perämaa

Minister Wille Valve

Av landskapsregeringen utsedda medlemmar från och med 19.12.2019 har varit:

Lantrådet Veronica Thörnroos

Vicelantrådet Harry Jansson

Minister Torbjörn Eliasson

Minister Annette Holmberg-Jansson, nordisk samarbetsminister

Minister Annika Hambrudd

Minister Fredrik Karlström

Minister Alfons Röblom

Minister Christian Wikström

Uppföljning

Nordiska Rådet	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Övr verksamh intäkt	505,40		-505,40	
Summa Verksamhetens intäkter	505,40		-505,40	
Köp av tjänster	-21 758,29		21 758,29	
Övr verksamh kostn	-1 824,50	-34 000,00	-32 175,50	5,4%
Summa Verksamhetens kostnader	-23 582,79	-34 000,00	-10 417,21	69,4%
Summa Verksamhetsbidrag	-23 077,39	-34 000,00	-10 922,61	67,9%
Räntekostnader	-4,58		4,58	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-4,58		4,58	
Summa Årsbidrag	-23 081,97	-34 000,00	-10 918,03	67,9%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-23 081,97	-34 000,00	-10 918,03	67,9%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-23 081,97	-34 000,00	-10 918,03	67,9%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
13010 Nordiska Rådet	-29 650,27	-40 042,12	-29 282,75	-23 081,97
Summa 1300_7 Nordiska Rådet	-29 650,27	-40 042,12	-29 282,75	-23 081,97

Östersjösamarbete BSPC

Lagtinget deltar inom ramen för den Parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) i ett samarbete kring Östersjön i vilket ingår 11 nationella parlament, 11 regionala parlament och 5 interparlamentariska organisationer.

Lagtingets BSPC-delegation har fram till nyval varit sammansatt av lagtingsledamöterna Jörgen Petterson, ordförande, Annette Holmberg-Jansson, Ingrid Johansson och Sara Kemetter. Ordförandeskapet för BSPC har innehafts av Norge, som också arrangerade den årliga BSPC kongressen. Jörgen Petterson har fungerat som vice ordförande för organisationen tom den årliga kongressen i augusti.

Lagtingets representanter har deltagit i den årliga kongressen, den ständiga kommittén, arbetsgruppen för migration och integration samt som rapportörer för hållbar turism och för sjöfartspolitiska frågor.

Efter nyval har delegationen from. den 18.12.2019 varit sammansatt av lagtingsledamöterna Wille Valve, ordförande, Liz Mattsson, Jesper Josefsson, Jessy Eckerman och Simon Påvals.

Lagtingets bibliotek

Arbetet med att skanna in äldre lagtingshandlingar och göra dem tillgängliga på lagtingets webbplats har fortsatt. Handlingarna har utökats med åren 1975 - 1978.

Jämfört med föregående år ökade utlånen. Lånen uppgick till 950 (680) varav 25 (36) utgjordes av fjärrlån från Finland och Sverige. Slagningar i MOT-onlineordboken var 1.111 stycken (1.812). Antalet unika låntagare var exakt lika många som föregående år, 173 och den 31.12.2019 utgjordes bokbeståndet av 13.990 dokument.

Under årets sista tolv veckor räknades 545 besökare i biblioteket.

Landskapsrevisionen

Landskapsrevisionens översikt

Landskapsrevisionen upprättar en separat verksamhetsberättelse. Ekonomiförvaltningen inom landskapsregeringen är centraliserad och landskapsregeringen handhar Landskapsrevisionens ekonomiförvaltning.

Uppföljning

Landskapsrevisionen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Personalkostnader	-149 560,82	-155 053,63	-5 492,81	96,5%
Köp av tjänster	-29 273,86	-62 240,00	-32 966,14	47,0%
Material förnödenh	-4 902,53	-2 500,00	2 402,53	196,1%
Övr verksamh kostn		-206,36	-206,36	
Summa Verksamhetens kostnader	-183 737,21	-219 999,99	-36 262,78	83,5%
Summa Verksamhetsbidrag	-183 737,21	-219 999,99	-36 262,78	83,5%
Summa Årsbidrag	-183 737,21	-219 999,99	-36 262,78	83,5%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-183 737,21	-219 999,99	-36 262,78	83,5%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-183 737,21	-219 999,99	-36 262,78	83,5%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
12010 Landskapsrevision, verksamhet	-165 129,44	-193 789,55	-177 369,51	-183 737,21
Summa 1200_7 Landskapsrevision, v	-165 129,44	-193 789,55	-177 369,51	-183 737,21
Summa 1200 Landskapsrevisionen	-165 129,44	-193 789,55	-177 369,51	-183 737,21

Ålands landskapsregering

Landskapsregeringen och dess verksamhet

Sammansättning 25.11.2015 - 9.12.2019

L a n t r å d

Katrin Sjögren, sjukskötare, Mariehamn, 66; 15

M i n i s t r a r

Gunell Camilla, lagtingsledamot, Mariehamn, 70; 11

Mats Perämaa, lagtingsledamot, Kumlinge, 64; 15

Nina Fellman, fil.mag., Mariehamn, 64; 15

Tony Asumaa, ekonom, Lemland, 68; 15

Mika Nordberg, företagare, Jomala, 73; 15

Valve Wille, lagtingsledamot, Jomala, 80; 13

Föredragning av ärenden i landskapsregeringen

De ärenden i vilka landskapsregeringen fattar beslut var fördelade mellan ministrarna enligt följande:

Lantråd Katrin Sjögren. Från kansliavdelningens allmänna byrå övergripande självstyrelsepolitiska frågor samt jämställdhet- och personalfrågor. Lagberedningen.

Vicelantråd Camilla Gunell. Näringsavdelningen förutom sjöfartsfrågorna. Från social- och miljöavdelningen miljöfrågor samt från infrastrukturavdelningen energifrågor

Minister Mats Perämaa. Finansavdelningen förutom it-frågor samt från näringsavdelningen sjöfart.

Minister Nina Fellman. Regeringskansliet förutom de ärenden som påförts lantrådet och förutom public servicefrågor samt från infrastrukturavdelningen bostadsfrågor.

Minister Tony Asumaa. Utbildnings- och kulturavdelningen samt från finansavdelningen it-frågor.

Minister Mika Nordberg. Infrastrukturavdelningen förutom energi- och bostadsfrågor samt från regeringskansliet public servicefrågor.

Minister Wille Valve. Social- och miljöavdelningen, social- och hälsovårdsfrågor samt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Sammansättning 10.12.2019 -

L a n t r å d

Veronica Thörnroos, hälsovårdare, Brändö, 62; 19

M i n i s t r a r

Harry Jansson, lagtingsledamot, Jomala, 59; 19

Torbjörn Eliasson, företagare, Saltvik, 47; 19

Annette Holmberg-Jansson, restaurangchef, Jomala, 69; 19

Annika Hambrudd, socialkurator, Jomala, 72; 19

Fredrik Karlström, företagare, Jomala, 73; 19

Alfons Röblom, journalist, skådespelare, Mariehamn, 83; 19

Christian Wikström, fil.kand., Mariehamn, 87; 19

Föredragning av ärenden i landskapsregeringen

De ärenden i vilka landskapsregeringen fattar beslut var fördelade mellan ministrarna enligt följande:

Lantråd Veronica Thörnroos. Lagberedningen samt från Regeringskansliet personalfrågor.

Vicelantråd Harry Jansson. Regeringskansliet med ansvar för övergripande självstyrelsepolitiska frågor, rättsliga enheten (närings- och hembygdsrätter samt jordförvärv), EU, public service, polis samt kommunala frågor.

Minister Torbjörn Eliasson. Finansavdelningen med ansvar för finansfrågor förutom digitaliseringsfrågor samt från näringsavdelningen sjöfartsfrågor.

Minister Annette Holmberg-Jansson. Social och miljöavdelningen med ansvar för social- och hälsovårdsfrågor, ÅMHM samt ÅHS. Nordisk samarbetsminister.

Minister Annika Hambrudd. Utbildnings- och kulturavdelningen med ansvar för utbildningsfrågor (exkl. Högskolan), samt kultur-, idrott-, jämställdhets- och integrationsfrågor.

Minister Fredrik Karlström. Näringsavdelningen med ansvar för näringslivsfrågor, förutom sjöfartsfrågor, samt digitaliseringsfrågor.

Minister Alfons Röblom. Med ansvar för miljö-, energi-, plan-, bygg- samt bostadsfrågor. Högskolan på Åland.

Minister Christian Wikström. Infrastrukturavdelningen med ansvar för infrastrukturfrågor.

Som ett komplement till det formella beslutsfattandet sammankommer landskapsregeringen regelbundet till politiska överläggningar, vid vilka landskapsregeringen diskuterar dels aktuella planerings- och samarbetsfrågor, dels sådana enskilda ärenden som kräver en mera ingående politisk beredning.

Externa kontakter

Landskapsregeringen har under året mottagit många besök av ett flertal ministrar, ambassadörer och företrädare för olika myndigheter och organisationer.

Nämnas kan att undervisnings-, forsknings- och kulturminister Rigmor Dam från Färöarna, besökte landskapet den 3 – 7 mars 2019 på inbjudan av minister Tony Asumaa.

Representanter för Clean Energy for EU Islands, drygt 100 personer, besökte landskapet den 15 maj 2019 på inbjudan av vicelantrådet Camilla Gunell.

På inbjudan av minister Nina Fellman besökte Sveriges utrikesminister samt minister med ansvar för nordiska frågor, Ann Linde, Åland för att delta som föredragshållare i samband med Alandica Debatt den 10 juni 2019.

På inbjudan av minister Nina Fellman besökte utrikes- och näringsminister Poul Michelsen från Färöarna samt finansminister Vittus Qujaukitsoq från Grönland Åland den 8 - 11 juni 2019 för att, bland annat, även delta i Alandica Debatt.

Den 24 - 26 augusti 2019 besökte Islands trafik- och inrikesminister samt nordisk samarbetsminister Sigurður Ingi Jóhannsson Åland på inbjudan av minister Nina Fellman. Han deltog då även, som föredragshållare, i ReGeneration 2030 Summit.

På inbjudan av lantrådet Katrin Sjögren besökte justitieminister, Ålandsminister Anna-Maja Henriksson Åland den 26 - 28 augusti 2019.

Lantrådet Katrin Sjögren välkomnade medlemmarna i EU:s kommitté för utrikes- och säkerhetspolitik (COPS), drygt 70 personer, till Åland den 16 september 2019.

Den 14 oktober 2019 besökte Finlands statsminister Antti Rinne Åland på inbjudan av lantrådet Katrin Sjögren och vicelantrådet Camilla Gunell.

Arbetshälsoinstitutets generaldirektör Antti Koivula besökte Åland den 21 - 22 november 2019 på inbjudan av minister Wille Valve.

När det gäller resor har alla ministrar deltagit i många olika nordiska ministermöten, under vars och ens område, det gångna året.

Regeringens ministrar har även under året hörts ett flertal gånger i riksdagens olika utskott i Helsingfors.

Lantrådet Katrin Sjögren deltog i EU-konferensen "Ett Hållbart Europa 2030", tillsammans med utvecklings- och hållbarhetsstrateg Micke Larsson den 7 - 9 april 2019 i Bryssel för att ta emot European Sustainability Award 2019, som tilldelades Åland av EU-kommissionen. Vidare höll lantrådet Katrin Sjögren en självstyrelsemottagning, samt deltog i olika möten, den 5 - 7 juni 2019 i Bryssel.

Lantrådet Katrin Sjögren samt ministrarna Mats Perämaa och Nina Fellman deltog i politikerveckan i Almedalen, Visby den 30.6 – 4.7.2019.

Vidare deltog lantrådet Katrin Sjögren i statsministrarnas sommarmöte på Island den 19 - 21.8.2019.

Ytterligare deltog lantrådet Katrin Sjögren i det årliga mötet med marinen den 12 september 2019 i Helsingfors.

Vicelantrådet Camilla Gunell deltog i ett energiseminarium den 8 - 9 januari 2019 i Helsingfors.

Den 23 - 24 januari 2019 hade vicelantrådet Camilla Gunell möte med jord- och skogsbruksminister Jari Leppä i Helsingfors.

Vicelantrådet Camilla Gunell deltog vidare i ett seminarium om Östersjön den 29 - 30 januari 2019 i Helsingfors.

Ytterligare hade vicelantrådet Camilla Gunell möte med riksdagsledamoten och partiordföranden Antti Rinne i Vasa den 4 - 7 april 2019.

Den 10 - 12 april 2019 deltog vicelantrådet i en EU-konferens i Bryssel samt, tillsammans med minister Tony Asumaa, i Ö-spelen på Gibraltar den 3 - 8 juli 2019.

Vicelantrådet Camilla Gunell deltog i EU-ministermöte i Helsingfors den 23 - 24 september 2019.

Dessutom deltog vicelantrådet Camilla Gunell, tillsammans med ministrarna Nina Fellman och Tony Asumaa i Nordiska rådets session samt ministermöten i Stockholm den 28 - 30 oktober 2019.

Som föredragshållare deltog vicelantrådet Camilla Gunell i energilösningmötet "Clean Energy for EU Islands Forum" i Kroatien den 19 - 23.11.2019

Minister Mats Perämaa hade möte med finansminister Petteri Orpo i Helsingfors den 9 - 11 januari 2019.

Den 16 - 17 juli 2019 deltog minister Mats Perämaa i politikerveckan Suomi Areena i Björneborg.

Den 21 - 22 augusti 2019 hade minister Mats Perämaa möte med finansminister Mika Lintilä samt den 28 augusti 2019 möte med tullens generaldirektör Hannu Mäkinen i Helsingfors.

Minister Nina Fellman deltog i ReGenerations hållbarhetsmöte i Stockholm den 9 - 10 januari 2019.

Den 9 - 10 september 2019 deltog minister Nina Fellman i ett språkseminarium i Helsingfors samt hade möten med inrikesminister Maria Ohisalo samt kommun- och ägarstyrningsminister Sirpa Paatero.

Minister Mika Nordberg deltog i ADAPT-slutseminarium i Stockholm den 21 - 22 maj 2019.

Den 24 september 2019 deltog minister Mika Nordberg i ett upphovsrättsmöte på UM i Helsingfors.

Minister Wille Valve hade möte med kulturminister Annika Saarikko i Helsingfors den 15 - 16 januari 2019.

Uppföljning

ÅLR Regeringen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Övr verksamh intäkt	2 645,62		-2 645,62	
Summa Verksamhetens intäkter	2 645,62		-2 645,62	
Personalkostnader	-940 170,46	-922 825,81	17 344,65	101,9%
Köp av tjänster	-71 290,68	-45 000,00	26 290,68	158,4%
Material förnödenh	-3 305,13	-5 000,00	-1 694,87	66,1%
Övr verksamh kostn	-70 477,90	-89 174,18	-18 696,28	79,0%
Summa Verksamhetens kostnader	-1 085 244,17	-1 061 999,99	23 244,18	102,2%
Summa Verksamhetsbidrag	-1 082 598,55	-1 061 999,99	20 598,56	101,9%
Summa Årsbidrag	-1 082 598,55	-1 061 999,99	20 598,56	101,9%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 082 598,55	-1 061 999,99	20 598,56	101,9%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 082 598,55	-1 061 999,99	20 598,56	101,9%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
20010 ÅLR, verksamhet	-960 116,16	-952 784,62	-968 646,92	-1 011 469,67
20020 ÅLR, dispositionsmedel, regeringen	-64 442,57	-61 069,38	-67 825,75	-71 128,88
Summa 2000_7 ÅLR Regeringen	-1 024 558,73	-1 013 854,00	-1 036 472,67	-1 082 598,55

Regionkommittén

En av Finlands nio platser i Regionkommittén tillsätts, enligt självstyrelselagen, av Åland. Landskapsregeringen föreslår sina representanter inför inrikesministeriet.

Ordinarie Gun-Mari Lindholm

Ersättare Tony Wikström, från och med 6.11.2017

För Åland har Regionkommittén betydelse bl.a. genom möjligheten att påverka de utlåtanden som Regionkommittén avger. Den kontaktskapande verksamheten med andra regioner och lokala samfund från EU länderna, i avsikt att skapa nätverk och allianser för att driva frågor som är av betydelse för Åland, är viktig.

Den åländska ledamoten såväl som suppleanten deltar vid arbetsutskottsmöten och vid plenarmöten och får på det sättet goda insikter om vilka frågor som är aktuella i EU-sammanhang. Den åländska ledamoten och suppleanten sitter i två utskott "Utskottet för utbildning, ungdomsfrågor, kultur och forskning" (SEDEC) och "Utskottet för medborgarskap, god förvaltningssed, institutionella frågor och yttre förbindelser" (CIVEX). Den åländska ledamoten sitter även med i den mellanregionala gruppen "Östersjöregioner".

Den åländska ledamoten har deltagit i debatterna och lyft för Åland aktuella ärenden samt informerat om pågående arbeten och lagar som är aktuella på Åland.

Arbetet i Regionkommittén har även under 2019 långt präglats av kommissionens arbetsprogram, av flyktingsituationen i Europa samt av det brittiska utträdet ur Europeiska unionen och de utmaningar detta medfört för EU:s institutioner.

Ålands deltagande i Regionkommittén finansieras ur EU:s budget.

Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland

Utvecklings- och hållbarhetsagendan manifesterades 2016 och utgör ett samhällskontrakt som samhällets sektorer gemensamt arbetat fram och ställt sig bakom inom ramen för nätverket barkraft.ax.

I och med att lagtinget, i samband med behandlingen av budgeten för landskapet Åland år 2017, ställt sig bakom utvecklings- och hållbarhetsagendans vision och strategiska utvecklingsmål för år 2030 har landskapsförvaltningen under verksamhetsår 2019 fortsatt att agera katalysator och koordinator för agendans förverkligande i sin helhet.

Utvecklings- och hållbarhetsagendans vision och strategiska utvecklingsmål utgör Ålands långsiktiga utvecklingsstrategi och ska genomsyra landskapets verksamheter och styrdokument. Förvaltningens värdegrund är utgångspunkt för utvecklings- och hållbarhetsarbetet. En vetenskapligt baserad och internationellt använd definition av begreppet hållbar utveckling ligger till grund för utvecklings- och hållbarhetsagendan och dess implementering.

Förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan utgör Ålands bidrag till genomförandet av FN:s Agenda 2030. Under verksamhetsåret agerade förvaltningen aktiv samarbetspartner inom Finlands kommission för hållbar utveckling, Nordiska ministerrådets Agenda 2030-program Generation 2030, HELCOM och EU. I april 2019 utsågs Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland och nätverket barkraft.ax till vinnare av European Sustainability Award 2019. Priset delades ut av den europeiska kommissionen och totalt utsågs vinnare i sju kategorier. Landskapsregeringen, som vann i kategorin för samhällen upp till 100 000 invånare, var den enda från Norden bland de sju vinnarna. Prisutdelningen skedde vid högnivåkonferensen Sustainable Europe 2030 med kommissionens förste vice ordförande Frans Timmermans och dess andre vice ordförande Jyrki Katainen som värdar.

Förvaltningen för en löpande dialog såväl internt mellan avdelningar, byråer och enheter som externt inom ramen för ett flertal forum i nätverket barkraft.ax. Exempel på dessa forum är utvecklings- och hållbarhetsrådet, medaktörernas samordningsforum, nätverksgruppen för hållbara storföretag, arbetsgruppen för koordinering och rapportering samt det årliga Barkraftmötet, som är öppet för alla. Landskapsförvaltningen ansvarar för att upprätthålla grundläggande infrastruktur, såsom digitala och fysiska forum för nätverket barkraft.ax.

I arbetsgruppen för koordinering och rapportering, vars uppdrag har fastställts av utvecklings- och hållbarhetsrådet, medverkar representanter för alla förvaltningens avdelningar. Detta bidrar till förstärkt samordning mellan avdelningarna och sektorerna.

Under verksamhetsåret har landskapsförvaltningen genomfört åtgärder som bidrar till uppnåendet av agendans strategiska utvecklingsmål. Åtgärderna omfattar således landskapsförvaltningens samtliga verksamhetsområden och redovisas i respektive verksamhets redogörelse i årsredovisningen. Arbetet förutsätter kompetens som byggts upp inom landskapsförvaltningen genom åren och fortsatt kompetensutveckling är ett prioriterat område. Detta tillgodoses delvis genom en obligatorisk basutbildning som anordnas några gånger per år.

Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar

Visionen för Åland är en förenande kraft som inspirerar och ökar framåtrörelsen i det åländska samhället i sin helhet. Visionen är tidlös och omfattar tre delar.

Den första, **Alla kan blomstra**, handlar om att du och jag tillsammans får möjligheten att utvecklas i ett samhälle där alla är inkluderade och det personliga blomstrandet inte får hindra andras möjligheter att blomstra.

Den andra, **i ett bärkraftigt samhälle**, uttrycker en vilja att vi som bor och verkar på Åland kan försörja oss på egen hand. Med hållbar mat på bordet, hållbart tak över huvudet, och hållbara transporter. Allt producerat med endast förnyelsebar energi.

Bärkraft handlar även om att vi har hållbar mat på bordet och hållbart tak över huvudet samt ren och förnybar energi som en självklarhet där våra mänskliga rättigheter är pelaren som vårt samhälle lutar på. Denna bärkraft förutsätter gott ledarskap som med mod och integritet har förmåga att signalera välgrundad trygghet och navigera i en tid av ständig förändring.

Den tredje, **på fredens öar**, handlar om ett samhälle som lever i samklang med livets begynnelsepunkt, vattnet. Öar vars omgivande vatten är rent och som förenar samhällena runt Östersjön och i övriga Norden.

Fredens öar står för vår plats på jorden, vårt sammanhang och det som är unikt för just Åland. Bakom välfärd och bekvämlighet skymtar arvet från tidigare generationer, deras kunskaper och arbete i en ständig växelverkan med naturen. Vi förvaltar det arvet, vi gräver där vi står, och vi utgår från våra lokala förutsättningar. Åland är del av ett större sammanhang. Vi använder både demilitariseringen och hållbarhetsarbetet som en kraftfull språngbräda ut i det internationella samarbetet, till exempel när det gäller Östersjön som ett fredens hav och ett allt renare vatten. Fredens öar handlar dock allra mest om fredliga relationer, dig och mig emellan. Ett samhälle där det inte längre finns våld, varken fysiskt, verbalt eller sexuellt. Ett samhälle med individer som odlar samförstånd med hjälp av goda samtal.

Mål 1: Välmående människor vars inneboende resurser växer

Färdplanen för mål 1 är inte till alla delar färdigställd. Arbetet har bedrivits dels inom landskapsregeringens forum för social hållbarhet och dels genom workshops med riktade inbjudningar till kommuner, tredje sektor, evangelisk-lutherska församlingarna och myndigheter. Arbetsgruppen har bearbetat inkommet material i en process som kunde liknas vid en induktiv innehållsanalys där man utgående från det enskilda söker finna mönster och sammanhållna kategorier. Genom att människor med olika bakgrund, perspektiv och förhandskunskap bidragit har substansen fått en spridning i fråga om fokus, komplexitet och evidens.

De strukturella hinder som identifierats under processen har för närvarande formulerats i kategorierna:

- kulturens betydelse
- hälsa
- lärande för barn- och vuxna
- meningsfullt arbete och sysselsättning och
- offentliga miljöer

Kategorierna omspannar alla delmål inom mål 1. Analogt i förhållande till dessa kategorier av strukturella hinder formuleras syftet att med åtgärderna uppnå:

- kulturrikt samhälle och god hälsa
- tillgång till lärande och personlig utveckling
- möjligheter till arbete och sysselsättning samt
- inbjudande offentliga miljöer och tjänster

Exempel på föreslagna åtgärder är:

- övertagande av socialförsäkringsrätten
- implementering av sociala hållbarhetskriterier vid offentlig upphandling

- strategi för folkhälsoarbetet
- skapande av fler utbildningsalternativ för personer med funktionsnedsättning
- skapande av strukturer som stödjer hälsofrämjande arbete även för grupper som står utanför arbetslivet och den företagshälsovård som där ingår
- individuella studieplaner för nyanlända och
- strukturer för att erbjuda grundkunskaper för vuxna då sådana behövs för fortsatta studier etc.

Mål 2: Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället

Färdplanen för mål 2 behöver, liksom färdplanen för mål 1 ännu viss bearbetning. Processen har varit den samma och delvis samtida som för mål 1. De strukturella hinder som identifierades för mål 2 placerades i kategorierna:

- inom organisationer och myndigheter i det självstyrande Åland
- i de demokratiska deltagarformerna
- i bristande jämlikhet och jämställdhet samt
- i de socioekonomiska klyftorna

Det som åtgärderna syftar till att uppnå, för att målet ska uppnås, blir då

- välfungerande organisationer och myndigheter i det självstyrda Åland
- nya demokratiska deltagarformer
- uppnådd jämlikhet och jämställdhet samt
- minimerade socioekonomiska klyftor

Exempel på åtgärder som aktualiseras är

- demokratiutredning
- förverkligande av åtgärder i Agenda för jämställdhet
- implementering av ny lagstiftning så som grundskolelagstiftning och socialvårdslagstiftning
- verka för höjd utbildningsnivå
- system för inkomstutjämning mellan föräldrar som är hemma med barn och arbetande förälder
- lika lön för lika arbete
- utvecklat brukarperspektiv på tjänster etc.

De strukturella hindren och åtgärderna fångar som helhet upp delmålen i mål 2.

Mål 3: Allt vatten har god kvalitet

Arbetet med färdplanen har fortsatt under året så att en sammanställning gjorts av de många åtgärder och åtgärdsförslag som finns i flertalet strategiska dokument. Till hjälp för att nå målet finns redan idag olika styrmedel och verktyg såsom vattenlagen med krav från vattendirektivet, marina direktivet och havsplaneringsdirektivet. Andra styrmedel är program, exempelvis vattenåtgärdsprogrammet, landsbygdsutvecklingsprogrammet och skogsprogrammet, med olika krav och åtgärder. Arbetet med färdplanen har en nära koppling till beredningen av det nya åtgärdsprogrammet 2022 - 2027 samt även arbetet med havsplanen.

I förslaget till färdplanen beskrivs vilka delmål som inte uppnås och vilka utmaningar som måste lösas. Färdplanen är länken mellan delmålen och åtgärder samt beskriver nödvändiga riktningar som måste tas. Hållbarhet och kretslopp är centrala delar i färdplanen. Minskad övergödning är den viktigaste aspekten när det gäller att åstadkomma en god vattenmiljö i de åländska vattnen. För att minska övergödningen krävs att näringsläckaget av kväve och fosfor minskar. Åtgärder för detta beskrivs inom områdena fiskodling, jordbruk och avlopp, vilka är de primära källorna för åländska förhållanden. Även belastningar och näringstillförsel från atmosfärisk deposition samt källor utanför de åländska vatten påverkar vår vattenmiljö.

Mål 4: Ekosystem i balans och biologisk mångfald

Arbetet med färdplanen har fortsatt under året på liknande sätt som för mål 3 med en sammanställning av åtgärder och åtgärdsförslag som finns i flertalet strategiska dokument. Däremot finns det i dagsläget inte lika många åtgärder inom mål 4. Naturvårdslagen är en central lagstiftning tillika som landsbygdsutvecklingsprogrammet är ett annat viktigt styrmedel.

I förslaget till färdplan beskrivs delmål och vilka problem som måste lösas. Sju delmål behöver förbättringsåtgärder och för lika många går utvecklingen åt fel håll. För tre delmål är läget under kontroll. För att nå ett hållbart samhälle med ekosystem i balans och hög biologisk mångfald måste lagstiftning, utbildning och incitament användas. Några av delmålen är beroende av att andra uppnås och kan därför ses som övergripande förutsättningar. Till exempel kan inte delmålet "Ingen förlust av biologisk mångfald på land eller i sjöar och hav" nås utan att vi har en god kännedom om biologiskt värdefulla arter och biotoper på Åland. Några av delmålen går också in i varandra på ett sådant sätt att färdplanen för båda delmålen bidrar till att båda uppfylls.

Mål 5: Attraktionskraft för boende, besökare och företag

Viktiga steg har tagits för att måluppfyllelse ska vara möjlig gällande de nedanstående delmålen till år 2030.

Delmål

- Den lokala kollektivtrafiken skapar förutsättningar för resurseffektiva och hållbara transporter.

Ett projektdirektiv har antagits och projektplanen är klar första kvartalet 2020. Målet är att del 1 av trafikförsörjningsprogrammet ska vara klart 31.12.2020 så att del 2 kan påbörjas.

Vision

Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem

Övergripande mål

- Attraktiva resor
- Tillgänglighet och sammanhållet Åland
- Effektiva resor med låg miljö- och hälsopåverkan

vilka bryts ner i tidsbundna mål i trafikförsörjningsprogrammet.

Delmål

- Hög kvalitet på utvecklings- och planeringsprocesser, som förstärker attraktionskraften och optimerar synergieffekter mellan natur, kultur, infrastruktur och transporter. Fokus på; god infrastruktur för företag, goda boendemiljöer, mångfunktionella platser och tillgänglig service.
- Mariehamn med omnejd är en livskraftig centralort för hela Åland.

- Fysiska och digitala mötesplatser är tillgängliga för alla.

En styrgrupp för fysisk strukturutveckling har tillsatts. Uppdraget är att ansvara för att utveckling, samordning och kunskaps- och erfarenhetsutbyte sker inom förvaltningen samt att vidareutveckla landskapsförvaltningens samverkansformer med kommunerna och andra nyckelaktörer.

Implementeringen av Ålands varumärkesplattform, med målsättningen att bidra till en ökad attraktionskraft, pågår. Detta både direkt genom ett tydligare budskap i kommunikation och indirekt genom att kommunikationen förutsätter att Åland lever upp till det kommunicerade budskapet. Det pågår även en uppdatering av turismstrategin för Åland 2012 – 2022, planering av Åland 100 år och Tall Ships Race 2021. Nätverksgruppen för hållbara storföretag skapar utmaningar som bland annat fokuserar på hållbara resval och möten. Ålands Näringslivs kurs i hållbarhetsredovisning har fortsatt under året och i och med att många av de större företagen har deltagit, har kursen medfört en betydande kunskaphöjning vad gäller hållbart företagande. Ett samarbete mellan ÅlandLiving, landskapsregeringen och företag har inletts för att systematiskt arbeta med inflyttning och rekrytering. Webbportalen aland.ax nylanserades med information om att arbeta, bo, besöka och göra affärer med Åland.

Mål 6: Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet

Under året utarbetades Handlingsplan samhällsbyggnad 2030, där uppdrag och mål beskrevs. En stor del av innehållet i denna handlingsplan kopplar till detta mål. Även strategidokumentet Energi- och klimatstrategi 2030 fortsätter utgöra ramar för planeringen av åtgärder som ska förverkligas.

Med denna handlingsplan som grund, utarbetades den första versionen av färdplan. De olika områden som påverkar målets delmål analyserades utgående från nuläget och därefter definierades de åtgärder som krävs för att målen ska kunna uppnås. Eftersom utvecklingen inom energibranschen sker snabbt, kommer det att krävas återkommande utvärdering och analys inom området och av omvärlden vilket kommer resultera i kontinuerliga färdplansuppdateringar.

Hållbarhetsrådet godkände under året revideringen av delmålen för det strategiska utvecklingsmålet. Avsikten var att konkretisera delmålen och därmed öka mätbarheten och möjligheterna till uppföljning av aktuell status. Ett nytt delmål för uppföljning av 1,5 °C koldioxidbudget infördes och ambitionsnivån för delmålet "lokalproducerad förnyelsebar el av den totala elanvändningen" höjdes från 60 % till 100 %.

Under året fördjupades samarbetet med Flexens Oy Ab och demoplattformen Smart Energy för att skapa de bästa förutsättningar att uppnå hållbarhetsmålen. Innovativa energisystemprojekt genererar nytta både till det åländska samhällets hållbarhetsutveckling och till Flexens för att kunna skala upp resultaten till stora internationella projekt. I övrigt byggdes viktiga kontaktnät upp med hela det åländska samhället och med nationella och nordiska parter.

Lagen för produktionsstöd av vindkraftverk utarbetades och antogs också under året. Detta medför att den åländska vindkraftskapaciteten kommer att byggas ut och vara tredubblad under första halvåret 2021. Elproduktionskapaciteten kommer därmed att stiga från nuvarande ca 20 % till närmare 70 % av den årliga elförbrukningen.

Dessutom utformades anbudshandlingarna för investeringsstödet för en biogasproduktionsanläggning. Efter en jämförelse av de två anbudena tilldelades Svinryggens deponi Ab investeringsstödet. Byggstarten för anläggningen är fördröjd eftersom beslutet överklagades till Högsta förvaltningsdomstolen.

Under året genomfördes insatser och aktiviteter på ett brett plan, vilka bidrar till att delmålen kan uppnås. Bland annat utarbetades och antogs ett ekonomiskt stöd för installation av elbilsaddare i flerbostadshus. I samarbete med nätverket bärkraft arrangerades ett heldagsseminarium om hållbart

byggande för bygg- och fastighetsbranschen. Arbetet med att skapa energiprestandakrav för byggnader påbörjades också under året.

Kollektivtrafiklagen "Landskapslag om ordnande av kollektivtrafiktjänster" trädde i kraft 1.9.2019. Under året påbörjades ett omfattande kollektivtrafikutvecklingsprojekt vars resultat kommer att dokumenteras i trafikförsörjningsprogrammet. Detta program kommer att ha stora möjligheter att påverka flera av delmålen.

Utvärdering av de bygg- och energistöd som landskapsregeringen tillhandahåller påbörjades. Det krävs kontinuerliga utvärderingar av den snabba teknik- och samhällsutvecklingen för att erbjuda optimala stödåtgärder för att uppnå den största möjliga hållbarhets- och samhällsnyttan inom de tillgängliga ekonomiska ramarna.

Mål 7: Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Arbetet har strukturerats upp i kategorier utgående från målgrupperna individer och företag samt sektorer. Färdplaner ska göras för sektorerna livsmedel, handel och industri och därefter för en rad tjänstesektorer. Sektorn livsmedel till den del som gäller primärnäringarna samt förädling koordineras av arbetsgruppen för Ålands hållbara livsmedelsstrategi vilken har listat ett flertal projekt som kommer att genomföras och en kommunikatör har knutits till verksamheten för att sprida nyheter om vad som görs och för att skapa delaktighet. För livsmedelshandeln har en workshop hållits för representanter för butiker och konsumenter. Arbetet resulterade i en rad åtgärder som utgör grunden i färdplanen. En hållbarhetslots med fokus på individer har rekryterats.

Det finns betydande utmaningar att hantera. Hushållens konsumtionsutgifter har ökat, dock kan konsumtion vara mer eller mindre hållbar. Mängden avfall har märkbart ökat och ålänningarnas CO₂-avtryck är betydande. Samtidigt uppges intresset för klimatförändringar i en undersökning från år 2015 ha minskat jämfört med år 2008.

Landskapsförvaltningens övergripande områden

Strategisk hållbarhet och styrning

Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland har legat till grund för den verksamhet som under året planerats och bedrivits inom landskapsförvaltningen. Respektive avdelning inom förvaltningen ansvarar för implementeringen av de sju strategiska utvecklingsmålen inom sitt verksamhetsområde. Avsikten är således att implementeringen sker inom ramen för ordinarie verksamhet och strukturer. Agendans mål och därmed utvecklings- och hållbarhetsperspektivet har beaktats i budgetarbetet så att de årliga budgetmålen står i överensstämmelse med de långsiktiga målen.

Landskapsregeringens övergripande roll är att styra över strategiska utvecklings- och hållbarhetsprocesser för både den interna verksamheten och i den utåtriktade verksamheten. Samordning, planering och uppföljning av landskapsregeringens del i förverkligandet har skett genom behandling i särskilda arbetsgrupper och i landskapsförvaltningens ledningsgrupp. Utvecklings- och hållbarhetsrådet fastställde delmål för de strategiska utvecklingsmålen i maj 2019. Förvaltnings- och utvecklingschefen representerar förvaltningen i utvecklings- och hållbarhetsrådet.

- För respektive utvecklingsmål utarbetades inledande färdplaner med delmål, indikatorer och åtgärder för att målen ska kunna uppnås. Färdplanerna kompletteras efterhand processerna framskrider, åtgärder genomförs och delmål uppnås.
- Ledningsgruppen följer löpande upp verksamheten och håller strategigenomgångar för att stämma av aktuell status för respektive mål och ansvar två gånger per år.
- Ledningsgruppen anordnar utvecklings- och hållbarhetssamlingar för landskapsförvaltningens alla medarbetare åtminstone två gånger per år.
- Personalens kompetens inom hållbarhet är en kritisk framgångsfaktor och alla anställda erbjuds en basutbildning inom hållbarhet som omfattar både specifik hållbarhetskunskap och metodik.
- Flera nyckelpersoner ansvarar för genomförandet av strategiska processer.
- ABCD-metoden används i det strategiska arbetet.
- De fyra hållbarhetsprinciperna tillämpas i planering och genomförande.
- Styrdokument och policys upprättas och uppdateras i linje med utvecklings- och hållbarhetsagendan samt de fyra hållbarhetsprinciperna.

Förvaltnings- och utvecklingschefen ansvarar, i samråd med ledningsgruppen, för hållbarheten i landskapsförvaltningens egen/inre verksamhet. På basen av genomförd väsentlighetsanalys gällande den egna verksamhetens hållbarhetspåverkan har förvaltnings- och utvecklingschefen fastställt nedanstående sex hållbarhetsfrågor som väsentliga att följa upp. I denna årsredovisning finns redogörelser för hur dessa hållbarhetsfrågor hanteras i dagsläget och hur styrningen av dessa hållbarhetsfrågor hanteras.

- Upphandling
- Antikorruption
- Material
- Miljöbedömning av leverantörer
- Utbildning och kompetensutveckling
- Icke-diskriminering

Avsikten är fortsättningsvis att ta fram nyckeltal, genomföra åtgärder och utveckla system för uppföljning på lämplig nivå för att systematiskt arbeta och följa upp dessa hållbarhetsfrågor.

Värdegrund

Landskapsregeringen är en lagbyggare som tjänar allmänheten öppet, jämlikt och professionellt. Det gör vi genom att förvalta och utveckla självstyrelsen och samhällsresurserna för en hållbar framtid.

Målsättningen är att bygga en långsiktigt stabil och dynamisk arbetsplats som är jämställd och jämlik utan orättfärdiga skillnader. Det ska finnas en hög tolerans där de anställda står i centrum, känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i förvaltningens utveckling. Centrala begrepp i det arbetet är välbefinnande, rättvisa, makt, rättigheter och individens behov.

Process- och metodbeskrivning

Tvärsektoriella samarbeten har etablerats för att förstärka och samordna resurserna i arbetet med respektive strategiskt utvecklingsmål. Syftet är att förbättra tillgången på information, effektivitet och att säkerställa att de övergripande strategiska utvecklingsmålen inte äventyras trots att vissa delmål är motstridiga och därför behöver prioriteras sinsemellan.

Arbetet koordineras i en särskild arbetsgrupp, koordinering och rapportering, vars organisation och uppdrag presenteras på [bärkrafts webbplats](#).

Inom förvaltningen finns naturligt ansvariga tjänstemän för respektive prioriterad hållbarhetsfråga eftersom områdena redan ingår i eller tangerar deras verksamhetsansvar och -områden. Utvecklingen av styrning och uppföljning framskrider i varierande takt beroende på hur frågorna har prioriterats.

Färdplaner

Under verksamhetsåret har utkast till färdplaner för uppnåendet av de sju strategiska utvecklingsmålen arbetats fram inom arbetsgruppen. Färdplanerna omfattar de strategiska utvecklingsmålen delmål, nulägesbeskrivningar, prioriterade åtgärder, tidsplan samt ansvariga aktörer för genomförandet av åtgärderna. Arbetet med att visualisera färdplanerna digitalt påbörjades. Förslag till Statusrapport 3 utarbetades, vilken fastställdes av utvecklings- och hållbarhetsrådet.

Redovisningsprinciper för innehåll och kvalitet

Redovisningsprinciperna är grundläggande för att uppnå hög kvalitet på redovisningen. De hjälper landskapsregeringen bedöma vad som är väsentligt och bör tillämpas i förvaltningsberättelsen och hållbarhetsredovisningen. Principerna är:

- inkludering av intressenter
- hållbarhets sammanhang, beskriva verksamheten och hållbar utveckling i det åländska samhället
- väsentlighet, att redogöra för den ekonomiska, miljömässiga och sociala påverkan som är väsentlig och som kan påverka intressenternas bedömningar
- fullständighet, redovisningen ska vara fullständig och tillräckligt omfattande för att intressenterna ska kunna göra bedömningar utgående från informationen
- noggrannhet, redovisningen ska vara tillräckligt korrekt och detaljerad för att intressenterna ska kunna bedöma prestationen-
- balans, både positiva och negativa aspekter ska ingå för att möjliggöra en balanserad bedömning av det övergripande resultatet
- klarhet, informationen ska vara tillgänglig på ett sätt som är tydligt, begripligt och förståeligt

- jämförbarhet, redovisningen ska vara konsekvent för att möjliggöra jämförelse över tid och med andra organisationer-
- tillförlitlighet, redovisningen ska baseras på verifierbar information-
- aktualitet, redovisningen ska baseras på aktuell information.

Prioriterade hållbarhetsfrågor

Landskapsregeringen har gått in för att hållbarhetsredovisa. Internationellt vedertagna metoder har använts i processen för att kartlägga hur man upprättar en hållbarhetsredovisning och vad den ska omfatta. Tidigare genomförda intressentdialoger och väsentlighetsanalyser är fortsättningsvis aktuella. Den strategiska styrningen för hur dessa hållbarhetsfrågor ska hanteras och följas upp behöver ännu vidareutvecklas. För att frågorna ska kunna prioriteras i större utsträckning än vad som hittills skett krävs förutom styrning både dedikerade resurser och ett bredare kompetenslyft inom de specifika hållbarhetsfrågorna. Detta kompetenslyft behövs både hos ledning och ansvariga för hållbarhetsfrågorna samt allmänt inom organisationen.

Resultatet av det proaktiva hållbarhetsarbetet inom de prioriterade hållbarhetsfrågorna har hittills i stor utsträckning varit knutet till och beroende av de tjänstemän som ansvarar för respektive område. Tydligare styrning och prioritering från ledningen för dessa hållbarhetsområden skulle bidra till att hanteringen och uppföljningen skulle kunna utvecklas i snabbare takt. Detta skulle även möjliggöra en mer omfattande och utvecklad hållbarhetsredovisning i enlighet med behovet.

En av styrmekanismerna landskapsregeringen använder är att upprätta policy- och styrdokument för olika områden, vilka också är riktgivande för de underlydande myndigheterna. För förvaltningen finns t.ex. jämställdhets- och likabehandlingsplan, alkohol- och drogpolicy, ledarskap- och medarbetarskapspolicy samt riktlinjer för rekrytering och tobakspolicy. Under året har en antikorrupsionspolicy tagits fram. De värderingar som fastställs i policy- och styrdokumenterna ska råda på arbetsplatsen och vara en implementerad del i organisationen.

Upphandling

Ålands landskapsregerings beslut (2019:113) gällande vissa upphandlingar har reviderats under år 2019 och i 2 § lyfts in att hållbarhet ska integreras i så stor utsträckning som möjligt i upphandlingen. Därtill tillämpas, genom LL (2017:80) om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling, lagen om offentlig upphandling och koncession (FFS 1397/2016), i vilken en av målsättningarna anges vara att beakta sociala aspekter, 2 §. I 24 § ges möjlighet till reserverade upphandlingskontrakt som utvidgar möjligheten att ta hänsyn till socialt ansvar i upphandling. De huvudsakliga förändringarna i beslutet gällande vissa upphandlingar:

- Förenklat förfarande i stället för öppet förfarande
- CPV koder på upphandlingar även under tröskelvärdet
- Förhöjt tröskelvärde för direktupphandling av sociala tjänster och andra särskilda tjänster

Handboken för offentlig upphandling har reviderats under år 2019, varigenom avsnittet om krav och tillämpning av socialt ansvar har utvidgats.

En check-lista som beaktar socialt ansvar har upprättats och införts i handboken för offentlig upphandling. Den är avsedd att ge upphandlande enheter tips om när och hur hållbarhetsaspekter kan implementeras i upphandlingsprocessen. Check-listan finns även tillgänglig på nätverket bärkraft.ax:s hemsida.

Den nya LL (2019:87) om tillämpning på Åland av lagen om elektronisk fakturering hos upphandlande enheter och näringsidkare som antagits under året förväntas markant minska miljöbelastningen som pappersfakturer medför samt effektivisera fakturahanteringen.

Upphandling är ett effektivt styrmedel för hållbara inköp då hållbarhetskrav kan ställas både på leverantören samt på de produkter eller tjänster som köps. Andra åtgärder för att uppnå hållbarhet i upphandlingar har varit:

- Flera hållbarhetskrav i upphandlingar.
- Regelbunden och kontinuerlig rådgivning om hållbarhet i upphandlingsprocessen.
- Olika typer av tredjepartscertifieringar krävs när så är relevant för att de varor som köps ska vara producerade på ett hållbart sätt.
- Upphandlingar delas upp i mindre delar enligt olika produktkategorier då det är möjligt för att öka de små leverantörernas möjlighet att ge anbud.

Antikorruption

Antikorruption har ett betydelsefullt signalvärde ute i samhället, varför ledningens styrning och hanteringen av antikorruption är nödvändigt. I ett strategiskt antikorruptionsarbete ingår bland annat att bedöma och hantera risker för korruption samt att följa upp förekomster av korruption och konsekvenser.

Området är en prioriterad fråga utgående från den intressentdialog som genomfördes år 2017 inom organisationen. Arbetet för att belysa området inleddes i slutet av år 2018.

På intranätet erbjuds en grundläggande e-utbildning om antikorruption och en övning om etiska vägval. Utbildning inom antikorruption har under året implementerats i basutbildningen *Grunder i god förvaltning*.

Landskapsregeringens antikorruptionspolicy har godkänts under året. Följande steg är att utveckla det löpande strategiska arbetet och ta ställning till vilka indikatorer som är relevanta och vad som ska följas upp.

Bedömningar av korruptionsrisker görs på tjänstemannanivå.

Material

Det saknas ännu specifika indikatorer för att följa upp hållbarhetsfrågan gällande material. Ett utvecklingsarbete pågår för att skapa uppföljning men det saknas en plan eller strategisk styrning över vilka indikatorer som är relevanta och vilka materialkategorier som är intressanta att följa upp för allmänna förvaltningen.

Miljöbedömning av leverantörer

Miljöcertifiering enligt ISO 14001 används där det är tillämpligt som kvalifikationskrav för leverantörer. Det ställs i regel alltid krav på att anbudsgivarens miljö- och kvalitetsarbete ska redovisas i samband med upphandlingen. Det finns möjlighet att även i utvärderingen premiera anbudsgivare som aktivt arbetat med miljöförbättrande åtgärder då detta har en tydlig koppling till upphandlingsobjektet.

Utvärdering genom livscykelkostnader är även ett effektivt sätt att premiera kvalitet vilket bidrar till en lägre miljöbelastning. Belöningssystemet för leverantörer sker genom ett indirekt förfarande då de leverantörer som arbetar för att minska negativa miljöeffekter ges en fördel i utvärderingar och genom att inköpen riktas mot miljövänliga produkter.

Utbildning och kompetensutveckling

Personalutbildning är både kompetenshöjande och motiverande för personalen samt bidrar till att tjänstemännen i sitt arbete kan utveckla och effektivisera sina arbetsätt. En utbildningsplan för allmänna förvaltningens personal tas fram varje år. Målsättningen är att stärka medarbetarnas kompetens utgående från förvaltningens behov.

Ett mål i landskapsregeringens arbete med hållbar utveckling är att integrera hållbarhet i förvaltningens dagliga arbete. Utvecklings- och hållbarhetsagendan samt vår gemensamma värdegrund har därför en central roll i alla våra utbildningar.

Utbildningsplanen gäller den övergripande personalutbildningen och bygger på styrdokument så som lagstiftning, program och policyn samt de utbildningsbehov som inkommit från allmänna förvaltningens avdelningar och lagberedningen efter att de årliga medarbetarsamtalen hållits.

Förutom detta erbjuds personalen yrkesspecifik utbildning för att utvecklas i sitt arbete. Den yrkesspecifika utbildningen bekostas av den avdelning som har kompetensbehovet och anställda kan själva ta initiativ till utbildningar inom sitt tjänsteområde.

Under året planerades och genomfördes ett introduktionsprogram för den ny tillträdde regeringen. En del av introduktionen genomfördes i samarbete med Åda Ab och omfattade de mobila enheterna och systemen som används inom förvaltningen och av regeringen.

En kommunikationsutbildning planerades under året men tillfället sköts upp och genomfördes först i början av år 2020.

Under året färdigställdes en tvåspråkig informationsbroschyr i samarbete med Ålandskontoret i Helsingfors. Den delades ut till alla nya riksdagsledamöter efter vårens riksdagsval. Lagtingsledamöterna fick samma broschyr efter höstens val på Åland.

För utbildning och kompetensutveckling som prioriterad hållbarhetsfråga finns ännu inte indikatorer fastställda. En samordnad uppföljning saknas på grund av att hanteringen och finansieringen varierar beroende på typ av utbildning. Den yrkesspecifika utbildningen finansieras vid den enhet som har kompetensbehovet och de generella kompetenshöjande utbildningsinsatserna planeras och finansieras centralt för allmänna förvaltningen.

Efterfrågade utbildningsbehov tillgodoses tack vare årliga utbildningsplaner och regelbunden kartläggning. Därmed finns en strategisk styrning för den centralt planerade utbildningen. Dock finns behov av en övergripande strategisk styrning för hur utbildning som helhet och effektmål ska följas upp och mätas då ansvaret för den allmänna utbildningen och den yrkesspecifika utbildningen är uppdelad på olika verksamheter.

Icke-diskriminering

Landskapsregeringens jämställdhets- och likabehandlingsplan grundar sig på lagstiftning och beskriver prioriterade områden inom landskapsregeringen. Som ett stöd i olika personalfrågor använder landskapsregeringen handlingsplaner och policyn för att säkerställa likabehandling och icke diskriminering. Exempelvis främjar rekryteringspolicyn likartad behandling vid rekrytering av ny personal.

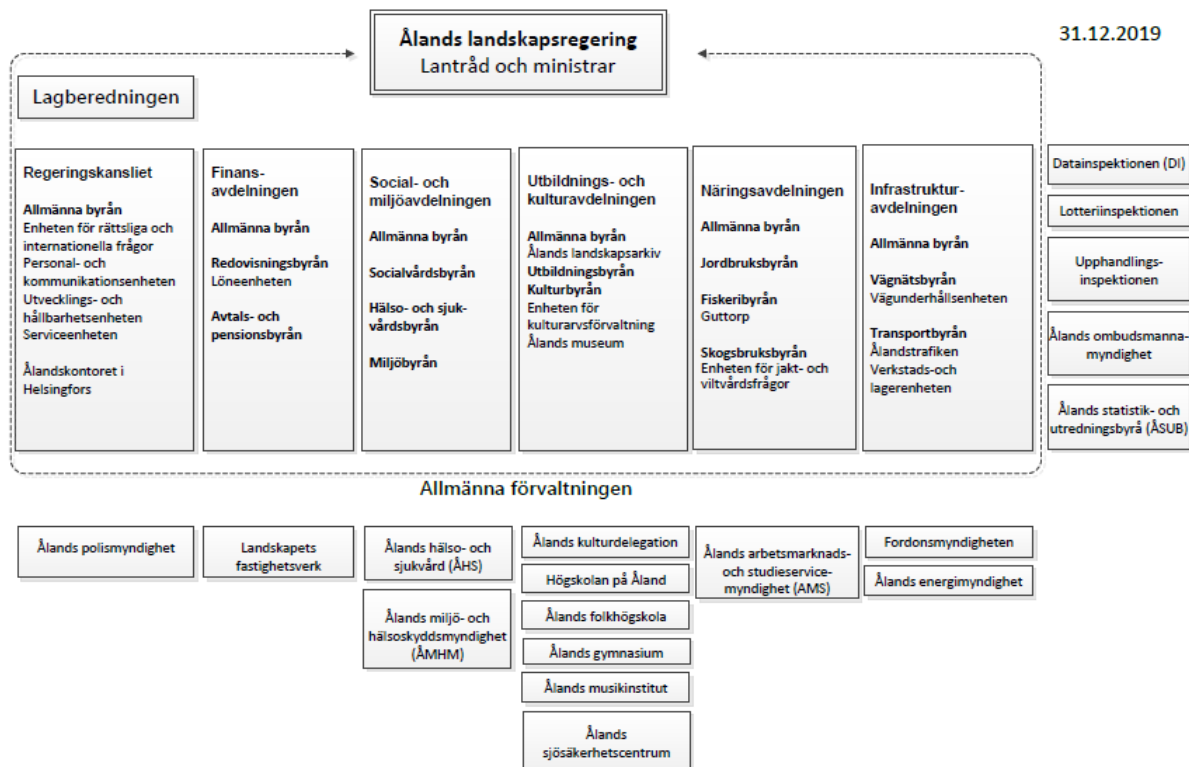
Föregående år genomfördes en rad aktiviteter med fokus på likabehandling och icke diskriminering. Under det här året har fokus legat på att tillämpa dessa insikter i praktiken och inkommande år planeras att följa upp jämställdhets- och likabehandlingsplanen och därefter planeras nya konkreta åtgärder.

För icke-diskriminering finns strategisk styrning implementerad i landskapsregeringens policydokument. Dock finns även inom denna prioriterade hållbarhetsfråga behov av indikatorer för att följa upp området.

Landskapsförvaltningens organisation

Landskapsregeringens förvaltning består av allmänna förvaltningen och lagberedningen samt 17 underställda myndigheter.

Landskapets fastighetsverk är ett affärsverk underställt landskapsregeringen.

Personalen

I detta kapitel redovisas nyckeltal för personalresurserna inom landskapsregeringens allmänna förvaltning och lagberedningen samt underställda myndigheter exklusive Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS). Landskapets fastighetsverk ingår inte i personalredovisningen.

Landskapsregeringen har tagit i bruk ett nytt löne- och personalsystem under året. Implementeringen av systemet pågår fortfarande och det finns kopplingar och relationer gällande personalrapporterna som ännu inte är lösta. I och med detta är personalredovisningen fortsättningsvis under utveckling och det är viktigt att beakta att det kan finnas en viss felmarginal.

Eftersom årsverken inte har redovisats tidigare görs det ingen jämförelse med föregående år.

Årsverken

Variationerna i personalstyrkan under året och andelen deltidsarbetande är orsaker till att årsverken bättre beskriver personalresurserna än antalet anställda ett visst datum. Ett årsverke motsvarar ett års heltidsarbete och presenteras exklusive timavlönade.

	Kvinnor	Män	Totalt
Årsverken	404,56	354,7	759,26
Fördelning i %	53,3 %	46,7 %	100 %

Årsverke = avlönade anställningsdagar angivna i kalenderdagar/365*(deltidsprocenten/100)

Deltidsarbete räknas om till årsverken i förhållande till deltidsprocenten (t.ex. en person som arbetar 50 % hela året = 0,5 årsverken). Avlönade anställningsdagar kan vara både arbetade dagar eller frånvarodagar med lön (semesterar, sjukledigheter och andra ledigheter med lön).

Timavlönade ingår inte i statistiken på grund av att kopplingen mot arbetade timmar ännu inte fungerar i personalrapporten. Uppskattningsvis motsvarar arbetade timmar av timavlönade ca 20 årsverken.

Årsverken per verksamhet	
Allmänna förvaltningen	
Finansavdelningen	36,72
Infrastrukturavdelningen	84,55
Näringsavdelningen	40,23
Regeringskansliet	42,41
Social- och miljöavdelningen	25,61
Utbildnings- och kulturavdelningen	56,58
Lagberedningen	10,48
Totalt allmänna förvaltningen	296,58
Myndigheter med över 5 årsverken/myndighet	
AMS	22,77
Fordonsmyndigheten	13,83
Ålands polismyndighet	84,86
ÅMHM	34,29
ÅSUB	10,57
Högskolan på Åland	65,62
Ålands folkhögskola	13,93
Ålands gymnasium	188,31
Ålands musikinstitut	15,3

Årsverken per verksamhet	
Ålands sjösäkerhetscentrum	8,35
Myndigheter med under 5 årsverken/myndighet	1)
Ålands ombudsmannamyndighet	
Lotteriinspektionen	
Datainspektionen	
Upphandlingsinspektionen	
Ålands energimyndighet	
Totalt myndigheter med under 5 årsverken/myndighet	4,85
Totalt myndigheter	462,68

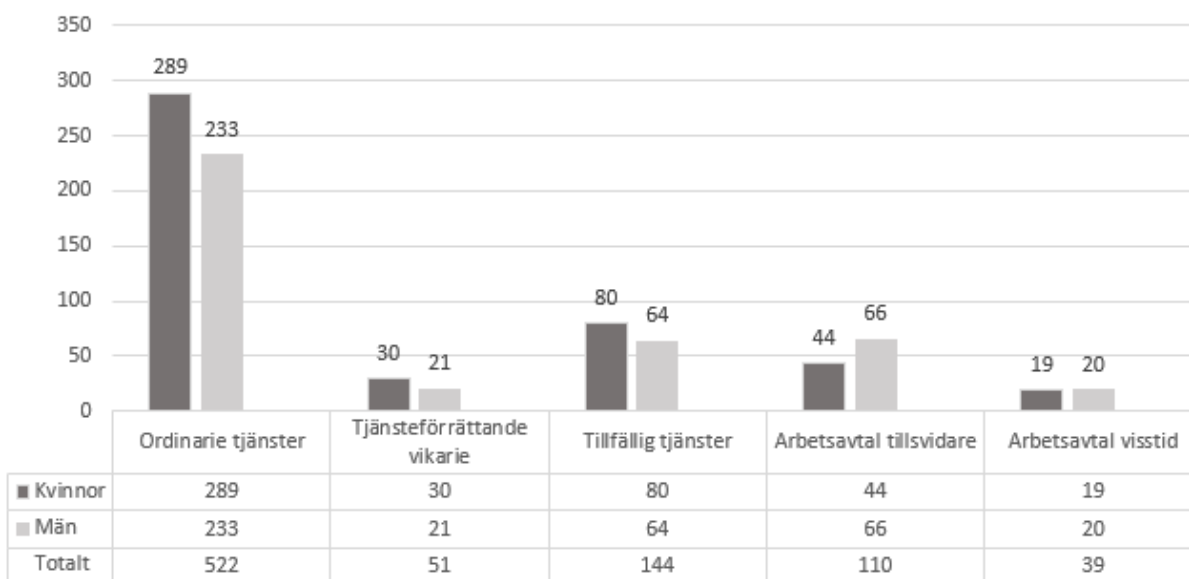
1) Myndigheter med under fem årsverken redovisas inte separat för att undvika redogörelser på individnivå.

Anställda

Sista december 2019 hade sammanlagt 866 personer en anställning inom landskapsförvaltningen, 462 kvinnor och 404 män.

Till antalet anställda räknas alla personer som har ett anställningsförhållande per den 31.12, även om de inte är i arbete på grund av exempelvis föräldraledighet eller sjukledighet. Även timavlönade ingår i statistiken om de har en anställning den sista december.

Anställda enligt anställningsform

Majoriteten av personalen, 717 personer eller 83 %, var anställda i ett offentligt anställningsförhållande, s.k. tjänsteförhållande. Av dessa var 73 % ordinarie tjänstemän, 20 % tillfälliga tjänstemän och 7 % tjänsteförrättande, vikarie.

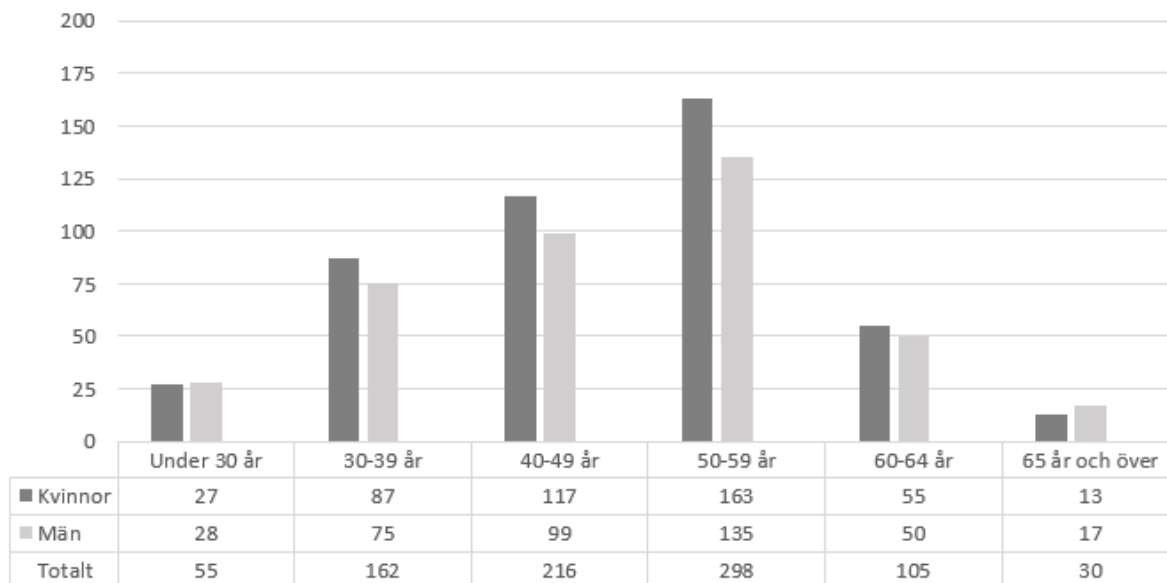
Arbetstagare som är anställda i ett privaträttsligt anställningsförhållande, s.k. arbetsavtalsförhållande, utgjorde 17 % av antalet anställda.

Högskolepraktikanter

Landskapsförvaltningen tog emot 10 högskolepraktikanter via AMS under 2019, 8 kvinnor och 2 män. Inom allmänna förvaltningen praktiserade 8 personer, på Ålands ombudsmannamyndighet 1 person och på ÅSUB 1 person.

Åldersstruktur

Anställda enligt åldersgrupp

Medelåldern per 31.12.2019 var 48,5 år för respektive kvinnor och män inom landskapsförvaltningen.

Pensionsavgångar

En anställd hade rätt att gå i ålderspension från 63 år och 6 månaders ålder upp till 68 års ålder. Arbetspensionssystemet omfattar även partiell förtida ålderspension, invalidpension och delinvalidpension.

Inom landskapsförvaltningen gick totalt 25 personer i ålderspension 2019, 5 kvinnor och 20 män. Den genomsnittliga åldern var 64 år och 8 månader.

Ålderspension	2017	2018	2019
Antal personer	24	16	25
Genomsnittlig ålder	64,4 år	64,7 år	64,7 år

Hälsorelaterad frånvaro

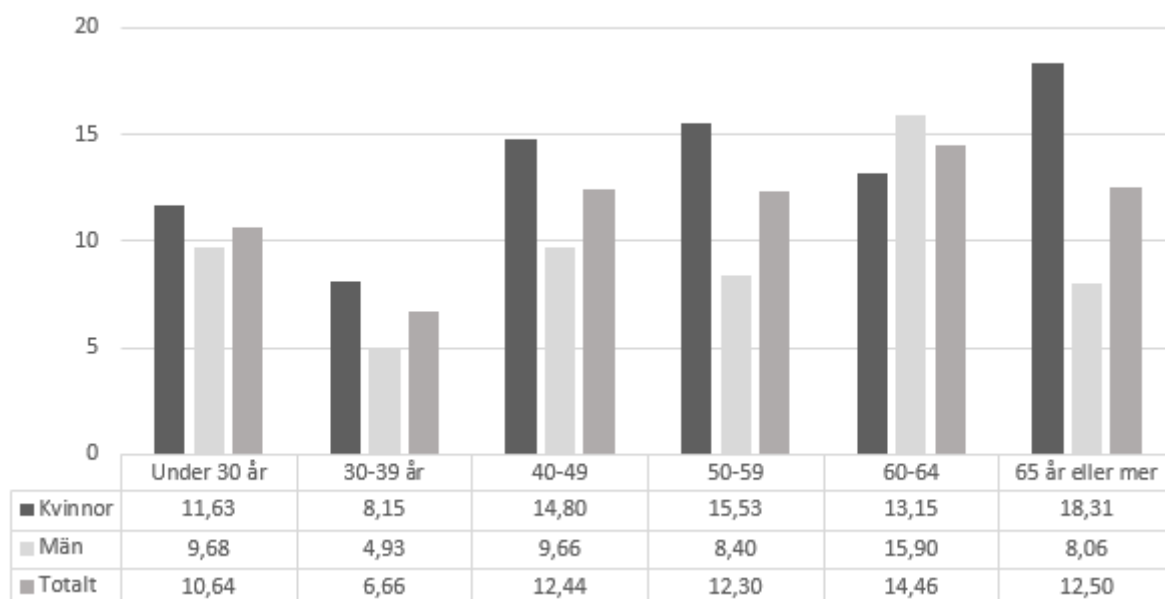
Hälsorelaterad frånvaro är frånvaro på grund av egen sjukdom och arbetsolycksfall. Avlönad och oavlönad frånvaro av hälsorelaterade skäl räknas i kalenderdagar, inte arbetsdagar. Partiell sjukfrånvaro ingår inte i statistiken.

Den hälsorelaterade frånvaron uppgick till 9.910 kalenderdagar, vilket motsvarar i genomsnitt 13,05 dagar/årsverke eller 11,44 dagar/anställd.

Hälsorelaterad frånvaro i kalenderdagar	Kvinnor	Män	Totalt
Sjukfrånvaro, högst 3 dagar	1 881	1 188	3 069
Sjukfrånvaro, 4 dagar eller fler	4 366	2 475	6 841
Sammanlagt	6 247	3 663	9 910
Sammanlagt i genomsnitt/årsverke	15,44	10,33	13,05
Sammanlagt i genomsnitt/anställd	13,52	9,07	11,44

Hälsorelaterad frånvaro i genomsnitt/anställd = antalet sjukfrånvarodagar i kalenderdagar/antalet anställda den 31.12.

Hälsorelaterad frånvaro per åldersgrupp, kalenderdagar/anställd

Företagshälsovård

Förutom den lagstadgade företagshälsovården klass I, erbjöds anställda vid landskapsförvaltningen sjukvård på allmänläkarnivå, klass II.

Under år 2019 uppgick den totala kostnaden för företagshälsovård till 330.503 euro, vilket är en minskning med ca 7 procent från föregående år. Den förebyggande företagshälsovården klass I, ersattes med 60 % från FPA och sjukvården klass II, med 50 %. Ersättningen från FPA uppgick till 185.763 euro vilket ger en nettokostnad på totalt 144.740 euro för år 2019.

Företagshälsovårdskostnader	2017	2018	2019
Klass I	-188 991	-153 008	-142 212
Klass II	-211 095	-201 512	-188 291
Sammanlagt brutto	-400 086	-354 520	-330 503
FPA-ersättning	171 761	197 706	185 763
Sammanlagt netto	-228 325	-156 814	-144 740

Brutto i genomsnitt/årsverke 435 €, Brutto i genomsnitt/anställd 382 €

Arbetsolycksfall

Under året anmäldes totalt 36 arbetsolycksfall, vilket är en ökning från föregående år då 22 olycksfall anmäldes. Arbetsolycksfallen hanteras av arbetsgivaren och följs upp i samarbete med arbetarskyddet och företagshälsovården.

Personalkostnader

Personalkostnaderna uppgick till 50.851.262 euro år 2019, vilket är en ökning med 3,6 % från föregående år. Ålands landskapsregerings beräknade semesterlöneskuld inklusive lönebikostnader uppgick till 7.999.296 euro per 31.12.2019. Semesterlöneskulden ökade med 1.075.928 euro under år 2019. En stor anledning till ökningen är att semesterpenningen för offentligt anställda minskades med 30 procent åren 2017-2019 till följd av finska statens konkurrenskraftsavtal. Efter kvalifikationsåret som slutade den 31 mars 2019 återgick semesterpenningen till normal nivå.

Personalkostnader	2017	2018	2019
Löner och arvoden	-40 132 662,19	-41 008 010,60	-42 543 820,07
Pensionspremier	-7 337 741,81	-7 727 516,86	-7 722 830,38
Övriga lönebikostnader	-663 304,32	-613 617,04	-507 795,94
Personalersättningar	447 456,06	347 536,68	492 529,91
Personalrättelser	79 297,90	426 809,00	506 582,60
Periodiserad semesterlöneskuld (inkl lönebikostnader)	157 798,36	-258 436,40	-1 075 927,82
Övriga periodiserade lönekostnader (inkl lönebikostnader)		-237 414,76	0,00
Lönetjämningsreservering	-1 350 000,00	0,00	0,00
Sammanlagt	-48 799 156,00	-49 070 649,98	-50 851 261,70

Sammanställningen omfattar Ålands landskapsregering inklusive underställda myndigheter exklusive ÅHS.

Allmänna förvaltningen

Regeringskansliet

Översikt

Arbetet gällande den egna arbetsmiljön har fortsatt under året, bland annat genom kunskapshöjande insatser och praktiskt arbete. Fokusområden under året har varit samarbete, kommunikation, problemlösning och kreativt tänkande. Vidare har strategier för att nå regeringskansliets vision "Arbetsglädje och utveckling genom öppen och tydlig dialog ger ett bärkraftigt regeringskansli" tagits fram. Aktuella frågeställningar har tangerat hur man upprätthåller det arbete som gjorts på området, vilka ytterligare steg i förverkligandet av visionen ska göras samt förväntad status på arbetsmiljö om tre år.

Under året gjordes en extra satsning för att förverkliga lika villkor för hbtqia-personer genom att landskapsregeringen antog Handlingsplan för hbtqia-personers lika villkor i det åländska samhället.

Samordningen av verkställandet av den föreslagna kommunstrukturreformen har skötts internt vid landskapsregeringen genom en kommunsamordnare som fungerat som resurs och stöd för kommunerna i omstruktureringen. I och med regeringsskiftet kommer kommunstrukturreformlagen att ändras. Ny lagstiftning inväntas innan ytterligare verkställighetsåtgärder vidtas.

Personal

Landskapsregeringen strävar till att erbjuda anställningstrygghet och bra personalförhållanden för att kunna rekrytera och behålla professionell och motiverad personal. Anställda inom landskapsregeringen erbjuds olika förmåner för att förebygga alla kategorier av ohälsa och främja både fysisk-, psykisk- och social hälsa.

Friskvård

Under året erbjöds anställda inom allmänna förvaltningen möjlighet till subventionerade motions- och kulturaktiviteter samt subventionerad massage.

Friskvårdsförmånerna erbjöds via [Friskvård.ax](http://Friskvard.ax). Under året nyttjades friskvårdsförmån till ett värde av 43 605 euro, vilket motsvarar i genomsnitt 128 euro per anställd. Av dessa användes 2 300 euro till kulturaktiviteter, vilket motsvarar ca 6,70 euro per anställd.

För allmänna förvaltningen erbjöds även subventionerad massage. Subventionen är 10 euro/besök och kostnaderna för subventionen uppgick till 5 250 euro, vilket motsvarar i genomsnitt 15 euro eller 1,5 besök per anställd.

Utbildning

Allmän personalutbildning arrangerades i enlighet med de områden som fastställts i allmänna förvaltningens utbildningsplan.

Under året arrangerades bland annat grundläggande utbildning för nyanställda, inkludering och normkritik i bilder och text, praktisk projektstyrning, att bemöta rättshaveristiskt beteende, mediehantering samt lagstadgad utbildning inom första hjälp och allmän brandkunskap.

I samarbete med rättsliga och internationella enheten ordnades utbildning i självstyrelsens grunder, offentlighetslagstiftning, beredning av EU-ärenden och grunder i god förvaltning. För att säkerställa att all personal har samma grundförutsättning för det strategiska utvecklings- och hållbarhetsarbetet ordnas varje år en obligatorisk basutbildning i ämnet.

Totalt arrangerades 28 utbildningstillfällen med 825 deltagare, 575 kvinnor och 249 män.

Förutom den centralt anordnade personalutbildningen har anställda möjlighet till yrkesspecifik utbildning som bekostas av respektive avdelning.

Allmänna förvaltningens totala kostnader för utbildning, både allmän samt yrkesspecifik utbildning uppgick till 111 591 euro, eller i genomsnitt 327 euro per anställd. Till kostnaderna räknas alla utbildningsutgifter (kurskostnad, dagtraktamente, resekostnader, lokalhyra, traktering m.m.) förutom löner för den utnyttjade tiden.

Arbetsvälbefinnande

I november varje år genomförs en enkät via KivaQ för att mäta arbetsvälbefinnandet inom allmänna förvaltningen. KivaQ-index är medeltalet för enkätens sju standardfrågor och ett sätt att följa med utvecklingen av arbetsvälbefinnandet. Svarsprocenten har stigit de två senaste åren och uppgick till 82,1 % i år. Årets KivaQ-index uppgick till 7,47, vilket var en försämring från föregående år.

	2016	2017	2018	2019
KivaQ-index	7,43	7,72	7,61	7,47
Svarsprocent	74,8 %	66,5 %	78,4 %	82,1 %

Kommunikation

Regeringskansliet ansvarar för att utveckla och främja en hållbar kommunikation och information internt och externt. Det strategiska arbetet består till en del av att skapa struktur över vad som ska kommuniceras internt och/eller externt. Området är brett och mångfacetterat och kräver rätt kompetens och ett tydligt mandat. Landskapsregeringens strategiska arbete har fortsatt under året med insatser inom olika kommunikationsområden för att skapa god intern- och externkommunikation med olika kommunikationskanaler.

Ålandskontoret i Helsingfors

Ålandskontoret i Helsingfors är landskapsregeringens informationskontor i Helsingfors för samordnande av kommunikationen mellan Åland och i Finland. Verksamheten strävar till att skapa och upprätthålla långsiktiga kontakter mellan politiker, tjänstemän och aktörer inom näringslivet på Åland och i Finland.

Rättsliga och internationella enheten

Arbetet med att förnya lagstiftningen inom rättsliga och internationella enhetens ansvarsområde har fortgått under året. Bland de större lagstiftningsprojekt som överlämnats till lagberedningen kan nämnas ett förslag till ny offentlighetslag. En lagstiftningspromemoria rörande revision av penninginsamlingslagen har överlämnats till lagberedningen. Arbetet med att revidera landskapslagen om resebyråörelser påbörjades under år 2018 men har på grund av resursbrist inte kunnat slutföras under 2019, varför arbetet kommer att återupptas under år 2020. Ikraftträdandet av en ny fastighetsmäklarlag den 1 september 2019 har föranlett utarbetande av nya blanketter, register över fastighetsmäklare samt andra verkställighetsåtgärder.

Val

Under året hölls lagtings- och kommunalval på Åland. Valen förrättades enligt den nya vallagen för Åland som trädde i kraft den 1 juni 2019.

Den nya vallagen innehöll bestämmelser om röstning via internet, för första gången i åländsk och finländsk valhistoria. Röstning via internet skulle erbjudas endast i lagtingsvalet för personer som var bosatta utanför Åland. Dessa personer är inte röstberättigade i kommunalvalet. För att röstning via internet skulle arrangeras förutsatte lagen att landskapsregeringen hade tillgång till ett tillförlitligt system.

Under hösten 2018 genomförde Åda, för landskapsregeringens räkning, en upphandling av ett system för röstning via internet, och ett avtal mellan leverantören och Åda ingicks i början av 2019.

Under våren och sommaren utvecklade landskapsregeringen och leverantören i samverkan en valportal med ett gränssnitt för röstningen, och tester av systemet och dess integration med den allmänna finländska elektroniska identifieringsportalen genomfördes. Testerna gav vid handen att det fanns säkerhetsproblem i samspelet mellan röstningssystemet och systemet för identifiering av väljarna. Problemen kunde slutligen lösas, men det fanns inte tid att testa lösningarna fullt ut, en fullständig pilottest av systemet kunde inte genomföras.

På basen av den rapport gällande leverantörens säkerhetsdokumentation som levererades i juni beslöt projektets styrgrupp att genomföra penetrationstester av systemet. Vid dessa uppdagades säkerhetsbrister som behövde åtgärdas innan produktion. De mest allvarliga säkerhetsbristerna åtgärdades men penetrationstesterna kunde inte till fullo genomföras innan dess att förtidsröstningen skulle inledas.

Det faktum att ett fullständig pilottest inte var genomfört i kombination med att penetrationstesterna inte till fullo var genomförda och en konsekvensanalys gällande hanteringen av personuppgifter därmed saknades ledde till att centralnämnden för lagtingsval med stöd av vallagens bestämmelser fattade beslut om att inte inleda röstningen via internet. Beslutet fattades dagen innan röstningen skulle påbörjas.

Beslutet om att inte inleda röstningen via internet ledde till en ökad användning av röstning per brev, som i övrigt är den enda form av röstning som erbjuds personer som är bosatta utanför Åland. Eftersom tidsschemat för brevröstningen, trots vissa särskilda arrangemang för transporten av rösterna, blev pressat anlände en ovanligt stor andel av brevrösterna för sent för att kunna räknas. Andelen försenade brevröster blev ca 20 % mot ca 10 % vid valet år 2015.

Utöver de utmaningar den inställda röstningen via internet medförde, kunde valen genomföras på ett tillfredsställande sätt. Under valdagen besöktes Åland för första gången av utländska valobservatörer från Finland, Sverige, Estland, Spanien och Grönland.

Integration

Integrationsarbetet berör flera olika politikområden och sektorer däribland arbets-, utbildnings-, boende-, småbarns pedagogiks-, kultur-, idrotts-, ungdoms- samt social- och hälsovårdsområdet. Invandrarens rättigheter och skyldigheter enligt grundlagen samt andra styrdokument på området är viktiga förutsättningar för en lyckad integration. En stor del av ansvaret för integration ligger inom kommunernas ansvarsområden.

Jämställdhet

Arbetet med jämställdhet och nolltolerans mot våld i nära relationer bidrar till att uppfylla den fjärde hållbarhetsprincipen i Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Det är en lång process att bygga upp ett bärkraftigt, jämställt och demokratiskt Åland där alla kan blomstra. För att uppnå ett jämställt samhälle krävs en aktiv jämställdhetspolitik som inte enbart förbättrar situationen för den enskilda individen utan lyfter hela samhället. Det handlar om att identifiera, synliggöra och analysera strukturer i det åländska samhället som utgör ett hinder för flickors/kvinnors och pojkar/mäns möjligheter att förverkliga målet om ett Åland där alla kan blomstra.

Våld i nära relationer är en kränkning av mänskliga rättigheter samt en demokrati- och folkhälsofråga. Åland har ställt sig bakom en rad internationella överenskommelser som rör mänskliga rättigheter och arbetet mot våld i nära relationer är en del av landskapsregeringens internationella åtaganden för en bättre folkhälsa på global nivå.

Ungdoms- och demokratiprojekt

Inom ramen för det tvååriga ungdoms- och demokratiprojektet ska nya former av medborgerlig samverkan och medborgardialog utvecklas med fokus på unga kvinnors och mäns förutsättningar och

möjligheter till aktivt medborgarskap, vilket bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans två första mål.

Under året genomfördes den första demokratifesten, på självstyrelsedagen den 9 juni, med målsättningen att stärka ålänningarnas förtroende för demokratin och dess institutioner. Dialog mellan beslutsfattare och unga var ett av de bärande elementen.

Inför lagtings- och kommunalvalet arrangerades valdebatter och aktiviteter på bland annat gymnasier och högskola. Informationsträffar med förstagångsväljare som huvudsaklig målgrupp anordnades i fyra åländska kommuner.

Uppföljning

Ekonomi

Regeringskansliet	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	178 974,10	276 862,59	97 888,49	64,6%
Avgiftsintäkter	2 745 076,52	2 572 000,00	-173 076,52	106,7%
Erhållna bidrag	318 273,82		-318 273,82	
Övr verksamh intäkt	102 250,90	137 645,00	35 394,10	74,3%
Summa Verksamhetens intäkter	3 344 575,34	2 986 507,59	-358 067,75	112,0%
Personalkostnader	-2 314 296,73	-2 302 365,49	11 931,24	100,5%
Köp av tjänster	-2 085 492,60	-2 015 767,08	69 725,52	103,5%
Material förnödenh	-229 142,49	-225 730,02	3 412,47	101,5%
Övr verksamh kostn	-100 660,45	-485 644,80	-384 984,35	20,7%
Summa Verksamhetens kostnader	-4 729 592,27	-5 029 507,39	-299 915,12	94,0%
Övr ink o kap överf	148 175,00	148 000,00	-175,00	100,1%
Summa Intäkt ink o kap	148 175,00	148 000,00	-175,00	100,1%
Summa Intäkt ink o kap öv	148 175,00	148 000,00	-175,00	100,1%
Undervisn kultur idr	0,00		0,00	
Övriga ink kap överf	-2 414 885,05	-2 902 484,63	-487 599,58	83,2%
Summa Utgift ink o kap öv	-2 414 885,05	-2 902 484,63	-487 599,58	83,2%
Summa Kostn ink o kap öv	-2 414 885,05	-2 902 484,63	-487 599,58	83,2%
Summa Verksamhetsbidrag	-3 651 726,98	-4 797 484,43	-1 145 757,45	76,1%
Övr finansiella kost	-9,00		9,00	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-9,00		9,00	
Summa Årsbidrag	-3 651 735,98	-4 797 484,43	-1 145 748,45	76,1%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-3 651 735,98	-4 797 484,43	-1 145 748,45	76,1%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-3 651 735,98	-4 797 484,43	-1 145 748,45	76,1%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
21010 Regeringskansliet, verksamhet	-1 678 020,56	-2 009 651,32	-2 201 224,22	-2 163 861,84
21500 Kommunikationsverksamhet	-48 386,84	-37 198,56	-37 371,70	-1 835,79
21510 Ålandskontoret, Helsingfors	-167 943,16	-55 774,68	-44 634,90	-53 843,91
21520 Ålandskontoret, Stockholm	-77 499,92	-6 088,09	0,00	
22000 Främjande av jämställdhet	-71 722,74	-69 268,80	-105 743,40	-81 393,10
22500 Främjande av integration	-57 652,73	-54 815,43	-51 078,85	-39 008,38
23000 Valkostnader	-41 722,51	-10 790,14	-12 351,76	-155 841,86

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
23200 Stöd till politisk verksamhet	-9 785,00	-9 785,00	-16 825,00	-1 359,36
24000 Brand- och räddning	-19 772,91	-28 061,16	-20 551,87	-24 124,47
24010 Landsk stöd materialanskaffn		-189 742,22	-410 773,15	
25000 Utbildn,företagshälsov,arbetar	-240 765,51	-356 845,01	-221 308,69	-301 818,68
25210 Serviceverksamhet	-312 230,54	-317 812,30	-303 020,19	-297 227,81
26000 Regeringen övriga kostnader	-141 166,63	-216 047,62	-325 061,11	-351 274,67
26002 Central Baltic 2014-2020	-12 605,60	-4 453,34	-148,02	3 154,95
26003 Utvecklo tillväxtp hållb Åland	-104 449,93	-162 843,39	-156 876,55	-152 332,78
26004 Ålandsdelegationen	-5 731,14	-6 422,16	-4 694,87	-8 930,12
26500 Konsumentskydd	-14 584,99	-17 863,00	-17 765,82	-22 038,16
27000 Radio- o TV-verksamhet	-13 411,03	-49 999,95	0,00	0,00
Summa 2100_7 Reg.kansliet allm by	-3 017 451,74	-3 603 462,17	-3 929 430,10	-3 651 735,98
Summa 2100 Regeringskansliet	-3 017 451,74	-3 603 462,17	-3 929 430,10	-3 651 735,98

Målsättningar

Kommunikation

Mål: Skapa, utveckla och informera om guider, mallar och annat stödmaterial som finns för landskapsregeringens medarbetare.

Förverkligande: Ett projekt för att uppdatera och modernisera landskapsregeringens olika mallar för dokument har startat under året och kommer att avslutas under 2020. Guider och övrigt stödmaterial uppdateras kontinuerligt årligen.

Mål: Ta fram riktlinjer för användning av sociala medier.

Förverkligande: Riktlinjer för användning av sociala medier har tagits fram. Riktlinjerna uppdateras kontinuerligt vid behov då de berör ett område som är under snabb utveckling.

Mål: Arrangera utbildningar gällande extern kommunikation.

Förverkligande: Under året har två utbildningstillfällen hållits på temat offentlighetslagstiftning och medieträning

Mål: Skapa bra rutiner och riktlinjer för presskontakter och -träffar.

Förverkligande: Handboken för mediehantering har uppdaterats under året och ett nytt pressrum iordningställdes och togs i bruk för olika presskontakter och -träffar.

Ålandskontoret i Helsingfors

Mål: Ålandskontoret ska vara en attraktiv mötesplats.

Förverkligande: Ålandsdelegationen, Flexens AB, svenska riksdagsgruppens kansli och assistenter och Ålandsvänner i Helsingfors r.f. har hållit möten på Ålandskontoret samt att tjänstemän har använt kontoret för distansarbete.

Mål: Att skapa synlighet för Åland och att stärka Ålandsbilden.

Förverkligande: I början av året arrangerade Utrikesministeriet en utbildning för diplomatstuderanden om Ålands självstyrelse.

Seminarium "Initiativ som skyddar Östersjön" i samarbete med Nordiska Ministerrådet vid Nordisk Kulturkontakt.

Seminarium om svenskans ställning i Finland "Från paragraf till verklighet" i samarbete med Folktinget.

I planen ingick att arrangera tre seminarier under året, men lagtingsvalet och tidsbrist ledde till att två seminarier arrangerades.

Koordineringen av Ålands landskapsregerings deltagande i SuomiAreena i Björneborg utgjorde en del i synliggörandet av Åland. Ålands landskapsregering arrangerade en paneldebatt "Ålands som pilotområde för hållbara energikällor". Finansministern stod värd för lunch där fyra ministrar från Finlands regering deltog.

Ett besök av en internationell journalist alumni grupp genom UM arrangerades på Åland. Journalister från Svenskfinland inbjöds till att följa lagtingsvalet.

I samband med marknadsföringen och förankringen av Alandica Debatt i Finland har viktiga kontakter skapats till olika organisationer och samhällsaktörer.

Ålandskontoret följer aktivt med Ålandsfrågor i media genom användningen av mediaverktyget Meltwater.

Enheten för rättsliga och internationella frågor

Mål: Ett lagförslag om en ny finansieringslösning för Ålands Radio och Tv Ab lämnas till lagtinget.

Förverkligande: En lagstiftningspromemoria har överlämnats till lagberedningen och beredningen av lagförslaget påbörjades vid lagberedningen i januari 2019. Lagen har antagits av lagtinget och träder i kraft den 1.1.2021.

Central Baltic

Det externfinansierade informationskontoret för EU:s Interreg Central Baltic-program, Contact Point Åland, som landskapsregeringen är värdorganisation för, har verkat i enlighet med sin arbetsplan och uppnått de interna målsättningarna. Vad gäller hållbarhet påverkar flera av de finansierade projekten utvecklingen positivt inom flera områden på Åland och i omkringliggande regioner, bland annat genom åtgärder i många småbåtshamnar.

Brand- och räddningsväsendet

Mål: Att skapa förutsättningar för kurser, information, planering och övningar för myndigheter och personal som deltar i räddningsverksamhet.

Förverkligande: Ålands brand- och räddningsförbund har erhållit bidrag för genomförande av en föreläsningsserie med Mary Juusela, "Lika olika", med syfte att bredda rekryteringsbasen för de frivilliga brandkårerna. Under året har ett fördjupat tillfälle för de vuxna och ett för ungdomsledarna hållits. Begreppet "En brandkår för alla" och målet att bli en bättre förebild har varit ledande i arbetet för kårerna att aktivt förbättra sin rekryteringsbas och att få med fler kvinnor och nyinflyttade i verksamheten. Landskapsregeringen har också ersatt brand- och räddningsförbundet för kostnaderna för verksamhetsledaren.

Mål: Att upprätthålla en räddningsdelegation för räddningsverksamhet med uppgift att följa med i utvecklingen och ta initiativ till utveckling inom området samt att samordna räddningsväsendet.

Förverkligande: En räddningsdelegation är tillsatt men har inte sammanträtt under året.

Mål: Att tillsammans med Statens ämbetsverk på Åland upprätthålla en organisation för befolkningsskyddet samt utföra och initiera förberedelser för förhållanden och händelser som avviker från det normala.

Förverkligande: Stormen Alfrida drabbade Åland i januari 2019. Landskapsregeringen deltog aktivt i stabs- och operativt arbete med anledning av stormen.

Landskapsregeringen har tillsammans med övriga myndigheter lanserat webbplatsen [kris.ax](https://www.kris.ax). Webbplatsen ska innehålla myndigheternas krismeddelanden.

Ett seminarium om strålningsfarosituationer för kommunerna och övriga samhällsviktiga aktörer har arrangerats i samarbete med Statens ämbetsverk på Åland och Räddningsinstitutet i Kuopio.

Landskapsregeringen har deltagit i en epidemiövning tillsammans med epidemigruppen för Åland. Övningen arrangerades av försörjningsberedskapscentralen i samarbete med landskapsregeringen och Statens ämbetsverk på Åland.

Landskapsregeringen har deltagit i Uppsala läns kärnenergiövning Havsörn. Övningsinsatsen utvärderades av räddningsinstitutet i Kuopio. Landskapsregeringen var även delaktig i planeringen av övningen.

Mål: Att utföra utredningar och utarbeta regelverk med syfte att förbättra säkerheten i samhället och effektiviteten hos räddningsmyndigheterna.

Förverkligande: Myndigheternas insatser under stormen Alfrida har utvärderats gemensamt av de myndigheter som ingick i staben. Utvärderingen har sammanställts i en rapport som överlämnades till landskapsregeringen den 31.10.2019.

En utredning gällande haverikommission vid olyckor har genomförts och lämnats vidare för åtgärder.

Landskapsregeringen har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att bereda ett förslag till reviderad rökdykningsanvisning.

Valadministrationen

Mål: Att tillämpa en ny vallag på ett rättssäkert, smidigt och ändamålsenligt sätt samt att påbörja introduktionen av röstning via internet i de åländska valen på ett sätt som ökar tillgängligheten till valen för i första hand utflyttade ålänningar och samtidigt tryggar valhemligheten och valens tillförlitlighet.

Förverkligande: Den nya vallagen kunde tillämpas även vid den uppkomna "krissituationen" då röstningen via internet måste ställas in med kort varsel. Detta gjordes med stöd av bestämmelserna om röstning via internet. Också de mera utförliga bestämmelserna om brevröstning i den nya lagen visade sig ändamålsenliga, då brevröstning för många utflyttade blev den enda röstningsmöjligheten och intresset för denna röstningsform därmed ökade markant. Röstningen via internet kunde inte genomföras av tidigare nämnd anledning.

Mål: Att uppnå minst lika högt deltagande i valen som 2015 (lagtingsvalet 70,4 %, kommunalvalet 67,4 %); det kräver att de "ovana röstarna", främst unga och inflyttade, aktiveras ytterligare i kommunalvalet (insatser behövs i flera kommuner än i Mariehamn), att bortaålänningarna röstar flitigare i lagtingsvalet än tidigare och att männens deltagande börjar närma sig samma nivå som kvinnornas.

- Att minst 50 % av förstagångsväljarna (18–21 år) röstar i kommunalvalet (2015: 49%).
- Att en större andel av bortaålänningarna röstar i lagtingsvalet (2015: 248 personer 20,6 %). Bortaålänningarna kommer att vara betydligt flera år 2019, uppskattningsvis ca 2.200 personer (2015: 1.205).
- Att minst två tredjedelar av de bortaålänningar som röstar gör det via internet = minst 500 internetröster (av i så fall totalt ca 750 röstande bortaålänningar).
- Att andelen ogiltiga röster minskar.
- Att det valda lagtinget tillgodoser kravet på jämställdhet, d.v.s. minst 40 % av vardera könet ska väljas in. Det betyder minst 12 invalda (2015: 33,3 % kvinnor, 66,7 % män, 10–20 i antal invalda).

Förverkligande: Valdeltagandet blev lägre än 2015: i lagtingsvalet 69,7 % mot 70,4 % och i kommunalvalet 66,4 % mot 67,4 %. Bortaålänningarnas valdeltagande blev lägre än 2015: 18,3 % mot 20,6 %. Antalet bortaålänningar blev färre än beräknat 1.492 personer och röstade gjorde 273.

- Enligt uppgifter från Åsub sjönk förstagångsväljarnas valdeltagande i kommunalvalet till 43 %.
- Röstningen via internet togs inte i bruk.
- De ogiltiga och blanka rösternas andel minskade: i lagtingsvalet blev andelen 2,3 % mot 3,8 % år 2015, räknat i procent av de avgivna rösterna. I kommunalvalet blev andelen 4,7 % mot 5,5 % år 2015.
- Färre kvinnliga kandidater än i de senaste valen, 35,6 % av kandidaterna var kvinnor jämfört med 40,2 % 2015. De kvinnliga kandidaterna fick 34,1 % av rösterna mot 40,6 % år 2015. Det valda lagtinget är mindre jämställt än det tidigare: 30 % eller 9 st. kvinnliga ledamöter mot 33,3 % eller 10 kvinnor efter valet 2015.

Integration

Mål: Erbjud kompetensutveckling kring förståelse om olika kulturer, det åländska samhället och arbetslivets spelregler. Erbjud kompetensutveckling kring integration och mångfald samt hur dessa frågor kan främjas eller lyftas inom arbetet hos myndigheter och tredje sektorn. Användbara verktyg för att främja delaktighet och goda relationer samt motverka främlingsfientlighet och diskriminering. Stärkt integrationsfrämjande arbete hos tredje sektorn.

Förverkligande: Informationstillfällen och erfarenhetsutbyten av metoder och kunskap har skett under året genom bland annat rundabordssamtal och studiebesök. Tema-föreläsningar/-dagar i skolor (för elever, föräldrar och lärare) har arrangerats och finansierats. Enheten har fortsatt avtalet med informationskontoret gällande rådgivning och information. Arbetslivets spelregler har lyfts inom ramen för SFI-utbildningen (Svenska för inflyttade) arbetarskydd, fackförbund samt Ålands näringsliv.

Samarbetet mellan Mångkulturellt centrum i Sverige och Ålands landskapsregering fortsatte kring den mångkulturella almanackan.

Landskapsregeringens AMIF-projekt "En säker hamn" har erbjudit flertalet kompetenshöjande åtgärder till den inflyttade målgruppen samt till projektets samarbetspartners (på myndighets-, kommun-, förenings- och individnivå). Som en integrationsfrämjande tjänst har en utbildning på svenska till åländska samhälls- och hälsovårdskommunikatörer inletts.

Föreningar erbjuds finansiering för särskilda integrationsfrämjande projekt via penningautomatmedel.

Mål: Uppföljning av integrationsprogrammet 2016–2019 görs som underlag för utarbetande av nytt program. Kartläggning genom utredning och enkät utförs.

Förverkligande: Under året har uppföljning av integrationsprogrammet pågått och olika samarbeten har kartlagt och synliggjort aktuella frågeställningar och utmaningar som kan kopplas till migration. Ett fördjupat samarbete med Inrikesministeriet och Egentliga Finlands NTM-central har genomförts för att kartlägga och förbättra rutinerna kring ersättningsförfarandet för Åland.

Första delen av ÅSUB:s enkät till inflyttade har skickats ut.

Mål: Vuxna som studerar SFI (Svenska för inflyttade) på heltid får rätt till studerandehälsovård.

Förverkligande: Frågan överfördes till social- och miljöavdelningen, som tagit fram ett lag PM för att inkludera de elever som studerar SFI på heltid.

Mål: Utredning, samt eventuellt tillsättande, av referensgrupp med integrationsfrågor som fokusområde.

Förverkligande: Utredning påbörjad. En dialog med målgruppen anses värdefull för formandet av integrationsåtgärder. Formen kan vara antingen en statisk referensgrupp eller olika fokusgrupper utifrån temaområden.

Mål: Flyktningmottagandet på Åland genomförs på bästa möjliga sätt. Samordningen fortsätter och förbättrade rutiner utvecklas inom ramen för EU-projektet "En säker hamn".

Förverkligande: Projektet "En säker hamn" framskrider enligt plan. En ny mall för kommunernas integrationsfrämjande program har tagits fram i samverkan med Ålands kommunförbund. Ingen organiserad mottagning av flyktingar till åländska kommuner har skett under 2019.

Mål: Samarbete kring valdeltagandet bland inflyttade.

Förverkligande: En lättläst informationsbroschyr kring val på Åland utformades och valadministratörens material översattes till sex utomnordiska språk. Den tekniska översättningsfunktionen Google Translate lades till på webbplatsen val.ax för att göra informationen mer tillgänglig för den inflyttade gruppen.

Främjande av jämställdheten

Mål: Inom ramen för Agenda för jämställdhet fokusera på att implementera Agenda för jämställdhet samt arbeta fram därtill hörande handlingsplaner.

Förverkligande: "Agenda för jämställdhet 2019 – 2030" utarbetades under året och antogs av landskapsregeringen i oktober 2019. Agendan består av mål, strategisk inriktning per 2030 samt stödstrukturer för agendans förverkligande. Agendan bidrar till att uppfylla den fjärde hållbarhetsprincipen i Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland.

Mål: Stödja olika verksamheters och organisationers arbete med att främja jämställdhet genom olika kunskapshöjande insatser.

Förverkligande:

- Grundutbildning samt efterföljande fördjupningsdel för målgruppen yrkesverksamma inom ungdomssektorn på temat "Förebygga sexualiserat våld genom att stärka och utveckla en trygg och jämställd vardag". 20 män och 39 kvinnor deltog.
- Handledning för yrkesverksamma inom ungdomssektorn i att stödja pågående arbete med att göra jämställd praktik, motverka könsstereotypa mönster och särskilt belysa destruktiva maskulinitetsnormer och utforma aktiva insatser som förebygger olika former av sexualiserat våld. 6 män och 3 kvinnor deltog.
- Runda bordssamtal under ledning av sakkunniga på området gällande uppföljning av aktiviteter och fastställande av tidsplan för förverkligandeprocess av föreslagna åtgärder och aktiviteter. 6 män och 3 kvinnor deltog.
- Tema män och maskulinitet, "Killmiddag" stöd för män att börja med sig själva i kampen för ett jämställt samhälle. Diskussioner under professionell ledning om känslor, kärlek, våld, sårbarhet m.m. Tema män och maskulinitet "Killmiddag" med målgrupp inflyttade. 37 män deltog.
- Kvällsföreläsning om arbetet med barn i våldsutsatthet och om att bemöta våldsutsatta barn "Att möta våldsutsatta barn". Målgrupp var personal i barnomsorg och skola samt övriga intresserade. 45 kvinnor och 4 män deltog.
- Konferens "Att möta våldsutsatta barn" en konferens om arbete med barn i våldsutsatthet och om att bemöta våldsutsatta barn eller barn som bevittnat våld". Målgrupp var politiker, personal inom hälso- och sjukvård, tandvård, sociala sektorn, skola, barnomsorg, fritid och övriga intresserade. 7 män och 105 kvinnor deltog.

Mål: Påbörja verkställandet av handlingsplanen "Våld i nära relationer – Nolltolerans mot våld i nära relationer 2019 – 2030".

Förverkligande: "Strategi för nolltolerans mot våld i nära relationer 2020 – 2030" utarbetades under året och antogs av landskapsregeringen i oktober 2019. Agendan för jämställdhet har sex strategiska

inriktningar varav en är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Strategin bidrar även till att uppfylla den fjärde hållbarhetsprincipen i Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland. Arbetet med handlingsplanen mot våld i nära relationer påbörjades under året.

Nyckeltal

Registrerade ärenden	Regist- rerade	Pleni- ensk.	Tjm Tjb	Årets oavsl. > 3 mån.	Alla års Oavsl.> 3 mån inkl.	Kommission, kommitte, nyttillsatta	Kommission, kommitte, totalt tillsatta
Regeringskansliet							
Allmänna byrån	314	73	257	3	3	1	6
Enheten för rättsliga ärenden	1 051	214	803	36	45	2	10
Personal- och kommunikation	17	8	8	0	0		
Utveckling- och hållbarhet	6	2	2	1	1		3
Serviceenheten	2	0	1	0	0		
Regeringskansliet totalt	1 390	297	1 071	40	49	3	19
Finansavdelningen							
Allmänna byrån	260	165	90	3	4		7
Redovisningsbyrån	30	4	17	1	1		
Avtals- o. Pensionsbyrån	663	35	207	6	7		9
Finansavdelningen totalt	953	204	314	10	12	0	16
Social- och miljöavdelningen							
Allmänna byrån	222	25	208	0	0		1
Socialvårdsbyrån	99	35	64	0	1		4
Hälso- och sjukvårdsbyrån	185	10	153	3	4		3
Miljöbyrån	163	59	82	7	23		3
Social- och miljöavd. totalt	669	129	507	10	28	0	11
Utbildnings- o kulturavdelningen							
Allmänna byrån	363	0	0	3	8		3
Ålands landskapsarkiv	6	4	0	0	15		
Utbildningsbyrån	183	32	117	11	14		7
Kulturbyrån	85			35	40		
Enheten för kulturarv	125	0	114	3	7		
Ålands museum	28	0	18	4	4		10
Utbildnings- o kulturavd. totalt	790	36	249	56	88	0	20
Näringsavdelningen							
Allmänna byrån	251	25	413	12	15	1	20
Jordbruksbyrån	805	25	2 777	24	70		6
Fiskeribyrån	96	15	137	6	13		
Skogsbruksbyrån	597	4	620	1	3		2
Jakt- och viltvårdsenheten	72	18	2 009	2	2		
Näringsavdelningen totalt	1 821	87	5 956	45	103	1	28
Infrastrukturavdelningen							
Allmänna byrån	1 021	77	876	23	48	1	7
Trafikbyrån	126	101	35	29	54		
Vägnätsbyrån	227	155	129	36	68		

Registrerade ärenden	Regist- rerade	Pleni ensk.	Tjm Tjb	Årets oavsl. > 3 mån.	Alla års Oavsl.> 3 mån inkl.	Kommission, kommitte, nyttillsatta	Kommission, kommitte, totalt tillsatta
Infrastrukturavdelningen totalt	1 374	333	1 040	88	170	1	7
Lagberedningen totalt	61	74	1	0	0	0	0
Allmänna förvaltningen totalt	7 058	1 160	9 138	249	450	5	101

Receptionen	2016	2017	2018	2019
Inkomna postförsändelser	21 193	21 433	21 131	17 446
Besökare	18 658	17 436	17 741	14 175
Besvarade telefonsamtal	46 464	42 592	42 697	39 766

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Ett omfattande beredningsarbete gällande organisationsförändring på regeringskansliet pågick samtidigt med landskapslagen (1998:70) om Ålands allmänna förvaltning 2019/115, för att träda ikraft 1 januari 2020. Genom den nya lagstiftningen ändrades bestämmelserna om förvaltningschefen vid landskapsregeringens allmänna förvaltning tillika med bestämmelserna så att regeringskansliet inte längre definieras som en avdelning.

Lagen förutsätter inte att regeringskansliet ska bestå av en eller flera byråer, vilka i sin tur kan indelas i enheter. Närmare bestämmelser om regeringskansliets organisation regleras i förordning.

Enligt landskapsförordning (2019:16) om landskapsregeringens allmänna förvaltning består regeringskansliet av en allmän byrå som organisatoriskt indelas på följande sätt:

1. enheten för rättsliga och internationella frågor
2. personal- och kommunikationsenheten
3. utvecklings- och hållbarhetsenheten

samt en servicefunktion för lokalvård och vaktmästeri.

De nya bestämmelserna har medfört att registraturen ingår i enheten för rättsliga och internationella frågor, vilket därmed på ett ändamålsenligt sätt kompletterar övriga förvaltningsrättsliga verksamhetsuppgifter som åvilar enheten.

I uppgifterna för personal- och kommunikationsenheten ingår att främja samverkan på olika nivåer genom saklig, relevant information och god kommunikation såväl internt som externt. Förvaltningens reception ansluter sig naturligt till denna uppgift.

Under året utreddes olika alternativ gällande utlokalisering av lokalvården. I kartläggningen ingick bedömning av ekonomiska konsekvenser för att säkerställa god, långsiktig kvalitet och kontinuitet i utförandet av lokalvård. Slutsatsen blev att lokalvård och -service utförs av egen ordinarie personal. Rekrytering av personal genomfördes under året.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Enligt säkerhetspolicyn för allmänna förvaltningen är information en av förvaltningens viktigaste tillgångar och hanteringen av den är en viktig del av landskapsregeringens interna arbete. Med tanke på detta och att informationssäkerhet är en central fråga för allmänhetens förtroende för myndigheten finns det en risk i att för lite fokus och resurser har satts på att utveckla arbetet med

informationssäkerheten. Enligt den säkerhetspolicy som landskapsregeringen antog år 2016 ska man arbeta utgående från ISO 27000. Någon tillfredsställande nulägesanalys av förvaltningens informationssäkerhetsarbete, mål för i vilken grad man ska följa standarden eller åtgärdsplan för fortsättningen finns dock ännu inte.

Det är tidvis svårt att rekrytera behörig personal, vilket utgör riskfaktor med tanke på kvalitetssäkring av regeringskansliets förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag. Det är därför av största vikt att landskapsregeringen fortsätter att vidta åtgärder för att garantera en inkluderande och jämställd arbetsmiljö som ser mångfald som styrka. Åtgärder bör fortsättningsvis vidtas med målsättningen att skapa en arbetskultur som är fri från olika former av diskriminering och som erbjuder kompetensutveckling samtidigt som den möjliggör olika karriärvägar tillika med flexibilitet gällande kombinationen av arbetsliv och privatliv. Ett gott tillitsstyrt ledarskap och medarbetarskap formar en positiv arbetskultur som attraherar nya medarbetare och säkerställer att många vill vara kvar. Det är också viktigt att erbjuda en lönesättning som är transparent och som bygger på objektivitet och sakkunskap.

Arbetsbelastningen vid regeringskansliet är rent generellt hög, vilket förutsätter att ledningen i samråd med medarbetarna kontinuerligt ser över arbetsfördelning och prioriteringar. Konsekvensen av bristande resurser är att arbetsuppgifter inte alltid kan utföras inom fastslagen tidsram. Föråldrad lagstiftning kan leda till tolkningssvårigheter vid beslutsfattandet och konsekvenser för verksamheten.

Vid Ålandskontoret koncentreras göromål och kunskap till en person. Utomstående service i olika former måste anlitas för att underhålla kontoret och koordineringen av detta tar ibland resurser från kärnverksamheten.

Uppdrag och verksamhet är av den karaktären att flera sakområden bemannas av en enda tjänsteman med personlig specialkunskap, spetskompetens på området, vilket blir ett sårbart system vid längre frånvaro. Det finns inte alltid möjlighet att överlappa varandras kompetensområden eller handha andras uppdrag för kortare eller längre tidsperioder.

Otydlig roll- och ansvarsfördelning i förvaltningen försvårar dialog och ömsesidig respekt för olika uppdrag och befogenheter inom verksamheterna. Detta i sin tur påverkar strukturer och processer i förvaltningen.

För att styrning och rollfördelning i verksamheterna ska fungera optimalt krävs även ett samspel mellan förvaltning och politik samt en fördelning av ansvar och roller. Gemensamma "spelregler" är till nytta både på förvaltnings- och politisk nivå samtidigt som de ger transparens gentemot ålänningarna då det blir tydligt vilken funktion som har ansvaret för vilka beslut. Förutsättningar skapas genom att aktuella styrdokument är uppdaterade, kända och att de tillämpas som avsett samt att det finns en ömsesidig öppen och tydlig dialog tillika med respekt och ett ömsesidigt förtroende.

Redogörelse för den interna kontrollen

Arbetsordningen innehåller regler för styrningen av avdelningens förvaltningsområde, ledningen, avdelningen, enheterna och deras ansvar och uppgifter. Delegeringsbeslutet och anvisningar för förverkligande av budget efterföljs för att säkerställa förverkligandet av kraven på en effektiv förvaltning.

Chefsgruppen vid regeringskansliet ansvarar för den allmänna planeringen och samordningen av regeringskansliets verksamhet. Avdelnings- och enhetsmöten hålls regelbundet för planering av verksamheten, förändringar och uppföljningar samt annat som har direkt samband med arbetsplatsen och arbetsuppgifterna.

Vid enheten för rättsliga och internationella frågor tillämpas principen att två personer läser igenom mer komplicerade beslutsförslag innan beslutet fattas i syfte att säkerställa en jämn och hög kvalitet i

beslutsfattandet. En förutsättning för ett effektivt beslutsfattande är modern, uppdaterad lagstiftning. Utgående från lagstiftningen kan sedan mer detaljerade anvisningar för handläggning av ärenden tas fram. Av denna orsak har arbetet att uppdatera föråldrad lagstiftning prioriterats. Parallellt med att lagstiftningen uppdateras, utarbetas även anvisningar/handlägningsrutiner. Detta är dock ett långsiktigt arbete som kommer att fortgå under flera års tid eftersom arbetet är omfattande och måste ske parallellt med handläggningen av löpande ärenden.

Lagberedningen

Översikt

Ålands författningssamling

I Ålands författningssamling (ÅFS) publiceras landskapslagar, landskapsförordningar, överenskommelseförordningar och vissa andra beslut som lagtinget och landskapsregeringen fattar och som är av allmän betydelse. Författningssamlingen administreras av lagberedningen. I författningssamlingen publicerades under året 116 nummer. Antalet lagförslag som tillställdes lagtinget var 28 under året.

Något om lagstiftningskontrollen av vissa lagförslag

Vid den lagstiftningskontroll som Republikens president utövar granskas om lagtinget vid antagandet av en landskapslag har överskridit sin lagstiftningsbehörighet eller om landskapslagen rör rikets inre eller yttre säkerhet.

Inför presidentens behandling av de landskapslagar som antogs under året inhämtades Högsta domstolens utlåtande i åtta fall. Sammanlagt 22 lagtingsbeslut om antagande av landskapslagar ingick i dessa. Att ett utlåtande av Högsta domstolen först inhämtas är enligt 19 § 2 mom. i självstyrelselagen ett absolut krav för att presidenten ska kunna förordna ett lagtingsbeslut att förfalla i sin helhet eller till viss del.

I fyra av dessa åtta fall ansågs det inte finnas några hinder för att lagarna kunde träda i kraft, medan det i de fyra övriga fallen ansågs finnas en eller flera bestämmelser som var av en sådan natur att det fanns grund för ett partiellt veto. Här kommenteras endast de fall där högsta domstolen fann att en behörighetsöverskridning förelåg.

Det första ärendet där högsta domstolen fann att en lag partiellt skulle fällas gällde en landskapslag om fastighetsmäklarverksamhet. I lagen ingick bestämmelser om fastighetsmäklarens yrkeskompetens. Yrkeskompetensen skulle påvisas genom ett godkännande i två prov, både i det prov som den av landskapsregeringen tillsatta nämnden för mäklarprov ordnar och i det prov som den av Centralhandelskammaren tillsatta nämnden för mäklarprov ordnar. Enligt lagtingsbeslutet kunde dock landskapsregeringen under vissa förutsättningar besluta att dessa två mäklarprov ersattes av endast det mäklarprov som den av landskapsregeringen tillsatta nämnden ordnar.

De beskrivna bestämmelserna skulle utgöra ett villkor för registrering och som i sin tur utgör ett villkor för att utöva fastighetsmäklarrörelse. Högsta domstolen konstaterade att landskapsregeringen genom lagen gavs en möjlighet att genom ett beslut avvika från lagens bestämmelse och på så sätt skulle landskapsregeringens beslut komma att utgöra en allmän rättsnorm istället för de uttryckliga bestämmelser som fanns intagna i lagen. Om rätten att uppställa allmänna rättsnormer delegeras från lagtinget till landskapsregeringen ska detta enligt högsta domstolen ske genom ett bemyndigande att utfärda en landskapsförordning, inte genom ett bemyndigande att fatta ett beslut av landskapsregeringen. I detta fall rörde bemyndigandet inte bara ett mindre undantag utan förutsättningarna för registrering, vilka i sin tur påverkar rätten att idka näring. Högsta domstolen fann att författningsnivån inte var den korrekta (21 § självstyrelselagen och 80 § grundlagen) och att lagens 17 § 3 mom. därmed utgjorde en behörighetsöverskridning. På basen av högsta domstolens utlåtande fann presidenten att lagens 17 § 3 mom. skulle förfalla, men att lagen i övrigt kunde träda i kraft. Övriga delar av lagen trädde i kraft den 1 september 2019.

Det andra ärendet som behandlades av högsta domstolen och där domstolen fann att en lag partiellt skulle fällas gällde en ändring av landskapslagen om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom den Europeiska unionen. En av de frågor som prövades i detta ärende var lagens utvidgade tillämpningsområde i 1 § 2 mom., dvs. huruvida det var möjligt att lagen kunde tillämpas

på åländskt territorium, samt på fartyg som införts i landskapets fiskefartygsregister samt på besättningen på dessa fartyg oberoende av deras position eller var verksamheten bedrivs. Högsta domstolen konstaterade att landskapet har behörighet att bestämma om fiske som begränsar sig till landskapets område. Denna behörighet har ansetts vara exklusiv.

Vidare konstaterades att de fiskekvoter som tilldelas Finland enligt EU:s bestämmelser ska med landskapets medverkan fördelas mellan riket och landskapet, så att kvoterna förvaltas delvis av riket och rikets myndigheter samt delvis av landskapet och landskapets myndigheter, som har varsitt territorium. Rikets myndigheter har dock enligt prövningar ansetts ha behörighet att utfärda fiskeförbud i hela landet, då den nationella kvoten var fylld, således även för Ålands territorium. Det sistnämnda visar enligt högsta domstolen att det inte alltid har varit möjligt att följa uppdelningen av lagstiftningskompetensen mellan riket och landskapet enbart utgående från territorium.

Såväl riket som landskapet har i sin lagstiftning infört ett på unionsrätten grundat system för överlåtbara fiskenyttjanderätter. Enligt landskapets system, som möjliggörs inom ramen för landskapets behörighet, tilldelas enskilda fiskelicensinnehavare för fiskefartyg individuella fiskekvoter. Högsta domstolen konstaterade att eftersom en del av Finlands fiskekvoter förvaltas av landskapsregeringen och landskapet har infört det ovannämnda systemet för fiske, som i sig hör till dess lagstiftningskompetens, kan lagstiftningen ha en viss extraterritoriell verkan. Högsta domstolen fann det således möjligt utvidga tillämpningsområdet för lagen på det sätt framgår av lagens 1 § 2 mom.

Däremot konstaterades ett flertal delegeringsfullmakter vara felaktigt utformade. Enligt såväl grundlagen som självstyrelselagen ska rätten att uppställa allmänna rättsnormer delegeras från lagtinget till landskapsregeringen genom ett bemyndigande att utfärda en landskapsförordning och inte genom ett bemyndigande att fatta ett beslut av landskapsregeringen. Bestämmelserna förordnades därför att förfalla. I lagen ingick även en bestämmelse som gav landskapsregeringen en rätt att genom beslut införa ett system för tilldelning av individuella fiskekvoter till enskilda fiskelicensinnehavare. Några närmare kriterier för detta system gavs dock inte i lagen, vilket enligt högsta domstolen gav landskapsregeringen en allt för vid prövningsrätt. Högsta domstolen ansåg att införandet av ett sådant system kunde medföra begränsningar för utövandet av fiskerinäringen och andra grundlagsskyddade rättigheter. Eftersom tydliga och exakta kriterier för när beslut skulle kunna fattas saknades i lagtingsbeslutet förordnades även denna bestämmelse att förfalla. Till övriga delar kunde den antagna lagen träda i kraft, vilket den gjorde den 1 november 2019.

Det tredje ärendet där högsta domstolen fann en partiell överträdelse gällde en landskapslag om stöd för produktion av el från vindkraft. Genom lagen inrättas ett stödsystem för produktion av el från vindkraft, med syfte att främja en mer klimatvänlig elproduktion genom en minskad användning av fossila bränslen. I lagtingsbeslutet ingick bestämmelser som gav landskapsregeringen rätt att utföra inspektioner samt rätt att få information. Vid högsta domstolens analys av bestämmelserna uppstod frågan om bestämmelserna kunde anses förenliga med skyddet av privatlivet i grundlagen. Eftersom lagen saknade begränsningar i rätten att utföra inspektioner samt möjligheten att få information var för opreciserade ansågs bestämmelserna enligt högsta domstolen strida mot grundlagen. Lagens 14 och 17 §§ förordnades därmed att förfalla. Däremot fanns inget hinder för att landskapslagen till övriga delar kunde träda i kraft. Sistnämnda bestämmelser trädde i kraft den 1 november 2019. Landskapsregeringen återkom under året med ett nytt lagförslag till lagtinget där de av högsta domstolen påtalade bristerna korrigerades. Det nya lagförslaget slutbehandlades av lagtinget under hösten 2019, medan lagstiftningskontrollen inte slutfördes under året.

Det fjärde och sista ärendet som högsta domstolen fann att partiellt skulle fällas gällde en ändring av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. I lagtingsbeslutet ingick en bestämmelse om möjligheten för landskapsregeringen att skilja en ledamot eller ersättare i prövningsnämnden från uppdraget. I bestämmelsen angavs inga grunder för när skiljandet kunde ske. Högsta domstolen konstaterade att vissa ärenden om tillstånd samt ändring och återkallande av

sådana tillstånd avgörs i Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets namn av prövningsnämnden. Frågan i ärendet var om regleringen uppfyllde de i grundlagen garanterade grundläggande fri- och rättigheterna (21 § grundlagen). Med tanke på de befogenheter prövningsnämnden har ansågs ledamöternas rättsliga ställning bli öppen och osäker i det fall landskapsregeringen vill skilja en ledamot från uppdraget. Detta ansågs relevant åtminstone med tanke på myndighetsutövningens oavhängighet. Avsaknaden av kriterier eller förutsättningar för när beslut om skiljandet från uppgiften kan fattas ansågs därför enligt högsta domstolen utgöra en behörighetsöverskridning. Presidenten förenade sig med högsta domstolens slutsats och fann samtidigt inga hinder för att lagtingsbeslutet till övriga delar kunde sättas i kraft. Lagen i övrigt trädde i kraft den 1 januari 2020.

Andra lagförslag av betydelse

Orsaken till att ett lagförslag tillställs lagtinget under året varierar. Det finns bland annat sådant som har sin grund i regeringsprogrammet och sådant som har sin grund i krav som följer av medlemskapet i den Europeiska unionen och också sådant som har en annan grund.

Ett ärende som det förts mycket diskussioner om under ett flertal mandatperioder gäller finansieringen av den allmännyttiga verksamheten vid Ålands Radio och Tv Ab. Ett lagförslag om medieavgift och finansiering av public service överlämnades till lagtinget under året. Enligt förslaget skulle den nuvarande televisionsavgiften komma att ersättas med en medieavgift. Lagförslaget slutbehandlades under året. Vid lagstiftningskontrollen konstaterades att medieavgiften var att hänföra till landskapets lagstiftningskompetens, eftersom avgiften var att anse som en tilläggsavgift på inkomst. Argumenten för detta var avgiftens natur, dess användningsändamål och det förfarande som gäller för debitering och uppbörd.

Under året inleddes även en totalrevision av socialvårdslagstiftningen på Åland. Lagförslag om en ny landskapslagstiftning om socialvård, yrkesutbildade personer inom socialvården, klienthandlingar inom socialvården samt äldreomsorg för Åland överlämnades till lagtinget. Samtliga lagförslag slutbehandlades under året och beslöts träda i kraft den 1 januari 2021.

Efter en längre tids beredning överlämnades också ett lagförslag till lagtinget med förslag om att ledningsfunktionen för den allmänna förvaltningen skulle förändras. Lagförslaget berör främst bestämmelserna om förvaltningschefen vid landskapsregeringens allmänna förvaltning. Lagförslaget slutbehandlades under året och trädde i kraft den 1 januari 2020.

Landskapsregeringen lade även fram en annan samhällsreform, nämligen lagförslaget om en ny landskapslag om barnomsorg och grundskola. Enligt lagförslaget skulle utbildningsverksamhetsformerna barnomsorg, grundskola samt grundskoleutbildning för andra än läropliktiga förvaltas gemensamt i kommunen. Lagförslaget slutbehandlades under året, medan lagstiftningskontrollen inte hann slutföras under året.

Uppföljning

Ekonomi

Lagberedningen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	5 996,45	4 000,00	-1 996,45	149,9%
Summa Verksamhetens intäkter	5 996,45	4 000,00	-1 996,45	149,9%
Personalkostnader	-760 000,79	-826 898,11	-66 897,32	91,9%
Köp av tjänster	-41 350,36	-119 000,00	-77 649,64	34,7%
Materialförnödenh	-1 885,71	-3 000,00	-1 114,29	62,9%
Övr verksamh kostn		-101,89	-101,89	
Summa Verksamhetens kostnader	-803 236,86	-949 000,00	-145 763,14	84,6%
Summa Verksamhetsbidrag	-797 240,41	-945 000,00	-147 759,59	84,4%

Lagberedningen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Summa Årsbidrag	-797 240,41	-945 000,00	-147 759,59	84,4%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-797 240,41	-945 000,00	-147 759,59	84,4%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-797 240,41	-945 000,00	-147 759,59	84,4%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
28010 Lagberedning	-772 592,82	-865 507,75	-858 405,28	-797 240,41
Summa 2050_7 Lagberedningen	-772 592,82	-865 507,75	-858 405,28	-797 240,41
Summa 2050 Lagberedningen	-772 592,82	-865 507,75	-858 405,28	-797 240,41

Utfallet av köp av tjänster varierar ofta från år till år beroende på behovet av vissa tjänster. Inte sällan kolliderar dessutom olika faktorer med varandra, såsom behov och tid, vilket påverkar förutsättningarna för inköp av vissa specialtjänster. En beredskap med tillgängliga resurser bör dock alltid finnas, såvida en kvalitetssäkring av lagberedningsarbetet eftersträvas.

Under året sköttes uppdateringen av Ålex av interna resurser, eftersom detta visade sig vara mera ändamålsenligt.

Målsättningar

Mål: Den elektroniska lagsamlingen (Ålex) kommer fortlöpande att kräva att resurser görs tillgängliga för att förbättra och uppdatera lagsamlingen med de förändringar som kontinuerligt genomförs i lagstiftningen. Lagsamlingen kommer att vara tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens webbsida.

Förverkligande: Den 10 juni 2019 gjordes Ålex tillgänglig på landskapsregeringens webbplats regeringen.ax. Ålex uppdaterades med nya författningar tre gånger under året.

Nyckeltal

Publiceringar	2018	2019
Ålands författningssamling	102	116
Landskapslagar	37	82
Självstyrelselagen (ändring)	0	1
Landskapsförordningar	21	15
Beslut om budget	4	4
Beslut av lagtinget om int. fördrag	21	8
Beslut av landskapsregeringen	17	5
Överenskommelseförordning	2	1
Lagförslag	27	28
Kompletterande lagförslag	0	0
Totalt	231	260

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Efterfrågan på lagberedningens tjänster har under året varit fortsatt stor, vilket tvingat fram en hård prioritering mellan de ärenden som ska beredas. Lagberedningsarbetet är personalintensivt och påverkas märkbart av personella förändringar. Under året har några längre frånvaroperioder påverkat verksamhetsförutsättningarna negativt. För att möta den utökade efterfrågan på lagberedningens tjänster påbörjades förberedelser för att inrätta ytterligare en tjänst som lagberedare från och med år 2020.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Eftersom arbetet är både personalintensivt och kunskapsintensivt kan oförutsedda händelser inom personalen medföra problem. Till den del det handlar om mera allmänna frågor har målet alltid varit att upprätthålla en viss överlappning av kompetenser eller parallella strukturer för att minska sårbarheten.

Till den del det handlar om mera omfattande enskilda ärenden finns det en risk för störningar. Störningarna kan få direkt genomslag. Effekten är huvudsakligen på kort sikt och det är i praktiken inte realistiskt att bygga upp strukturer för att undvika den. Störningarna kan dock kräva omprioriteringar som har en kortare eller längre inverkan.

Risk finns för felaktiga bedömningar och misstag som inte upptäcks under vare sig lagtingsbehandlingen eller lagstiftningskontrollen. Sådana kan få konsekvenser.

Trögheten i systemet innebär också en viss risk. Detta gäller särskilt i förhållande till de krav som den Europeiska Unionens organ och unionsrätten ställer.

Riskerna på lång och medellång sikt bedöms mot ovanstående bakgrund vara hanterliga, men förutsätter ständig uppmärksamhet.

Finansavdelningen

Översikt

Landskapets ekonomiska läge

Arbetet med att få landskapets ekonomi i balans har fortsatt med tillfredsställande resultat. I bokslutet uppvisas ett årsbidrag om 14,6 miljoner euro vilket är knappt 9,9 miljoner euro bättre än budgeten för år 2019. Årets underskott uppgår till drygt 2 miljoner euro eller ca 2,9 miljoner euro bättre än budgeterat belopp inkl. tilläggsbudgeter. I sammanhanget kan noteras att underskottet endast avviker med ca 0,1 miljoner euro från grundbudgeten för år 2019. Verksamhetens intäkter understeg budgeterat belopp medan de positiva avvikelserna förklaras främst med lägre verksamhetskostnader, överföringskostnader och avskrivningar än budgeterat. Pensionskostnaderna netto var nära budgeterat belopp. I bokslutet ökade reserverna med netto ca 7,8 miljoner euro vari ingick närmare 7,9 miljoner euro i ökade reserveringar av penningautomatmedel samt knappt 0,1 miljoner euro i upplösning av investeringsreservering för den nya Vårdöbron. I sammanhanget kan noteras att det utöver budgeten för 2019 fanns knappt 15,4 miljoner euro i resultatpåverkande anslag tillgängliga vilka överförts från tidigare år.

Landskapet likviditet var god under året och uppgick vid utgången av året till ca 53 miljoner euro att jämföra mot ca 57 miljoner euro vid utgången av år 2018. I budgeten för år 2019 ingick anslag för investeringar och andra balansposter till sammanlagt ca 27,6 miljoner euro medan utfallet uppgick till ca 18,1 miljoner euro. Det bör noteras att utöver 2019 års budgetanslag fanns det drygt 45 miljoner euro i tillgängliga anslag som överförts från tidigare år. Över hälften eller närmare 25 miljoner euro av anslagen från tidigare år var för lån ur penningautomatmedel.

Landskapet och kommunerna

Lagen om landskapsandelar till kommunerna ändrades så att den inför år 2019 blev entydig gällande grundskolan (för mer information se BF 5/2017–2018). Den planerade minskningen av de totala landskapsandelarna på ca 3 miljoner euro för år 2018 genomfördes därför först år 2019, tidsmässigt sammanföll den då med den sedan tidigare aviserade besparingen om ca 1 miljon euro för år 2019. Sammanlagt minskades landskapsandelarna med 3,9 miljoner euro vilket motsvarar 10,8 procent år 2019.

Landskapsregeringen kompenserar kommunerna för olika ändringar som påverkar kommunernas skatteinkomster. Den planerade höjningen av inkomstgränsen för arbets- och pensionsinkomstavrdraget får som effekt att kompensationen ökar till 1,8 miljoner euro. Kommunerna kompenseras också med 1,3 miljoner euro för statens konkurrenskraftpaket för år 2019.

Även statsbudgeten för år 2019 påverkade de åländska kommunerna. Detta genom pensionsinkomstavrdraget i statsbeskattningen, den progressiva skatteskalen, avdragsrätten på räntor och arbetsinkomstavrdraget. Samtliga av dessa ändringar genomfördes genom blankettlagstiftning och hade en förväntad effekt på minskade skatteinkomster för kommunerna om 695.000 euro.

Landskapsregeringen kompenserade kommunerna för skatteändringarna med 500.000 euro, varav 300.000 reserverades för ett ökat samarbetsstöd om 100.000 euro år 2019 respektive 200.000 euro år 2020.

It-samordning och it-utveckling

Landskapsregeringen fortsatte under året att främja det offentliga Ålands it-samarbete inom investeringar, utveckling, upphandling, drift, support, kompetens och affärsmässig förvaltning för myndighetsgemensam it. Ett väl utvecklat samarbete är en förutsättning för att Åland ska kunna

digitaliseras i motsvarande takt och omfattning som omgivande regioner, trots de småskaliga förhållandena.

Landskapsregeringen driver därför ett program för it-samordning 2018–2020 som inkluderar tre delprojekt: 1) strategisk kunddialog, med särskilt fokus på Ålands gymnasium och ÅHS, där man ska ta fram egna planer för att samordna sin it-utveckling genom Åda Ab, 2) teknisk samordning för gemensamma it-investeringar/utveckling samt 3) skapa förutsättningar hos Åda Ab att tillgodose hela offentliga Ålands it-behov.

Syftet med samordningen är att möjliggöra för landskapsmyndigheternas ledning och medarbetare att koncentrera sin tid och kompetens till kärnverksamheten samt beställarrollen. När proaktivt it-stöd finns får myndigheterna bättre möjligheter att vara affärsmässiga beställare med unik kompetens om den egna verksamhetens behov. Programmet för it-samordning ger stöd för verksamhetsutveckling och bidrar på så sätt till ökad effektivitet inom landskapsförvaltningen. Till programmets delresultat 2019 hör:

- att Åda Ab på beställning av landskapsregeringen genomfört en omfattande verksamhetsutveckling för att hantera samhällskritisk it
- att det genomförts ett tekniskt lyft som underlättar samordning
- att ÅHS styrelse fattat beslut om ett projekt för överföring av bas-it till Åda Ab och
- att ett delprojekt har initierats för att utveckla landskapsregeringens verksamhet där en ombildning till beställarorganisation ingår.

Landskapsregeringen har tillsammans med Åda Ab och som en del av it-samordningsprogrammet deltagit i ett delprojekt för att strukturera och stärka förvaltningen av landskapsregeringens it-system. Delprojektet tog fram en modell för it-förvaltning med formaliserade roller för systemförvaltning hos landskapsregeringen som kund samt Åda som leverantör. För närvarande har it-förvaltningsmodellen implementerats för fyra olika system. Under år 2020 kommer modellen för it-förvaltning att implementeras för både fler system och till att omfatta den allmänna förvaltningens roll som leverantör till underställda myndigheter.

Med stöd av programmet fortgår arbetet med att modernisera landskapsförvaltningens it-miljö. År 2019 inleddes arbetet med en hårdvarumässig samt konfigurationsmässig uppdatering av förvaltningens såväl trådbundna och trådlösa interna datanätverk som de nätverk som förbinder de olika verksamhetslokalerna. Arbetet ska slutföras år 2020.

Moderniseringen och konsolideringen av den tekniska it-plattformen samt driftmiljön har fortgått under året. Driften konsoliderades under våren 2019 till två fysiskt åtskilda serverhallar, en ny och en moderniserad samtidigt som två hallar med lägre teknisk standard togs ur bruk. Hallarna är gemensamma med Åda, Mariehamns stad samt delvis med ÅHS. Under året förnyades också landskapsregeringens brandväggsutrustning samt en central serverutrustning. Systemen för driftövervakning hos landskapsregeringen, Mariehamns stad samt Åda har konsoliderats. Gemensam 24/7 jourberedskap har för landskapsregeringens samt stadens del införts för serverhallar samt kritiska system.

Som ett led i strävandet att åstadkomma enhetlighet har den befintliga it-miljön hos ett antal enheter/myndigheter med egna IT-lösningar kartlagts och arbetet med att lyfta in dessa i den gemensamma miljön har påbörjats.

Ett antal webbplatser har moderniserats, såväl vad gäller innehåll som teknisk plattform, därutöver har ett antal nya webbplatser tagits i bruk. Under året tillgängliggjordes den åländska uppdaterade lagsamlingen, Ålex via landskapsregeringens webbplats. Som standardlösning för nya eller förnyade webbplatser används den standardiserade paketlösning som Åda Ab upphandlat. I enlighet med den lagstiftning om tillgänglighet som trädde i kraft under året har samtliga nya eller förnyade

webbplatser tillgänglighetsgranskats. Utbildning i tillgänglig webbpublicering har arrangerats för dem som publicerar innehåll på landskapsregeringens webbplatser.

I dagsläget finns ett hundratal e-formulär, flertalet kopplade mot landskapsregeringens ärendehanteringssystem och ett antal kopplade mot landskapsregeringens GIS-system. Arbetet med att främja en samordning av offentlig it för hela Åland betyder även att den gemensamma satsningen på e-tjänster fortsatt. Landskapsregeringen har tillsammans med ÅMHM, ÅSUB, Mariehamns stad och Åda Ab fortsatt utveckla det nya verktyget för e-tjänster. Verktyget möjliggör en utveckling av befintliga digitala formulär mot mer mångsidiga och lättanvända tjänster med integration mot de nationella tjänsterna för identifiering och betalning.

Tack vare samarbetet genom Åda Ab kan samtliga åländska kommuner och kommunalförbund få tillgång till verktyget för e-tjänster, därmed finns också förutsättningar för kommunal sektor att samordna sin utveckling av e-tjänster.

Landskapsregeringen förbättrade sitt stöd för digitaliseringen inom kommunal sektor genom en lagändring år 2019 som ger ökade möjligheter till samarbetsstöd. I och med ändringen kan enskilda kommuner och kommunalförbund söka stöd enligt prövning för nya och befintliga it-tjänster eller it-investeringar genom Åda Ab som ökar graden av it-samordning och därmed kostnadseffektivitet. It-samordning via det offentligt ägda Åda Ab är fortsatt ett prioriterat område för samarbetsstödet.

Under året har vidareutveckling och implementering av ny funktionalitet i budget- och verksamhetsstyrningssystemet fortgått. Under slutet av året gjordes en uppgradering av systemet vilket möjliggjorde att få de sista funktionerna från upphandlingen på plats. Uppgraderingen bidrog till en smidigare systemadministration med utökad funktionalitet. Systemets styrka blev mycket tydligt under perioden med distansarbete som inleddes i mars 2020 som en följd av covid-19-pandemin.

Skattegränsen

Senast den 1 januari 2021 ska deklarationsförfarandena för varuleveranser över den nationella skattegränsen och i EU-handeln vara digitaliserade enligt EU:s tullregelverk. Tullen har under året arbetat med implementeringen av de krav som regelverket kräver och tillämpningen av det digitaliserade förtullningssystemet UTU. Landskapsregeringen har under året bevakat Tullens arbete, och det har förts omfattande diskussioner mellan landskapsregeringen och nyckelpersoner i det åländska näringslivet avseende den information som Tullen lämnat. Det har hållits ett flertal möten med Tullen både i Mariehamn och Helsingfors för att klargöra behovet av enkla och tydliga förfaranden. Finansministern besökte Tullens generaldirektör i augusti.

Uppföljning

Ekonomi

Finansavdelningen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	207 206,68	182 000,00	-25 206,68	113,8%
Avgiftsintäkter	60 070,00		-60 070,00	
Övr verksamh intäkt	7 010,98	50 000,00	42 989,02	14,0%
Summa Verksamhetens intäkter	274 287,66	232 000,00	-42 287,66	118,2%
Personalkostnader	-2 935 710,82	-2 272 139,50	663 571,32	129,2%
Köp av tjänster	-3 706 693,26	-5 521 383,38	-1 814 690,12	67,1%
Material förnödenh	-195 757,71	-154 000,00	41 757,71	127,1%
Övr verksamh kostn	-4 196 781,06	-4 609 072,81	-412 291,75	91,1%

Finansavdelningen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Summa Verksamhetens kostnader	-11 034 942,85	-12 556 595,69	-1 521 652,84	87,9%
Pensionsintäkter	17 700 000,00	17 700 000,00	0,00	100,0%
Pensionskostnader	-35 076 941,42	-35 200 000,00	-123 058,58	99,7%
Summa Pensioner	-17 376 941,42	-17 500 000,00	-123 058,58	99,3%
Summa Pensionsint o kostn	-17 376 941,42	-17 500 000,00	-123 058,58	99,3%
Övr ink o kap överf		200 000,00	200 000,00	
Summa Intäkt ink o kap		200 000,00	200 000,00	
Summa Intäkt ink o kap öv		200 000,00	200 000,00	
Allmänna stöd	-18 554 749,62	-19 266 160,46	-711 410,84	96,3%
Övriga ink kap överf	-3 904 395,48	-12 685 594,30	-8 781 198,82	30,8%
Summa Utgift ink o kap öv	-22 459 145,10	-31 951 754,76	-9 492 609,66	70,3%
Summa Kostn ink o kap öv	-22 459 145,10	-31 951 754,76	-9 492 609,66	70,3%
Summa Verksamhetsbidrag	-50 596 741,71	-61 576 350,45	-10 979 608,74	82,2%
Övr finansiella int	0,70		-0,70	
Räntekostnader	-15,03		15,03	
Övr finansiella kost	-2 659,97		2 659,97	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-2 674,30		2 674,30	
Summa Årsbidrag	-50 599 416,01	-61 576 350,45	-10 976 934,44	82,2%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-50 599 416,01	-61 576 350,45	-10 976 934,44	82,2%
Ökning eller minskning av reserver	-253 732,65		253 732,65	
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-50 853 148,66	-61 576 350,45	-10 723 201,79	82,6%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
30010 Finans, verksamhet	-2 259 605,11	-2 134 823,38	-2 206 491,60	-2 257 912,17
33000 LR andel o stöd kommunerna	-2 556 710,88	-1 377 502,38	-17 464 839,54	-18 554 749,62
34000 Särskilda stöd, lån	68 102,06	1 020,32	50,00	
34002 Bidrag bygg likströmskabel	0,00			
35000 Penningautomatmedel	-6 341 921,67	-6 375 886,60	-5 951 017,04	-4 158 128,13
39000 It-drifts o utvecklingskostn	-874 516,50	-1 157 022,37	-2 377 332,39	-2 980 513,48
39099 Internhyra	-5 232 821,04	-3 990 000,00	-4 085 494,20	-4 183 832,22
Summa 3100 Finans allm byrån	-17 197 473,14	-15 034 214,41	-32 085 124,77	-32 135 135,62
38000 Pensioner o pensionsrelat utg	-12 514 873,57	-15 959 371,22	-17 932 886,44	-17 826 941,42
Summa 3200 Avtals- o pensionsby	-12 514 873,57	-15 959 371,22	-17 932 886,44	-17 826 941,42
39050 Förändr semesterlöneskuld	421 444,78	-1 114 622,99	-67 045,56	-891 071,62
Summa 3300 Redovisningsbyrån	421 444,78	-1 114 622,99	-67 045,56	-891 071,62
Summa 3000 Finansavdelningen	-29 290 901,93	-32 108 208,62	-50 085 056,77	-50 853 148,66

Budgetuppföljningen för finansavdelningens förvaltningsområde visar att utfallet understiger tillgängliga anslag med sammanlagt ca 10,7 miljoner euro (7,5 miljoner euro år 2018). Det beror främst på att understöden ur penningautomatmedel, landskapsandelarna och kostnaderna för IT-drifts- och utvecklingskostnaderna är lägre än tillgängliga anslag, men även att avdelningens verksamhetskostnader understiger budgeterat belopp. Utfallet för pensionskostnaderna netto är relativt nära budgeterade anslag. Vid en jämförelse mot föregående år ökar nettokostnaderna inom förvaltningsområdet med ca 0,8 miljoner euro. I det ingår bl.a. en ökning av landskapsandelarna med ca 1,1 miljoner euro, en minskning av bidragen ur penningautomatmedel med 1,9 miljoner euro samt en ökning av it-drifts- och utvecklingskostnaderna med ca 0,6 miljoner euro.

Pensionskostnaderna netto minskar med ca 0,1 miljoner euro. Avdelningens verksamhetskostnader ökar något huvudsakligen beroende på kollektivavtalsenliga lönejusteringar och övriga indexrelaterade ökning. Internhyrorna till fastighetsverket ökar till följd av indexjusterade hyresnivåer. Pensionsförsäkringskostnaderna för den personal som är utförsäkrad till ett privat försäkringsbolag blev lägre än den pensionsavgiftsprocent som belastat löneutbetalningarna varför nettokostnaderna totalt sett under förvaltningsområdet är över 0,2 miljoner euro lägre år 2019 än år 2018. Förändringen av semesterlöneskulden ökar med 1,1 miljoner euro från 2018 till 2019. Såväl förändringen av pensionsförsäkringskostnaderna som semesterlöneskulden bokas centralt under finansavdelningen för hela förvaltningen exklusive Ålands hälso- och sjukvård.

Målsättningar

Mål: I enlighet med regeringsprogrammet fortsätter arbetet med att uppnå hållbarhet i landskapsekonomin. Finansavdelningen har en central roll i detta arbete. Avdelningen kommer att arbeta vidare med styrning och samordning av landskapsförvaltningens resurser. De processer som berörs är budget- och verksamhetsplanering, uppföljning och rapportering, ekonomi- och förmögenhetsförvaltning, intern styrning och kontroll, intern säkerhet, systemutveckling, upphandlingsfrågor samt styrningen av myndigheter och bolag.

Förverkligande: Arbetet fortgick under året, bl.a. med ett intensivt arbete med det nya ekonomiska systemet för finansieringen av självstyrelsen. Till följd av detta fick arbetet med budgetramar för uppgörande av budgeten för år 2020 stå tillbaka vilket ledde till att budgetbehandlingen under hösten krävde större förändringar för att uppnå ett lägre budgetunderskott i budgetförslaget. Arbetet med hållbarhet i ekonomin behöver fortgå även framledes, speciellt med beaktande av de dramatiska förändringar som corona-pandemin fått på såväl den åländska som finska samhällsekonomin med början under mars 2020.

Mål: Ett reformarbete inleds med syfte att skapa ett system som långsiktigt stabiliserar finanserna och samtidigt skapar förutsättningar för att skapa en hållbar tillväxt på Åland. Detta arbete kommer att involvera hanteringen av avkastningen och uttaget av vinster ur Ålands penningautomatförening.

Förverkligande: Under året tillsatte landskapsregeringen en parlamentarisk kommitté för att utreda behovet av att skapa en tillväxt- och hållbarhetsfond. Kommittén hann inte inleda sitt arbete under året. Kommittén har under början av 2020 upplösts och ersatts med en ny parlamentarisk kommitté med uppdrag att föreslå riktlinjer för den framtida användningen av penningautomatmedel.

Mål: Med anledning av förseningar i implementeringen tas lönehanteringen i det nya LPA-systemet i bruk från ingången av året för samtliga myndigheter förutom ÅHS som tar i bruk lönehanteringen vid halvårsskiftet. De delar som hör till personaladministration implementeras under året. Integration mot övriga verksamhetssystem byggs upp löpande.

Förverkligande: Lönehantering har tagits i bruk för samtliga myndigheter förutom ÅHS. Rapportering av uppgifter om förvärvsinkomster till det nationella inkomstregistret inleddes under året. Integration mot ekonomisystem och schemaläggningssystem är genomförda och arbetet med att integrera mot budgetprocessverktyget påbörjades i slutet av året. Webbportal för anställda lanserades under året.

Mål: Bokföringstekniska förberedelser görs för att Högskolan på Åland ska kunna fungera som en resultatenhet under år 2019. En genomgång av fasta, centrala, administrations- och systemkostnader kommer att göras för att kunna fördelas ut på resultatenheten.

Förverkligande: Under året har de bokföringstekniska förberedelserna slutförts. En modell för (intern) debitering av centrala fasta kostnader har tagits fram.

Mål: Genom en ändring av samarbetsstödet i landskapsandelssystemet ökas graden av it-samordning inom offentliga Åland och samtidigt befrämjas kommunernas digitalisering.

Förverkligande: Ändringen av samarbetsstödet i landskapsandelssystemet är genomförd och har resulterat i fler ansökningar.

Mål: Hållbara upphandlingar som beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga krav. Kraven ska riktas mot både leverantörer och de varor eller tjänster som upphandlas samtidigt som medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom och utanför landskapsregeringens organisation utvecklas.

Förverkligande: Genom Ålands landskapsregerings beslut (2019:113) gällande vissa upphandlingar har det i 2 § lyfts in att hållbarhet ska integreras i så stor utsträckning som möjligt i upphandlingen.

Handboken för offentlig upphandling har reviderats under året, varigenom avsnittet om krav och tillämpning av socialt ansvar har utvidgats. En checklista som beaktar socialt ansvar har upprättats och införts i handboken för offentlig upphandling. Den är avsedd att ge upphandlande enheter tips om när och hur hållbarhetsaspekter kan implementeras i upphandlingsprocessen.

Nyckeltal

Landskapsandelar och kompensationer till kommunerna	Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall i %
Landskapsandelar					
Skattekomplettering	2 445 502	14 199 411	14 570 589	14 408 046	99 %
Allmän landskapsandel	1 843 300	0	0	0	
Socialvårdsområdet	21 897 198	11 619 588	10 550 000	10 524 873	100 %
Grundskola och träningsundervisning	12 164 615	9 768 823	6 470 000	6 465 307	100 %
Grundskola, anläggningsstöd	0	0	12 000	0	0 %
Kultur	0	446 974	452 000	444 635	98 %
Medborgarinstitut	283 752	201 373	203 000	200 852	99 %
Bibliotek	620 307	0	0	0	
Ungdom, idrott och kulturarv	756 707	0	0	0	
Samarbetsstöd	0	35 170	464 830	27 341	6 %
Justering	-3 865 753	0	0	0	
Totalt landskapsandelar	36 145 628	36 271 339	32 722 419	32 071 055	98 %
Kompensationer					
Komp. för utebliven kapitalinkomstskatt	954 453	850 000	821 000	820 816	100 %
Komp. för förlust av övriga skatteintäkter	0	2 380 259	3 409 741	3 298 546	97 %
Totalt kompensationer	954 453	3 230 259	4 230 741	4 119 362	97 %
Totalt landskapsandelar och kompensationer	37 100 081	39 501 598	36 953 160	36 190 417	98 %

Skattefinansiering	År 2015	År 2016	År 2017	År 2018	År 2019 *)
Förskott för året	221 568 000	220 758 000	231 454 000	245 068 515	242 640 000
Slutreglering föregående år	-792 362	-1 197 406	2 162 482	-419 653	1 910 990
Totalt avräkningsbelopp	220 775 638	219 560 594	233 616 482	244 648 862	244 550 990
Skattegottgörelse	6 987 664	9 508 580	23 945 287	15 196 476	11 745 093
Total finansiering	227 763 302	229 069 174	257 561 769	259 845 338	256 296 083

*) ÅD har fastställt förskottet på avräkningsbeloppet för år 2019 till 242.640.000 euro. Utbetalningarna under år 2019 är 240.000 euro lägre än fastställt förskott, varför en resultatreglering på motsvarande belopp har gjorts i bokslutet.

Pensions- tagare	2016			2017			2018			2019		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Beviljade	187	131	318	204	115	319	209	95	304	209	115	324
varav ålders- pension	124	98	222	138	84	222	140	64	204	123	81	204
Utbetalda i december	1 662	980	2 642	1 772	1 038	2 810	1 854	1 052	2 906	1 918	1 074	2 992

Beviljade	2016			2017			2018			2019		
	Pens.form	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M
Ålders-	124	97	221	138	84	222	140	64	204	123	81	204
Förtida ålders-	-	1	1	-	-	0	-	-	0	-	-	0
Partiell förtida				14	8	22	17	8	25	22	10	32
Invalid-/ rehab.stöd	21	17	38	22	13	35	30	16	46	26	7	33
Delinvalid-	8	3	11	6	1	7	7	-	7	9	1	10
Yrkesinrik- tad rehab.	2	-	2	-	-	0	1	-	1	-	-	0
Deltids-	16	6	22	2	-	2	-	-	0	-	-	0
Familje-	16	7	23	22	9	31	14	7	21	29	16	45
Totalt	187	131	318	204	115	319	209	95	304	209	115	324

Leverantörsfakturor	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%
E-fakturor	6 448	16,7 %	7 930	20,2 %	8 140	19,8 %	10 094	23,8 %
PDF-fakturor	8 013	20,7 %	8 987	22,9 %	9 943	24,2 %	12 551	29,7 %
Pappersfakturor	24 232	62,6 %	22 385	57,0 %	23 077	56,1 %	19 679	46,5 %
Totalt	38 693		39 302		41 160		42 324	

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Även under år 2019 har tidvis mycket arbetstid avsatts på revideringen av ekonomibestämmelserna i självstyrelselagen. Under vintern 2019 godkände riksdagen förslaget till ändring genom att rp 320/2018 rd godkändes av riksdagen och ändringsförslaget blev vilande över riksdagsvalet. Efter riksdagens beslut över ovan nämnda regeringsproposition föll regeringens proposition om en landskaps- och vårdreform, varför det ekonomiska utfallet av det nya ekonomiska systemet inte kommer att bli på det sätt som beskrivits i regeringspropositionen. Med anledning av de förändrade förhållandena så inleddes ett arbete för att uppnå en ändring av avräkningsgrunden så att de ekonomiska effekterna i enlighet med rp 320/2018 rd skulle uppnås. Riksdagen godkände i december 2019 självstyrelselagsändringen och förutsatte att avräkningsgrunden ska höjas till 0,47 procent direkt när de nya ekonomibestämmelserna träder i kraft den 1.1.2021. Lagtinget fattade beslut om bifall till ändringen av ekonomibestämmelserna i februari 2020. Arbetet med att höja avräkningsgrunden fortsätter under år 2020.

Sedan maj 2019 tillhandahålls lönespecifikationer för samtliga anställda enbart elektroniskt via lönesystemet webbportal.

Personalsituationen

Antalet anställda den 31 december 2019 var 38 (38) personer, varav 32 kvinnor och 6 män. Därtill har 2,8 projektanställningar pågått under året. En som arbetat med GIS databasen för den fysiska planeringen, en som arbetat med det personaladministrativa systemet samt en deltidstjänst som arbetat med ärendehanteringssystemet, samtliga kvinnor.

En organisatorisk förändring verkställdes då biträdande finanschefen utsågs till byråchef för allmänna byrån från 1.9.2019. Tidigare hade finanschefen fungerat som byråchef på allmänna byrån. Ledningsfunktionen vid löneenheten förtydligades genom att ombilda tjänsten som ledande lönebokförare till löneenhetschef. Under året inleddes distansarbete på Kökar för en anställd.

Utvecklingsarbetet är fortsatt mycket intensivt. I kombination med en allmän åtstramning i budgetekonomin är arbetsbelastningen på personalen fortsatt hög. Trots detta har sjukfrånvaron totalt fortsatt sjunka från fjolårets nivå.

Under år 2019 har en planeringsdag genomförts. Arbetet med att förbättra personalens hälsa och välbefinnande fortsätter att ha hög prioritet.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Avräkningsbeloppet, skattegottgörelsen och skatteavräkningsbeloppet

I slutskedet för uppgörandet av föreliggande årsredovisning ändrades förutsättningarna på ett dramatiskt sätt för samhällsekonomin i Finland och på Åland till följd av coronapandemin. Undantagsförhållandena som infördes i landet drabbade Åland mycket kraftigt och på bara några dagar försvann verksamhetsförutsättningarna för en stor del av det åländska näringslivet och permitteringsvarsel utfärdades för ett stort antal anställda. Såväl Finlands som Ålands regeringar reagerade snabbt på den uppkomna situationen med att införa kraftfulla åtgärder för att rädda företag och privatpersoner från den snabbt uppkomna likviditetskrisen. Landskapets andra tilläggsbudget, resursbudgeten, var historisk till volymen för att parera den mest akuta situationen. Det kunde snabbt konstateras att det kommer att vara ett ökat nettokostnadstryck inom flera av landskapets förvaltningsområden. Ju längre situationen med undantagstillstånd kommer att vara, desto större kommer behovet av stödåtgärder vara för att få de åländska branscherna att övervinna den ekonomiska nedgången. Det är även utom allt tvivel att förskottet på avräkningsbeloppet för år 2020 kommer att sänkas under året med beaktande av att statens skatteinkomster kommer att minska. Enligt kända uppgifter i början på maj 2020 torde avräkningsbeloppet för år 2020 sjunka med drygt 26 miljoner euro. Det torde vara mycket sannolikt att den s.k. puckeln vid övergången till ett nytt ekonomiskt system kommer att bli avsevärt mycket lägre än vad som bedömdes före coronapandemins effekter på Finland och Åland. Vid läsningen av nedanstående texter ska det beaktas att de var skrivna före de ekonomiska realiteterna kastades omkull.

Landskapets huvudsakliga finansieringskälla; avräkningsbeloppet, påverkas i hög grad av den ekonomiska utvecklingen i Finland. Förskottet på avräkningsbeloppet för år 2019 är fastställt till drygt 242,6 miljoner euro. Avräkningsbeloppet enligt den antagna statsbudgeten inklusive fyra tilläggsbudgeter för år 2019 är dock drygt 1,1 miljoner euro lägre än det fastställda förskottet. Enligt preliminära uppgifter om statsboks slutet för år 2019 verkar avräkningsbeloppet för år 2019 bli ca 2,9 miljoner euro lägre än erhållet förskott. Den negativa slutavräkningen för år 2019 belastas resultatet för år 2020. Förskottet på avräkningsbeloppet för år 2020 har fastställts av Ålandsdelegationen till 250.147.000 euro.

Skattegottgörelsen som utbetalades år 2019 uppgick till drygt 11,7 miljoner euro och sjunker till ca 7,3 miljoner euro år 2020. Skattegottgörelsen sjunker därmed för tredje året i följd. Lotteriskatten har varit relativt stabil de senaste åren och uppgick år 2019 till ca 12,6 miljoner euro. Lotteriskatten som betalas år 2020 sjunker något och uppgår till ca 12 miljoner euro.

Bestämmelserna i självstyrelselagen om överföringarna till landskapet ändrar från ingången av år 2021 efter att såväl riksdagen som lagtinget slutbehandlat och därmed godkänt regeringens proposition till ändring av självstyrelselagen (RP 320/2018 rd). Den ursprungliga avsikten enligt propositionen är att landskapets grundfinansiering ska öka med ca 10 miljoner euro per år. Avräkningsgrunden var dimensionerad utgående från att den tidigare planerade landskaps- och vårdreformen skulle träda i kraft från år 2021 och statsinkomsterna i form av mervärdesskatt därmed skulle öka. I och med att nämnda reform inte genomförs i enlighet med tidigare avsikt förutsatte såväl riksdagen som lagtinget att avräkningsgrunden ska höjas till 0,47 procent så att den träder i kraft samtidigt som självstyrelselagsändringen. Höjningen med två punkter från 0,45 procent till 0,47 procent motsvarar ca 8 miljoner euro högre avräkningsbelopp på 2021 års nivå. Under år 2020 kommer arbetet med att åstadkomma den avsedda höjningen av avräkningsgrunden i det nya systemet att pågå. I det fall att en höjning av grundfinansieringen inte faller väl ut finns en uppenbar risk att landskapets offentliga förvaltning ekonomiskt kommer att stagnera då verksamheten gradvis blir alltmer underfinansierad. Nödvändiga investeringar riskerar att utebli, och utvecklingsarbetet ges allt mindre resurser. Den 19 mars 2020 avlämnade regeringen en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av den avräkningsgrund som avses i självstyrelselagen för Åland (rp 19/2020 rd).

Vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande årsredovisning finns inga indikationer på nivån för den skattegottgörelse respektive lotteriskatt som betalas år 2021 i samband med utfasningen av det gamla ekonomiska systemet för finansieringen av självstyrelsen.

Social- och hälsovårdreformen i riket

Under början av år 2019 blev det känt att den tidigare planerade landskaps- och vårdreformen inte skulle antas av riksdagen före riksdagsvalet. Regeringen under ledning av statsminister Marin arbetar vidare med en social- och hälsovårdsreform. Vid tidpunkten för arbetet med föreliggande årsredovisning är de ekonomiska lösningarna rörande reformen ännu inte klarlagda. Enligt tidsplanen för social- och hälsovårdsreformen ska det före utgången av år 2020 göras parlamentariska utredningar om bl.a. landskapens beskattningsrätt och avvecklingen av flerkanalfinansieringen. Landskapsregeringen behöver följa med utvecklingen och arbeta för att det i förhållande till Åland leder till en i såväl finansiellt som behörighetsmässigt hänseende neutral lösning.

It-utveckling och sårbarhet

Landskapsregeringens mål är att landskapsförvaltningen genom Åda Ab samarbetar gällande it-investeringar, utveckling, upphandling, drift, support, kompetens och affärsmässig förvaltning för myndighetsgemensam it. Då den huvudsakliga it-verksamheten är utlagd på Åda är förvaltningen motpart i rollen som beställare. Denna roll ska agera professionellt som kravställare av landskapsförvaltningens verksamhets- och funktionella behov och planera införandet tillsammans med leverantören. Utöver att formulera verksamhetens egna behov ska allmänna förvaltningen också fungera som en stödfunktion för underställda myndigheter.

Det är därför en risk för it-samordningen att allmänna förvaltningen hittills inte lagt tillräckliga resurser på omvandlingen till beställarorganisation. Allmänna förvaltningen har tagit på sig rollen att driva samordningen, men saknar personella resurser för att arbeta effektivt med den interna it-förvaltningen av de ca 90 applikationer som förvaltningen (exkl. ÅHS, högskolan på Åland och Ålands gymnasium) använder. Detta kan i sin tur påverka effektiviteten, skapa en osäkerhet avseende kostnaden för nuvarande och kommande it-investeringar samt påverka attityden till samordning hos de underställda myndigheterna. Det är av största vikt att allmänna förvaltningen, som kräver it-samordning av myndigheterna, har tillräckliga resurser att agera som beställarorganisation internt inom landskapsförvaltningen. Risken kan hanteras i projektet Skapa förutsättningar LR som är en del av it-samordningsprogrammet för landskapets myndigheter. Detta genom att man inom projektet tar fram struktur och arbetsprocesser för landskapsregeringens framtida it-förvaltningsorganisation.

Projektet *Skapa förutsättningar LR* påbörjades år 2019 och hanterar också risken med sårbarhet och kontinuitet i verksamheten. Verksamheten är kunskapsintensiv och starkt beroende av enskilda medarbetare. Det är därför viktigt att minimera risken med personberoende i så hög grad som möjligt.

Projektet *Skapa förutsättningar LR* har varit mycket värdefullt i samband med corona-krisen. Tack vare projektet fanns två nya digitala samarbetsplattformar klara att ta i bruk av finansavdelningen och utbildnings- och kulturavdelningen, planerade utbildningspaket och en struktur för att ta emot de avdelningar som vill ansluta sig.

Redogörelse för den interna kontrollen

Avdelningen ansvarar för många varierande områden och tillhörande arbetsuppgifter. Därför säkerställs att bestämmelser, föreskrifter och beslut följs på olika sätt beroende på vilket som är mest ändamålsenligt.

Finansavdelningens tjänstemän deltar kontinuerligt i fortbildning inom sina verksamhetsområden för att ta del av ny lagstiftning, anvisningar, utlåtanden, EU:s krav på uppföljning av EU-programmen samt skatteförvaltningens anvisningar för att säkerställa att bestämmelser, föreskrifter och beslut beaktas i arbetet. Besluten förs in i landskapsregeringens system för ärendehantering. För att säkerställa den övriga förvaltningens kunskap inom ekonomi håller finansavdelningen årligen internutbildning inom ekonomi, intern styrning och kontroll, budget, användningen av verksamhetssystemen och upphandling. Anvisningar för upprättande av budget, verkställande av budget och uppföljning i årsredovisning revideras årligen för att beakta förändrade behov.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Inom arbetsgrupper hålls möten för information och uppföljning med varierande frekvens. Några protokollförs och andra är muntliga genomgångar. Dessutom används checklistor, rutinbeskrivningar och olika typer av kontrollaktiviteter, så som avstämningar och stickprov för att säkerställa en korrekt hantering och att målen uppnås. Vissa kontrollaktiviteter är integrerade i en arbetsprocess och utförs varje gång medan andra utförs t.ex. månatligen.

Alla verksamheter har möjlighet att följa upp upparbetade kostnader och intäkter i förhållande till budget i rapporteringsverktyget. Uppföljning fås i budget- och verksamhetsstyrningssystemet som togs i bruk under år 2017. I det systemet är kopplingen mellan mål, åtgärder och budget tydligare i och med att dessa delar kan integreras i samma system.

Uppföljningen kan göras både på mål, åtgärder och olika objektstyper enligt behov, t.ex. budgetmoment, kostnadsställe, projekt, aktivitet och frikod. Därmed ges förvaltningen bättre möjligheter att göra en tillförlitlig bedömning av verksamheten och få en rättvisande bild av ekonomin. Försättningsvis behöver tillräckliga resurser avsättas för underhåll och utveckling av systemet. Utbildningar har hållits i det nya verksamhetsstyrningssystemet i förvaltningen. Ytterligare utbildningar planeras allt eftersom ny funktionalitet utvecklas och tas i bruk.

Likviditetshanteringen har skötts i enlighet med rådande regler och kassalikviditeten är försättningsvis god. Årligen fastställs en finansierings- och placeringsplan.

Tillsynsskötsel

Landskapsregeringens upphandlingsregler följs och mallar som stöd i upphandlingsprocessen har tagits fram. Finansförvaltningslagen innehåller bestämmelser för överlåtelse av både fast och lös egendom. Dessutom har anvisningar för överlåtelse förtydligats i anvisningarna till verkställande av budgeten. Både fasta och lösa tillgångar registreras i en anläggningsreskontra.

Ordnande av riskhantering

Styrning av budget, uppföljnings- och årsredovisningsprocesserna verkställs bland annat i budget- och verksamhetsstyrningssystemet. Det sker genom att lägga upp processer och ansvariga, implementera start- och slutdatum och till användare tilldela uppgifter som utförs i systemet. För att uppnå en ändamålsenlig styrning har en behörighetsstyrningsmodell byggts upp.

Behörighetsmodellen inom budget- och verksamhetsstyrningssystemet vidareutvecklas kontinuerligt utgående från användarbehov och behov av styrning. Behörigheter tilldelas utifrån fastställda arbetsordningar, informationsbehov utgående från tilldelade arbetsuppgifter samt i förhållande till de system som integreras. Arbetet är pågående, ny funktionalitet utvecklas och integration till lönesystemet skapar nya behörighetsbehov och medför även nya möjligheter. Behörigheten styrs antingen direkt per anställd, position, enhet, byrå, avdelning eller annan struktur eller via definierade roller. Behörigheten tilldelas dels utgående från vilka processer och vilken funktionalitet användaren ska använda, vilken data användaren behöver se och vilka rapporter användaren har behov att se.

I ekonomisystemet finns funktionalitet för att lägga upp mallar med behörigheter beroende på behov och ansvarsområde/uppgift. Tjänstemännen kopplas sedan till respektive mall för att på det sättet ge behörighet exakt till det data och den funktionalitet uppdraget kräver. Därmed styrs behörigheten på nivåerna databas, affärsenhet, dataregister, applikationer och operationer. I det elektroniska fakturahanteringssystemet styrs behörigheterna utifrån de fastställda arbetsordningarna.

Avdelningen följer principen om separering av funktioner genom att dela upp arbetsuppgifter så att s.k. farliga arbetskombinationer inte förekommer. Det görs t.ex. genom att en tjänsteman som deltar i verkställandet av utbetalningar i banksystemet inte har behörighet att uppdatera uppgifter i leverantörsregistret eller registrera in utbetalningar i reskontran. Därutöver kan inte en tjänsteman ensam verkställa utbetalningar.

Under året upgraderades budget- och verksamhetsstyrningssystemet. Målsättningen med det nya systemet är att i ett system hantera både budget och uppföljning av genomförda åtgärder och aktiviteter så att man får en tydlig överblick. Därtill pågår en övergång så att en större del av uppföljningen av budgeten sköts i systemet. Internutbildningar och informationstillfällen har hållits för förvaltningen under året inom ekonomi, budget, uppföljning och årsredovisning.

Varje verksamhet ansvarar för sina egna ingångna avtal och avtalen läggs in i ärendehanteringssystemet för en enkel uppföljningsmöjlighet under avtalsperioden.

Bankgarantierna och vissa gamla avtal hanteras fortsättningsvis i det gamla registret men alla nya avtal läggs in i ärendehanteringssystemet.

Ekonomiadministration

Kundfakturor och påminnelser hanteras centraliserat vid avdelningen. Indrivningsärenden sker, beroende av ärende, antingen av inkassobyrå eller av landskapsfogdeämbetet. Åtskillnad mellan funktioner tillämpas, t.ex. den som bokför inbetalningar sköter inte kundfakturerering.

Alla leverantörsfakturor skannas in och atteras i fakturahanteringssystemet. Atteststrätten i systemet följer budgetanvisningarna och arbetsordningarna. Varje förvaltningsenhet granskar att fakturorna motsvarar beslut och beställningar och att de belastar rätt budgetmoment. Egna kostnader granskas av någon annan behörig tjänsteman innan attestering. Finansavdelningen utför stickprovsbaserade kontroller på fakturorna i fakturaflödena enligt riskbaserade urval under året för att säkerställa en korrekt fakturahantering med avseende på betalningsmottagare, budget och moms.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen

Inom lagstiftningsområdet och EU-initiativ som berör landskapet finns utmaningar att hantera. Landskapsregeringen bör lämna utlåtanden avseende både förslag till ändring av rikslagstiftning och

EU-initiativ inom områden som berör landskapet i synnerhet om ändringsförslagen berör landskapets lagstiftningsområde. Vad gäller ändring av rikslagstiftning är det ansvarigt ministeriums ansvar att lämna begäran om utlåtande om förslaget till landskapsregeringen. Landskapsregeringen har inte någon bevakningsmöjlighet av ärenden förrän de lämnas till riksdagen eftersom de då först framgår på riksdagens webbportal. Det är dock upp till varje tjänsteman att i så fall bevaka riksdagens webbportal för att se över om något förslag lämnas som berör landskapet, men som landskapsregeringen inte tidigare hörts om. Eftersom ansvaret att höra landskapsregeringen ligger på ministerierna och utskotten finns en risk att rikslagstiftning som är av intresse för landskapet antas av riksdagen utan att landskapsregeringen hörts i ärendet. Tyvärr har det inträffat att landskapsregeringen inte hörts av ministeriet, utan tidigast under riksdagens utskottsbehandling.

Social- och miljöavdelningen

Översikt

Vid allmänna byrån har handlagts ärenden som gäller den övergripande ledningen, förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden. Ett särskilt tyngdpunktsområde har varit att ansvara för avdelningens kompetensförsörjning.

Vid socialvårdsbyrån har handlagts ärenden som gällt främjande av social välfärd och förebyggande av sociala problem. Särskilt utvecklingsmål 2, Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället har operationaliserats. Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av socialvården ankommer på landskapsregeringen. Det långsiktiga målet för socialpolitiken har varit att på ett hållbart sätt trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället.

Vid hälso- och sjukvårdsbyrån har handlagts ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Särskilt strategiskt utvecklingsmål 1, Välmående människor vars inneboende resurser växer har operationaliserats. Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården har varit att främja den hållbara utvecklingen genom satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt för att verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha tillgång till en god hälso- och sjukvård. Därtill har byrån utvecklat lagstiftningen på området.

Vid miljöbyrån har handlagts ärenden som gällt miljömedvetenhet, miljöskydd, biologisk mångfald, minimerad klimatpåverkan, avfall, hälsosam livsmiljö för människor, djurhälsa, djurvälfärd, livsmedelssäkerhet samt ärenden som gäller vattenvård. Den övergripande målsättningen med landskapsregeringens miljö- och hälsoskyddsarbete har varit att bidra till att nå ett hållbart samhälle.

Socialvård

Det omfattande reformarbetet av den sociala lagstiftningen har pågått hela året. Till de aktuella reformer inom den offentliga sektorn på Åland som har direkta eller indirekta konsekvenser för hur socialpolitiken förverkligas hör också Kommunernas socialtjänst (KST). Arbetet har haft fokus på tidiga, förebyggande insatser, sektorövergripande samarbete och ökad klientorientering.

Landskapsregeringens jämlikhetsråd arbetade under året främst med strategiska frågor, inklusive utveckling av lagstiftningen, med tanke på ekonomisk utsatthet.

Landskapsregeringen har fortsatt att följa utvecklingen av den tänkta SOTE-reformen i Finland, liksom den tänkta reformen av den sociala tryggheten och den påverkan på socialvården på Åland dessa kan tänkas få.

Landskapsregeringen har fortsatt uppmärksamma riksmyndigheter på de fel och bristfälligheter som förekommit i den svenskspråkiga versionen av lagstiftning på socialvårdsområdet.

Allmän miljövärd

Den övergripande målsättningen har varit en hållbar utveckling där miljön skyddas och vårdas i så hög grad som möjligt. I arbetet med att uppnå målsättningen krävs insatser för bevarande och skyddande, kartläggningar och utredningar av nuläget, utvecklingsarbete samt informationsinsatser. Penningautomatmedel om sammanlagt 600.000 euro beviljades i verksamhetsbidrag till ideella miljöföreningar och för miljörelaterade särskilda ändamål. I beslutet om fördelningen beaktades särskilt nya initiativ som stöder arbetet med en omställning av Åland till ett hållbart samhälle. Utlåtande gavs till miljöministeriet om utkastet till nationellt luftvårdsprogram 2030. Ett flertal EU-direktiv om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar, farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning, kvicksilver samt vatten genomfördes under året. Avtal skrevs med Nordiska

ministerrådet att landskapsregeringen är förvaltningsorgan för Nordiska ministerrådets arbetsgrupp för hav och kust. Landskapsregeringen utsåg en medlem och ersättare till Nordiska rådets miljöpriskommitté. Ett beslut fattades att komplettera prövningsnämnden vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet med en medlem.

Naturvård

Målsättningen för naturvården är att bevara livskraftiga populationer av Ålands ursprungsarter samt att skydda naturliga biotoper och sådana som traditionellt jordbruk har gett upphov till. Verktyg i arbetet är informationsarbete, utveckling av lagstiftning, deltagande i sådant nationellt och internationellt samarbete som främjar de ovannämnda målsättningarna, samt att på bästa möjliga sätt sköta de skyddsområden som redan är etablerade. Det finns även många skyldigheter enligt både nationell lagstiftning och EU-lagstiftning samt internationella avtal.

Arbetet med upprättande av förvaltningsplaner och mera specifika skötselplaner för landskapets naturreservat har fortsatt. Det praktiska skötselarbetet har utförts av landskapets fastighetsverk. Fokus har legat på röjning av stormfällda träd inom vårdbiotoperna och andra känsliga habitat samt reparation av skadade stängsel och konstruktioner. Fastighetsverket har dessutom fortsatt att anlita personer bosatta på orten som hjälp vid tillsyn och skötsel av vissa naturreservat samt för skötsel av kulturbiotoper inom dessa.

De hotbedömningar som landskapsregeringen genom sitt deltagande i arbetsgrupper som miljöministeriet tillsatt, varit delaktiga i att ta fram, färdigställdes och publicerades under våren. Resultaten påvisar att myrar, undervattensmiljöer och klippor hör till de biotoper där hoten mot arterna ökar snabbast. Endast enstaka positiva ändringar har skett för arterna i dessa livsmiljöer. Största delen av de utsatta arterna finns i skogarna och i kulturlandskapen samt i andra miljöer som uppstått som en följd av mänsklig aktivitet. Skogarna och kulturlandskapen är samtidigt de mest artrika miljöerna, vilket förklarar den stora mängden hotade arter. Landskapsregeringen antog på våren en förvaltningsplan för havsörnar.

Landskapsregeringen har deltagit i en arbetsgrupp för bevarandet av odlingsväxternas vilda släktingar och även agerat som värd under gruppens besök på Åland. Landskapsregeringen deltog också i den nationella genresursnämndens arbete i Finland. Under det gångna året har planering utförts och möten hållits kring vidare bevarande av det åländska frukt- och bärmaterialet och de gamla spannmålssorterna.

Administrativa åtgärder har vidtagits genom expertutlåtanden om större markanvändningsplaner, granskning av skogsbruksplaner, vägplaner samt byggplaner för ellinjer. Landskapsregeringen beslöt om skydds jakt på en varg och den sköts i slutet av året.

Vattenvård

Landskapsregeringens målsättning är att uppnå god vattenkvalitet i hav, sjöar och grundvatten och att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning. Tyngdpunkten ligger på lagstadgat vattenvårdsarbete som utgår från krav i olika EU-direktiv. I arbetet ingår att genomföra åtgärdsprogrammet för grundvatten, sjöar, kustvatten och hav för åren 2016-2021 och att utveckla samarbeten inom och utom Åland. Målet är att på ett kostnadseffektivt sätt utveckla vattenvården och genomföra vattenförbättrande åtgärder. Under året inleddes arbetet med ny förvaltningsplan och åtgärdsprogram för åren 2022-2027 där flera samråd genomfördes. Arbetet med en havsplan, dvs. en riktgivande lokaliseringsplan för marina verksamheter, fortsatte. Viktiga verktyg är dialog med berörda verksamhetsutövare, samt internt samarbete och samordning inom förvaltningen. En omfattande samrådsprocess med intressenter genomfördes inom ramen för projektet PanBaltic SCOPE.

Cirkulär ekonomi

Landskapsregeringens målsättning är att sträva mot en cirkulär ekonomi, ett kretsloppssystem som innebär att produkters mervärde bevaras så länge som möjligt och att avfall minimeras. Det är nödvändigt att använda de resurser som finns i omlopp och inte ständigt förbruka nya material. Material som innehåller farliga ämnen ska fasas ut ur kretsloppet och tas omhand på ett säkert sätt. Den cirkulära ekonomin handlar om att hushålla med resurser, att återanvända och återvinna det avfall som inte går att förebygga, ta tillvara energin i allt material och minimera rester och avfall. Cirkulär ekonomi betyder även att konsumtionen inte i första hand grundar sig på ägande utan på användningen av tjänster: att dela, hyra och återanvända. För att åstadkomma en beteendeförändring och uppnå cirkulär ekonomi behöver information nå ut till företag och invånare.

Fem nya företag fick märkningen Miljönär och nu finns det totalt 20 verksamheter med denna märkning. Verksamheter, vars huvudverksamhet är att få allmänheten att laga, låna eller återanvända kan erhålla märkningen. Annonser med Miljönär-märkning publicerades i massmedia och radioreklam genomfördes under året. Miljöbyrån deltog i juryn för Green Key-märkning av hotell, gästhem och restauranger. Landskapsregeringen antog en strategi för att förhindra att plast och mikroplast sprids i miljön.

Miljöhälsovård

Den övergripande målsättningen för miljöhälsovården är att garantera säkerhet och kvalitet för livsmedel, främja djurens hälsa och välfärd samt se till att förutsättningarna för en hållbar livsmedelsproduktion uppfylls. Den internationella handeln har ökat markant, klimatet förändras och nya hot och faror konstateras på olika områden i världen. Landskapsregeringen har beredskap för risker som kan äventyra livsmedelssäkerheten eller sjukdomar som kan hota djurs och människors hälsa. Genom förebyggande arbete och övervakning av djursjukdomar tillförsäkras människors och djurs hälsa samt en hållbar miljö. Arbetet består främst av lagstadgade uppgifter och styrs framförallt av ett flertal nationella lagar och förordningar såsom lagen om djursjukdomar (FFS 441/2013), samt flertal EU-förordningar, landskapslagen (2007:26) om tillämpning av livsmedelslagen i landskapet Åland och djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland.

Uppföljning

Ekonomi

Social o miljöavdelningen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	34 345,62	33 000,00	-1 345,62	104,1%
Avgiftsintäkter	18 090,00	10 000,00	-8 090,00	180,9%
Erhållna bidrag	817 931,80	544 999,74	-272 932,06	150,1%
Övr verksamh intäkt	1 188,36		-1 188,36	
Summa Verksamhetens intäkter	871 555,78	587 999,74	-283 556,04	148,2%
Personalkostnader	-1 583 144,25	-1 692 001,23	-108 856,98	93,6%
Köp av tjänster	-1 126 500,04	-1 335 711,64	-209 211,60	84,3%
Material förnödenh	-7 401,59		7 401,59	
Övr verksamh kostn	-269 183,33	-324 000,00	-54 816,67	83,1%
Summa Verksamhetens kostnader	-2 986 229,21	-3 351 712,87	-365 483,66	89,1%
Soc hälsovård utsk	-26 883 134,42	-27 703 563,51	-820 429,09	97,0%
Övriga ink kap överf	-30 700,00	-303 854,89	-273 154,89	10,1%
Summa Utgift ink o kap öv	-26 913 834,42	-28 007 418,40	-1 093 583,98	96,1%
Summa Kostn ink o kap öv	-26 913 834,42	-28 007 418,40	-1 093 583,98	96,1%
Summa Verksamhetsbidrag	-29 028 507,85	-30 771 131,53	-1 742 623,68	94,3%
Räntekostnader	-12,16		12,16	

Social o miljöavdelningen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Övr finansiella kost	-18,00		18,00	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-30,16		30,16	
Summa Årsbidrag	-29 028 538,01	-30 771 131,53	-1 742 593,52	94,3%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-29 028 538,01	-30 771 131,53	-1 742 593,52	94,3%
Ökning eller minskning av reserver	-32 972,36		32 972,36	
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-29 061 510,37	-30 771 131,53	-1 709 621,16	94,4%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
40010 Soc- och miljö, verksamhet	-1 372 195,88	-1 379 134,85	-1 217 156,00	-1 242 448,15
Summa 4100 Soc o miljö allm byr	-1 372 195,88	-1 379 134,85	-1 217 156,00	-1 242 448,15
41000 Övriga sociala uppgifter	-70 217,77	-58 036,07	-84 935,98	-110 005,05
41010 Övr sociala uppg, överföring	-11 308 252,54	-11 767 163,35	-12 106 599,58	-12 134 180,34
41500 LR andel o stöd socialv område	-21 616 851,91	-21 972 165,59	-11 693 163,29	-10 604 870,29
44510 Paf-medel sociala sektorn	-3 043 522,95	-3 215 669,26	-3 297 080,75	-3 320 514,54
Summa 4200 Socialvårdsbyrån	-36 038 845,17	-37 013 034,27	-27 181 779,60	-26 169 570,22
42000 Övrig hälso- och sjukvård	-66 826,10	-56 723,74	-37 172,24	-52 380,99
Summa 4300 Hälso o sjukvårdsbyr	-66 826,10	-56 723,74	-37 172,24	-52 380,99
43000 Allmän miljövärd	-56 675,13	-93 664,89	-157 694,08	-98 233,90
44000 Naturvård	-337 487,13	-261 327,30	-319 142,49	-380 126,44
44520 Paf-medel miljö sektorn	-361 206,97	-447 277,47	-561 230,78	-704 391,98
45000 Vattenförsörjning- och vård	-273 180,66	-285 165,76	-296 888,46	-336 614,26
46000 Cirkulär ekonomi	-29 319,07	-21 312,47	-47 431,95	-40 011,29
47000 Miljöhälsovård	-19 442,21	-32 572,46	-64 892,16	-37 733,14
Summa 4400 Miljöbyrån	-1 077 311,17	-1 141 320,35	-1 447 279,92	-1 597 111,01
Summa 4000 Social o miljöavdeln	-38 555 178,32	-39 590 213,21	-29 883 387,76	-29 061 510,37

Det ekonomiska utfallet motsvarar som helhet budgetering och planering. Intäkterna för den ordinarie verksamheten, dvs. exklusive de tre miljöprojekten och värdskapet för Nordiska hav- och kustgruppen överskred den budgeterade summan med ca 7.000 euro främst på grund av ökade avgiftsintäkter från den privata hälso- och sjukvårdssektorn. För kostnaderna för ordinarie verksamhet noteras särskilt underskridningen av personalkostnaderna med 105.000 euro beroende på vakanta tjänster.

Moment 44000 Naturvård överskreds med 14.000 euro på grund av att kostnaderna för Tumlarprojektet 2017 - 2019 både för år 2018 och 2019 är bokförda på år 2019.

Moment 45000 Vattenvård överskreds med cirka 20.000 euro på grund av att kostnader i miljöprojekt ännu inte erhållits finansiering för. Momentet kan gottskrivas med inkomster för deltagande i projekt och som belastas av motsvarande anslag.

Målsättningar

Social trygghet för alla

Mål: Målet för socialpolitiken är alla människors lika rätt till trygghet under livets alla skeenden.

Förverkligande: Målsättningen är övergripande och långsiktig och genomsyrar hela socialvårdsbyråns verksamhet.

Mål: Landskapsregeringen verkar för att alla ska ha tillgång till likvärdiga sociala omsorger och stödinsatser.

Förverkligande: Målsättningen är övergripande och långsiktig. Likvärdig och trygg socialvård för kvinnor och män, flickor och pojkar uppnås huvudsakligen genom de lagstadgade serviceformerna och stödsystemen. Trygg socialvård förverkligas främst genom överföringar till kommunerna så att kommunerna kan tillhandahålla vård och omsorg efter behov och genom utvecklingsarbete.

Mål: Förverkligande av kommunernas socialtjänst-KST.

Förverkligande: Då inga avtal om organiseringen av KST ingåtts per 1.4.2019 sattes de lagar som förpliktar kommunerna till ett samarbete om KST i ett kommunalförbund i kraft vilket medför att kommunalförbundet ska påbörja sin verksamhet från och med den 1 januari 2021.

Landskapsregeringen har i enlighet med KST-lagen bistått kommunerna vid planeringen och förverkligandet av samarbetet och har i detta ändamål beviljat Ålands omsorgsförbund 82 000 €.

Mål: En hållbar välfärd genom fokus på tidiga, förebyggande insatser, sektorsövergripande samarbete och ökad klientorientering bland annat genom nyttjande av välfärds- och annan teknik.

Förverkligande: Målsättningen är övergripande och långsiktig. Ny socialvårdslag, landskapslag om yrkesbehörighet inom socialvården, äldre lag för Åland och landskapslag om klienthandlingar utarbetades och antogs av lagtinget. För att minska skillnaderna i avgiftsuttag och öka jämlikheten mellan klienterna har lagberedning pågått gällande tillämpning av klientavgiftsförordningen och ändring av landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård. Bestämmelser om stärkt självbestämmanderätt, ny funktionshinderlagstiftning, ny klientavgiftslagstiftning samt lagstiftning angående elektroniska tjänster har ännu inte utarbetats.

Mål: Ordna informations- och fortbildningstillfällen angående ny lagstiftning.

Förverkligande: Har ordnats i viss utsträckning men i och med att lagarnas ikraftträdande uppskötts med ett år kommer tyngdpunkten att ligga på 2020 och 2021.

Mål: Ett socialpolitiskt program utarbetas (regeringsprogrammet).

Förverkligande: Prioriteringen under mandatperioden har legat på förnyande av lagstiftning och resurserna har inte medgett förverkligande av åtgärden.

Mål: Indikatorer för mätning av förverkligandet av hållbarhetsmålen tas fram och en genomgång av befintliga statistikällor och underlag till hur statistiken kan utvecklas med tanke på framtagande av ny lagstiftning och uppföljningen av målen i gällande lagstiftning utarbetas.

Förverkligande: Indikatorer för hållbarhetsmålen finns. Arbetet med att utveckla statistiken har på grund av resursbrist inte varit möjligt att genomföra.

Mål: Utveckla den sociala servicenivån genom uppföljning och utvärdering av redan vidtagna åtgärder.

Förverkligande: En utvärdering av det förnyade hemvårdsstödsstödsystemet och en utvärdering av Riktlinjer för omsorg och vård vid demenssjukdom har genomförts.

Mål: Beslutsstöd i form av anvisningar, riktlinjer och rekommendationer

Förverkligande: Rekommendationer för att bidra till utvecklingen av vård- och serviceinsatser för äldre personer med psykisk ohälsa har getts.

Externa relationer (regeringsprogrammet)

Mål: Landskapsregeringen vill upprätthålla och utveckla de externa relationerna. Särskilt viktiga är relationerna till regering och riksdag i Helsingfors.

Förverkligande: Målsättningen är övergripande och långsiktig. Socialvårdsbyrån har kontinuerliga kontakter med social- och hälsovårdsministeriet.

Mål: Det nordiska samarbetet är fortsatt viktigt, både politiskt och som kontaktskapande arena.

Förverkligande: Representation finns i ämbetsmannakommittén för sociala frågor. Socialvårdsbyrån deltar även i nordiskt samarbete på funktionshinders-, demens- samt risk- och missbruksområdet.

Mål: Landskapsregeringen utvecklar och stärker det åländska inflytandet i de olika EU-processerna. Av särskild betydelse är beredningsprocessernas tidiga stadier.

Förverkligande: Byrån deltar i mån av möjlighet i beredningssektionerna för Sociala frågor (EU 25), Människors rörlighet/Social trygghet (EU 27) och Narkotika (EU 39).

Barn och unga

Mål: En utvärdering av LL (2015:68) om hemvårdsstöd planeras att genomföras.

Förverkligande: En utvärdering av landskapslagen om hemvårdsstöd genomfördes. Utvärderingen omfattade bl.a. en enkät till mottagarna av hemvårdsstöd och visade att antalet mottagare ökat liksom andelen män av mottagarna och att kostnaderna för hemvårdsstödet ökat.

Mål: Genom ny socialvårdslagstiftning skall barnfamiljer i ett tidigt skede kunna erhålla stödåtgärder, såsom t.ex. familjearbetare, via den allmänna socialvårdsservicen. Arbetet för barn och ungas psykiska hälsa kräver sektors- och myndighetsövergripande samarbete. En utredning om barnskydd genomförs under året.

Förverkligande: Den nya socialvårdslagstiftningen som antogs av lagtinget, förbättrar möjligheterna till erhållande av tidiga stödinsatser samt sektors- och myndighetsövergripande samarbete. Under året genomfördes ingen utredning om barnskyddet.

Mål: Den reviderade grundskollagen i vilken barnomsorgen planeras ingå kommer läggas fram under år 2019 och är tänkt att träda i kraft i augusti 2020. Det ger huvudmännen, kommunerna, möjlighet att vidta åtgärder inom utbildningsväsendet och utveckla samarbetet med barnomsorgen samt förundervisningen.

Förverkligande: Den reviderade landskapslagen om grundskola och barnomsorg har lagts fram under år 2019. En kommitté för revidering av Grunderna för förundervisningen, i tillämpliga delar för hela den åländska barnomsorgen, tillsattes.

Familje- och vuxensocialarbete

Mål: I utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland har uppställts som mål att senast år 2030 ska inga hushåll, i synnerhet barnfamiljer och pensionärer, leva i en ekonomiskt utsatt position. En uppföljning av ÅSUB:s tidigare rapporter om ekonomisk utsatthet är under arbete. Landskapsregeringen avser, utgående från en helhetsbedömning av resultaten av ÅSUB:s utredning, återkomma till lagtinget i tilläggsbudget med eventuellt förslag till förändringar i det sociala trygghetssystemet.

Förverkligande: En lagändring som godkändes av lagtinget utarbetades, där barnbidragets tillägg för ensamförsörjare höjdes från 50 till 60 euro per barn och kalendermånad.

Mål: Ta fram underlag för förnyande av klientavgiftslagstiftningen inom socialvården så att den motsvarar de målsättningar som ställts för socialvården och så att användare av både socialvårds- och hälso- och sjukvårdstjänster inte drabbas oskäligt av att avgifterna för tjänsterna betalas till olika huvudmän eller av att fastställande av avgifter kommer att göras av såväl kommunernas socialtjänst som enskild kommun.

Förverkligande: Arbete med lag-PM till ny klientavgiftslagstiftning har påbörjats.

Mål: landskapsregeringen följer utvecklingen beträffande behovet av utkomststöd och allmänt bostadsbidrag. I lagstiftningspaketet till förnyande av socialvårdslagstiftningen ingår även förslag till lag om social kreditgivning.

Förverkligande: En mer djupgående utredning om ekonomisk utsatthet med fokus på utnyttjandet av utkomststödet har påbörjats i samarbete med ÅSUB. Arbetet med lag om social kreditgivning har nedprioriterats.

Mål: Förslaget till ny socialvårdslag tydliggör kommunernas ansvar för att ordna socialservice för stödbehov på grund av närstående- och familjevåld samt annat våld eller illabehandling, vilket är en viktig del i att uppnå ett samhälle där alla känner tillit och är delaktiga. För att uppnå en helhet av tidiga insatser, brådskande socialvårdsinsatser och eftervård är avsikten att förnya lagstiftningen så att kommunernas socialtjänst handhar dessa tjänster.

Förverkligande: Arbete med lag-PM gällande förslag om ändring i lag om skyddshem har påbörjats.

Äldre och äldreomsorg

Mål: Landskapsregeringen betonar de äldres kunskaper och erfarenheter som en viktig resurs som i högre grad än idag kunde komma samhället till del. Centralt ska vara att förbättra den äldre befolkningens möjligheter att delta i beredningen av beslut som påverkar äldres levnadsförhållanden och i utvecklandet av den service de behöver.

Förverkligande: Den av lagtinget antagna Äldrelagen för Åland omfattar inrättande av kommunala äldreråd. Avsikten är att äldreråden ska förbättra de äldres demokratiska inflytande i politiskt beslutsfattande som berör den äldre befolkningens levnadsförhållanden.

Mål: Säkerställa att kommunerna och Ålands hälso- och sjukvård förbereder sig på ett ökande servicebehov till följd av befolkningens förändrade åldersstruktur och att äldre människor får vård och omsorg efter sina individuella behov på lika villkor i hela landskapet, med hjälp av högkvalitativa social- och hälsovårdstjänster på rätt nivå.

Förverkligande: Lagtinget har antagit ny socialvårdslag och äldrelag.

Mål: I processen att omstrukturera demensvården behöver kommunikation och teambaserad samverkan mellan kommunala aktörer och ÅHS utvecklas.

Förverkligande: Den av lagtinget antagna socialvårdslagen och ändringslagen av hälso- och sjukvårdslagen omfattar bestämmelser om samverkansavtal och sektors- och myndighetsövergripande samarbete. Äldrelagen omfattar samarbetsbestämmelser för de kommunala myndigheterna och Ålands hälso- och sjukvård.

Mål: Landskapsregeringen avser under år 2019 fortsätta arbetet med att kvalitetssäkra demensomsorgen och vården i landskapet.

Förverkligande: En utvärdering av demensriktlinjerna har genomförts och antecknats till kännedom. Landskapsregeringen har genom beslut, ställt sig positiva till initiativ att utveckla ett gemensamt demenscentrum för hela Åland. Den av lagtinget antagna äldrelagen omfattar separat bestämmelse om handledning, hälsokontroller, mottagningar och hembesök för den äldre befolkningen vars levnadsförhållanden eller livssituation utifrån forskningsrön eller allmän livserfarenhet bedöms innebära riskfaktorer som ökar behovet av service.

Mål: Landskapsregeringen avser fortsätta fokusera på de äldres ensamhet, psykiska hälsa samt en mer jämställd och jämlik äldreomsorg. Under år 2019 kommer projekt Främjande av psykisk hälsa bland Äldre och projekt Äldres psykiska ohälsa att slutredovisas och seminarium att anordnas. En utvärdering av effekterna och behov av eventuella fortsatta åtgärder ska genomföras.

Förverkligande: Projekt Främjande av psykisk hälsa bland äldre och projekt Äldres psykiska ohälsa har slutredovisats och slutseminarium genomförts. Slutrapporterna omfattar rekommendationer för att bidra till utvecklingen av vård- och serviceinsatser för äldre personer med psykisk ohälsa.

Tillgänglighet och funktionshindersservice

Mål: Landskapsregeringen fortsätter arbeta systematiskt med att förbättra tillgängligheten och livsvillkoren för alla i samhället oavsett funktionsförmåga genom verkställande av Ett tillgängligt Åland, åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2017 - 2020.

Förverkligande: Landskapsregeringen har fortsatt med att förbättra tillgängligheten och livsvillkoren för alla i samhället oavsett funktionsförmåga genom förverkligande av åtgärdsprogrammet.

Mål: Rådet för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland ska bland annat följa upp verkställande av landskapsregeringens funktionshinderspolitiska åtgärdsprogram.

Förverkligande: Under år 2019 har rådet hållit fem möten. Rådet har bland annat följt upp verkställande av åtgärdsprogrammet.

Mål: Fokus under år 2019 beträffande funktionshindersservice är förnyande av lagstiftning vilket bl.a. omfattar samordning av handikappservicelagen och specialomsorgslagen till en funktionshinderslag och lagstiftning om stärkt självbestämmanderätt.

Förverkligande: Ej förverkligat. Landskapsregeringen bevakar de pågående reformerna av funktionshinderslagstiftningen och lagstiftning om stärkt självbestämmanderätt.

Mål: I enlighet med strategiska utvecklingsmålet 2, om att inkludera alla och minska ojämlikhet i samhället stöds även genom att till Åland Post Ab kompensera för extra kostnader för distribution av post till personer med funktionsnedsättning.

Förverkligande: Landskapsregeringen har kompenserat för extra kostnader 23.646 euro för distribution av post till personer med funktionsnedsättning.

Risk- och missbruk

Mål: Landskapsregeringens ANDTS-politiska program för åren 2017 - 2020 innehåller övergripande politiska målsättningar och formulerar åtgärder inom ANDTS-området som avdelningar vid landskapsregeringen och landskapsmyndigheterna planerar under programtiden. Programmet förankras i och följs upp av en parlamentarisk referensgrupp, en operativ samverkans- och referensgrupp samt ett ANDTS-råd.

Förverkligande: Programmets målsättningar och åtgärder har följts upp av dess parlamentariska referensgrupp. Den operativa samverkans- och referensgruppen har varit aktiv på fältet.

Mål: Landskapsregeringen fortsätter att stöda samordningsfokuserade och rusmedelsförebyggande projekt. Arbete i enlighet med metoden ansvarsfull alkoholservering främjas genom fortbildning riktad till yrkespersoner.

Förverkligande: Landskapsregeringen har beviljat medel för Folkhälsan på Ålands samordningsprojekt för ANDTS-arbete, inklusive drogvaneundersökningar i skolor, samt för genomförande av metoden Tobaksfri Duo och projektet Tobakskampen.

Utbildning i ansvarsfull alkoholservering och konflikthantering, för yrkesverksamma och studerande, har ordnats våren 2019. Samarbete mellan landskapsregeringen och tredje sektorn har idkats vad gäller insatser för trafiknykterhet och unga.

Mål: Landskapsregeringen idkar erfarenhetsutbyte och samarbete i rusmedelspolitiska frågor med de nordiska länderna och de övriga självstyrande områdena.

Förverkligande: Landskapsregeringen har i mån av möjlighet deltagit i tjänstemannagrupper i rusmedelspolitiska frågor och idkat nordiskt erfarenhetsutbyte i övrigt. Deltagandet har bidragit med kunskap till beredningen av ny lagstiftning och till övriga initiativ.

Utveckling av it-baserade tjänster inom socialvården

Mål: Förnyad lagstiftning i syfte att möjliggöra strukturerad dokumenthantering och arkivering samt i syfte att ge klienter elektronisk tillgång till sina egna handlingar inom socialvården. Arbetet sker i samarbete med kommunerna och andra adekvata aktörer.

Förverkligande: En arbetsgrupp med representanter för kommunerna, ÅDA och landskapsregeringen gav sin slutrapport 21.5.2019. Landskapslag om klienthandlingar utarbetades och antogs av lagtinget. Arbetet med att utarbeta lagstiftning för elektronisk behandling av klientuppgifter fortsätter. Ett seminarium "In i framtiden med digitala verktyg" hölls den 4 juni i Mariehamn för att väcka intresset för digitala lösningar inom social- och hälsovården.

Övriga sociala uppgifter

Mål: Understöd för familjepolitiska förmåner samt tryggheten av skälig utkomst vilket stöder det strategiska utvecklingsmålet 2 ifråga om att inga hushåll ska leva i ekonomiskt utsatt position.

Förverkligande: Uppgifterna inom parentes anger antal föregående år. Landskapsregeringen bestod under året 171 (188) moderskapsförpackningar och utbetalade ersättning till kommunerna motsvarande 87 (109) moderskapsförpackningar för moderskapsunderstöd utbetalade i pengar. Ett adoptionsbidrag har redovisats. I dessa uppgifter saknas två kommuner, emedan kommunerna söker ersättning och redovisar moderskapsunderstöd senast 30 april, för föregående år.

Den del av konsumentprisindex för Åland som motsvarar de varor och tjänster som täcks med utkomststödets grunddel steg med 1,0 procent mellan december månad 2017 och december månad 2018 varför utkomststödets grunddel justerades i samma mån för år 2019. Kommunerna ersätts för stöd direkt eller genom uppdragsavtal för vård av barn i hemmet som bor i EU-eller EES-länder eller i Schweiz då rätt till förmån från landskapet Åland uppkommer enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71 eller nr 883/2004 om tillämpningen av systemen för socialtrygghet; ingen utbetalning har skett för år 2019. Bostads- och barnbidragsärendena sköts av Folkpensionsanstalten i enlighet med ingångna avtal. FPA gav 1.226 (1.266) beslut om allmänt bostadsbidrag, 546 (661) barnbidragsbeslut samt 126 (124) beslut om utbetalningar av underhållsstöd.

Genom ett anslag om 60.000 euro i den första tilläggsbudgeten för landskapet Åland 2019, höjdes barnbidragets ensamförsörjartillägg från 50 euro per barn och månad, till 60 euro per barn och månad.

Mål: Föreslås ett anslag om 13.000 euro för att trygga en skälig individuell utkomst för personer med diagnosen fibromyalgi som inte kunde erbjudas yrkesinriktad rehabilitering och således inte kunde komma i åtnjutande av rehabiliteringspenning.

Förverkligande: Under år 2019 har landskapsregeringen beviljat 11.617 euro i utkomstskydd för personer med diagnosen fibromyalgi.

Mål: Med hänvisning till LL (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer föreslås ett anslag om 43.000 euro som ersättning för kostnader för tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning.

Förverkligande: Under år 2019 har landskapsregeringen ersatt kostnader om 25.338 euro för tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning.

Understöd för kommunernas sociala tjänster

Mål: I enlighet med LL (1993:71) om planering av socialvården antar landskapsregeringen årligen en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande åren.

Förverkligande: Planen för ordnande av socialvården i landskapet Åland under åren 2019 - 2023 antogs den 8 januari 2019.

Mål: Till kommunerna betalas årligen landskapsandel för driftskostnaderna för socialvården i enlighet med LL (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna och socialvårdsplanen ska innehålla dessa.

Förverkligande: Landskapsandelar har utbetalats i enlighet med Socialvårdsplan 2019 - 2023.

Mål: Stöd för anläggningsprojekt som är nödvändiga för ordnandet av socialvård kan på ansökan beviljas kommuner i ytterskärgården.

Förverkligande: Inga förslag över anläggningsprojekt med angiven tid för byggstart under år 2019 - 2023 inkom till landskapsregeringen.

Mål: För stöd till kommunerna för undervisning i svenska för barn inom barnomsorgen med annat modersmål än svenska reserverades ett anslag om 80.000 euro.

Förverkligande: Språkstödet fördelas enligt antalet berörda barn i kommunerna och betalades ut efter redovisning vid årets slut. 182 barn fick språkstöd och 13 kommuner erhöll ekonomiskt stöd.

Penningautomatmedel för social verksamhet

Mål: Fördelning av PAF-understöd för social ideell verksamhet för år 2019.

Förverkligande: Fördelning av 2018 års beräknade nettoavkastning av penningautomatmedel som understöd för social ideell verksamhet utfördes 29.1.2019. 3,5 miljoner euro fördelades för år 2019 till 40 föreningar och projekt. Till landskapsregeringens disposition reserverades 205.535 euro. Bland de föreningar som beviljades understöd fick landskapsföreningen Folkhälsan totalt 1.071.920 euro för sin verksamhet inklusive ANDTS-verksamhet och äldre kraft. Ålands Fountain House rf fick 155.000 euro och Fixtjänst fick 266.000 euro. De två senare för meningsfull sysselsättning till personer med fysisk- och psykisk funktionsnedsättning. Ålands hälso- och sjukvård fick medel för den tobakskampanj som år 2019-2021 vänder sig till arbetsplatser och skolor och Ålands Feministparaply rf för det 5-åriga projektet "bygg respekt, motarbeta sexuellt våld i ord och handling".

Hälso- och sjukvård

Mål: Fortsätta arbetet med att utveckla patientavgifterna inom ÅHS enligt den totalöversyn av avgifterna som gjordes år 2018.

Förverkligande: Landskapsregeringen omprövade på överläggning avsikten att utreda patientavgifter inom psykiatrisk öppenvård med hänvisning till de begränsade personella resurserna. Däremot färdigställdes en lagframställning om att möjliggöra för ÅHS att få tillgång till Finlands inkomstregister i syfte att i framtiden utveckla högkostnadsskydd som i realtid beaktar patientens inkomster.

Mål: Fortsatt förverkligande av tandvårdsprogrammet genom fortbildning i förebyggande tandvård.

Förverkligande: Ej förverkligat. Saknats personella resurser på grund av vakant tjänst.

Mål: Tillsätta ett expertorgan vars uppgift skulle vara att samordna och föreslå åtgärder som främjar barn- och ungas psykiska hälsa inom olika sektorer.

Förverkligande: Ej förverkligat. Målbilden expertorganets vem, vad och hur inte tillräckligt klarlagd.

Mål: Ett seminarium om barns- och ungas psykiska hälsa ordnas.

Förverkligande: Ej förverkligat. Planering inledd och förverkligas år 2020. Den nationella skolundersökningen "Hälsa i skola" bearbetades tillsammans med utbildningsbyrå och specialsakkunnig. Resultatet presenterades på en presskonferens med minister.

Mål: Förverkliga suicidpreventiva åtgärder.

Förverkligande: Ej förverkligat. Saknats personella resurser på grund av vakant tjänst.

Mål: Utreda tillsammans med utbildnings- och kulturavdelningen elevvårdspersonalens organisatoriska placering.

Förverkligande: Utfördes av utbildnings- och kulturavdelningen.

Mål: Hälsa- och sjukvårdsbyrån förstärks.

Förverkligande: Tjänsten som landskapsläkare gjordes till deltid och en särskild tjänst som byråchef inrättades.

Mål: Färdigställa rapporten om befolkningens hälsa enligt 25§ i LL (2011:114) om hälso- och sjukvård.

Förverkligande: Meddelande om rapporten gavs till lagtinget.

Mål: Tillsammans med ÅHS planera en seniormottagning.

Förverkligande: Ej förverkligat. Saknats personella resurser på grund av vakant tjänst.

Mål: Skapa en tillgång till kristelefon.

Förverkligande: Avtal med Österbottens kriscenter ingått.

Allmän miljövard

Mål: Informera om gällande miljölagstiftning.

Förverkligande: Information har givits vid olika tillfällen.

Mål: Informera om och utveckla kemikalieområdet.

Förverkligande: Viss information har getts och miljöbyrån har deltagit i lagberedningens arbete med en ändring av blankettlagen om kemikalier.

Mål: Vidta åtgärder för större miljömedvetenhet och mindre klimatpåverkan.

Förverkligande: Som en följd av det nationella luftvårdsprogrammet samt den under året avslutade mätningen av partiklar i luften genomfördes under hösten en informationskampanj om småskalig vedeldning.

Mål: Fortsätta arbetet med uppföljning och utvärdering av LBU-programmets påverkan på vattenmiljön och biologisk mångfald.

Förverkligande: Arbetet har fortsatt planenligt både gällande uppföljningen av vattenkvaliteten och biologiska mångfalden.

Naturvård

Mål: Lagskydd för flera Natura 2000-områden ges under året, i enlighet med EU-krav (habitatdirektivet 92/43/EEG och fågeldirektivet 2009/147/EG) samt pilotärendet om utnämning av Natura 2000-områden.

Förverkligande: Ålands Natura 2000-program innefattar hittills 88 områden, varav 27 fortsättningsvis inte är inrättade som naturreservat. Förhandlingar om flera av de resterande områdena har pågått under 2019. Dessutom har arbete med en utvidgning av det åländska programmet pågått. Beslut om tre nya avtal inom och i anslutning till våtmarksområden har tagits och ett avtal om skydd av ett skärgårdsområde har ingåtts. Flera av Natura 2000-områden består av flera skiften med olika ägare, vilket leder till att inrättande av naturreservat kräver förhandlingar och avtal med var och en av dem.

Mål: Arters och biotopers bevarandestatus och uppfyllande av fredningens syfte följs upp genom systematiska naturinventeringar inom minst ett naturreservat.

Förverkligande: Naturvårdsansvariga har under året utfört planerings- och övervakningsbesök till elva av landskapets naturreservat och Natura 2000-områden. Skadekontroll och -hantering efter stormen Alfrida har präglat en stor del av årets arbete. Naturinventeringar har upphandlats och utförts inom sex naturreservat och Natura 2000-områden. Noggrannare inventeringar av stormens verkningar har upphandlats och genomförts inom tre naturreservat för att på längre sikt följa upp utvecklingen efter stormen. Inventering av förekomsterna av guckusko och vit skogslilja utanför naturreservaten gjordes också under året, inom ramarna för den lagstadgade uppföljningen av arter och till underlag för kommande rapporteringar till EU.

Mål: Fortsatt kartering genomförs av de åländska förekomsterna, såväl i de terrestra som inom de marina områden, av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet måste bevaras och som ingår i rapporteringen av nämnda direktiv. Inventeringarna utgör även en viktig del av den lagstadgade uppföljningen av arterna och biotoperna.

Förverkligande: Den beställda bedömningen av naturbeten på Åland har färdigställts och visar på att en stor del av dessa områden är i behov av bättre skötselåtgärder och anpassning för att naturvärden inom dem skulle bevaras och utvecklas. Karteringen av de marina miljöerna har fortsatt och ett seminarium för att presentera en del av resultaten ordnades under året.

Mål: En plan för ett pilotprojekt för restaurering av ett våtmarksområde inom ett naturreservat tas fram.

Förverkligande: Ett projekt gällande planeringen av återskapandet av ett våtmarksområde inom ett naturreservat har genomförts under året. Detta gjordes för att skydda gulyxne (*Liparis loeselii*), en art som benämns som särskilt skyddsvärd i den åländska lagstiftningen.

Mål: En revidering av naturvårdslagen påbörjas för att uppfylla kraven som habitatdirektivet och fågeldirektivet ställer.

Förverkligande: Ej förverkligat. Arbetet har inte påbörjats ännu.

Mål: Delta i lämpliga internationella samarbetsprojekt.

Förverkligande: Landskapsregeringen deltar i ett internationellt projekt med inventering och skydd av marina områden. Landskapsregeringen har deltagit i en ansökan om ett Life-projekt om vikaren, men projektet har inte godkänts ännu.

Vattenvård

Mål: Genomföra lagstadgade åtgärdsprogram 2016 - 2021 för grundvatten, sjöar, kustvatten och hav.

Förverkligande: Arbetet med det lagstadgade åtgärdsprogrammet fortsatte planenligt.

Mål: Genomföra vattenförbättrande åtgärder och projekt i samverkan med lokala aktörer.

Förverkligande: Landskapsregeringen har delfinansierat och anlagt våtmarkslösningar vid två diken vid norra Markusbölefjärden i samarbete med markägare. Inom ramen för samarbetet med Åland Vatten Ab och bolagets ägarkommuner har landskapsregeringen gett uppdrag till Landskapets fastighetsverk att införskaffa markområden för anläggande av olika typer av våtmarker inom vattenskyddsområden, beslutat att införa bestämmelser om grundvattenskydd intill vattentäkterna samt förbättra vägskyltning runt vattenskyddsområdet. Inom ramen för de internationella samarbetsprojekten Coast4us och Seabased Measures har landskapsregeringen planerat och genomfört åtgärder inom olika avrinningsområden, såsom anläggande av fiskevåtmark vid Nabben i samarbete med Mariehamns stad samt användning av näringsrikt bottenvatten för bevattning i samverkan med jordbrukare.

Mål: Vid behov komplettera revideringen av vattenlagstiftningen med de förordningar som behöver justeras.

Förverkligande: Ett förslag till reviderad vattenlag genomgick i början av året en politisk beredning varefter förslaget skickades på remiss under våren. Beredningen fortsatte därefter vid lagberedningen.

Mål: Delta i internationella samarbetsprojekt.

Förverkligande: Under året har tre internationella samarbetsprojekt fortsatt: [Coast4us](#), [Seabased Measures](#) och [PanBaltic SCOPE](#). Projektet Coast4us är inriktat på en hållbar kustzonsplanering och integrerad förvaltning i lokal samverkan. Seabased Measures är inriktat på kretsloppsåtgärder, däribland användning av näringsrikt bottenvatten för bevattning, i syfte att förbättra vattenkvalitén. PanBaltic SCOPE var inriktat på hållbar havsplanering i samarbete med omgivande regioner. Projekten påbörjades i början av år 2018. De två förstnämnda projekten slutfördes i slutet av år 2020 medan PanBaltic SCOPE slutfördes i januari 2020. I samarbete med Finlands Miljöcentral genomfördes projektet Havsdatabasportalen där information om kust och hav och alla dess verksamheter sammanställs och presenteras.

Mål: Använda och utveckla nya modell-/belastningsverktyg för bedömning av vattenkvalitet.

Förverkligande: Verktuget har främst använts för bedömning av olika utsläppskällors storlek inom olika delavrinningsområden. En förenklad bedömning av behovet av att minska utsläppen för att uppnå god status i olika vattenförekomster har genomförts i samarbete med SMHI. En planerad kurs för att öka tillgängligheten och användningen av modellen samt en vidareutveckling av modellen har inte genomförts på grund av resursbrist.

Mål: I samverkan med övrig förvaltning, kommuner samt verksamhetsutövare utveckla ett långsiktigt hållbart vattenvårdsarbete inom de viktigaste sektorerna jordbruk, skogsbruk, fiskodling, sjöfart och båttrafik.

Förverkligande: Landskapsregeringen har genomfört undersökningar i s.k. typområden för jordbruksmark i syfte att följa upp och utvärdera LBU-programmet. Ett arbete med att ta fram lokaliseringsplaner och konsekvensanalyser för fiskodlingar har inletts.

Mål: Fortsätta utveckla långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning och avloppsvattenhantering i samverkan med Ålands Vatten Ab och de åländska kommunerna.

Förverkligande: Arbetet med vattenskyddsplaner i samarbete med bland annat Ålands Vatten Ab och ÅMHM har fortsatt. Allmänna vattenskyddsföreskrifter som underlag för kommande bindande föreskrifter har antagits. I samarbete med GTK (Geologiska forskningscentralen i Finland) har en undersökning av potentiella grundvattenområden inletts. Analyser av drogförekomst i avloppsvatten har genomförts. Under året slutfördes arbetet med en VA-plan i den arbetsgrupp som landskapsregeringen tog initiativ till och startade hösten 2018 tillsammans med ägarkommunerna i Ålands Vatten Ab. VA-planen redovisar ett stort antal åtgärder med syfte att trygga kvalitet och tillgång till råvatten. För inventeringen av de enskilda avloppen avges slutrapport i februari 2020 och projektet behöver en nystart.

Mål: Medverka i arbetet med handlingsplan för skyddet av den marina biologiska mångfalden samt implementeringen av ballastvattenkonventionen.

Förverkligande: Undersökningar av invasiva arter i de större hamnarna har förberetts, för genomförande under de kommande åren.

Mål: Slå fast, genomföra och utveckla det lagstadgade programmet för vattenövervakning samt fortsätta det mer än 50-åriga forskningsrelaterade samarbetet med Husö biologiska station.

Förverkligande: Den lagstadgade övervakningen och samarbetet med Husö har genomförts enligt fastslagna program.

Mål: Sammanställa och presentera information om de internationella samarbetsprojekten och om övervakning och forskning. Ett vattenseminarium genomförs i samarbete med Ålands Vatten Ab.

Förverkligande: De internationella samarbetsprojekten presenterade information via sina respektive webbsidor och via massmedia. Information om den övervakning som genomförs presenterades på landskapsregeringens webbportal. En kustvattendag arrangerades i januari och det ordnades även ett flertal seminarier och workshops kopplat till Coast4us, som var öppna för allmänheten, exempelvis en utbildning i ekosystemtjänster och grönplaner och dikesvandringar i maj.

Cirkulär ekonomi

Mål: Vidareutveckla indikatorer för att mäta omställningen till cirkulär ekonomi i samarbete med ÅSUB.

Förverkligande: Ej förverkligat. Inväntar resultat från det pågående arbetet med framtagande av indikatorer inom Nordiska ministerrådet.

Mål: Ökad andel skrotning av avställda fordon som inte är aktuella för påställning.

Förverkligande: Stöd utbetalades för hämtning av 202 skrotbilar som fördes till bilskroten.

Mål: Uppdatera avfallsplanen för landskapet - informera om den nya avfallslagen och tillhörande förordningar.

Förverkligande: Tre möten med kommuner genomfördes för att informera om avfallslagen och förordningar samt många frågor från kommunerna besvarades per e-post. Två möten med ÅMHM om den nya lagstiftningen genomfördes.

Förverkligande: Ej förverkligat. Avfallsplanen för landskapet Åland har inte uppdaterats på grund att alla kommuner inte inlämnat sina avfallsplaner. Dessa planer ska vara ett underlag för framtagandet av den landskapsomfattande planen.

Mål: Genomföra kampanjer tillsammans med andra organisationer i syfte att förebygga avfall.

Förverkligande: Landskapsregeringen deltog i kampanjveckan Europa minskar avfallet tillsammans med kommunalförbundet Mise, Svinryggens Deponi Ab, Mariehamns församling och sju föreningar.

Mål: Informera om cirkulär ekonomi och influera till en beteendeförändring i samhället.

Förverkligande: Deltog i ÅCA:s dag för elever i årskurs sex och informerade om olika nedbrytningstider för skräp i naturen. Samma utställning deltog även i Alandica Debatt och var under hösten utställd i fyra olika lågstadieskolor. Under året ordnades sex föreläsningar under följande teman; hållbar textilanvändning, hållbar plastanvändning, minska matsvinnet, zero waste och medveten vardaglig konsumtion.

Miljöhälsovård

Mål: Övervaka samt organisera provtagning och inspektioner av bisjukdomen Varroa för bibehållandet av landskapets varroafria status.

Förverkligande: Årlig övervakning samt provtagningar och inspektioner genomfördes på biodlingar angående bisjukdomen Varroa (*Varroa destructor*) för att bevara landskapets varroafria status genom rapportering till EU kommissionen.

Mål: Leda och uppfylla det fleråriga utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS (viral hemorrhagisk septikemi).

Förverkligande: Provtagningar och inspektioner i samband med utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS genomfördes och det aktuella läget rapporterades till EU-kommissionen.

Mål: Övervaka märkning och registrering av produktionsdjur.

Förverkligande: Övervakning av märkning och registrering av produktionsdjur i enlighet med lagen (FFS 238/2010) utfördes genom överenskommelseförordningen (2012:31) av Statens ämbetsverk på Åland.

Mål: Upprätthålla övervakningsprogrammet för främmande ämnen i animaliska livsmedel.

Förverkligande: Provtagningar genomfördes i samarbete med ÅMHH och övervakning av främmande ämnen i animaliska livsmedel genomfördes genom analyser vid livsmedelsverket på uppdrag av landskapsregeringen.

Mål: Etablera ett systematiskt samarbete mellan landskapsregeringen och den underlydande myndigheten (ÅMHH), privata veterinärer samt andra aktörer angående kontroll av illegal införsel av djur och övervakning av rävens dvärgbandmask.

Förverkligande: Anmälningspliktiga djursjukdomar och andra sjukdomar har rapporterats månadsvis till livsmedelsverket i samarbete med ÅMHH och privata veterinärer. Att utveckla samarbetet och förbättra rutinerna är ett kontinuerligt arbete.

Mål: Anordna lämpliga utbildningar för djurhälsopersonal och veterinärer som är verksamma vid ÅMHH och landskapsregeringen.

Förverkligande: Landskapsregeringen i samarbete med livsmedelsverket i Finland anordnade en dagsutbildning med temat beredskap om djursjukdomar för veterinärer på ÅMHH den 10 april.

Mål: Informera allmänheten om riskerna med zoonoser och smittsamma djursjukdomar.

Förverkligande: Allmänheten informerades fortlöpande genom pressmeddelanden, intervjuer med massmedia och material som publicerades på landskapsregeringens hemsidan om riskerna med zoonoser och smittsamma djursjukdomar.

Mål: Utöka beredskapen, upprätta ett fungerande beredskapslager och uppdatera dess innehåll med tanke på bekämpningsåtgärder mot djursjukdomar som lätt sprids.

Förverkligande: Arbetet pågår, en lämplig lokal för beredskapslager hyrdes och den ska utrustas under år 2020.

Nyckeltal

Ärenden	Pleni		Enskilda		TjB - TjF		Brev	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Allmänna byrån	3	1	19	29	187	209	219	244
Socialvårdsbyrån	2	1	78	86	33	30	113	134
Hälso- och sjukvårdsbyrån	1	1	10	9	182	160	71	60
Miljöbyrån	10	0	95	94	55	82	192	206
Totalt hela avdelningen	16	3	202	218	457	481	595	644

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Byråernas chefstjänster har inte varit ordinarie tillsatta vilket delvis syns i förverkligandegraden av målsättningar.

Budgeten för året underskreds. Vid en jämförelse med tidigare år bör beaktas att under året pågått tre miljöprojekt och att landskapsregeringen varit värd för den Nordiska hav- och kustgruppen vilket höjt såväl intäkterna i form av erhållna bidrag som kostnaderna. Ett av projekten avslutades under året. Orsaken till att budgeten underskridits är främst vakanta tjänster.

Budgeten för år 2019 justerades i den första tilläggsbudgeten med ett tillägg om 60.000 euro som ett led i arbetet att stärka situationen för de ekonomiskt utsatta. Barnbidragslagen ändrades så att

ensamförsörjartillägget höjdes från 50 euro till 60 euro per barn och månad. Detta som en riktad insats till en grupp där risken för socioekonomisk utsatthet är hög. Antalet barn beräknades till ca 850.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Arbetets mängd och komplexitet i förhållande till tillgängliga resurser utgör den enskilt största risken gällande möjligheten att fullfölja ålägganden. Enskilda tjänstemän handhar komplexa och breda rättsområden. Kompetensförsörjningen är en utmaning till tjänster som kräver akademisk utbildning och därtill kunskap och erfarenhet av förvaltning. För att självständigt kunna handlägga ärenden på avdelningen krävs i grunden hög utbildningsnivå, gedigen erfarenhet på förvaltningsområdet ifråga och lång introduktion till bland annat självstyrelseaspekterna. Vakanta tjänster innebär mer jobb för alla och särskilt för cheferna som därmed blir involverade i handläggning av ärenden. Därtill belastas cheferna i allt högre grad av administrativa krav på planering och redovisning som urholkar möjligheterna till att leda och utveckla verksamheten på ett mer strategiskt plan.

Rumsbristen gör att avdelningens tjänstemän sitter på olika våningar och platser vilket påverkar trivseln negativt.

Redogörelse för den interna kontrollen

På avdelningen iakttas bestämmelser, föreskrifter och beslut. Delegeringsbeslutet följs och tjänstemän har i arbetsordningen getts föredragnings- och beslutanderätt och fler tjänstemän har budgetansvar på moment eller projektnivå. Tjänstemannabesluten dokumenteras elektroniskt och har följt god förvaltningssed. Interna kontroller av handläggningen av förvaltningsärenden har gjorts avseende handläggningstiderna. Föredragningar delges avdelningschefen. Verksamhetsmålen följs upp under året. Systematiska riskbedömningar och åtgärdsplaner för hur man säkerställer en relevant riskhantering för verksamheten har inte införts.

Avdelningen tecknar avtal i ringa omfattning och de avtal som tecknats har inte fått oönskade följder. Ansvar för att teckna och följa upp avtal är i tillräcklig utsträckning fördelat. Fakturering och reskontra hanteras centralt från finansavdelningen. Avdelningen ger finansavdelningen faktureringsunderlag. Budget och kostnader följs kontinuerligt upp utgående från rapportmöjligheterna i verksamhetsstyrnings- och budgetsystemet.

Bedömningen är som helhet att verksamheten ifråga om arbetsätt, metoder och arbetsrutiner säkerställer lagligheten, att god förvaltningssed upprätthålls och att verksamhetsmålen uppnås på ett föreskrivet och resurseffektivt sätt.

Utbildnings- och kulturavdelningen

Översikt

Ansvarsområdet omfattar grundskoleverksamhet, utbildning på gymnasialstadie- och högskolenivå. Studier bedrivs av barn, unga och vuxna, flickor och pojkar, kvinnor och män. Till ansvarsområdet hör även att medverka till att skapa förutsättningar för ett rikt kulturutbud för ålänningarna. Kulturarv, arkiv och kunskapsförmedling är områden som berör historia, identitet, förvaltning och respekt inför kommande generationers möjligheter att fortsätta axla förvaltningen av vår gemensamma historia och självstyrelse.

Ett hållbarhetsperspektiv har präglat verksamhetsplaneringen på alla områden. Inom utbildningsområdet har grundskolelagen varit föremål för en omfattande revidering. Den nya lagen inkluderar även barnomsorgen. Utöver lagen har även arbete utförts för att förnya förordningen och läroplanen gällande grundskolan. Även gymnasielagen har varit föremål för en revidering. Arbetet med anpassningen av yrkesutbildningar utifrån gällande regler fortsätter. Karriärvägledningsprojektet Visa vägen inleddes.

Inom kulturområdet har medel för kulturell verksamhet fördelats genom kulturdelegationen och arbetet fortsatte med att stödja och göra Åland mer synligt på den europeiska filmmarknaden. Förberedelserna för att börja fira självstyrelsens 100-årsjubileum från 9 juni 2021 och ett år framåt har inletts genom projektet Åland 100. Under året gick arbetet vidare med att förverkliga ett besökscentrum i Bomarsund. Flera arkeologiska och byggnadsantikvariska inventeringar och utredningar genomfördes, bl a inventerades skadorna på fornlämningar efter stormen Alfrida.

Ålands museum är en central aktör för att åskådliggöra på ett mycket påtagligt sätt hållbarhet genom tiderna. Museets konst- och kulturhistoriska utställningar utgör landskapets flaggskepp och förevisas gärna för ålänningar och besökare utifrån.

Uppföljning

Ekonomi

Utbildnings- och kulturavdelningen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	358 317,52	376 900,00	18 582,48	95,1%
Avgiftsintäkter	11 210,00	10 000,00	-1 210,00	112,1%
Erhållna bidrag	80 611,50	110 000,00	29 388,50	73,3%
Övr verksamh intäkt	46 372,85	26 600,00	-19 772,85	174,3%
Summa Verksamhetens intäkter	496 511,87	523 500,00	26 988,13	94,8%
Personalkostnader	-3 185 967,79	-3 259 929,05	-73 961,26	97,7%
Köp av tjänster	-2 033 684,42	-2 446 108,96	-412 424,54	83,1%
Material förnödenh	-177 291,31	-200 641,00	-23 349,69	88,4%
Övr verksamh kostn	-1 491 451,91	-1 593 615,73	-102 163,82	93,6%
Summa Verksamhetens kostnader	-6 888 395,43	-7 500 294,74	-611 899,31	91,8%
Återbet av överf	42 429,09	50 000,00	7 570,91	84,9%
Summa Intäkt ink o kap	42 429,09	50 000,00	7 570,91	84,9%
Summa Intäkt ink o kap öv	42 429,09	50 000,00	7 570,91	84,9%
Undervisn kultur idr	-11 741 055,86	-12 227 780,22	-486 724,36	96,0%
Soc hälsovård utsk	-7 773 816,92	-7 918 000,00	-144 183,08	98,2%
Allmänna stöd	-1 158,72		1 158,72	
Summa Utgift ink o kap öv	-19 516 031,50	-20 145 780,22	-629 748,72	96,9%
Summa Kostn ink o kap öv	-19 516 031,50	-20 145 780,22	-629 748,72	96,9%

Utbildnings- och kulturavdelningen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Summa Verksamhetsbidrag	-25 865 485,97	-27 072 574,96	-1 207 088,99	95,5%
Övr finansiella int	13 846,80		-13 846,80	
Räntekostnader	-25,03		25,03	
Övr finansiella kost	-2 097,79		2 097,79	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	11 723,98		-11 723,98	
Summa Årsbidrag	-25 853 761,99	-27 072 574,96	-1 218 812,97	95,5%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-25 853 761,99	-27 072 574,96	-1 218 812,97	95,5%
Ökning eller minskning av reserver	-37 024,31		37 024,31	
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-25 890 786,30	-27 072 574,96	-1 181 788,66	95,6%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
50010 Utb och kultur, verksamhet	-2 943 315,40	-2 938 499,67	-3 077 095,24	-3 454 513,54
50200 Studiestöd	-7 642 078,02	-7 615 352,41	-7 532 454,58	-7 719 638,82
Summa 5100 Utb.avd allm byrån	-10 585 393,42	-10 553 852,08	-10 609 549,82	-11 174 152,36
52000 Grundskola stöd för undervisn	-12 616 951,98	-12 652 902,81	-10 387 732,23	-7 191 609,21
53000 Kostnader för skolfartyg		0,00		
53500 Vuxen utbildning	-450 000,00	-515 392,13	-895 251,69	-878 165,02
56000 EU, ESF	57 519,26	43 214,46		
Summa 5200 Utbildningsbyrån	-13 009 432,72	-13 125 080,48	-11 282 983,92	-8 069 774,23
50500 Bibliotek	-170 794,94	-131 940,36	-132 463,87	-127 264,76
50510 Underst författare o översätta	-639 278,76	-644 807,22	-33 000,00	-33 500,00
51000 LR andel medb.insti o kulturv	-1 044 580,61	-1 040 459,17	-648 346,78	-645 487,54
51010 Ål Kulturdeleg o nord.kultursa	-80 581,34	-93 055,30	-93 395,77	-93 465,74
51500 Paf-medel ungdom och idrott	-2 047 590,00	-2 112 650,58	-2 256 790,57	-2 277 583,26
51600 Paf-medel kultur	-1 967 568,22	-1 729 391,64	-1 651 645,56	-1 942 485,99
54000 Kulturarvs o museiverksamh	-1 755 271,31	-1 586 948,77	-1 565 484,78	-1 527 072,42
Summa 5300 Kulturbyrån	-7 705 665,18	-7 339 253,04	-6 381 127,33	-6 646 859,71
Summa 5000 Utbildn o kulturavd	-31 300 491,32	-31 018 185,60	-28 273 661,07	-25 890 786,30

Utvecklingsarbete under budgetmoment 50010 samt SFI-kurser under budgetmoment 53500 har tidigare delvis finansierats med penningautomatmedel, kostnaderna har således varit högre än vad tabellen visar för de tidigare åren. Det kan ändå konstateras en ökande trend gällande kostnader för SFI-kurser. För år 2019 var kostnaden för SFI-kurser ca 745.000 euro (2018: 701.000) (2017: 545.000) (2016: 518.000).

Under budgetmoment 52000 har landskapsandelarna till grundskolan minskat från år 2016 då ca 12.119.000 utbetalades, till 2019 då ca 6.465.000 utbetalades. Under samma budgetmoment har dock understöden till kommunerna för stödundervisning i svenska ökat från ca 498.000 år 2016 till ca 725.000 år 2019.

Målsättningar

Grundskola och utbildning efter grundskolan – utvecklingsarbete

Mål: Revidera grundskolelagen och -förordningen.

Förverkligande: Efter hörande överlämnades utkast till lagförslag till lagberedningen för fortsatt beredning. Det nya lagförslaget avlämnades till Ålands lagting och lagtinget antog en ny landskapslag om barnomsorg och grundskola 27.9.2019.

Mål: Fortsätta genomgripande revidering av läroplanen.

Förverkligande: Ett utkast till ny läroplan har tagits fram och en läroplansutvecklare har engagerats för att stöda arbetet med ämnesdelarna i den nya läroplanen. Under året har ett utkast till läroplanens allmänna del och fem ämnesdelar färdigställts.

Mål: Revidera kriterierna för undervisningen i svenska som andraspråk samt komplettera läroplanen med anvisningar för undervisning i svenska som andraspråk.

Förverkligande: Svenska som andraspråk införs som läroämne i grundskolan genom den nya LL om barnomsorg och grundskola. Arbetet med ämnesdelen pågår och färdigställs under våren 2020. Anvisningar kring stödet till elever med annat modersmål än svenska ingår i den allmänna delen i läroplanen. Under året har landskapsregeringen stött kommunerna ekonomiskt med 86 % av de faktiska kostnaderna för stödundervisning i svenska.

Mål: Fortsätta stöda kompetensutveckling och fortbildning för att främja digital utveckling i skolan.

Förverkligande: Projektet NordicCraft har fortgått under året. Projektet är riktat till elever i grundskolan. Deltagande elever representerade sitt projekt under Nordic@BETT i London. Projektet stöds av Nordiska ministerrådet. Material har tagits fram på utbildningsbyråns webbplats som stöd för fortsatta projekt.

Mål: Stöda distansundervisningen som undervisningsform och programmering som metod för att stöda lärandet.

Förverkligande: Ett programmeringsprojekt startade för lärare i grundskolan. Målet med projektet är att hitta undervisningsmetoder som stöder elevens lärande med hjälp av programmering. Erfarenheter från projektet tas tillvara i den pågående revideringen av läroplanen för grundskolan på Åland.

Lärare från gymnasienivå deltar i ett distansundervisningsprojekt inom forskningsinstitutet Ifous. Målet är att hitta metoder och sätt att undervisa på ett mer flexibelt sätt och där den studerande kan finnas på distans.

Mål: Trygga möjligheterna till en likvärdig grundskola på hela Åland genom fortsatt utvecklingsarbete.

Förverkligande: Implementeringen av den nya lagen och läroplanen för grundskolan har inletts genom både informations- och utbildningsinsatser. Intentionen i de nya styrdokumenterna är att genom tydliga riktlinjer stöda utvecklingen mot en likvärdig grundskola på Åland.

Mål: Utveckla ett system för tjänster inom vägledning till studier och karriärval för vuxna utanför utbildning.

Förverkligande: Det ESF-finansierade projektet Vägledning på Åland som pågick 2017-2019 övergick den 1.8.2019 till en försöksverksamhet under namnet Visa vägen. Verksamhetens uppgift är att arbeta fram policy och praxis för en holistisk och tvärspektoriell vägledning av vuxna i arbetslivet. En verksamhetspunkt och en webbsida visavagen.ax öppnades hösten 2019 där karriärvägledning, som inte är kopplad till ålder, utbildningsplats, arbetsplats eller övrig livssituation, erbjuds. Under hösten 2019 hade Visa vägen totalt 98 unika besökare och totalt 198 samtal.

Mål: Utarbeta underlag för ändring av gymnasielagen.

Förverkligande: Ett beredningsunderlag har tagits fram inför en revidering av gymnasielagen.

Mål: Stöda den pedagogiska utvecklingen av nätbaserade arbetssätt och metoder genom fortbildning.

Förverkligande: Under året har Dialog 2019 hållits med fokus på delaktighet och digitala verktyg. Lärplattformen Itslearning har tagits i bruk av de flesta skolorna på Åland. Itslearning ersätter Fronter som lärplattform. Fortbildning har ordnats i användningen av Itslearning.

Mål: Öka flexibiliteten som möjliggör individuella studievägar utreds inom den yrkesinriktade utbildningen.

Förverkligande: Har inte förverkligats.

Mål: Bidra med systemutveckling för att motverka marginalisering och utslagning i tidig ålder genom att koordinera insatser från olika aktörer inom ramen för samnordiska projekt.

Förverkligande: Åland har deltagit på observatörsplats i det nordiska projektet 0 - 24 år.

Mål: Skapa system för kostnadseffektiva administrativa systemlösningar. Lösningar för att ta fram strukturer för gemensamma elevdatabaser och antagningssystem för hela undervisningssektorn är ett prioriterat utvecklingsområde.

Förverkligande: En It-stödperson har anställts för att stöda skolorna i deras arbete med det administrativa systemet Visma. Målsättningen är att skapa en gemensam Multiprimus för hela undervisningssektorn på Åland. Ett arbete pågår i syfte att kunna ta del av ett nytt elevantagningssystem Studieinfo samt att kunna ingå i det nationella examensregistret KOSKI.

Mål: Utbildningsalternativ för studerande med behov av särskilt stöd samt inom yrkesträningsundervisningen kommer att prioriteras.

Förverkligande: Ålands yrkesgymnasium och Ålands folkhögskola har på uppdrag av landskapsregeringen utarbetat förslag till ett utökat samarbete och förslag på valbar examensdel som kan erbjudas studerande inom yrkesinriktad specialundervisning och yrkesträningsprogrammet. Det utökade samarbetet omfattar bland annat digitala kunskaper, den egna ekonomin, "att flytta hemifrån" samt kreativt och digitalt skapande.

Mål: Kompensationsåtgärder i form av tilläggsstudier vid Öppna högskolan i samarbete med Åbo Akademi i enlighet med erkännandelagstiftningen för erhållande av klasslärarbehörighet i grundskolans lågstadium.

Förverkligande: Öppna högskolan har fått i uppdrag att erbjuda ett lämplighetsprov. Upplägg för lämplighetsprovet har tagits fram under året.

Grundskola och utbildning efter grundskolan – utvärdering och uppföljning

Mål: Inom ramen för utbildningsbyråns egen utvärderingsplan utvärdera hälsa och välbefinnande i skolan, valfria språk i åk 8, samt undervisningen i engelska.

Förverkligande: Två studier, en om elevers inledande matematik- och svenskakunskaper samt en i åk. 7 om elevers kunskaper i engelska inleddes i slutet av 2018. De första delresultaten redovisades i april och utvärderingarna görs med samma elevgrupper under deras grundskoletid. Nästa utvärdering sker under år 2020. Utvärderingen Hälsa i skolan genomfördes också under året.

Yrkesinriktad vuxenutbildning

Mål: Köp av enskilda studieplatser inom yrkesinriktad utbildning enligt avtal och utbildningsinsatser för att möta akuta behov föranledda av konjunkturläget.

Förverkligande: Det har hållits en 10 veckors sysselsättningsfrämjande kurs i byggnadsrenovering, två kortare sysselsättningsfrämjande kurser inom hotell- och restaurangbranschen samt en inom butiksservice och försäljning. Landskapsregeringen har ett avtal med Yrkesakademien i Österbotten

för inköp av enskilda studieplatser inom olika yrkesområden. Enskilda studieplatser tillhandahålls också i form av läroavtal.

Småbarnspedagogik

Mål: Säkra mångsidig kompetensutveckling för personal som arbetar med småbarnspedagogik och utbildning i ljuset av det livslånga lärandet genom att tillgängliggöra ett brett och högkvalitativt utbud på Åland.

Förverkligande: Barnomsorgen kommer att överföras till utbildningsavdelningen som en konsekvens av att en ny LL om barnomsorg och grundskola träder i kraft. Lagstiftningsarbetet har bidragit till ett utökat samarbete mellan barnomsorg och grundskola. Arbetet med ny läroplan för barnomsorg och förundervisning har inletts. Utbildning till lärare i småbarnspedagogik har inletts hösten 2019 i ett samarbete mellan Öppna Högskolan på Åland och Åbo Akademi.

Utbildning för inflyttade

Mål: Bidra med förenklade system för inträde på den åländska arbetsmarknaden för vuxna kvinnor och män med utländsk utbildning eller vuxna i behov av utbildning.

Förverkligande: Se tidigare mål under yrkesinriktad vuxenutbildning.

Mål: Skapa utbildningsmöjligheter för inflyttade och utveckla utbildningsformer som motsvarar behoven genom att stärka kunskaper i svenska, ökad kännedom om det åländska samhället, möjligheter till yrkesutbildning samt genom ökade kontakter till arbetslivet.

Förverkligande: Integrationsutbildningen innehåller förutom undervisning i svenska, samhällskunskap, studiehandledning och perioder med praktik i arbetslivet enligt en ny läroplan som gäller från och med 1.1.2018. Läroplanen tillämpas i integrations- och språkundervisning för inflyttade med annat modersmål än svenska som passerat läropliktsåldern och som är i behov av svenskakunskaper.

Utveckling av utbildningssystemet

Mål: Vidta åtgärder i syfte att optimera ekonomistyrningen för Ålands sjösäkerhetscentrum. Åtgärderna ska öka enhetens ansvar och befogenheter över det ekonomiska resultatet.

Förverkligande: Landskapsregeringen genomförde en utredning om förutsättningarna för bolagisering av Ålands sjösäkerhetscentrum.

Kulturell verksamhet

Mål: Fortsätta planeringen av Ålands självstyrelses 100 årsjubileum.

Förverkligande: Jubileet administreras i huvudsak vid kulturbyrån. Projektdirektiv, styrgrupp, projektledningsgrupp samt projektledare är på plats. Logotävling ordnades under sommaren och en första sammankomst hölls för kommuner, andra myndigheter samt organisationer inom kultur och fritid hölls. Projektplanen utarbetades och kommunikationsplanen påbörjades. Planering av programpunkter för jubileumsåret skedde fortlöpande och fortgår under år 2020.

Mål: Inleda åtgärder för att främja de kreativa och kulturella näringarna.

Förverkligande: En översikt över de kreativa näringarna togs fram av ÅSUB. Översikten kommer att ligga till grund för fortsatt arbete för att lyfta fram de åländska aktörerna och deras produkter.

Mål: Inleda ett treårigt landskapskonstnärsprojekt med fokus på skolan och eleverna. Projektet går ut på att främja kreativitet och kulturell tillgänglighet för barn och bygger på ett pilotprojekt som inleddes 2018.

Förverkligande: Det treåriga projektet Kreativa Barn inleddes under hösten 2019 efter en ettårig pilotperiod.

Ålands kulturdelegation

Mål: Penningautomatmedel används för kulturell verksamhet och kulturprojekt inom föreningsverksamheten. Även stipendier till enskilda kulturutövare fördelas. Prioriterade områden som beaktas vid fördelningen av medel är förnyelse, jämställdhet, hållbarhet och tillgänglighet. Under år 2019 avser Ålands kulturdelegation införa fyra arbetsstipendier, som i första hand beviljas enskilda personer som är aktiva inom bildkonst/hantverk, musik, litteratur och teater.

Förverkligande: Under året har ca 1.515.000 euro fördelats i form av verksamhets-, investerings- och projektbidrag till föreningar och organisationer samt stipendier till enskilda kulturutövare, varav tre ettåriga arbetsstipendier samt fyra halvåriga arbetsstipendier. Ca 766.000 euro, har fördelats som verksamhetsunderstöd till föreningar. Ytterligare 34.000 euro har fördelats som understöd till författare och översättare.

Kulturpris har delats ut och författare har nominerats till Nordiska rådets litteraturpris samt Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris. En kandidat har nominerats för Nordiska rådets musikpris.

I samband med Alandica Debatt hölls en kulturpolitisk debatt. Temat var övergripande åländsk kulturpolitik och gav partierna tillfälle att lyfta fram för dem viktiga frågor inom kulturområdet. Under valåret anordnades ytterligare en kulturpolitisk debatt med inbjudna partirepresentanter i Mariehamns stadsbibliotek.

Under året har riktlinjerna för stipendier och understöd reviderats och arbetet med digitala ansökningsblanketter kopplade till e-identifikation har inletts. Blanketterna tas i bruk under år 2020.

Under året beviljades 19 stipendievistelser på Källskär och i Eckerö Post- och tullhus.

Residensverksamheten har utökats genom samarbete med Stiftelsen Grez-sur-Loing. Avtalet omfattar två månaders hyra av lägenhet och ateljé per år, under en försöksperiod om två år. Första stipendiaten reser till Frankrike för vistelse i februari 2020.

370 ärenden har registrerats under året.

Film och media

Mål: Fortsätta satsningen på filmfinansiering i enlighet med fastslagen strategi.

Förverkligande: Under året har drygt 150.000 euro betalats ut från projektet Film på Åland. Produktioner som har beviljats stöd är tv-serien Tjockare än vatten, tv-serien Agatha Christies Hjerson, dokumentären Klingande skär, dramadokumentären Viking Warrior Women samt kurs i filmskådespeleri. Två kurser i dramaturgi har anordnats. En reklamfilm, en så kallad showreel har producerats under året.

Mål: Inleda förverkligandet av landskapsregeringens mediepolitiska program.

Förverkligande: Arbetet har inte avancerat som tänkt på grund av andra åtaganden.

Ungdoms- och idrottspolitik

Mål: Penningautomatmedel fördelas till ungdoms- och idrottsorganisationer. Vid fördelningen beaktas särskilt förnyelse i verksamheterna. Stor vikt läggs även vid jämställdhet, demokrati, hållbarhet och tillgänglighet.

Förverkligande: Cirka 470.000 euro fördelades till ungdomsorganisationer. Föreningen Ung resurs är största mottagare och riktlinjer om föreningens finansiering för de kommande tre åren beslutades.

Ålands ungdomsförbund och Skärgårdsungdomarnas intresseorganisation SKUNK tillhör också de större mottagarna av penningautomatmedel.

Idrottsverksamheten beviljades 1.650.000 euro som kanaliseras via paraplyorganisation Ålands idrott för vidare förmedling till idrottsorganisationerna. Dessutom beviljades cirka 70.000 euro till organisationer och kommuner för idrottsinvesteringar. Investeringsansökningar över 100.000 euro hanteras vid finansavdelningen.

Mål: Arbeta för att tillgodose barn och ungas kulturella rättigheter oavsett kön, etnicitet, funktionshinder eller särskilda behov, bostadsort eller ekonomisk situation.

Förverkligande: Vid fördelningen av landskapsmedel för kultur och ungdom beaktas fortlöpande utvecklingsmål 1 och 2 i utvecklings- och hållbarhetsagendan. Likaså ska barns och ungas delaktighet prioriteras under självstyrelsejubiléet Åland 100.

Mål: Fortsatt uppmärksamma kommunerna på vikten av läsfrämjande insatser för flickor och pojkar.

Förverkligande: Någon avgränsad satsning på detta område har inte kunnat genomföras. Däremot har projektet Kreativa Barn vid några tillfällen anlitad författare som träffat skoleleverna.

Arkivväsendet

Mål: Öka tillgängligheten till digitalt arkivmaterial i allmänhet, prioriterade områden är digitala tjänster vad beträffar dagstidningar och Rederiaktiebolaget Gustaf Eriksons arkiv.

Förverkligande: Den förnyade webbplatsen arkivet.ax lanserades under året. Webbplatsen har nyttjats bl.a. för att ge Rederiaktiebolaget Gustaf Eriksons arkiv mer synlighet. Under året ingick landskapsarkivet avtal med Kungliga Biblioteket i Sverige och Åbo Akademis Bibliotek om digital tillgänglighet till tidningar i forskningssyfte samt ett liknande avtal om digital tillgänglighet beträffande handskrifter. Det senare nämnda avtalet tecknades med de ovanstående institutionerna samt därutöver Riksarkivet och Svenska litteratursällskapet i Finland. Även förhandlingar med andra konstellationer fördes beträffande möjligheterna att tillgängliggöra äldre dagstidningar digitalt.

Mål: Fortsätta satsningen på digitalisering av ljud- och bildupptagningar Det audiovisuella arkivet. Syftet är att trygga materialets framtida tillgänglighet.

Förverkligande: Digitaliseringen har utförts i Ålands Radio och TV:s lokalteter. Leveranserna har skett enligt ingångna avtal och antalet filmer som erhållits för arkivering är ansevärt: 178 fodral (ca 130 timmar från äldre media överförda inspelningar) i två uppsättningar. Ett antal av de restaurerade filmerna har även tillgängliggjorts i media, som upprätthålls av Ålands Radio och TV Ab.

Mål: Prioritera utvecklingsarbete med arkivplaner.

Förverkligande: Landskapsarkivet har bistått arkivbildare med instruktioner och stöd. Informations- och kunskapsutbyte har skett inom verksamhetsområdet genom besök hos myndigheter, handledning, möten, inspektioner, styrning samt handräckningsuppdrag. Arkivplanerna överförs till Riksarkivet för utlåtanden enligt arkivlag för Åland (ÅFS 2004:13, 2004:26 och 2019:11), varför arbetet även är kopplat till Riksarkivets arbetsprocesser.

Mål: Uppmärksamma det fyrtioåriga Ålands landskapsarkiv och händelserna på Åland för hundra år sedan genom att redigera och färdigställa material som lämpar sig för att ingå i en publikationsserie vars utgivning inleds under året.

Förverkligande: Landskapsarkivet har erhållit ca 700 sidor manuskript. Forskningen uppfyller en hög vetenskaplig nivå och korrekturläsning samt redigering pågår. För att materialet ska kunna nyttjas effektivt är målsättningen att ge ut flera publikationer som baserar sig på dessa texter, vilka fortsättningsvis i vissa fall är föremål för forskarens kompletteringar.

Kulturmiljöförvaltning

Mål: Ansvara för frågor som rör fornminnen, kulturlandskap, kulturmiljö och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. I uppdraget ingår att verka för att kulturmiljöintressena i bebyggelse och landskap tas tillvara vid samhällsplanering och byggande.

Förverkligande: Under året har 154 yttranden eller beslut avgivits. Majoriteten av ärenden har berört arkeologisk, bebyggd kulturmiljö eller maritimt kulturarv i samhällsbyggnadsprocessen, främst i form av sakkunnigutlåtanden vid infrastrukturplanering. Arbetet har även rört information, anvisningar och rådgivning i kulturmiljörelaterade frågor till allmänheten samt utveckling och registerföring av databaser för skyddad och värdefull kulturmiljö. Beslutsprövningen har främst berört enskilda skyddade kulturobjekt, såsom fasta fornlämningar och byggnadsminnen, men även ansökningar om tillståndspliktig dykning.

Under året har 99 utrednings- och undersökningsuppdrag inom arkeologisk och bebyggd kulturmiljö slutförts, vilket bl.a. resulterat i att 20 tidigare okända fasta fornlämningar har påträffats och uppgifter angående 24 fornlämningar har korrigerats.

Årligen görs en betydande insats för skyddet av det arkeologiska kulturarvet vid skogsbruk. Under året granskades 77 skogsbruksplaner, följt av information om och utmärkning av fornlämningar. Stormen Alfrida, som drabbade Åland i januari, orsakade omfattande skador på både skog och infrastruktur. För att förebygga skador på arkeologiskt kulturarv till följd av röjningsarbete, inleddes ett målinriktat informationsarbete till ledningsägare, skogsägare och röjningspersonal. För att klargöra skadornas omfattning och skapa en långsiktig vårdplan för skadad kulturmiljö genomfördes en utredning. De allvarliga skadorna uppskattades röra mellan 200 – 400 enstaka lämningar vid 70 – 130 fornlämningar.

Mål: Utöka kunskapsunderlaget genom arkeologiska undersökningar som görs i avgränsande syfte och som är av betydelse vid handläggning av markanvändningsplaner i anslutning till fasta fornlämningar.

Förverkligande: Arkeologiska undersökningar i syfte att utreda utbredning, karaktär och datering av stenåldersboplatser i Långbergsöda, Saltvik påbörjades år 2017. Arbetet fortsatte med undersökning av de fasta fornlämningarna Sa 20.1 och Sa 20.3. Årets resultat ger en efterlängtd uppdatering av underlaget för handläggning av fornminnesärenden gällande registrering av boplatslämningar från stenåldern samt aktuella planer för ändrad markanvändning.

Ålands museums publika verksamhet

Mål: Komplettera den kulturhistoriska basutställningen med audioguider och utökade barnaktiviteter.

Förverkligande: Audioguiderna har lanserats och en dramatiserad guidning genom basutställningen erbjuds på svenska, engelska och finska. Utvecklingen av barnaktiviteter inleddes under året. I forntidsdelen har kompletteringar gjorts och ombyggnaden av en monter påbörjats. Arbetet med den interaktiva stationen i forntiden fortsätter år 2020.

Mål: Uppmärksamma minnesåret för Stora Ofreden och 100-årsjubileet för IFK Mariehamn genom specialutställningar

Förverkligande: Ålands kulturhistoriska museums uppmärksammade Stora Ofreden genom en mindre utställning samt föreläsning och presentation av en nyupptäckt rysk karta från tidigt 1700-tal över byn Lövä. IFK Mariehamn uppmärksammades i en specialutställning som visades under sommaren.

Mål: Förnya Kastelholms slotts basutställning enligt en 3-årsplan, där första delen står färdig sommaren 2019.

Förverkligande: Arbetet fortskrider enligt plan. Barnhörnan i Norra längan har avlägsnats och verksamheten flyttats till den dekormålade interiören på samma våningsplan. Rekvisita till utställningsmiljöer har införskaffats och arbetet med att förnya illustrationer, textskyltar och belysning har inletts. Planeringen av projektets andra etapp som omfattar tornet och lilla borggården har pågått under hösten.

Mål: Ta fram dramatiserade slottsguidningar i egen regi, där personal tillsammans med externa aktörer arbetar fram manus, historiska dräkter och dramaturgiska lösningar.

Förverkligande: Tre säsongsanställda guider har i samspel med varandra under högsäsong erbjudit dramatiserade vandringar genom slottet. Vandringarna gavs dagligen, en på svenska och en på engelska. Guiderna har tagit hjälp av extern kompetens i fakta- och manusarbetet. De tre karaktärerna som ledsagat besökaren genom slottet är fogden, slottspigan och drottningen Katarina Stenbock.

Mål: Påbörja ett flerårigt projekt med avsikten att uppföra ett besökscentrum i Bomarsundsområdet.

Förverkligande: Under året beslöts beställa en projektering av Landskapets fastighetsverk för en nybyggnad av ett besökscenter i Bomarsund. Satsningen kommer att utgöra en del i firandet av Ålands självstyrelse 100 år och beräknas stå klart den 9 juni 2022. Planeringen av utställningen och att ta fram underlag för innehåll och kostnader inleddes.

Övrigt förverkligat inom publikt arbete

Ålands museum har i arbetet med utställningarna, föreläsningarna, evenemangen och den pedagogiska verksamheten tagit avstamp i utvecklingsagendans strategiska utvecklingsmål, främst mål 1, 2, 5 och 7.

Prissänkningen av Ålands museums årskort har bidragit till att boende i landskapet får tillgång till ett stort och varierat kulturellt utbud samt social samvaro. 730 årskort såldes, i jämförelse med 109 året innan.

Ålands kulturhistoriska museum producerade fem specialutställningar med teman rörande hållbarhet och konsumtion, mångkultur och folkdräkter, idrottshistoria, berggrund och radonproblematik samt barn- och åländsk barnlitteratur. Utställningarna var Det var bättre förr! Ska vi återvinna det förflutna?, Mångkulturella Åland i folkdräkter, IFK Mariehamn i 100 år, Ditt liv är rött, och Kollornas värld. Utöver dessa visades miniatyren Alla kan blomstra, återbrukskonst av elever i Ödkarby skola, nischutställningen Stora Ofreden och Lövökongressen. Fjorton fördjupningstillfällen erbjuds genom föreläsningar, guidningar, workshops.

Ålands konstmuseum visade sex specialutställningar; Johan Karlsson och Anette Gustafsson, Guy Frisks självporträtt, Inblick/Ålands folkhögskola, Kim Simonsen & Santeri Tuori, It's too late (to dance)/Rita Jokiranta samt Maximilian Svensson. Utöver utställningsverksamheten har ett flertal guidningar samt Artist talk och Busisdagen för barn arrangerats.

Ett nytt utställningsutrymme QBEN lanserades i Ålands konstmuseum. QBEN ger plats för mer kontroversiella ämnen och tvärkulturella teman och erbjuder utställningstider till nyinflyttade konstnärer och debutanter.

På Kastelholmsområdet förlängdes säsongen för att omfatta Skördemarknaden och skolornas höstlov, vilket uppskattats av turistbranschen men effekten på besöksstatistiken är ringa. Avtalet med Ålands guider r.f. avslutades till förmån för guidningar i egen regi, och konceptet med de nya dramatiserade guidningarna på slottet har föll väl ut och kommer att fortsätta. Införandet av kombinationsbiljett mellan slottet och Vita Björn har medfört en stor ökning av besökare till fängelsemuseet. En marknadsföringsportal för områdets alla aktörer har lanserats, visitkastelholm.ax. På Jan Karlsgården genomfördes barnaktiviteter och hantverkardagar i egen regi, och i samarbete med föreningen Sund Kultur r.f. har det traditionella - och landskapets officiella - midsommarfirande samt Lilla julmarknaden genomförts.

Eckerö post- och tullhus fortsatte det avtalsenliga samarbetet med föreningen Ålands slöjd- & konsthantverk genom utställningen ÖAR, med 73 hantverkare från Åland, Hiumaa, Gotland och Bornholm. Åländska keramiker presenterades i en mindre utställning. Den fasta utställningen Postmästarens kontor togs bort, till förmån för entréfunktion och museibutik. Den permanenta

utställningen är i planeringsskedet och projektets genomförande är avhängigt den renovering och ombyggnad av huvudbyggnaden som Landskapets fastighetsverk förväntas göra år 2020. Öppetiderna anpassades efter sista båtavgång i Berghamn, vilket efterfrågats av besökare och medfört ökade besöksiffror.

Utställningen i Kökar klosterkällare har förnyats.

Ålands museums samlingar och publikationer

Mål: Påbörja en ny samling av konsthantverk och design.

Förverkligande: Insamlingen har påbörjats enligt fastslagen plan och kriterier. En förvärvsgrupp har tillsatts som stöd för intendenten i insamlingsarbetet. Under året har resurserna riktats mot keramik, som förvärvats genom inköp från aktiva hantverkare, second-hand och restlager samt genom donationer. I samlingen fanns vid årets slut 18 keramiker representerade. Filmdokumentation av åländska keramiker har gjorts under året. (Ansluter till mål 1,5 och 7)

Mål: Påbörja en noggrann inventering av samlingar, i syfte att bredda underlaget inför påbörjandet av ett systematiskt digitaliseringsprojekt som erbjuder forskare och allmänhet ökad tillgänglighet till museets samlingar och arkiv.

Förverkligande: En projektanställd anställdes under hösten med syftet att göra en översiktlig genomgång av vad som finns i museibyggnadens arkiv. Projektet har producerat en översiktsrapport som ger en översikt av de olika handlingstyperna samt var de är placerade. Utöver det ges en detaljerad genomgång av de olika handlingstyperna. Rapporten ska sedan ligga till grund för hur och om handlingarna ska digitaliseras.

Övrigt förverkligat inom samlingar och publikationer

Åländsk odling - Forum för åländska kulturhistoria - årgång 70 gavs ut i en upplaga om 350 exemplar, vilka sålde slut inom två månader. Det finns ca 100 utbytesexemplar mellan organisationer.

Styrdokumentet för att förbättra kvaliteten på hanteringen och förvaringen av museiföremål enligt ICOMs och Riksantikvarieämbetets Spectrum-principer har slutförts, men arbetet med dokumentets bilagor pågår. Till dem hör insamlingspolicy för respektive samling.

Fynd som på 1970-talet fördes till Museiverket i Helsingfors har återbördats till Ålands museum, liksom djurben från en utgrävning i Otterböte som sedan 1950-talet förvarats på Zoologiska museet i Helsingfors.

Centralmagasinet har kompletterats med fristående hyllor i den arkeologiska delen och ett nytt kompaktsystem har beställts för att förtäta den etnologiska delen. Vård av samlingar pågår fortlöpande; sanering av skadeinsekter, rengöring, montering och konservering av museiföremål, liksom inventering, registrering, fotografering, digitalisering och dokumentation. Förmedlingsarbetet sker genom utställningar, visningar, forskarbesök, uppsökande verksamhet och publicering i trycksaker och på sociala medier. Utrustning för 3-D-dokumentation har köpts in, utbildning påbörjats och ett tiotal arkeologiska föremål har lagts ut på 3-D plattform.

En Wikiförteckning över det åländska immateriella kulturarvet på Åland har upprättats.

En riskbedömning av Ribackamagasinet har påbörjats i samarbete med Ålands yrkesgymnasium för att öka säkerheten för såväl personal som föremål, och skyddsutrustning har köpts in. De magasinshyllor som rasade i arkeologiska utrymmet i Ribacka sommaren 2018, som föranledde den omfattande översynen av säkerheten i magasinet, har ännu inte levererats av Landskapets fastighetsverk.

Inköp av konst

Mål: Ålands konstmuseums inköp av konst, som omfattar såväl utövande konstnärer som äldre

konst, där särskild uppmärksamhet fästs vid genusperspektiv. Konstinköpen innefattar såväl traditionell bildkonst som modern foto- och videokonst, installationer etc.

Förverkligande: Under året har tio konstverk köpts in till konstsamlingen.

Nyckeltal

Studierande efter grundskola på hösten	Gymnasienivå	Högskolan på Åland	Övrig utbildning	Totalt
Hemort				
Åland	1 011	294	30	1 335
Finland	45	115		160
Sverige	9	51	6	66
Övriga	2	2	-	4
Ålder				
15-19	886	14	14	914
20-24	66	179	3	248
25-29	29	134	3	166
30-39	41	90		131
40-49	32	30	6	68
50-59	13	15	6	34
60+	-	-	3	3
Kön				
Kvinnor	532	191	21	744
Män	535	271	15	821
Totalt	1 067	462	36	1 565

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik

Erkännande av yrkeskvalifikationer, jämställande av högskolestudier och dispens från föreskrivna behörighetsvillkor	2017	2018	2019
Barnskötare	1	1	0
Barntädgårdslärare	4	4	4
Klasslärare	12	17	20
Elev- och studiehandledare	0	0	1
Ämneslärare	9	11	8
Yrkeslärare	3	3	3
Socialarbetare	9	3	6
Speciallärare	0	0	1
Beslut gällande jämställande av högskolestudier	3	2	2
Beslut gällande dispens från behörighetsvillkor	3	2	2
Beslut gällande erkännande av yrkeskvalifikationer	38	39	43
Totalt antal beslut	44	43	47

Beslut fattats i enlighet med LL (2017:22) om erkännande av yrkeskvalifikationer, LL (2017:23) om jämställande av högskolestudier samt LF (2011:75) om gymnasieutbildning.

Stöd för grundskoleelever hösten 2018	Flickor, totalt	Pojkar, totalt	Lågstadiet	Högstadiet	Totalt
Allmänpedagogiskt stöd	77	96	123	50	173
Specialpedagogiskt stöd	177	239	295	121	416
Mångprofessionellt stöd	34	71	56	49	105
Träningsundervisning	9	19	14	14	28

Stöd för grundskoleelever hösten 2018	Flickor, totalt	Pojkar, totalt	Lågstadiet	Högstadiet	Totalt
Antal elever	297	425	488	234	722
Allmänpedagogiskt stöd	5,3	6,3	6,2	5,0	5,8
Specialpedagogiskt stöd	12,1	15,6	14,8	12,0	13,9
Mångprofessionellt stöd	2,3	4,6	2,8	4,9	3,5
Träningsundervisning	0,6	1,2	0,7	1,4	0,9
Andel av alla elever, procent	20,3	27,7	24,5	23,3	24,1

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik

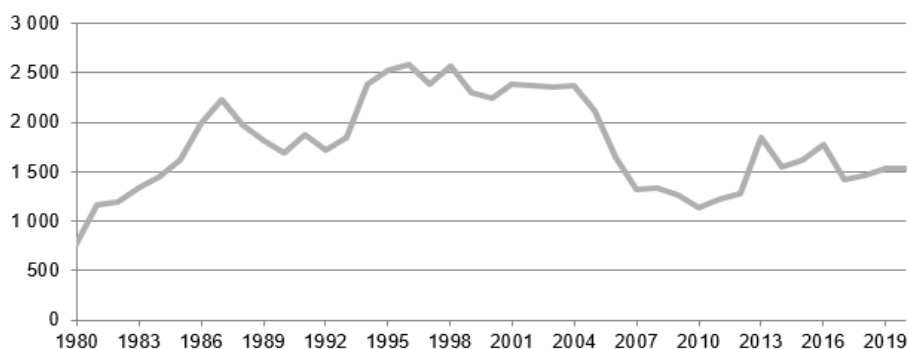
Stödundervisning	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Skolor	14	19	13	13	17	20	18
Elever	64	100	110	117	125	156	163
Timmar	11 576	13 557	18 696	20 677	22 146	23 912	25 750

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik. Tabellen visar elevernas totala stödtimmar, inte lärarnas stödundervisningstimmar.

Antal besök Ålands landskapsarkivs forskarservice	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kvinnor	881	747	718	880	697	682	745	726
Män	966	805	897	901	724	783	794	806
Totalt	1 847	1 552	1 615	1 781	1 421	1 465	1 539	1 532

Antal utlånade arkivalier från Ålands landskapsarkiv	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Forskare								
Kvinnor	371	208	299	481	307	311	481	300
Män	718	605	1293	589	545	603	611	650
Forskare totalt	1 089	813	1 592	1 070	852	914	1 092	950
Tjänstebruk								
Kvinnor	215	345	346	412	348	497	432	633
Män	144	314	192	302	207	300	278	362
Tjänstebruk totalt	359	659	538	714	555	797	710	995
Totalt	1 448	1 472	2 130	1 784	1 407	1 711	1 802	1 945

Ålands landskapsarkivs forskarservice - antal besök år 1979-2019

Arkivväsendet Forskarservicen vid landskapsarkivet noterade 121 (år 2018: 117) skriftligen besvarade förfrågningar. Antalet inkomna arkivleveranser 96 (81) motsvarande 154 (245) hyllmeter. Uppgjorda och reviderade arkiv var till antalet 97 (68).

Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum	2017	2018	2019
Besökare i grupp			
Daghem	140	278	463
Grundskola	635	1 296	1050
Ålands gymnasium	750	384	497
Medis SFI	155	156	144
Övriga grupper	1 589	1 062	867
Totalt	3 269	3 176	3 021
Evenemang			
Barnaktiviteter	1 186	413	823
Guidningar	575	227	692
Föreläsningar			352
Kulturnatten	3 623	3 072	3244
Filmvisningar			105
Vernissager			1364
Övrigt	2 153	3 415	757
Totalt	7 537	7 127	7 337

Besöksstatistik	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ålands museum & Ålands konstmuseum 1)	21 424	3 126	-	-	-	-		
Ålands kulturhistoriska & Ålands konstmuseum 1)	-	-	-	-	9 267	19 512	18 264	20 885
Lilla Ålands konstmuseum/ Norra Dörren 2)	-	-	-	3 016	2 042	0	0	0
Kastelholms slott	33 183	32 469	29 067	33 317	34 490	36 431	33 144	36 577
Fängelsemuseet Vita Björn	12 682	16 659	16 327	16 175	15 960	19 067	16 587	30 960
Lotsstugan i Bomarsund	2 015	2 228	1 680	1 932	2 062	1 848	1 964	2 072
Skärgårdshemmanet Hermas	605	584	350	476	474	485	561	559
Ålands skolmuseum	624	470	400	927	592	482	322	673
Eckerö post- och tullhus 3)	-	-	-	12 457	14 412	17 325	14 785	15 706
Totalt	70 533	55 536	47 824	68 300	79 299	95 150	85 627	107 432

1) Ålands museum och Ålands konstmuseum stängde 1.3.2013 för renovering. Den 12.8.2016 öppnade Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum (notera den nya benämningen, och att Ålands museum fr.o.m. 1.1.2016 inbegriper samtliga museer och sevärdheter). 2) Ålands konstmuseum bedrev 2015-2016 verksamhet i Norra Dörren, i stadsbibliotekets byggnad. 3) Utställningsverksamheten i Eckerö Post- och tullhuset i Ålands museums regi fr.o.m. 2015.

Ålands konstmuseum, inköp av konst	Konstverk och teknik	Inköpspris
Carolina Sundelin	Bouquet final, olja	4 000
Johan Karlsson	Varg, skrotkonst	3 100
Anette Gustafsson	Landskap, akvarell	1 800
Kjell Ekström	Gläntan, akryl	600
Kjell Ekström	Skogskärr, akryl	600
Kjell Ekström	Skogskärr II, akryl	600
Nils Byman	Hamnvy, olja	500
Nils Byman	Stadsvy, olja	500
Sigrid Granfelt	Skissböcker	400
Rita Jokiranta	Life as it Flees, fine art prints	4 000
Totalt		16 100

Beviljade stipendier för kulturverksamhet till enskilda	Kvinnor	Belopp	Män	Belopp	Summa
Konststipendier	8	12 660	5	12 000	24 660
Arbetsstipendier	0	0	1	20 400	20 400
Konst totalt	8	12 660	6	32 400	45 060
Litteraturstipendier	4	7 000	2	5 000	12 000
Arbetsstipendier*	3	40 800	1	10 200	51 000
Stipendier för utgiven litteratur	7	4 000	1	500	4 500
Litteratur totalt	14	51 800	4	15 700	67 500
Musikstipendier	10	18 250	3	5 500	23 750
Arbetsstipendier	1	20 400	0	0	20 400
Musik totalt	11	38 650	3	5 500	44 150
Teater-, film- och övr. stipendier	–	0	1	10 200	10 200
Arbetsstipendier	–	0	0	0	0
Teater, dans, film och övrigt totalt		0	1	10 200	10 200
Totalt	33	103 110	14	63 800	166 910

*) Litteraturmomentet BM 50510 hade ett anslag om 34 000 euro år 2019

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Organisationsutvecklingen är en kontinuerlig process. Under åren har utvärderingar av interna processer och organisationsstrukturer skett i syfte att öka ärendegenomströmningen genom att effektivisera, fördela och tillgängliggöra befintliga resurser efter behov.

Den omorganisation som initierades år 2016 planerades vara början på en förändring med målsättning att delegera beslutsfattandet och att tydliggöra ansvarsområdena inom de organisatoriska strukturerna. Under året har ett förslag på ny organisationsstruktur inom avdelningen arbetats fram. Den största förändringen var att separera på myndighetsutövningen och den museala verksamheten inom kulturbyrån. Myndighetsutövningen verkställs inom kulturbyrån och den museala verksamheten inom Ålands museum.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Utbildning

Tidsbristen för att ta fram den nya lagen för barnomsorg och grundskola är påtaglig. Behov av anvisningar inom olika områden befaras att inte bli färdigställda i tid. Bl.a. behöver kommunerna få veta vilka merkostnader lagen kommer att medföra.

Barn med hemundervisning ökar och uppgick till 67 elever höstterminen 2019 (jmf 2012 erhöll 8 barn hemundervisning). System för att garantera likvärdig utbildning även för hemundervisade saknas.

Utveckling av åländska digitala administrativa system för utbildning i samarbete med riket krävs för att garantera åländska elevers, studerandes och vuxna medborgares rättsskydd. Ett digitalt utanförskap medför osäkerhet vid ansökan till utbildningar i Finland.

Ett flexibelt utbildningsutbud för vuxna är en förutsättning för att tillgodose kompetensbehovet på den åländska arbetsmarknaden. Begränsade lagstadgade möjligheter att köpa examensinriktade utbildningar på gymnasienivå medför ökade krav på lokalt producerat utbildningsutbud vid företrädesvis Ålands gymnasiums skolor och inom Högskolan på Åland.

Ålands gymnasiums utbildningsutbud för studerande med funktionsnedsättning eller med olika typer av funktionsvariationer tillgodoser inte aktuellt behov av alternativ. Utökade alternativa undervisningsformer förutsätter såväl utökade ekonomiska som personella resurser.

Kultur och kulturmiljö

Kulturbyrån driver både projektet Åland 100 och förverkligandet av besökscentret i Bomarsund. Detta sker samtidigt som ordinarie linjearbete ska skötas. Ansvar för förverkligandet av dessa båda projekt vilar på få personer och tillsammans med den nordiska kultursatsningen Nordic Bridges i Kanada 2021 finns risker beträffande förverkligande av projekten.

De senaste årens betydande organisatoriska förändringar har genomförts för att åstadkomma en smidig förvaltning. De har genomförts men arbetet är inte slutfört än i och med att resurser fortsättningsvis behövs för att få rutiner, lagstiftning, tydliga ägardirektiv och ansvarsområden på plats för att uppnå uppställda effektmål.

För utövande av tillsyn över utveckling och vård av de landskapsägda kulturhistoriska fastigheterna, som sköts av Landskapets fastighetsverk, krävs tydliga dokumenterade tillvägagångssätt. Kunskapsunderlag, målformuleringar och skyddsbestämmelser behöver skapas för att säkerställa att befintliga kulturmiljövärden upprätthålls och utvecklas.

Kontinuerlig kontroll och dokumentation av fasta fornlämningar ska leda till lagenlig registerföring. Förfarandet behöver utvecklas så att dagens krav på markanvändning tillgodoses. Tillgänglig korrekt information om fasta fornlämningar är grundläggande för ett effektivt skydd av det arkeologiska kulturarvet och som beslutsunderlag vid samhällsplaneringen.

Ålands museum

Museimagasinet i Ribacka har under stora delar av året varit avstängt för föremålshantering, med anledning av att säkerhetsrisker identifierats vid arbetarskyddsinspektion. I riskbedömningsarbetet har oklarheter gällande ansvarsfördelningen mellan Ålands museum och Landskapets fastighetsverk identifierats.

På Hermas museigård finns en unik samling textilier. Textilierna kan i sin ursprungliga miljö inte skyddas från förgängelse, och ett omfattande arbete pågår för att sakta ner förloppet. Många textilier som konserverats bör inte placeras tillbaka i sin ursprungliga miljö, varför de tillsvidare förvaras i provisoriska utrymmen.

Ålands landskapsarkiv

De personella och ekonomiska resurserna för att upprätthålla arkivservicen gentemot allmänna förvaltningen, övriga myndigheter och kommuner samt allmänheten är ansträngda. Förverkligandet av e-förvaltningen och e-arkivering kommer att innebära än mer ansträngda resurser.

Redogörelse för den interna kontrollen

Verksamhetsstyrningssystemen har medfört ökade möjligheter till intern styrning och kontroll gällande resurseffektiv budgetering och måluppfyllande. Finansiella rapporter tas vid behov från landskapsregeringens ekonomisystem. Ekonomisamordnaren har haft en nyckelroll i sammanhanget utgående från hur budgetansvaret fördelats genom arbetsordningen.

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Avdelningens organisation, byråernas och enheternas ansvarsområden och uppgifter framgår i LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning och LF (2017:143) om landskapsregeringens allmänna förvaltning. Föreskrifter och bestämmelserna i bl.a. förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland, LL (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet och LL (2007:88) om behandling av personuppgifter har fungerat som hörnstenar för handläggning och

beslutsfattande på avdelningen. Vid beslutsfattandet har landskapsregeringens delegeringsbeslut följts. Arbetsordningen har utvecklats i en riktning som föresvävats av delaktighet under ansvar och mot agilt medarbetar- och ledarskap.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Genom LF (2017:143) om landskapsregeringens allmänna förvaltning, arbetsordning och reviderade delegeringsbeslut har uppnåendegraden succesivt höjts. Avdelningens chefsgrupp fungerar som forum för koordinering av byråöverskridande information, arbete, planering och uppföljning av verksamheterna.

Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Ansvarsområdet har överförts till Landskapets fastighetsverk men gränsdragningsproblematik kvarstår. Landskapsregeringens reviderade beslut om upphandlingar följs.

Ordande av riskhantering

Organisationsutvecklingen omfattar fortsatt revidering av arbetsordningen och delegeringsbeslutet i syfte att skapa funktioner för att förbättra den interna styrningen och kontrollen på avdelningen. Syftet är även att effektivera flöden och genomströmningar i ärendehantering genom bl.a. att tjänstemannabeslutsnivåerna förtydligas och justeras. Sårbarheten är dock påtaglig då specialkunskaper besitts av ett fåtal personer, ibland t.o.m. enskilda tjänstemän. Därför är kunskapsöverföring, dokumentation och backup-system viktiga.

Avtalsverksamhet

Avdelningen har allmänjuridisk kompetens på området. Områden som t.ex. viss skatte- och arbetsrätt kräver dock extern kompetens.

Fakturahantering

Manuella underlag för fakturering av kundfordringar görs fortlöpande för t.ex. avgift för erkännanden av utbildningar, utlägg i nordiska samarbetsprojekt, exploatörers kostnader för arkeologiska undersökningar samt gruppentréer till Ålands museum. Fakturering och reskontra hanteras centralt från finansavdelningen. Mer automatiserade processer skulle effektivera faktureringen.

Näringsavdelningen

Översikt

Näringsavdelningen

Näringsavdelningens verksamhetsområde är att främja näringarna, sysselsättningen och en regional balans. Till avdelningens uppgifter hör därmed att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn inom områdena utveckling av näringarna och innovationssystem, regional utveckling, arbetsmarknadsfrågor, jordbruk med binäringar, fiske, fiskodling, fiskevård, skogsbruk, jakt och viltvård.

Uppföljning

Ekonomi

Näringsavdelningen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	101 301,76	113 129,45	11 827,69	89,5%
Avgiftsintäkter	167 230,34	169 500,00	2 269,66	98,7%
Erhållna bidrag	404 192,60	475 000,00	70 807,40	85,1%
Övr verksamh intäkt	15 432,23		-15 432,23	
Summa Verksamhetens intäkter	688 156,93	757 629,45	69 472,52	90,8%
Personalkostnader	-2 359 312,81	-2 382 140,17	-22 827,36	99,0%
Köp av tjänster	-424 605,57	-796 570,17	-371 964,60	53,3%
Material förnödenh	-156 504,76	-219 831,59	-63 326,83	71,2%
Övr verksamh kostn	-305 659,52	-426 023,06	-120 363,54	71,7%
Summa Verksamhetens kostnader	-3 246 082,66	-3 824 564,99	-578 482,33	84,9%
Överföring fr EU	3 454 872,77	7 692 302,71	4 237 429,94	44,9%
Övr ink o kap överf		25 941,00	25 941,00	
Summa Intäkt ink o kap	3 454 872,77	7 718 243,71	4 263 370,94	44,8%
Summa Intäkt ink o kap öv	3 454 872,77	7 718 243,71	4 263 370,94	44,8%
Undervisn kultur idr	294 856,04	-81 000,00	-375 856,04	-364,0%
Primärnäringar	-10 303 247,23	-17 975 593,64	-7 672 346,41	57,3%
Övrigt näringsliv	-2 108 545,46	-4 366 674,84	-2 258 129,38	48,3%
Övriga ink kap överf	-101 166,05	-163 039,99	-61 873,94	62,0%
Summa Utgift ink o kap öv	-12 218 102,70	-22 586 308,47	-10 368 205,77	54,1%
Summa Kostn ink o kap öv	-12 218 102,70	-22 586 308,47	-10 368 205,77	54,1%
Summa Verksamhetsbidrag	-11 321 155,66	-17 935 000,30	-6 613 844,64	63,1%
Ränteintäkter	4 237,99		-4 237,99	
Övr finansiella kost	-2 530,99		2 530,99	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	1 707,00		-1 707,00	
Summa Årsbidrag	-11 319 448,66	-17 935 000,30	-6 615 551,64	63,1%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-11 319 448,66	-17 935 000,30	-6 615 551,64	63,1%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-11 319 448,66	-17 935 000,30	-6 615 551,64	63,1%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
60010 Näringsavdelningen, verksamhet	-1 808 421,60	-1 842 885,25	-1 899 492,54	-1 803 751,58
61000 Näringslivets främjande	-2 219 018,51	-994 410,44	-2 217 419,26	-2 144 057,72

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
61100 Ålands landsbygdscentrum	-43 238,45	-85 652,22	-109 352,69	-99 221,06
62100 EU, ERUF och ESF 2014-2020	-659 899,72	754,66	-461 317,68	152 881,67
62110 Förvaltningskostnader ERUF-ESF	-60 000,00	-60 000,00	-100 798,84	39 000,00
68000 Ål teknologi o energicentrum	-79 230,12	-92 864,81		
Summa 6100 Näringsavd allm byrå	-4 869 808,40	-3 075 058,06	-4 788 381,01	-3 855 148,69
61500 Främj av livsmedelsproduktion	-789 915,14	-766 691,95	-639 166,10	-1 122 946,85
61550 Avbyttarservice	-201 283,14	-188 909,11	-195 734,43	-237 488,99
62300 EU, EJFLU 2014-2020	-5 581 371,24	-5 419 288,80	-4 810 732,57	-5 155 613,15
62390 Leaderfinansiering m paf-medel	-61 500,00		-71 289,72	-106 401,82
63100 EU, ERUF 2007-2013	472 013,16	22 697,84	4 169,74	-19,20
63300 EU, EJFLU 2007-2013, tekn stöd	-53 623,92			
63310 EU - EJFLU 2007-2013	489 518,26			264,73
Summa 6200 Jordbruksbyrån	-5 726 162,02	-6 352 192,02	-5 712 753,08	-6 622 205,28
62500 EU, EHFF 2014-2020	-390 851,17	-427 705,81	-898 401,01	199 627,48
63500 EU, EFF 2007-2013	5 502,23	-22 560,06		
67000 Främj av fiskerinäringen	-118 633,04	-87 050,90	-83 535,39	-67 691,78
86500 Ål fiskodling, Guttorp	-916 868,23	-651 513,28	-589 149,79	-638 428,21
Summa 6300 Fiskeribyran	-1 420 850,21	-1 188 830,05	-1 571 086,19	-506 492,51
64000 Främjande av skogsbruket	-262 069,06	-307 308,56	-282 953,94	-292 282,17
65000 Jakt- och viltvård	9 198,65	-8 631,53	16 377,03	-43 320,01
Summa 6400 Skogsbruksbyrån	-252 870,41	-315 940,09	-266 576,91	-335 602,18
Summa 6000 Näringsavdelningen	-12 269 691,04	-10 932 020,22	-12 338 797,19	-11 319 448,66

Det ekonomiska utfallet följer plan. Eftersom mer än 80 % av avdelningens budget utgörs av överföringsutgifter som transfereras huvudsakligen till näringslivet kan utfallet variera mellan åren. De sjuåriga näringslivspolitiska programmen med delfinansiering från EU har budgeterats proportionellt men utfallet beror på vid vilken tidpunkt investeringar och andra insatser genomförs. År 2020 är det sista året som EU-programmen budgeteras men anslagen kan användas till och med år 2023.

Målsättningar

Näringsliv

Mål: Landskapsregeringens övergripande målsättning för näringspolitiken är att bidra till att skapa förutsättningar för ett livskraftigt och lönsamt näringsliv som bidrar till den ekonomiska tillväxten och ger möjlighet till sysselsättning på hela Åland. Ett innovativt hållbarhetsarbete ska ge våra företag bärkraftighet och styrka i konkurrens med andra. Förutsättningar ska ges för hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt att vara med och skapa nya arbetsplatser, ökat antal hållbara arbetsplatser, ökad export av tjänster och varor, diversifiering av näringsstrukturen i landskapet och stimulera tillväxtbranscher som kan ge fler jobb, utvecklade möjligheter till fortbildning och omskolning samt ökad tillgänglighet inom turismsektorn.

Förverkligande: Kärnan i de näringslivsutvecklande åtgärderna under år 2019 har bestått av projekt och företagsfinansiering i form av bidrag, lån, garantier och offentligt riskkapital. Stöd har beviljats utgående från befintlig lagstiftning, EU:s regelverk för statligt stöd, av kommissionen godkända program med medfinansiering från de europeiska strukturfonderna, landskapets årliga budget samt av landskapsregeringen fastställda principer, där landskapsregeringen prioriterar åtgärder som ökar företagets export av tjänster och varor, internationalisering samt åtgärder som stöder en året runt detaljhandelsverksamhet i skärgården.

Under år 2019 beviljade landskapsregeringen ett tillfälligt tilläggsstöd till de butiker i skärgården som tidigare omfattats av en upphandlad trafik. Under året beslöt landskapsregeringen och berörda

parter att upphandlad trafik utgör den mest långsiktiga lösningen och medel för detta gällande norra linjen upptogs i tilläggsbudget för år 2019 och i ordinarie budget år 2020 gällande södra linjen.

Landskapsregeringen beslöt under året att justera investeringsperioden för det offentliga riskkapitalet med finansiering från Europeiska regionalfonden, ERUF, vilken avslutades 20 juni 2019. Detta innebär att inga ytterligare investeringar med Eruf riskkapital kommer att fattas.

Mål: Öka den digitala servicen till och kommunikationen med kunder. Informationstillfällen om gällande regelverk har anordnats dels i egen regi, dels tillsammans med andra näringslivsaktörer t.ex. inom ramen för företagarskolan som drivs av näringslivets branschorganisation och består av ett koncept av flera kurstillfällen för personer som planerar att starta eller som nyligen har startat företag. Landskapsregeringen har också varit engagerade i politikerveckan i Almedalen på Gotland samt i Alandica Debatt.

Under året har fler funktioner och förbättringar i det digitala ärendehanteringssystemet Hyrrä tagits i bruk gällande stöd finansierade ur landsbygdsutvecklingsprogrammet. Utvecklingsarbetet sker kontinuerligt.

Jordbruk

Den övergripande målsättningen är att utveckla lantbruket och livsmedelsklustret med tonvikt på råvaror av hög kvalitet för förädling inom den åländska livsmedelsindustrin. Det viktigaste instrumentet för arbetet utgörs av landsbygdsutvecklingsprogrammet 2014 - 2020. Landsbygdsutvecklingsprogrammet är målstyrt och följs löpande upp av en övervakningskommitté och enligt en utvärderingsplan. Programmets genomförande mäts i förhållande till ett antal s.k. milstolpar som ska avrapporteras till kommissionen 2019 med aktiviteter genomförda fram till 2018.

Genomförandenivån är mycket bra enligt de mål som satts upp enligt den obligatoriska resultatram som fastställts för programmet. Programmet indelas i fyra målområden; jordbruk, livsmedelskedjan, ekosystemen och landsbygden innehållande särskilda insatser som utvecklar respektive område. Mål för 2018 är inom parentes. Jordbruket 41 % (20 %), livsmedelskedjan 80 % (20 %), ekosystemen 70 % (50 %) och landsbygden 27,5 % (15 %). Jordbruket som insatsområde omfattar utvecklande av konkurrenskraften inom jordbruket innefattande investeringsstöd och startstöd samt kunskapsutveckling. Landsbygden omfattar Leaderstödet som insatsområde. Gällande investeringsstödet har antalet ansökningar motsvarat förväntningarna men investeringsprojekten har varit mindre och därmed har det beviljats mindre medel än förväntat. Under år 2019 har emellertid intresset för åtgärden ökat med bl.a. ett flertal investeringar i bevattningssystem. Genomförandet av Leaderstödet har också utvecklats positivt de senaste åren och genomförandet mätt i redovisade betalningar haltar då flera av projekten erhållit förskottsbetalningar för att trygga likviditeten i genomförandet och dessa projekt syns i genomförande först då projekten slutredovisas.

Under året har den reviderade lagstiftningen för avbytarservicen trätt i kraft. Revideringen utgår från den utvärdering som gjordes av den reformerade lagstiftningen som trädde i kraft år 2015. Syftet med den nya lagen är ett mer effektivt genomförande, mer rättvis fördelning mellan produktionsinriktningar inom djurproduktionen samt ett högre socialt skydd gällande sjukvikarieersättningen.

Inom rådgivningen har ett strategiarbete startat för att anpassa verksamheten till rådande behov samt för att få en bättre organisation för att jobba med det utvecklingsarbete organisationen är ansvariga för, samt för att anpassa verksamheten till genomförande av den hållbara livsmedelsstrategin.

Ansvaret för genomförande av den hållbara livsmedelsstrategin ligger enligt den nya organisationen på alla de deltagande parterna från näringen och rådgivningsorganisationen. Arbetet koordineras i en arbetsgrupp där, utöver näringens parter samt landskapsregeringens landsbygdsutvecklare vid landsbygdscentrum, även landskapsregeringens miljö-, fiskeri- och jordbruksbyrå finns representerande. Arbetsgruppen har under året koordinerat och startat ett antal projekt och har

också initierat ett informationsprojekt som ska sprida större kunskap om strategin och dess genomförande.

Växtinspektionen har under året inlett arbetet med implementeringen av EU:s nya växtskydds-förordning. Den nya förordningen kommer att innebära ett effektivare växtskyddsarbete och förordningen kommer också att få konsekvenser i en uppdaterad lagstiftning inom området.

Skogsbruk

Den 2 januari 2019 drabbades Åland av stormen Alfrida med nordostliga byvindar på över 42 m/s som orsakade de största skadorna på skogen i mannaminne. Uppskattningsvis 1 miljon m³ virke fälldes, vilket motsvarar cirka 10 procent av det totala virkesförrådet. De allvarligaste skadorna drabbade gallringsskogar i åldrarna 21 - 60 år, vilka samtidigt var de produktivaste bestånden. Stormen kommer därmed att ha inverkan på tillväxten i skogarna under en lång tid framöver.

På bara några timmar raserades mycket av det arbete som gjorts under flera års tid. Landskapsregeringen och skogsnäringen har fått lägga om sin verksamhet för att möjliggöra upprepningsarbetet och återställandet av skogsresurserna, medan målsättningarna i skogsprogrammet inte kunnat prioriteras. Vid årsskiftet 2019/2020 hade cirka 500 000 m³ virke tagits om hand av industrin och arbetet fortsätter under det kommande året.

Landskapsregeringens arbete har i huvudsak gått ut på att på olika sätt underlätta för skogsägare och industrin genom förenklad administration, flygbilder, GIS-applikationer, informationsåtgärder och beredning av ekonomiska stödåtgärder.

Mål: Programmet "SkogsÅland2027" utgör ett sektorspecifikt bidrag till utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland och innefattar ett flertal målsättningar för skogens nyttjande och bevarande.

Förverkligande: På grund av Alfrida har skogsvårdsföreningen inte prioriterat röjning och första gallring och dessa arealer minskade i stället kraftigt jämfört med tidigare år. För att stimulera beskogningen och en bättre kvalitet på förnyelserna har landskapsregeringen återinfört ett stöd för arbetskostnader vid kompletteringsplantering. Vidare har landskapsregeringen berett ett stödpaket för återbesogningsåtgärder efter Alfrida som tas i bruk under år 2020. Till följd av stormen har dock volymen industrivirke mer än fördubblats och ligger på kort sikt cirka 200.000 m³ över en hållbar nivå och målsättningarna i skogsprogrammet.

Ett ökat byggande i trä går fortfarande trögt på Åland och det krävs ett nytänkande och beslutsfattande hos såväl beställare, arkitekter som entreprenörer. För att väcka intresset har landskapsregeringen bland annat ordnat ett seminarium kring hållbart byggande och även deltagit i motsvarande privata initiativ.

För att minska skogsbrukets påverkan på våra vatten har skogsbruksbyrån deltagit i kurser kring skogsbruk och vatten och i arbetet med skyddsföreskrifter för dricksvattentäkter. Under året har man även tillsammans med Ålands Vatten tagit fram en informationsfolder kring vattenskydd och skogsbruk.

Mål: Öka publiceringen av skogsdata i e-tjänster samt utveckla en GIS-baserad ärendehantering.

Förverkligande: Under året har e-tjänsterna på landskapets kartportal utökats med information om stormskador och fornlämningar samt naturvårds- och skogsvårdslagens skyddade arter och biotoper samt mobila applikationer för arbete i fält. Vidare har landskapsregeringen utvecklat ett digitalt GIS-baserat anmälningsförfarande för virkeslager vid allmän väg. De omfattande stormskadorna har dock samtidigt inneburit att befintlig skogsdata i MinSkog i många fall blivit inaktuell.

Mål: En välfungerande rådgivningsverksamhet för att aktivera och motivera skogsägarna till ett hållbart och kvalitetsinriktat skogsbrukande.

Förverkligande: Landskapsregeringen har, genom Ålands Hushållningssällskap, subventionerat den skogliga rådgivningsverksamheten som bedrivs av Ålands skogsvårdsförening r.f. Landskapsregeringen har vidare själva aktivt medverkat i rådgivningen efter Alfrida.

Mål: Att tillsammans med miljöbyrån utarbeta ett stödsystem för frivilligt biotopskydd.

Förverkligande: Det har inte kunnat genomföras under året.

Jakt och viltvård

Till följd av vargetableringen under fjolåret genomfördes ändringar i jaktlagen för att säkerställa djurägares rättigheter att freda sina tamdjur från rovdjursangrepp. Med stöd av den nya lagen fastställde landskapsregeringen en förordning som ger djurägare rätt att avliva varg eller lodjur under ett pågående angrepp på tamdjur om det inte är möjligt att avbryta attacken på annat sätt. Landskapsregeringen beviljade också tillstånd till skydds jakt på en varg efter att får hade angripits i Hammarland. En varg fälldes i slutet av året.

Mål: Verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övnings skytte och sunda viltstammar i landskapet.

Förverkligande: Ur influtna jaktvårdsavgifter beviljade landskapsregeringen 15 jaktvårdsföreningar sammanlagt 49.403 euro i bidrag för den ordinarie verksamheten och fem föreningar 7.665 euro för skjutbaneverksamheten. Utöver detta beviljades Kumlinge jaktvårdsförening 21.435 euro för att installera elektronisk markering och förnya elektroniken på älgbanan på Enklinge och Sunds jaktvårdsförening 2.780 euro för en luftgevärsbana. Samtliga älgbanor har nu elektronisk markering. Avskjutningen på rådjur bibehölls på oförändrad nivå medan avskjutningen på älg sjönk med 40 %.

Mål: Verkställa åtgärdsplanen för ejderstammen och förbättra kunskapsläget gällande sjöfågelstammarna.

Förverkligande: Jaktvårdsföreningarna arbetar aktivt med predator kontroll i särskilda viltvårdsområden och utför omfattande inventeringar av sjöfågelstammarna. Tre föreningar beviljades 10.237 euro i bidrag för viltvårdsåtgärder inom ramarna för åtgärdsplanen för ejderstammen på Åland. Sammanlagt omfattar åtgärdsplanen ca 50.000 hektar landareal där jaktvårdsföreningarna bedriver intensifierad predator kontroll. Landskapsregeringen har inlett ett försök att begränsa havsörnens påverkan på ejderstammen på Lågsjär och därigenom dokumentera havsörnens betydelse för ejderstammens utveckling. Landskapsregeringen har också deltagit i en studie som undersöker bytesrester av ådor som slagits av havsörn. Landskapsregeringen har i samarbete med Finlands viltcentral tagit initiativ till en internationell förvaltningsplan för ejdern. För framtagandet av förvaltningsplanen, som utarbetas i AEWA:s regi, har landskapsregeringen bidragit med 60.000 euro. Domstolsprocessen angående vårjakten på guding inleddes i och med att kommissionen lämnade in sin stämningsansökan till EU-domstolen den 8 mars 2019. Landskapsregeringen bemötte kommissionens argument i två skrivelser som tillsammans utgör grunden till landskapsregeringens skriftliga försvar. Den 9 april 2019 fattades beslut om att tillåta jakt på 2.000 gudingar under 1 - 14 maj.

Mål: Ta fram en kurshandledning som stöd för jaktvårdsföreningarnas verksamhet och digitalisera provet för avläggande av jägarexamen.

Förverkligande: En handledning för kursledare har tagits fram och testats i verksamheten under året. Digitaliseringen av provet är för tillfället lagd på is eftersom det har bedömts vara olämpligt för kursverksamheten.

Fiskerinäringen

Den övergripande målsättningen är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla livsmedel av hög

kvalitet. Landskapsregeringen arbetar för denna målsättning genom förverkligandet av Europeiska havs- och fiskerifondsprogrammet för perioden 2014 – 2020. Vid utgången av år 2019 hade landskapsregeringen beviljat totalt offentligt stöd genom programmet till ett belopp av sammanlagt 6.053.198 euro vilket utgör 69 % av programmets totala budget. Av detta beviljades 469.976 euro under år 2019.

Under året har reviderad lagstiftning för förverkligandet av Europeiska unionens fiskeripolitik trätt ikraft. Den nya lagstiftningen ger bättre möjligheter för landskapsregeringen att reglera nyttjandet av landskapets andel av Finlands fiskekvoter.

En breddning av landskapsregeringens fiskevårdsarbete har under året fortsatt med ökat fokus på att främja fiskbeståndens naturliga reproduktion. Ålands fiskodling, Guttorp har i slutet av året, enligt landskapsregeringens regeringsprogram, bytt namn till Ålands fiskevårdscentrum, Guttorp. Det nya namnet beskriver bättre den verksamhet som bedrivs.

I syfte att stödja en långsiktigt hållbar förvaltning av fiskresurserna har landskapsregeringen planerligt utfört provfisken på Kumlinge och i Lumparn. Inom ramen för det årliga samarbetsprojektet med Husö Biologiska station genomfördes inventering av fyra potentiella lekvikar i skärgården. Resultaten kommer att presenteras i en forskningsrapport från Husö biologiska station.

Stödandet av branschorganisationerna har fortsatt planerligt i enlighet med gällande avtal mellan Ålands landskapsregering och Ålands Hushållningssällskap. En utbetalning om 50.000 euro har gjorts, vilket har fördelats mellan Ålands fiskare r.f. och Ålands fiskodlarförening. Avtalet gäller till utgången av år 2020 och ett nytt avtal ska tas fram under året.

Frågan om behörigheten att fördela fiskekvoterna för strömming, vassbuk och lax är inte avgjord. Landskapsregeringen besvarade sig i december 2019 till Högsta förvaltningsdomstolen och yrkade att ministeriets beslut om fördelningen av fiskekvoterna upphävs då det saknar laga grund samt att besvärshöjningen endast ska gälla landskapsregeringen och att det fastställs att Ålands förvaltningsdomstol är behörig domstol att avgöra ärendet.

Nyckeltal

Beviljad finansiering för näringslivets främjande	2018		2019	
	Antal	Beviljat	Antal	Beviljat
Turismens främjande Visit Åland	1	1 330 000	1	1 340 000
Skärgårdsutveckling	1	35 000	1	40 000
Nationellt företagsstöd				
Internationalisering	8	128 827	11	198 451
Investeringsbidrag	10	1 478 039	11	251 555
Detaljhandeln i skärgården i form av driftsbidrag	8	138 934	9	150 768
Investeringsbidrag	8	152 483	3	130 891
Stöd för färskvarutransporter			9	163 606
Skärgårdsstöd	3	24 000	5	30 000
SSA stöd i skärgården	0	0	0	0
Internationella utvecklingsprojekt,	4	345 070	3	994 327
avser slutliga medfinansieringsåtaganden				
Förordade lån till Finnvera	5	144 000	3	64 000
Förordade garantier till Finnvera	8	2 800 400	10	696 857
Stöd från EU-medfinansierade program				
Eruf 2014-2020 (1)	0	0	0	0
ESF 2014-2020 (1)	4	926 049	0	0
LBU, livsmedelsinvesteringar 2014-2020	7	430 122	6	732 850
Leader projekt 2014-2020	17	306 548	18	485 833

Beviljad finansiering för näringslivets främjande		2018		2019
Leader verksamhetsbidrag (2)	0	0	0	0
Eruf finansieringsinstrument (förvaltningsarvode) (3)	2	160 799	0	0
Totalt	86	8 400 271	90	5 279 138

(1) Vissa projekt inom Eruf och ESF pågår fram till år 2021, men då förbindelseprincipen tillämpas, belastas budgetmomentet i samband med att bindande beslut om beviljad finansiering fattats i enlighet med verkställighetsförordningen 9 §. (2) Finansieringen avser driftskostnader för hela programperioden 2014-2020, vilket beviljades föreningen Leader Åland r.f år 2016 totalt 290.000 euro. (3) Finansieringen avser av LR fastställt förvaltningsarvode inom ramen för det offentliga riskkapital som beviljats ÅUAB år 2015 i form av ett lån om 3.019.300 euro.

Jordbrukets nyckeltal	2016	2017	2018
Lantbrukets totalproduktion (ton)	59 110	60 785	46 370
Lantbrukets bruttointäkter (1000 euro)	24 400	25 800	24 600
Medelareal (ha), gårdar	32,0	34,3	35,3
BNP-andel; jord- och skogsbruk, fiske	2,1 % (år 2015)	2,2 % (år 2016)	2,3 % (2017)
Jordbrukets fosforbelastning av total belastning	1,7 ton, motsvarar 5,5%	3,8 ton, motsvarar 10,2%	1,6 ton motsvarar 5,3%
Jordbrukets kvävebelastning av total belastning	152 ton, motsvarar 25,9%	282 ton, motsvarar 36,5%	151 ton motsvarar 26,2%

Förnyelseplaner och anmälningar om beståndsvårdande avverkning	2015	2016	2017	2018	2019
Förnyelseplaner	150	136	192	189	318
Anmälan om beståndsvård	304	306	388	395	25
Totalt	454	442	580	584	343

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Stöd för skogsbruksåtgärder	2016	2017	2018	2019
Markberedning	36 940,00	25 892,00	27 240,63	50 586,00
Kompletteringsplantering	1 983,70	4 953,25	4 758,40	19 728,25
Röjning	83 454,60	86 793,57	79 144,40	47 042,41
Skydds- och iståndsättningsdikning	2 132,50	3 558,00	4 980,00	5 635,00
Grundförbättring av vägar	12 106,00	0,00	0,00	0,00
Skogsbruksplanering	1 569,00	2 623,05	1 863,45	1 029,60
Bekämpning av rottröta	0,00	20 218,00	12 269,00	0,00
Rådgivning	90 000,00	145 000,00	130 000,00	115 000,00
Totalt	228 185,80	289 037,87	260 255,88	239 021,26

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Utförd plant- och ungskogsrojning	2015	2016	2017	2018	Mål 2019	Förverkligat 2019
Hektar, ha	837,5	714,0	716,2	617,6	ca 1 500	332,8

Inklusive landskapets egna skogar från och med år 2016. Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Utförda skogsvårdsarbeten	2017		2018		2019	
	Ha	Medelkostn./ha	Ha	Medelkostn./ha	Ha	Medelkostn./ha
Markberedning högläggare	117,6	360,34	154,0	360,00	205,1	360,00
Markberedning grävmaskin	38,0	389,78	15,5	422,34	91,7	471,98
Sf-plantering	8,5	i.u.	22,2	i.u.	29,3	i.u.

Utförda skogsvårdsarbeten	2017		2018		332,8	2019
Plant- och ungskogsröjning	679,3	295,26	617,6	281,07		334,18
Preparat mot rotröta	542,4	20,50	539,9	22,72	-	-
	Meter	Medelkostn./m	Meter	Medelkostn./m	Meter	Medelkostn./m
Skydds- och iståndsättningsdikning	2 865	1,99	4 410	2,11	5 360	2,19
Grundförbättring av skogsbilväg	-	-	-	-	-	-

*) Inklusive landskapets egna skogar från och med år 2018 Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Vilt	Sökande			Sökande		Fällda vilt	
		2017	2018	2019	2017	2018	2019
Älg	Jakträttsområden	23	24	24	162	128	77
Rådjur	Jaktlag	200	201	201	4 117	4 572	4 526
Vitsvanshjort					107	113	131
Guding	Jägare	2 052	1 956	1 942	2 079	1 715	1 596
Säl	Jägare	0 *)	0 *)	0 *)	72	128	343
Skarv	Jägare	313	433	0 *)	841	938	1 195

*) Inga personliga tillstånd. Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

	2016	2017	2018	2019
Antal jaktkort				
Åländska jägare	3 460	3 444	3 408	3 389
Män	3 231	3 204	3 146	3 098
Kvinnor	229	240	262	291
Utländska jägare	1 027	949	957	971
Män	984	934	942	959
Kvinnor	43	15	15	12
Totalt	4 487	4 393	4 365	4 360
Avlagda jägarexamina	83	47	72	105
Män	62	32	39	61
Kvinnor	21	15	33	44
Influtna jaktvårdsmedel (euro)	157 045	153 755	152 775	152 600

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

	2016	2017	2018	2019
Bidrag till jaktvårdsföreningarna				
Verksamhet	62 840	57 254	52 282	52 183
Skjutbanor	19 557	38 866	20 572	29 100
Viltvårdsprojekt		25 658	16 155	10 237
Totalt	82 397	121 778	89 009	91 520

Källa: Ålands landskapsregering, Skogsbruksbyrån

Beviljade stöd till fiskerinäringen	Antal	Belopp
Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020		
Hållbart fiske	4	74 247
Hållbart vattenbruk	0	0
Fiskerikontroll- och övervakning	1	108 000
Leader	11	142 729
Förädling och saluföring	0	0

Beviljade stöd till fiskerinäringen	Antal	Belopp
Integrerade havspolitikerna	1	145 000
Totalt Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020	17	469 976
Nationella stöd	1	50 000

Utveckling av fiskerinäringen	2014	2015	2016	2017	2018
Yrkes- och binäringfiske					
Förstahandsvärde (€)	3 234 033	3 563 886	3 812 900	3 980 221	3 915 964
På Åland landad fisk (€)	866 109	863 019	837 188	764 585	763 922
Registrerade fiskare/män	226	223	237	218	206
Registrerade fiskare/kvinnor	23	22	22	22	19
Registrerade fiskebåtar	285	265	274	256	262
Fiskodling					
Förstahandsvärde (milj. €)	25,40	22,70	29,77	37,13	37,12
Försäljning av matfisk (kg)	5 364 313	5 361 540	5 621 417	5 997 997	5 826 799
Värde (milj €)	22,23	20,86	27,66	33,50	32
Försäljning av rom (kg)	232 356	229 568	224 470	243 010	273 892
Värde (milj €)	3,17	1,84	2,11	3,58	5
Antal verksamma företag	5	4	6	6	6
Antal produktionsenheter	26	27	26	27	27
Sysselsättning (heltid)	74,55	73,70	87,6	94,5	96
Direkt fiskodling, män	29,7	31,3	40,5	44,0	47
Direkt fiskodling, kvinnor	1,1	-	1,5	3,5	4
Fiskodlingens förädling, män	30,0	28,0	27,0	33,0	29
Fiskodlingens förädling, kvinnor	13,75	14,40	18,60	14,0	16,6
Fiskhandel och förädling					
Omsättning	54 138 000	51 515 400	68 536 500	65 956 056	55 150 000
Sysselsättning, män	43,50	41,25	46,60	48,0	44,0
Sysselsättning, kvinnor	20,00	19,75	18,50	19,5	21,5

Landskapets andelar av Finlands fiskekvoter från 2018	% av Finlands kvoter	2018	2019
Årskvot, strömming Bottniska viken	5,8667	4 844 996	4 266 499
Överföringar och köpta kvoter		658 399	1 024 773
Slutlig kvot		5 503 395	5 291 272
Årsfångst		4 640 057	4 177 726
Nyttjandegrad		84 %	79 %
Årskvot, strömming centrala Östersjön och Finska viken	15,1506	7 620 297	5 660 264
Överföringar och köpta kvoter		3 498 298	4 320 351
Slutlig kvot		11 118 595	9 980 615
Årsfångst		9 698 388	8 782 789
Nyttjandegrad		87 %	88 %
Årskvot, vassbukskvot	8,6000	1 164 870	1 202 452
Överföringar och köpta kvoter		-	66 521
Slutlig kvot		1 164 870	1 268 973
Årsfångst		1 164 870	1 234 272
Nyttjandegrad		100 %	97 %

Landskapets andelar av Finlands fiskekvoter från 2018	% av Finlands kvoter	2018	2019
Årskvot, lax	8,3640	1 970	1 970
Överföringar och köpta kvoter		231	160
Slutlig kvot		2 201	2 130
Årsfångst		2 041	2 699
Nyttjandegrad		93 %	127 %

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Landskapsregeringen har fortsatt planeringen av jordbrukets EU-finansierade insatser för perioden 2021 - 2027. Arbetet har fördröjts av att detaljregleringarna i reformen fortsatt är oklara. Arbetet med reformen har fördröjts på EU-nivå då förutsättningarna för reformen är intimt sammankopplade med EU:s långtidsbudget som försenats på grund av den pågående Brexit-processen. Konsekvensen av detta är att de nya planerade insatserna kommer att tas i bruk tidigast år 2022 och de nuvarande systemen kommer att förlängas minst ett år.

Till följd av stormen Alfrida i början av året har genomförandet av programmet SkogsÅland2027 inte kunnat ske enligt plan och upprepningsarbetet prioriteras fortsatt.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Ett fullt fungerande IT-system för stödhantering är inte slutfört till alla delar, vilket krävs för att förvalta EU-medfinansierade program. Det är viktigt att arbetet tilldelas tillräckliga resurser, såväl ekonomiska som personella med relevant kompetens så att arbetet kan slutföras utifrån de målsättningar som finns och de krav som följer av fastställda regelverk.

Redogörelse för den interna kontrollen

Avdelningens ansvarsområden gäller huvudsakligen finansiella överföringar till externa parter, myndighetsutövning genom inspektions- och planeringsverksamhet och tilldelning av rättigheter. Förvaltningsområdena på avdelningen följer i huvudsak fleråriga verksamhetsprogram med uppställda mål på kort och lång sikt som i den årliga budgeten och interna verksamhetsplaneringen bryts ner till konkreta åtgärder och arbetsuppgifter. Bland styrdokument kan nämnas förutom lagstiftning, regeringsbeslut om principer för finansieringsstöd för olika ändamål, systembeskrivningar för verksamheten och arbetsfördelning.

Avdelningschefen följer dels löpande upp att det inte är orimligt många öppna ärenden när det gäller externa intressenter, att avdelningens budgetmoment inte överskrids eller nyttjas i låg utsträckning, dels avdelningens föredragningslistor för att kunna upptäcka eventuella avvikelser från styrdokument. Byråvis sker en uppföljning av att målen nås samt löpande även avdelningsvis. Avdelningens byråchefer tillämpar avvikelserapportering så att uppmärksammade avvikelser rapporteras.

Risker hanteras genom framtagning av kontrollplaner som uppgörs delvis på basen av riskanalyser, skrivbordskontroller och kontroll på plats och dokumentation av kontrollåtgärder och -resultat. Det finns ett detaljerat delegeringsbeslut för avdelningen med fördelade uppgifter samt en arbetsordning med budgetansvar för respektive tjänsteman med utnämnda ersättare, vilket ger en tydlig ansvarsfördelning. Det sker ett löpande utvecklingsarbete för att höja kvaliteten och säkerheten inom administrationen bl.a. för att öka automatiseringen av bl.a. rapportering. Avdelningen har låg personalomsättning och en kompetent personal.

Huvuddelen av näringsavdelningens verksamhet omfattas av, delvis externa, krav på en omfattande kontroll, uppföljning genom årsrapporter, regelbunden revision av ärenden och system samt

utvärdering vilket görs av antingen landskapsrevisionen eller externa aktörer. Därför finns en etablerad rutin för intern styrning och kontroll. Andelen rättelseyrkanden eller besvär som har lett till ändrade beslut och beslut om återkrav är låg i förhållande till ärendevolymen. Sammantaget tillgodoser de tillämpade systemen kraven för att säkerställa lagligheten, att verksamhetsmålen uppnås på ett resurseffektivt sätt och att den finansiella rapporteringen är korrekt.

Inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet genomför landskapsregeringen årligen en egenutvärdering inför avgivande av verksamhetsintyg över verksamheten. Inför årets egenutvärdering genomförde också revisionsbyrån BDO en stickprovsundersökning för att kontrollera kvaliteten i verksamheten.

Infrastrukturavdelningen

Översikt

Ansvarsområdet omfattar utveckling och förvaltning av landskapets infrastruktur på ett så miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt, så att trafikanternas krav och förväntningar på tillförlitliga och säkra trafiklösningar tillgodoses. Ansvaret omfattar även plan- och byggfrågor, geografiska informationssystem (GIS), bostadsärenden samt el- och energifrågor. Avdelningen är organiserad som en beställar-utförarorganisation, och består av tre byråer, enheten Ålandstrafiken och två resultatenheter; vägunderhållsenheten och verkstads- och lagerenheten. Till avdelningen hör även två underställda myndigheter; Ålands energimyndighet och Fordonsmyndigheten.

Under många år prioriterades underhåll av vägnätet framför nybyggnation, för att minska underhållsskulden. Med de vägmätningar som utförts i landskapets vägnät kan det konstateras att nuvarande underhållsnivå och reinvesteringstakt upprätthåller balans med slitaget på vägarna. Situationen för broar och hamnar har inte varit den samma. Många broar och hamnar är i stort behov av renovering då de påverkas mer än vägarna av dagens tätare och tyngre trafik. Reinvesteringkostnaderna för broinfrastrukturen beräknades uppgå till minst 30 miljoner euro.

Gällande korttruttsprojekten fortsatte arbetet med att förverkliga korttruttsutbyggnaden i södra skärgården, i enlighet med lagtingets beslut i tilläggsbudget 1/2017. Projektet gick under året över i en fas där vägplaner för både västra och östra Föglö togs fram och entreprenad på västra Föglö upphandlades.

Vårdöbro-projektet slutfördes under året. Den nya bron stod klar i september 2018, varefter rivningen av den gamla bron inleddes. När broinvigningen hölls, fanns några markarbeten kvar att genomföra förutom rivningen av den gamla bron. Samtliga arbeten på bron färdigställdes under år 2019.

Landskapets fartyg har dockats och underhållits enligt uppgjort schema. De fartyg som ännu inte uppfyllde kraven i tillgänglighetsdirektivet byggdes om och anpassades i samband med dockning.

Trafiksäkerhetsarbetet har bedrivits enligt plan. Efter stormen Alfrida uppstod behov att fokusera på trafiksäkerhet i samband med virkeshantering vid vägområden. Utbildning av skolpoliser och en säkerhetskurs för motorcyklister är årligen återkommande aktiviteter liksom alkohol- och attitydkurser som är obligatoriska för att återfå körretten. Revidering av trafiksäkerhetsplaneringen har genomförts, där verksamhetens mål tydligare definierats och uppföljningen förbättrats.

Samhällsbyggnadsfrågor har haft en central position under året. Aktiviteterna har planerats och prioriterats med hänsyn till de begränsade resurser som finns tillgängliga. Viktning av krav genom lagstiftning och riktade stöd till företag och privatpersoner behövs för att nå utvecklingsmål 6 om högre andel förnyelsebar energi.

Utbildning, informationsinsatser och utåtriktade aktiviteter för kunskapsbyggande har fortsatt under året, men även nya initiativ har startat. Bland nyheterna är t.ex. ett seminarium för bygg- och fastighetsbranschen om hållbart byggande på Åland. Under året påbörjades också arbete med att fastställa energiprestandakrav för byggnader. Presentationsrunda till kommunerna om förslag till fysisk strukturutveckling fortsatte till målgruppen förtroendevalda. Konkreta delprojekt och aktiviteter under helheten för fysisk strukturutveckling framskrider. Programmet för nästa kommunrunda som planeras för våren 2020 utarbetades, i vilket GIS-samarbetet med kommunerna innehar en central roll.

I samarbete med Kraftnät Åland har olika utvecklingsscenarion för den nordiska elmarknaden utvärderats för att utreda vilka utvecklingsprojekt som är nödvändiga att initiera.

I förändringsprocessen har stor vikt lagts vid att skapa team, arbetsgrupper, för att skapa bättre förutsättningar för kunskapsspridning, tydligare styrning, bättre nyttjande av olika kompetenser samt ett naturligt erfarenhetsutbyte. Relativt många tjänster är tillsatta med ny personal och arbetsfältet komplicerat. Personerna i teamen lär sig ta ansvar för sina uppgifter och naturliga back-up strukturer bildas samtidigt som teamet delar på det gemensamma ansvaret inom sitt verksamhetsområde.

Under slutet av år 2018 tillsattes en arbetsgrupp med avsikt att utarbeta en vision tillsammans med hela avdelningen. Visionen förankrades på avdelningen under året och lyder: "Infra – Professionell, trygg och effektiv samhällsutvecklare för Åland nu och i framtiden". Visionen är en central del i avdelningens planerings- och utvecklingsarbete.

Uppföljning

Ekonomi

Infrastrukturavdelningen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	6 462 008,25	6 088 000,00	-374 008,25	106,1%
Avgiftsintäkter	59 203,42	67 000,00	7 796,58	88,4%
Erhållna bidrag	41 255,98		-41 255,98	
Övr verksamh intäkt	41 475,98		-41 475,98	
Summa Verksamhetens intäkter	6 603 943,63	6 155 000,00	-448 943,63	107,3%
Personalkostnader	-5 290 379,90	-5 282 543,78	7 836,12	100,1%
Köp av tjänster	-19 095 445,95	-19 762 966,75	-667 520,80	96,6%
Material förnödenh	-5 923 859,00	-5 765 362,06	158 496,94	102,7%
Övr verksamh kostn	-330 811,98	-498 016,51	-167 204,53	66,4%
Summa Verksamhetens kostnader	-30 640 496,83	-31 308 889,10	-668 392,27	97,9%
Övr ink o kap överf	4 732,04	50 000,00	45 267,96	9,5%
Summa Intäkt ink o kap	4 732,04	50 000,00	45 267,96	9,5%
Summa Intäkt ink o kap öv	4 732,04	50 000,00	45 267,96	9,5%
Bostadsproduktion	-422 014,71	-637 125,00	-215 110,29	66,2%
Övrigt näringsliv	-3 153 290,47	-4 229 619,15	-1 076 328,68	74,6%
Allmänna stöd		-50 000,00	-50 000,00	
Övriga ink kap överf		-1 039 477,00	-1 039 477,00	
Summa Utgift ink o kap öv	-3 575 305,18	-5 956 221,15	-2 380 915,97	60,0%
Summa Kostn ink o kap öv	-3 575 305,18	-5 956 221,15	-2 380 915,97	60,0%
Summa Verksamhetsbidrag	-27 607 126,34	-31 060 110,25	-3 452 983,91	88,9%
Ränteintäkter	0,00		0,00	
Övr finansiella int	-22,27		22,27	
Räntekostnader	-8,36		8,36	
Övr finansiella kost	-23 859,50		23 859,50	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-23 890,13		23 890,13	
Summa Årsbidrag	-27 631 016,47	-31 060 110,25	-3 429 093,78	89,0%
Extraordinära intäkt	28 098,00		-28 098,00	
Summa Extraordinära poster	28 098,00		-28 098,00	
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-27 602 918,47	-31 060 110,25	-3 457 191,78	88,9%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-27 602 918,47	-31 060 110,25	-3 457 191,78	88,9%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
70010 Infrastruktur, verksamhet	-1 618 437,47	-1 782 389,31	-1 939 472,83	-1 956 884,67
71000 Planläggning- och byggnad	-28 930,70	-23 102,04	-19 461,32	-24 808,89
71500 Stöd byggn relaterade åtg	-73 725,87	-65 388,00	-132 792,00	-272 440,96
71510 Räntest o landsb.borgen, bost	-90 618,87	-109 197,08	-113 696,70	-173 433,25
72000 Elsäkerhet och energi	47 005,47	535,83	-170,09	-120 895,21
72010 Främj hållbar energiomställn	-884 531,99	-581 811,56	-326 037,30	-68 051,24
72030 Samhällsteknikutveckling			-88 792,04	23 834,82
Summa 7100 Infra avd allm byrån	-2 649 239,43	-2 561 352,16	-2 620 422,28	-2 592 679,40
74000 Ålandstrafiken	-361 205,36	-398 522,30	-447 938,48	-444 295,66
74500 Oljeskydd	-136 025,67	-161 734,27	185 088,57	-128 500,38
74700 Understöd för övrig trafik	-3 036 527,43	-2 967 197,45	-2 454 706,13	-3 058 018,34
75010 Upphandling av sjötrafik	-13 476 225,89	-13 410 711,14	-14 205 657,06	-15 383 219,36
75030 Upphandling av linfärjetrafik	-2 263 609,96	-2 082 658,56	-2 197 005,98	-2 370 463,39
75100 Varutransporter i skärgården	-232 231,13	-252 595,43	-336 513,81	-78 086,69
87100 Rederienheten	-676 758,29	-76 190,72	-9 280,15	-20 620,66
87300 Verkstad och lager	76 011,41	5 550,63	50 000,00	55 489,14
Summa 7400 Transportbyrån	-20 106 572,32	-19 344 059,24	-19 416 013,04	-21 427 715,34
76000 Understöd kommunalvägar	0,00	0,00		
76010 Utg drift o underhåll vägar	-2 316 814,42	-2 241 487,88	-1 945 747,11	-2 444 038,46
76030 Utg underh farleder o fiskefyr	-1 215 310,93	-380 462,59	-417 295,54	-216 345,47
76050 Utg drift o underh färjfast mm	-596 188,94	-620 206,51	-820 336,06	-922 549,80
87200 Vägunderhållet	0,00	0,00	-88 674,24	410,00
Summa 7600 Vägnätsbyrån	-4 128 314,29	-3 242 156,98	-3 272 052,95	-3 582 523,73
Summa 7000 Infrastrukturavdeln	-26 884 126,04	-25 147 568,38	-25 308 488,27	-27 602 918,47

Regeringsskiftet i slutet av år 2015 ledde till besparingskrav. I budgetförslaget 2018 fanns krav på besparing motsvarande 500 000 euro. Det minskade utrymmet i budgeten ledde till omprioriteringar, lade utvecklingsinsatser åt sidan och fördröjde andra planerade insatser. Större förändringar i drifts-budgeten kräver politiska ställningstaganden om vilken servicenivå som ska upprätthållas. Då avtal ofta ingås för flera år är det nödvändigt med politisk diskussion tidigt i processen.

Budgetutfallet på de flesta anslag ligger i linje med tidigare års utfall och alla anslag följer plan. Arbetet med att ta fram vägplaner och de stora investeringar som påbörjats inom korttrattsprojektet gör att kostnaden för infrastrukturinvesteringarna även under år 2019 är betydande. Den totala kostnaden sjunker marginellt mot år 2018, till ca 11,3 miljoner euro.

Sjömättnings- och farledsprojektet slutfördes år 2018. Under år 2019 placerades de sista kompletterande remmarna ut som hade kommit till i de nya fastställda farledsplanerna.

Den landskapsunderstödda flygtrafiken på sträckan Mariehamn – Stockholm (Arlanda) upphandlades under året. I upphandlingen valde landskapsregeringen att gå in för en flygplansmodell med fördubblad passagerarkapacitet gentemot tidigare, vilket även förväntas ge en mindre störningskänslig flygtrafik. Kontrakt på att trafikera linjen med start 1.3.2020 tecknades med Air Leap AB, som redan trafikerar sträckan efter att den tidigare kontraktspartnern Nextjet AB gick i konkurs år 2018.

De domstolsprocesser som fortfarande pågår i efterdyningarna till den driftsprivatisering av de frigående färjorna som slutfördes i början av 2016, har även under 2019 krävt omfattande resurser. Under året har fyra ärenden avgjorts i Ålands tingsrätt, samtliga till landskapsregeringens fördel. Två av dessa ärenden har överklagats till Åbo hovrätt.

Under året grundstötte m/s Skarven, vilket föranledde en omedelbar dockning. Vid ordinarie dockning senare under året uppmärksammades, utöver de åtgärder som tidigare var planerade, slitage och skador där reparationerna inte kunde anstå. Detta gjorde att reparationskostnaden under året blev högre än beräknat. Tonnagets generellt höga ålder gör att reparationsbehov kan uppstå hastigt, vilket medför att reparations- och underhållskostnaderna blir allt svårare att beräkna. Bunkerpriset höll under året en relativt stabil lägre prisnivå än vad som budgeterats, vilket i viss mån kompenserade de obudgeterade reparationskostnaderna.

Ansvar för linfärjeförarna överfördes från rederienheten till verkstads- och lagerenheten i samband med nedläggningen av rederienheten år 2017. Under året har verkstads- och lagerenheten tydligt delats in i två sektioner; verkstad och lager samt linfärjeförare i syfte att förbättra kommunikationen och ledningen av enheten.

Målsättningar

Mål: Fortsätta arbetet med att revidera plan- och bygglagen.

Förverkligande: Resursbrist och det nya regeringsprogrammet ledde till att arbetet skjutits på framtiden.

Mål: Följa upp byggbestämmelserlagen och genomföra vissa mindre justeringar för att möta kommande EU-krav på nära nollenergibyggande.

Förverkligande: EU:s direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda anger att alla byggnader senast 31.12.2020 ska vara nära nollenergibyggnad. Direktivet anger att medlemsstaterna ska fastställa krav för nära-nollenergihus, där energiprestandan är kostnadsoptimal eller bättre sett ur ett livscykelperspektiv. EU-kommissionen godkände den rapport om kostnadsoptimala nivåer som Åland skickade in.

Mål: Bevilja landskapsborgen och BSP-premier för köp eller byggande av ägarbostäder.

Förverkligande: Under året har 56 BSP-premier betalats ut och 204 landskapsborgen beviljats.

Mål: Stödja produktionen av hyresbostäder genom räntestöd och landskapsborgen.

Förverkligande: Under året har 5.433 euro utbetalats i räntestöd. Få låntagare har haft behov av räntestöd tack vare de låga marknadsräntenivåerna.

Mål: Möjliggöra för pensionärer att bo kvar längre i bostaden genom beviljande av inkomstbeprövade reparationsbidrag.

Förverkligande: Under året har 12.551 euro betalats ut för att understöda fem reparationer av bostäder.

Mål: Genom olika stöd främja klimatvänliga åtgärder, energieffektivisering och genom tillgänglighetsanpassningar bidra till att förverkliga hållbarhetsagendans mål 2,5 och 6.

Förverkligande: Stöd har beviljats för 106 åtgärder om 236.030 euro i utbetalt stödbelopp.

Mål: Fortsatt utvecklingen av GIS-verksamheten för att stödja förvaltningen och övriga samhället.

Förverkligande: Den intranätbaserade WebbGIS-plattformen har under året uppdaterats och utvecklats för att tillgodose användarnas behov avseende karttjänster, funktionalitet och innehåll. Även den öppna kartportalen kartor.ax har utvecklats med ny funktionalitet och innehåll. Tjänster för landskapets grunda farleder och kartbaserad inrapportering av invasiva arter hör till det nya innehåll som publicerats på kartportalen. Samarbete med andra är en naturlig del inom GIS-verksamheten för att bygga upp en samhällsovergripande lägesbild som ligger till grund för beslut och samhällsutveckling.

Mål: Främja elfordon, laddinfrastruktur och transportsystem.

Förverkligande: För att möjliggöra och stimulera användning av elfordon på Åland har landskapsregeringen tidigare medverkat till etableringen av snabbaddare med hög effekt utplacerade i Mariehamn, Jomala och Godby. Hög effekt möjliggör snabbaddning av elfordon. För att turisternas elfordon ska kunna laddas på Åland har fem tidigare beviljade stöd för investeringar i laddstationer betalats ut till turistföretagare under året. Detta är en typ av destinationsladdare med begränsat effektuttag, som innebär längre laddtider för elfordonen.

Mål: Fortsätta utveckla Åland som testområde för smarta energisystem genom projektet Smart Energy Åland. Projektet drivs inom det nyligen skapade bolaget Flexens Oy Ab, i vilket landskapsregeringen är delägare.

Förverkligande: Landskapsregeringen bevakar och vägleder Flexens Oy Ab för att säkerställa att målsättningarna i utvecklings och hållbarhetsagendan uppnås.

Mål: Utföra tillsyn av alla aktiva el-entreprenörsbolag och elnätsinnehavare.

Förverkligande: Kontinuerlig tillsyn av el-entreprenörer har utförts. Generellt är elsäkerhetsnivån på Åland god. Under året har två elsäkerhetsexaminationstillfällen hållits och totalt 18 examinerades. Godkänd examen är en förutsättning för att få behörighet att arbeta som ledare av elarbeten.

Mål: Genom rådgivning och upplysningsverksamhet främja energieffektivisering, övergång till förnybar energi och trygghet av energiförsörjningen.

Förverkligande: Målet har förverkligats genom att ta fram föreskrifter och allmänna råd. Dessutom har Åland representerats på nationell och internationell nivå inom ramen för NSS, nordiska kommittén för samordning av elektriska säkerhetsfrågor.

Mål: Upprätthålla ett stödsystem för att bibehålla den åländska vindkraftsproduktionen genom utbetalning av stöd per producerad megawattimme.

Förverkligande: Ett sjuårigt stödsystem för att den befintliga åländska vindkraftsproduktionen löper till och med år 2022 har införts. Under året har produktionsstöd utbetalats till befintliga vindkraftverk. Under året har även ett nytt stödsystem för att främja nyinvesteringar inom vindkraften utarbetats.

Transportbyrån

Mål: Fortsatt utveckling av Ålandstrafikens digitala tjänster och bokningsregler i syfte att förenkla användningen och säkerställa ett högre kapacitetsutnyttjande på färjorna.

Förverkligande: Tydligare och mer transparenta regler för avbokning har lett till färre outnyttjade platser, vilket förbättrat nyttjandegraden på skärgårdsfärjorna. Under året kompletterades webbportalen med funktionalitet att visa skärgårdsfärjornas kapacitet, vilket ger kunderna bättre överblick och därmed bättre förutsättningar att planera sitt resande.

Mål: Upprätthålla flygtrafik på linjen Mariehamn-Stockholm.

Förverkligande: Under året upphandlades på nytt trafiken Mariehamn-Stockholm (Arlanda). I den nya upphandlingen ställde landskapsregeringen krav på större passagerarkapacitet. AirLeap AB inledde trafiken den 1.3.2020 och avtalet löper fyra år framåt.

Mål: Utföra bränsletransporter med eget tonnage under lågsäsong och med upphandlat tonnage under högsäsong.

Förverkligande: Bränsletransporter sköttes med eget tonnage under låg- och mellansäsong som bränsleturer i ordinarie turlista. Under högsäsong utnyttjades ramavtalet för sjötransporter för infrastruktur i den åländska skärgården och transporterna sköttes utanför den ordinarie turlistan.

Mål: I enlighet med oljeskyddsplanen införskaffa utrustning, hålla utbildningar och ta fram en ny oljeskyddsplan.

Förverkligande: Under året fortsatte arbetet i enlighet med 2015 - 2019 års oljeskyddsplan. En upphandling av oljeskyddsutrustning från föregående år fullföljdes. Arbetet med att skapa en ny oljeskyddsplan inleddes.

Mål: Driftsätta Ålandstrafikens system för incheckning och direktförsäljning av biljetter i hamnarna.

Förverkligande: Under året testades tekniska lösningar för att säkra uppkoppling i hamnarna. Systemet behöver ännu utvecklas för att fungera tillräckligt väl.

Mål: Erbjudna tre dagars gratis kollektivtrafik i samband med "den bilfria dagen".

Förverkligande: Med start 22.9 genomfördes kampanjen att kunna åka gratis med kollektivtrafiken.

Mål: Tilldela kollektivtrafikavtal för att trygga trafikförsörjning under den tid som kvarstår tills upphandling, i enlighet med den nya kollektivtrafiklagen med därtill hörande trafikförsörjningsprogram, kan ordnas.

Förverkligande: Den nya landskapslagen som reglerar kollektivtrafiken trädde i kraft 1.9.2019. Ett trafikförsörjningsprogram som sätter ramarna för den framtida kollektivtrafiken, kommer att skapas. För att trygga kollektivtrafiken fram tills trafikförsörjningsprogrammet är färdigt tilldelades trafiken för åren 2020 och 2021 enligt tidigare använd modell för tilldelning. En upphandling av trafik förbereds under kommande år.

Mål: Säkerställa att turlistor och rutter inom färjetrafiken ger bästa möjliga förutsättningar för boende och företag i skärgården.

Förverkligande: Turlistor har fastställts efter beredning i samråd med representanter för skärgårdskommunerna.

Mål: Avtalsuppföljning i fält för skärgårdstrafiken och förbättringar i trafikledningen för att minska konsekvenserna av störningar i färjetrafiken.

Förverkligande: Regelbundna fältbesök genomförs för att upprätthålla dialog med besättningarna och är samtidigt en kontroll att entreprenörerna sköter sina åtaganden enligt avtalet. Driftsstörningar i färjetrafiken har hanterats enligt inarbetade rutiner med checklistor.

Mål: Landskapsregeringen utreder konsekvensen av att införa turlistor på samtliga linfärjor och hur redan befintliga turlistor kan förbättras.

Förverkligande: En tidigare genomförd utredning visade att införande av turlistor leder till kostnadsinbesparingar och minskat slitage på linfärjor. Beslut om att införa permanenta turlistor på Töftö- och Seglingelinjen fattades under år 2018. Under året startade en utvärdering av hur dessa påverkat trafiken.

Mål: Upphandla trafiken på de linjer där avtalen löper ut.

Förverkligande:

- Med förnyat avtal startade Södra linjens trafik den 1.2.2019. Avtalet upphandlades för två huvudfartyg samt ett extra under högsäsong. Priset på entreprenaden steg från ca 151.000 euro/månad till ca 182.000 euro/månad. För extrafartyg under högsäsong blev priset detsamma; ca. 70.000 euro/månad.
- Bränsletransporter till Sottunga och Kökar under högsäsong avropades från ramavtal med Subsea Åland Ab.
- Ersättande fartyg för m/s Doppingen under dess dockning i augusti 2019 avropades från ramavtal med Subsea Åland Ab.
- Hummelvik - Torsholma upphandlades med trafikstart 1.9.2019. I det nya avtalet trafikeras linjen med ett fartyg mot tidigare två. Kostnaden för det nya avtalet blev ca 102.000 euro/månad jämfört med tidigare ca 165.000 euro/månad.

- Asterholmalinjen avslutades 30.9.2019 och ersattes med den nya linjen Brändö-Kumlinge.
- Brändö-Kumlinge upphandlades för trafikstart 1.10.2019. Linjen bjöds ut med möjlighet för entreprenören att hyra ett tomt fartyg, m/s Ejdern, på s.k. "bareboat charter" med köpoption. Alla anbudsgivare räknade på trafik med M/S Ejdern. Det minskade antalet avgångar på linjen Hummelvik - Torsholma kompensades med att flera avgångar på Brändö - Kumlingelinjen kombinerar med Tvärgående linjen.
- Menförestrafik i södra skärgården upphandlades för trafikstart 15.12.2019.
- Beställningstrafik i nordvästra skärgården med m/s Tärnan organiserades med trafikstart 1.1.2020.
- Passbåtstrafik i södra skärgården upphandlades för trafikstart 15.4.2020.
- Åva-Osnäslinjen med m/s Viggen upphandlades för trafikstart 3.6.2020. Kostnaden sjönk från ca 76.000 euro/månad till 73.000 euro/månad.
- På tvärgående linjen inleddes upphandling av avtal med trafikstart 15.6.2020. Upphandlingen är ännu inte avslutad.
- På Åva - Jurmo linjen begärdes anbud in för avtal med trafikstart 1.9.2020. Anbudstiden pågår över årsskiftet till 2020.
- Norra linjen lades om så att Hummelvik - Torsholma trafikeras av ett fartyg istället för två, Asterholmalinjen lades ner och en ny linje Brändö - Kumlinge upphandlades. Omläggningen ledde till att inbesparing om ca 45.000 euro/månad kunde uppnås samtidigt som kapaciteten i trafiken ökade.

Mål: Upphandla totalentreprenad av el-hybridfärja till västra Föglö.

Förverkligande: Anbud antogs och avtal tecknades om totalentreprenad på en frigående el-hybridfärja att trafikera den nya linjen till Föglö under 15 års tid med start, 1.4.2022.

Mål: Upphandla livsmedelstransporterna.

Förverkligande: Under början av året tillhandahölls inte centralt upphandlade livsmedelstransporter. Skärgårdsbutikerna fick istället ett direkt butiksstöd. En ny upphandling genomfördes för att återigen centralt organisera livsmedelstransporter i norra skärgården, vilket inleddes från och med 1.5.2019. En upphandling för livsmedelstransporter i södra skärgården påbörjades också under slutet av året. Södra skärgårdens livsmedelstransporter har en planerad start 1.5.2020.

Mål: Dockningar, reparationer och klassningar på samtliga linfärjor enligt uppgjort docknings- och översynsschema.

Förverkligande: Under året har linfärjorna varit på översyn och dockats enligt uppgjort schema.

Mål: Dockningar reparationer och klassningar på samtliga frigående färjor, enligt uppgjort docknings- och översynsschema.

Förverkligande: Under året har dockningar och översyner av frigående färjor följt plan förutom en grundstötning med m/s Skarven som krävde omedelbar dockning för akuta reparationer. Några oförutsedda driftsstörningar och haverier ledde till oplanerade reparationer samt mer omfattande servicearbeten än planerat.

Dockningar och översyner under året:

- M/s Doppingen: Planerad översyn med bl.a. installation av ny radare.
- M/s Ejdern: Kopplingen på accelerationsväxel byttes på grund av haveri, fartyget såldes i augusti till entreprenören Nordic Jetline.

- M/s Skiftet: Fartyget har genomgått ombyggnader och uppgraderats i enlighet med tillgänglighetsdirektivet. Förberedande arbeten för installation av informationssystem ombord har utförts. Ny 3' radare installerades och fläktkanalerna rengjordes.
- M/s Gudingen: Renovering av accelerationsväxel samt montering av ny hydraulpump. Fartyget har genomgått ombyggnader och uppgraderats i enlighet med tillgänglighetsdirektivet. Förberedelsearbeten med kabeldragning till informationssystem ombord har gjorts. Förberedande arbeten för installation av informationssystem ombord har utförts och fläktkanaler har blivit rengjorda.
- M/s Viggen: Dockad enligt plan, i samband med dockningen reparerades omfattande intryckningar som uppstått under åren ovanför avbärrarlisten. Fartyget har uppgraderats i enlighet med tillgänglighetsdirektivet. Ett informationssystem har installerats och testats under sommarhalvåret.
- M/s Knipan: Uppgradering av fartyget i enlighet med tillgänglighetsdirektivet. Ett informationssystem har installerats ombord. Hydraulpumpar till bogpropellern har bytts.
- M/s Alfågeln: Dockning av fartyget har skett enligt plan. Fartyget har uppgraderats i enlighet med tillgänglighetsdirektivet. Förberedelsearbeten med kabeldragning till informationssystem ombord gjordes. Huvudmaskin har kolvhalats enligt plan.
- M/s Skarven: En oplanerad dockning genomfördes i april till följd av en grundstötning. En planerad dockning genomfördes på hösten med bl.a. klassförnyelse och 10-års servicearbeten på propelleraggregat. Nyinstallation av mätutrustning för tillståndskontroll av lager och propelleraggregat har gjorts.

Vägnätsbyrå

Mål: Drift och underhåll av grunda farleder.

Förverkligande: Drift och underhåll av grunda farleder har fortlöpt i enlighet med pågående avtal. Under vårgranskningen placerades 27 remmare ut som ersättning för de som försvunnit under vintern. Även 30 remmare placerades ut i nya farledsplaner. Under hösten startade arbetet med att ta fram ett nytt förfrågningsunderlag för upphandling av nästa period av drift och underhåll av grunda farleder.

Mål: Färdigställa och slutredovisa ADAPT-projektet.

Förverkligande: Projektet färdigställdes under vintern och våren 2019. I slutet av maj hölls final event hos Sjöfartsverket i Stockholm med inbjudna gäster från olika intresseorganisationer och myndigheter. Projektet slutredovisades under senhösten 2019.

Mål: Fräsnings- och beläggningsarbete utförs på befintliga vägar enligt plan.

Förverkligande: Enligt plan har beläggningsarbete på 47,1 kilometer väg och fräsningsarbete på 15,7 kilometer väg utförts.

Mål: Påbörja två större vägprojekt.

Förverkligande: Under året har byggandet av gång- och cykelbana mellan sektionerna 3550 till 5658 på sträckan Kungsö – Gottby, byggandet av 6,5 km gång- och cykelbana mellan Lemström och Söderby färdigställts, samt 2,4 km av ombyggnaden på LV 40 Emkarby – Tingsbacka.

Nya projekt som påbörjats är, ombyggnad av 1,6 km på LV 40 vid sträckan Tingsbacka – Gölby, jämte byggande av parallell gång- och cykelbana på samma sträcka samt byggande av två betongbroar och tillhörande gång- och cykelvägar i Möckelö (LV 1), Jomala kommun.

Mål: Fortsätta arbetet med att förverkliga korttruten i södra skärgården.

Förverkligande: Projektet "Korttrutt södra skärgården" fortskred i enlighet med det projektdirektiv som fattades år 2017. Ett förfrågningsunderlag färdigställtes för hamnen, bron över Spettarhållet och

vägsträckningen på både Gripö och Degerö. Entreprenaden upphandlades och ett av anbuderna antogs. Upphandlingsbeslutet överklagades till marknadsdomstolen. I farledsombudena, som ingår i bägge projekten, kompletterades sjömätningarna för att erhålla ett fullständigt underlag. Farledsplanering och upprättande av förslag till farledsplaner avropades av ramavtalskonsult.

I projekt östra Föglö, del 1, Ny bro över Brändöström, upprättades förfrågningsunderlag och upphandlingen av entreprenadarbeten genomfördes. De anbud som inkom var väsentligt dyrare än beräknat så upphandlingen avbröts och omarbetning av förfrågningsunderlaget påbörjades med målsättning att sänka entreprenadkostnaderna. För del 2 av projektet fortsatte vägplaneprocesserna. Två nya vägplaneförslag togs fram och de geotekniska undersökningarna kompletterades för hamnen i Hastersboda för att kunna anpassa vägplanen med fastighetsägarens planer för området. Projektet avvaktar vägplaneprocessen.

Mål: Slutföra rivningen av den gamla Vårdöbron.

Förverkligande: Den nya Vårdöbron invigdes i september 2018 och rivningen av den gamla bron påbörjades. Samtliga rivningsarbeten färdigställdes under året. I samband med att rivningen startade kvarstod även några markarbeten i anslutning till den nya bron och även dessa färdigställdes under 2019.

Mål: Färdigställa renoveringen av Färjsundsbron.

Förverkligande: Renoveringen av Färjsundsbron påbörjades sommaren 2018 med byte av brofogar och beläggning i norrgående fil. Arbetet var mer omfattande än vad som beräknats och en del sköts därför upp till följande år. Södergående fil, samt gång- och cykelbanan renoverades under år 2019.

Mål: Upphandla rivningen av gamla Marsundsbron.

Förverkligande: Rivningen av gamla bron över Marsund i Hammarland bjöds ut på anbudsfrågan under hösten och entreprenaden påbörjas vid årsskiftet. Rivningen ska vara utförd till sommaren 2020.

Mål: Fortsätta reparations- och utbytesprojektet för att säkerställa långsiktig hållbarhet och lastkapacitet på landskapets broar och hamnar.

Förverkligande: Under året fortsatte broutbytesprojektet i enlighet med målsättningarna i projektdirektivet. Framtagande av förfrågningsunderlag för att byta ut bron över Bomarsund framskred under året. P.g.a. geotekniska svårigheter med grundläggningen av bågbron har inte förfrågningsunderlaget hunnit bli klart under året. Förfrågningsunderlag för att byta ut bron över Brändöström samt Karlbybron på Kökar blev färdigställda. Entreprenaderna för utbytet av Brändöströmsbron och Karlbybron upphandlades men upphandlingarna resulterade inte i några godkända anbud. Därefter påbörjades ombearbetning av förfrågningsunderlagen för att bättre motsvara marknadens förväntningar. Ramavtal för konsulttjänster har använts för att resursätta projekten.

För övriga broar i broutbytesprojektets första del utreddes möjligheten att byta ut fyra av broarna till broar med träkörbana som uppfyller eurokoden och dagens lastkrav. Utredningen kom fram till att de träbroleverantörer som idag verkar på marknaden inte kan leverera en produkt som uppfyller kraven till ett konkurrenskraftigt pris. Därmed beslutades att gå vidare med samverkansbroar av stål och betong för kvarvarande broar med körbana av trä. De broar som omfattas är Kastörsbron i Kumlinge och Djurholmsundsbron, Långholmsströmsbron och Askörsbron i Brändö. Åtgärden är nödvändig för att klara de lastkapacitetskrav som dagens trafik medför och för att uppfylla dimensioneringsförutsättningarna i eurokoden.

Mål: Drift och underhåll av broar och hamnar.

Förverkligande: Under året har broinspektioner utförts för att säkerställa konstruktionerna och kontrollera broarnas skick. Under våren utfördes kartläggning av hamnarnas skick och

undervattenskonstruktioner. Kartläggningen skedde med dykare och koncentrerades till södra skärgården. Rapporter har tagits fram för att kunna planera kommande reinvesteringar i hamnarna.

Löpande underhåll av broar och hamnar har utförts under året enligt planerat. I Långnäs och Överö byttes landklaffarna ut. Färjfästet på Asterholma genomgick ett större underhållsarbete och muddrades för att uppnå flexibilitet avseende trafikmöjligheterna till hamnen. Asterholma kan nu angöras av fartyg med ett djupgående på 4 m. Projektering av ett nytt färjfäste av linfärjetyp på Jurmo inleddes och beräknas upphandlas under våren 2020.

Mål: Upprätthålla ett tekniskt broregister och utföra broinspektioner i enlighet med avdelningens inspektionsplan.

Förverkligande: Bro- och hamninspektioner har utförts enligt plan under året. Även hamnarna registerförs i samma register som broarna.

Mål: Ta uppkörnings- och övningsbanan vid Fordonsmyndigheten i bruk för att effektivisera verksamheten.

Förverkligande: Under året färdigställdes och öppnades den nya uppkörningsbanan. Den används både vid förarprov och övningskörning.

Mål: Upphandla och beställa vägunderhåll enligt infrastrukturavdelningens funktions- och standardbeskrivning för vägunderhållet.

Förverkligande: Funktions- och standardbeskrivning nyttjas vid beställning av vägunderhåll. Regelbundna möten hålls mellan utförar- och beställarsidan. Skriftlig rapportering sker kontinuerligt i enlighet med vad som framgår av beskrivningen.

Nyckeltal

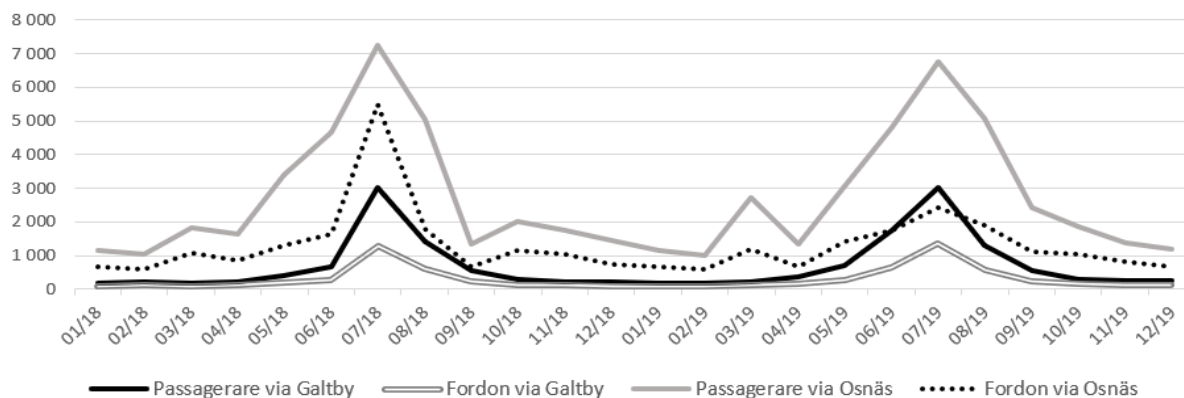
		2018		2019		Förändring i procent
Passagerare/linje	Passagerare	Fordon	Passagerare	Fordon	Passagerare	Fordon
Asterholmalinjen (1)	6 430	3 999	4 397	2 645	-32 %	-34 %
Björkölinjen	8 833	6 058	8 319	5 585	-6 %	-8 %
Brändö - Kumlingelinjen	Startade Sep. 19		1 599	1 076		
Brändö - Osnäs-linjen	59 958	29 334	59 300	29 919	-1 %	2 %
Embarsundlinjen	52 424	36 374	55 999	38 601	7 %	6 %
Enklinge - Kumlinge-linjen	9 931	5 573	9 164	5 505	-8 %	-1 %
Föglölinjen	172 045	109 805	176 339	112 010	2 %	2 %
Norra linjen	85 620	47 173	79 275	44 707	-7 %	-5 %
Seglingelinjen	23 054	14 729	23 222	14 157	1 %	-4 %
Simskälalinjen	30 687	19 287	28 119	16 956	-8 %	-12 %
Södra linjen	95 780	33 608	90 393	34 739	-6 %	3 %
Tvärgående linjen	16 159	10 821	17 068	10 919	6 %	1 %
Töftölinjen (2)	323 810	207 943	296 980	193 472	-8 %	-7 %
Åva-Jurmolinjen	16 628	8 375	16 490	8 767	-1 %	5 %
Ängösundlinjen	15 013	10 525	16 292	11 321	9 %	8 %
Totalt	916 372	543 604	882 956	530 379		

(1) Upphörde 1/9 2019. (2) Töftölinjen saknar manuell räkning av antalet passagerare per fordon, passagerarstatistik baserad på historiska data om antal/fordon. Såväl passagerarmängderna som antalet fordon på de flesta linjer är på en relativt stabil nivå. Sedan mars 2019 saknas manuell statistik för passagerare på Töftölinjen vilken varit den mest trafikerade. Automatiska trafikräknare anger antalet passager på Töftölinjen men då de inte räknar antalet passagerare per fordon eller på ett tillförlitligt sätt kan redovisa olika fordonstyper har den delen av statistiken utelämnats. Under året har Asterholmalinjen upphört och Brändö-Kumlinge startat. En generell trend är att antalet transporterade lastbilar minskar inom skärgårdstrafiken.

Underhåll av vägar	2016	2017	2018	2019
Grundförstärkta vägar	23 km	18,8 km	15,7 km	10,7 km
Ny- och ombeläggning	54 km	50,9 km	47,1 km	25,5 km
Ny och ombyggnad av väg	5 km	6,8 km	2,7 km	2,4 km

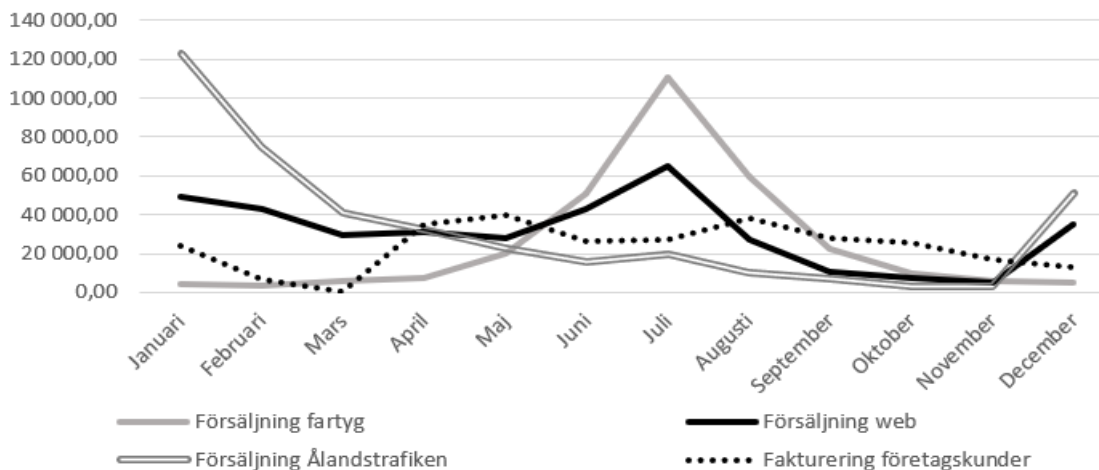
På sträckan Kungsö - Gottby (landsväg nr 1) har 2,1 km gång- och cykelbana färdigställt. På sträckan Lemström - Söderby (landsväg nr 3) har 6,5 km gång- och cykelbana färdigställt. Dessutom blev sträckan Emkarby – Tingsbacka (LV40) ombyggd där 2,4 km parallell gång- och cykelväg byggdes på samma sträcka. Nya projekt som påbörjats är ombyggnad av sträckan Tingsbacka - Gölby (LV 40) där vägen förses med parallell gång- och cykelväg (1,6 km).

Inresande Åland

M/S Ejdern trafikerade ensam Brändö-Osnäs under Viggens dock i april, statistik för antalet inresande saknas då. Trenden gällande antalet inresande via Galtby och Osnäs, som under en längre tid varit avtagande, bryts på passagerarsidan under 2019, då det ökar med ca 4%. Samtidigt minskar det totala antalet transporterade fordon med nästan 11%. Under en period då reservtonnage använts på Osnäslinjen saknas statistik, vilket troligen kan förklara delar av minskningen. Trots en period med avsaknad av statistik är det totala antalet passagerare ökande, vilket tyder på att fler väljer att resa utan fordon. Via Galtby ökar både antalet inresande passagerare och fordon ganska kraftigt.

Försäljning av biljetter och årskort per försäljningsställe

Inkomsterna från skärgårdstrafiken har ökat med 15% från 2018 till 2019. Försäljningen via webben har under samma tid ökat med 28%. Om trenden håller i sig kommer webb-försäljning snart omsätta mer än försäljning över disk och via telefon på Ålandstrafiken. Fakturering till företagskunder har under föregående år haft en starkt uppgående trend och ökat med 22%. Försäljningen direkt på fartygen har minskat med 3%, vilket stämmer överens med ambitionen att allt fler kunder kan styras över till förbetalning, för att på så vis få smidigare lastning av fartygen. Under året påbörjades försäljningen av årskort för år 2020 redan i december, vilket gör att intäkterna för 2019 inte direkt går att jämföra med intäkterna för 2018. Försäljningen över disk och per telefon på Ålandstrafiken ökar till skillnad från tidigare år med 11% mellan 2018 och 2019. Den tidigare lagda starten på försäljning av årskort är orsaken till att direktförsäljningen på Ålandstrafiken ökar.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

En utredning som undersökte möjligheten att upprätta en biogasanläggning på Åland upprättades under året. Ett anbudsförfarande med avsikten att genom en transparent process med objektiva bedömningskriterier ge vinnande entreprenör investeringsstöd för en biogasproduktionsanläggning inleddes. Två anbud inkom och beslut fattades att tilldela investeringsstöd till den entreprenör som i enlighet med anbudets utvärderingsmall fick högst poäng. Byggstarten för anläggningen har fördröjts då beslutet överklagats. Ärendet är ännu inte avgjort.

Under 2019 utarbetades ny lagstiftning för produktionsstöd till vindkraftverk. Anbudsförfrågan för en större vindkraftspark påbörjades. Beslut om att eventuellt bevilja medel för stöd till vindkraftspark kommer att fattas under 2020. Om beslut fattas att gå vidare med planerna kommer produktionskapaciteten för vindkraft på Åland att tredubblas. Även ett investeringsstöd för storskaliga solcellsparkar utarbetades. Då inga budgetanslag för ändamålet ännu tilldelats är det oklart när planerna kan realiseras.

Korttruttsutredningen visade att de infrastrukturinvesteringar som i högst grad kan spara kostnader i skärgårdstrafiken är infrastrukturutbyggnaden på västra och östra Föglö, vilka förkortar föglölinjen och lägger om södra linjen, samt en bro över Prästösund. Som ett komplement till utbyggnaden på Västra Föglö valde regeringen att gå vidare med en anbudsbegäran för en frigående färja med elhybriddrift, som annonserades under 2018. Upphandlingen slutfördes och kontrakt om att med en ny färja på totalentreprenad under 15 års tid trafikera västra Föglö tecknades under 2019. Genom den nya fartygskonstruktionen och elhybriddriften är en sänkning av bunkerförbrukningen med uppskattningsvis ca 1.000.000 liter per år möjlig, vilket bidrar till att uppnå utvecklingsmål 6. Kontraktet innebär att färjan kommer byggas av den entreprenör som vann kontraktet på linjen i enlighet med specifikationer uppställda av landskapsregeringen. Fordonskapaciteten ökar från 62st på nuvarande m/s Skarven till 90 personbilar på den nya färjan, vilket innebär att den kan hantera den ökade trafikmängden när södra linjen läggs om och gör även fartyget till den största frigående färjan som trafikerar i landskapets regi. Vid regeringsskiftet i slutet på året uppstod politisk oenighet om projektet.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Till skillnad från privat verksamhet, utgår alltid styrningen i det offentliga från lagar, förordningar och politiska beslut. Målsättningen med avdelningens riskstyrning, är att utveckla avdelningen i rätt riktning genom ett mer effektivt och resursbesparande arbete, där eventuella problem på ett tidigt stadium kan lösas eller undvikas.

Organisatorisk risk: Ändrade förutsättningar att uppfylla verksamhetsplanen påverkar resurs- och kostnadseffektivitet. För att minska riskerna informerar avdelningen löpande regeringen om sitt arbete för att eliminera risken att ställningstaganden fattas på grundval av felaktig information eller missuppfattningar.

Avdelningen har begränsade personalresurser och stora delar av arbetet är direkt beroende av den expertis som tjänstemännen besitter, där möjligheten för andra att träda in är begränsad. Långvariga sjukskrivningar eller personalomsättning kan få en direkt påverkan på avdelningens arbete. Genom att vakanta tjänster tillsatts och genom ökat teamarbete minskar sårbarheten.

Ekonomisk risk: Vid stora projekt kan konsekvensen av ekonomisk risk vara betydande. Om fördyringen ligger utanför marginalen i kalkylen kan tilläggsbudget krävas för att säkerställa finansiering, vilket innehåller inslag av osäkerhet, fördröjning och anpassning. Själva fördröjningen som uppstår för att säkerställa finansieringen är i sig själv kostnadsdrivande.

Juridisk risk: I samband med infrastrukturprojekt är det vanligt att vägplaner överklagas, där tvister även kan uppstå med markägare, intresseföreningar eller andra aktörer. En juridisk process kan

åtskilligt försena ett projekt, skapa osäkerhet för inblandade och i värsta fall helt stoppa projektet. För att minska risken görs gedigna förarbeten och förankring med MKB, kultur- och fornminnesinventeringar, vattenflödesanalyser o.s.v.

I verksamhetsplaneringen beaktas långsiktig hållbar utveckling eftersom den finansiella situationen riskerar att uppmuntra insatser som ger en mätbar effekt på kort sikt.

Allmänhetens förtroende är viktigt inom offentlig verksamhet. Korrekt och samstämmig information bidrar till att skapa, upprätthålla och förbättra förtroendet. Stor kraft har därför lagts på att leverera snabb och korrekt information utgående från allmänhetens frågor.

Redogörelse för den interna kontrollen

lakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut inom avdelningen har under året fungerat utan särskilda anmärkningar eller avvikelser. Delegeringsbeslut, lagar och förordningar, arbetsordning samt anvisningar följs och enskilda tjänstemän har genom tjänstemannabeslut föredragnings- och beslutanderätt. För att säkerställa kvaliteten i ärendehantering följs en process att närmaste förman granskar och godkänner före föredragning. Mallar till typbeslut har utarbetats och såväl beslutstexter som motiveringar har förbättrats. Syftet är att vara mer personoberoende och fatta rättssäkra och korrekta beslut, som följer samma struktur.

Verksamheten granskas i några rättsprocesser årligen, och oftast är resultatet ett korrekt agerande. Rättsprocesser rörande tidigare personal inom sjötrafiken har pågått under året och kommer att pågå även under år 2020. I de processer som avgjordes under året har inte landskapsregeringen konstaterats ha agerat felaktigt. Både avslutade och pågående processer belyser olika delar av de avtal och lagstiftning som gäller sjöavtalen, vilket klargör såväl den anställdes som arbetsgivarens skyldigheter och rättigheter.

Flera vägplaner överklagas och rättsprocesserna tar lång tid, med fördröjningar av projekt som följd. Planering och budgetering försvåras då man varken kan förutse vilka planer som kommer att överklagas eller när ett utslag från domstolen kommer. Med grundligare förstudier kan vägplanerna förtydligas och motiveras bättre. Genom att tillföra mer resurser i dialogen för att fånga upp, beakta och bemöta intressenternas argument i planeringen av infrastruktur, förväntas att antalet besvär minskar. Under året har kommunikationen med miljöbyrån och kulturbyrån förbättrats och extra möten har hållits i kommuner berörda av kortrutten.

Under året har arbetet med den långsiktiga målsättningen om att alltid göra riskanalyser i samband med större infrastrukturprojekt framskridit. Utveckling av processerna kring riskanalyser sker kontinuerligt. Avsikten är att skapa bästa möjliga underlag för att hantera och bemöta riskerna under processen att förverkliga projektet för att på så sätt höja kvaliteten och skapa större ekonomisk förutsägbarhet.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Regelbundna avdelningsmöten, byråmöten och arbetsgruppsmöten hålls för att stämma av att arbetet bedrivs i enlighet med fastställda mål. Även de årliga medarbetarsamtalen med uppföljning är viktig för arbetsledningen. Inom transport- och vägnätsbyrån hålls dessutom veckovisa möten för att stämma av tidigare och kommande arbete samt konstatera vilket stöd eller hjälp den enskilde tjänstemannen behöver. Ledningsgruppen träffas varje vecka och har även avstämningsmöte med ansvarig minister en gång i veckan.

Som styrdokument fungerar den detaljerade verksamhetsplan som följs upp och uppdateras kontinuerligt. Med ansvar för många olika sakområden är det viktigt att planering och uppföljning anpassas till respektive område. Därför används målstyrning i balanserade styrkort, återanskaffningsplaner och projektplanering i Gantt-scheman. Dessa ger en överskådlig presentation

av de olika arbetsskedena och hur mycket arbetstid som bör reserveras. Modellen fungerar väl och har använts i några år på avdelningen.

Avtalsverksamhet

Många olika komplicerade upphandlingar sker och som stöd finns två trafikupphandlare som genomför de mest komplexa upphandlingarna, men upphandling genomförs av många tjänstemän. Trots det upphandlingsstöd som finns centralt i förvaltningen, kommer även fortsättningsvis upphandlingar genomföras inom den berörda verksamheten, eftersom de besitter den sakkunskap som krävs inom området; avseende teknik, verksamhet, kvalitet, funktion, miljö mm. Den som upphandlat följer även upp och utvärderar ingångna avtal. En viktig del av upphandlingsverksamheten är den politiska diskussionen och förankringen av vad som ska upphandlas, såväl rörande prioriteringar som servicenivå.

Bättre mallar, utvecklad internkontroll, höjd kunskapsnivå, kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt avtalsuppföljning i fält rörande driftentreprenaderna har höjt kvaliteten på arbetet. En god insikt i entreprenörernas vardag skapar möjligheter att genomföra bättre upphandlingar.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen

Den interna styrningen och kontrollen inom avdelningen är integrerad i verksamhetsprocesserna och bedöms vara välfungerande. Antalet styrdokument varierar mellan de olika byråerna och enheterna. Avsaknad av styrdokument innebär en ökad risk för att uppgifter genomförs på olika sätt, samt att beroendet av nyckelpersoner ökar, då endast ett fåtal personer känner till hur arbetet ska skötas. Som en effekt av avdelningens utveckling av kvalitetssäkring och organisation, har både befintliga styrdokument uppdaterats och nya utvecklats under året.

För att förtydliga förhållandet mellan interna beställare och utförare och påskynda faktureringen, har avtal ingåtts under året. Avtalen är uppgjorda på årsbasis och grundar sig på beställarens budget och målsättningar, förhandling med utföraren och en överenskommelse dem emellan. Detta har tydliggjort relationen mellan beställare och utförare och risken att utförare gör felbedömningar minskar och beställaren får bättre uppföljning av beställning kontra utfört arbete och kostnad inom rimlig tid. Detta ger bättre förutsättningar att bedöma om tjänsten utförts till konkurrenskraftigt pris och kvalitet.

Fristående enheter

Ålands fiskodling, Guttorp

Övergripande mål

Målet för verksamheten är att upprätthålla goda förutsättningar för småskaligt yrkesmässigt kust- och skärgårdsfiske samt sportfiske och fisketurism. Arbetet förutsätter långsiktighet och kontinuitet med faktiska uppgifter om fiskbestånd och efterfrågan som grund.

Uppföljning

Ålands fiskodling, Guttorp	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	87 765,54	100 000,00	12 234,46	87,8%
Erhållna bidrag	33 901,90	68 000,00	34 098,10	49,9%
Summa Verksamhetens intäkter	121 667,44	168 000,00	46 332,56	72,4%
Personalkostnader	-344 008,49	-312 700,85	31 307,64	110,0%
Köp av tjänster	-23 028,15	-28 000,00	-4 971,85	82,2%
Material förnödenh	-113 630,48	-140 986,14	-27 355,66	80,6%
Övr verksamh kostn	-279 428,53	-349 313,00	-69 884,47	80,0%
Summa Verksamhetens kostnader	-760 095,65	-830 999,99	-70 904,34	91,5%
Summa Verksamhetsbidrag	-638 428,21	-662 999,99	-24 571,78	96,3%
Summa Årsbidrag	-638 428,21	-662 999,99	-24 571,78	96,3%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-638 428,21	-662 999,99	-24 571,78	96,3%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-638 428,21	-662 999,99	-24 571,78	96,3%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
86500 Ål fiskodling, Guttorp	-916 868,23	-651 513,28	-589 149,79	-638 428,21

Målsättningar

För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för verksamheten år 2019:

- Verksamheten inriktas huvudsakligen på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske samt driva ett projekt för att stärka den naturliga fiskreproduktionen.
- Under året produceras ca 120.000 smolt av havsöring och ca 150.000 1-somriga sikyngel samt att leverera cirka 2 miljoner nykläckta gäddyngel varav en halv miljon inköpes från privata aktörer och 1,5 miljoner produceras vid Ålands fiskodling.

Årets utplanteringsresultat i antal:

- Havsöring: 135.000
- Sik: 66.000
- Gädda: 1.200.000

Verkstad och lager

Verkstaden underhåller landskapets tonnage och vägunderhållets maskinpark. Lagret sköter lagring av vissa förbrukningsmaterial och reservdelar för hela förvaltningen och finansieras av serviceavgifter och hanteringspåslag för lagerhållna varor. Enheten har även ansvaret för att leda och administrera linfärjeförarnas arbete.

Uppföljning

Verkstad och lager	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	2 318 789,40	2 225 000,00	-93 789,40	104,2%
Övr verksamh intäkt	4 237,90		-4 237,90	
Summa Verksamhetens intäkter	2 323 027,30	2 225 000,00	-98 027,30	104,4%
Personalkostnader	-1 684 597,55	-1 717 470,50	-32 872,95	98,1%
Köp av tjänster	-367 039,02	-277 649,51	89 389,51	132,2%
Material förnödenh	-209 116,29	-171 040,00	38 076,29	122,3%
Övr verksamh kostn	-6 763,03	-8 840,00	-2 076,97	76,5%
Summa Verksamhetens kostnader	-2 267 515,89	-2 175 000,01	92 515,88	104,3%
Summa Verksamhetsbidrag	55 511,41	49 999,99	-5 511,42	111,0%
Övr finansiella int	-22,27		22,27	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-22,27		22,27	
Summa Årsbidrag	55 489,14	49 999,99	-5 489,15	111,0%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	55 489,14	49 999,99	-5 489,15	111,0%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	55 489,14	49 999,99	-5 489,15	111,0%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
87300 Verkstad och lager	76 011,41	5 550,63	50 000,00	55 489,14

Verksamheten ska vara självfinansierad och därutöver lämna ett nettoöverskott. Enheten lämnade ett överskott på ca. 50.000 euro, vilket var helt enligt plan.

Målsättningar

Enhetens målsättning kan kortfattats beskrivas enligt punkterna nedan:

- Hålla en låg timdebitering genom att hålla en personalstyrka anpassad till behovet.
- Hålla en bra service genom att ha en bra planering och vid oförutsedda händelser, som t.ex. haverier, ha personal tillgänglig som snabbt kan åtgärda dem.
- Hålla en hög kompetensnivå genom att kunna anställa fackmän, genom att erbjuda en bra arbetsplats, samt behålla personal med lång och gedigen kunskap kvar i anställning hos landskapsregeringen.

Vägunderhållsverksamhet

Vägunderhållet sköter underhåll och mindre arbeten inom landskapets trafikinfrastruktur. Arbetet utförs enligt funktions- och standardbeskrivningen för vägnätet och enligt beställning av vägingenjör och trafikingenjör, samt bro- och hamningenjör. Arbetet under inledningen av året präglades av det stora merarbete stormen Alfrida skapade.

Uppföljning

Vägunderhållet	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	2 697 563,18	2 610 000,00	-87 563,18	103,4%
Summa Verksamhetens intäkter	2 697 563,18	2 610 000,00	-87 563,18	103,4%
Personalkostnader	-1 422 565,55	-1 398 527,34	24 038,21	101,7%
Köp av tjänster	-479 851,89	-412 600,00	67 251,89	116,3%
Material förnödenh	-615 648,19	-607 970,00	7 678,19	101,3%
Övr verksamh kostn	-179 087,55	-190 902,66	-11 815,11	93,8%
Summa Verksamhetens kostnader	-2 697 153,18	-2 610 000,00	87 153,18	103,3%
Summa Verksamhetsbidrag	410,00	0,00	-410,00	
Summa Årsbidrag	410,00	0,00	-410,00	
Summa Räkenskapsperiodens resultat	410,00	0,00	-410,00	
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	410,00	0,00	-410,00	

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
87200 Vägunderhållet	0,00	0,00	-88 674,24	410,00

Rederienheten

Uppföljning

Rederienheten	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Personalkostnader	-20 620,66		20 620,66	
Övr verksamh kostn		-124 889,10	-124 889,10	
Summa Verksamhetens kostnader	-20 620,66	-124 889,10	-104 268,44	16,5%
Summa Verksamhetsbidrag	-20 620,66	-124 889,10	-104 268,44	16,5%
Summa Årsbidrag	-20 620,66	-124 889,10	-104 268,44	16,5%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-20 620,66	-124 889,10	-104 268,44	16,5%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-20 620,66	-124 889,10	-104 268,44	16,5%

Myndigheter

Ålands Statistik- och utredningsbyrå

Översikt

I lagen (1993:116) om Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) stadgas att ÅSUB är en oberoende myndighet vars uppgift är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forsknings- och utredningsverksamhet. ÅSUB leds av en direktion bestående av sju sakkunniga som representerar de som efterfrågar byråns tjänster samt uppgiftslämnarna. Under verksamhetsåret har direktionen haft sammantaget tre sammanträden.

Statistikproduktionen regleras i statistiklag för Åland (1994:42). ÅSUB utvecklar, framställer och sprider statistik samt samordnar statistikproduktionen och lämnar statistik till internationella organisationer såsom det nordiska samarbetet och FN. Statistiken som underlag för beslut, stärker tilliten till beslutsprocesserna och bidrar därmed till utvecklingsmål 2 i Utvecklings- och hållbarhetsagendan. Utrednings- och forskningsverksamhetens övergripande målsättning är att utveckla en kunskapsbas och att erbjuda analyskompetens för samhällets beslutsfattare.

ÅSUB:s totala personalresurser har bestått av tio fasta heltidstjänster samt en tillfällig tjänst som under berättelseåret använts inom utrednings- respektive statistikverksamheten för att täcka upp för myndighetens uppdragsverksamhet samt utvecklingen av myndighetens databaser och dataskydd. Personalen består av fem kvinnor och sex män. Tre anställda innehar forskarexamen.

ÅSUB:s verksamhet är till betydande delar forskningsbaserad och kräver gedigen metod- och databearbetningskunskap. Under året har kompetensinsatserna fortsatt. Ett förnyat kompetensutvecklingsprogram utarbetades med utgångspunkt i den produktion och de processer som är aktuella för var och en av de anställda inom myndigheten. Programmet antogs av direktionen i juni. Generellt har kompetensinsatserna till betydande delar fokuserat på ekonomisk modellanalys samt statistisk analys. ÅSUB:s personal medverkade med flera presentationer i Nordiskt statistikermöte som hölls i Helsingfors samt deltog i utbildningar som arrangerades under mötet. Merparten av de anställda har därtill deltagit i specifika utbildningar för sina uppgiftsområden.

Hållbarhetsstyrning

Landskapsregeringen fastställer de övergripande målen för ÅSUB. Bland dessa mål har tre särskild bäring för landskapsregeringens prioriterade hållbarhetsfrågor. (1) ÅSUB:s status som oberoende myndighet innebär att de producerade resultaten av verksamheten inte får styras av utomstående intressen. (2) Produktionen inom ÅSUB skall vara samhällsrelevant, aktuell och tillgänglig för användarna. (3) ÅSUB skall vara en attraktiv arbetsgivare som förmår dra till sig och behålla personal med hög kompetens.

Målen förverkligas via byråns verksamhetsprogram och årliga verksamhetsplaner som antas av direktionen. Verksamhetsprogrammet för åren 2016-2019 lyfter fram fem bärande strategier för perioden, nämligen (1) aktiv förmedling och interaktion med användarna, (2) underlätta för uppgiftslämnarna, (3) ökad växelverkan med samarbetspartners, (4) utveckla kompetenserna och metoderna samt trygga arbetsklimatet och slutligen (5) teknisk förnyelse och säker datahantering. I verksamhetsprogrammet fastslås även tre horisontella fokusområden varav två har särskild relevans för det långsiktiga hållbarhetsarbetet, nämligen genusperspektivet och hållbar utveckling. Därutöver har tre av de fyra fastställda tematiska fokusområdena i verksamhetsprogrammet bärkraft i centrum: individen i samhället, bärkraftiga välfärdssystem, bärkraftig offentlig sektor samt bärkraftig ekonomi och miljö.

Hållbar utveckling och minimering av miljöpåverkan beaktas i ÅSUB:s dagliga verksamhet, hållbarhetsperspektivet synliggörs i alla projekt där frågan är av relevans. ÅSUB:s främsta roll i hållbarhetsarbetet är att utveckla och presentera oberoende statistik och indikatorer som beskriver utvecklingen. Den löpande statistikproduktionen inom de 24 statistikområdena inbegriper fakta inom många hållbarhetsområden, bland annat om arbetsmarknad, utbildning, inkomster, konsumtion, miljö, primärproduktion, befolkningsrörelse och jämställdhet.

Temaområdet Hållbar utveckling på webbplatsen utvecklades med en sammanställning över av FN fastställda indikatorer för de 17 globala målen för hållbar utveckling. Utvecklingen av nyckelindikatorer belystes även i översikten Hållbar utveckling år 2018. En omfattande tillväxtstudie för Åland som tog avstamp i globala mega trender och hållbar tillväxt färdigställdes. Förmedlingen av resultaten fortsätter under år 2020.

Som ett underlag för landskapets budget gjordes en jämställdhetsanalys som år 2019 hade fokus på kommunernas verksamhet och förtroendevalda i kommunerna. Analysen publicerades även i en särskild översikt.

Under verksamhetsåret kranmärkte ÅSUB verksamheten och myndighetens evenemang vilket innebär att ÅSUB inte använder buteljerat vatten i något sammanhang.

Uppföljning

Ekonomi

ÅSUB	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	308 142,55	295 000,00	-13 142,55	104,5%
Summa Verksamhetens intäkter	308 142,55	295 000,00	-13 142,55	104,5%
Personalkostnader	-699 233,62	-716 705,72	-17 472,10	97,6%
Köp av tjänster	-140 866,08	-125 794,28	15 071,80	112,0%
Material förnödenh	-16 859,30	-19 000,00	-2 140,70	88,7%
Övr verksamh kostn	-68 503,63	-68 500,00	3,63	100,0%
Summa Verksamhetens kostnader	-925 462,63	-930 000,00	-4 537,37	99,5%
Summa Verksamhetsbidrag	-617 320,08	-635 000,00	-17 679,92	97,2%
Summa Årsbidrag	-617 320,08	-635 000,00	-17 679,92	97,2%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-617 320,08	-635 000,00	-17 679,92	97,2%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-617 320,08	-635 000,00	-17 679,92	97,2%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
82000 ÅSUB	-549 054,88	-509 809,75	-641 931,61	-617 320,08
Summa 8200_7 ÅSUB	-549 054,88	-509 809,75	-641 931,61	-617 320,08

Resultaträkningen för år 2019 visar att ÅSUB:s samlade budgetomslutning uppgick till 925.462,63 euro (970.625,09 euro år 2018) och verksamhetsbidraget till 617.320,08 euro (641.931,61 euro år 2018). Kostnaderna minskade något jämfört med år 2018 till följd av att omfattande uppgradering av dataskyddet samt retroaktiva löneutbetalningar gjordes under det året. De externa projekt- och försäljningsintäkterna uppgick sammantaget till 308 142,55 euro (328.693,48 euro år 2018), vilket är 4,5 procent över budget. Projektaktiviteten var fortsatt hög under året. Nettoresultatet för verksamhetsåret uppgick till +17.679,92 euro (+31.068,39 euro år 2018). Huvudorsaken till överskottet är att hela intäkten från studien "Att leva och bo som inflyttad till Åland" har intäktsförts i år, trots att projektet enligt anbud och avtal pågår in på verksamhetsår 2020. Det är inte möjligt att

periodisera intäkter mellan landskapets myndigheter enligt prestationsprincipen över årsskiftet enligt de redovisningsprinciper och den ekonomimodell som nu tillämpas.

Målsättningar

De aktiviteter inom statistikproduktionen och utredningsverksamheten som finns i verksamhetsplanen för året har genomförts. ÅSUB har publicerat statistik och utredningsrapporter inom samtliga tematiska områden i verksamhetsplanen. Utöver de projekt som var kända när verksamhetsplanen fastställdes tillkom nya uppdrag under året. Bland dessa uppdrag kan nämnas en utvärdering av genomförandet av Nordiska samarbetsprogrammet för regionalsektorn på uppdrag av Nordiska ministerrådet och en nordiskt finansierad komparativ studie, Nabo - ungas röster om social inkludering på Åland, där Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor var projektansvarig. Alla nordiska länder medverkade i projektet. ÅSUB bidrog också till ett nordiskt forskningsprojekt om regionala räkenskaper för turismsektorn.

Webbplatsen asub.ax är ÅSUB:s främsta plattform för förmedling av den officiella statistiken, utrednings- och forskningsverksamhetens resultat samt indikatorer för samhällsutvecklingen. Under berättelseåret har utrednings- och statistikrapporterna publicerats i två olika serier, ÅSUB Rapport respektive ÅSUB Statistik. Därtill finns serien Statistiska meddelanden samt publikationsserien Översikter och indikatorer som omfattar såväl statistik som indikatorer. Antalet webb-publiceringar uppgick under år 2019 till 36 stycken. Förutom dessa webb-publiceringar gav ÅSUB ut 85 olika publikationer under året, vilket ger en samlad volym om 121 publiceringar. Därtill upprätthåller ÅSUB dynamiska databastabeller på webbplatsen. Antalet databastabeller uppgick till 425 vid årets slut.

Det samlade antalet publiceringar är något högre än den enligt budgeten planerade aktiviteten. Antalet databastabeller ökade också något över plan.

Nyckeltal

Översikt över ÅSUB:s produktion	ÅSUB generellt	Statistisk	Utredningar	Totalt
Rapporter		7	10	17
Meddelanden		56		56
Översikter & indikatorer	8			8
Webb-publiceringar		36		36
Övrigt	2	2		4
Publiceringar, totalt	10	101	10	121
Databastabeller		245	180	425

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

EU:s dataskyddsförordning har inneburit att ÅSUB ytterligare har sett över tekniska lösningar och tekniska processer. ÅSUB investerade i en egen separat filserver med krypterad informationsöverföring samt med möjligheter att logga alla aktiviteter på servern.

Under året gjordes i samverkan med uppgiftslämnarna förberedelser för att ta i bruk det så kallade Inkomstregistret respektive ett nytt kommuninformationsprogram vid statistikframställningen. Utvecklingen är ett led i att öka automatiseringen inom statistikproduktionen.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

En riskkartläggning av ÅSUB:s IT-system och processer genomfördes under året i samverkan med Åda Ab och landskapsregeringens IT-ansvariga tjänsteman. Kartläggningen resulterade i en sammanställning över riskbedömning och status för de olika momenten som ligger till grund för det

fortsatta utvecklingsarbetet under år 2020. Det nya e-verktyget för säker uppgiftsinlämning togs i bruk inom alla förnyade insamlingar och enkätundersökningar.

Ett osäkerhetsmoment i ÅSUB:s uppföljning av verksamheten är den inom landskapsförvaltningen tillämpade ekonomimodellen där det inte är möjligt att periodisera kostnaderna mellan landskapets myndigheter vid årsskiftet. Avsaknaden av den möjligheten medför att det inte är möjligt att följa prestationsprincipen i bokslutet inom ÅSUB:s omfattande projektverksamhet med landskapsförvaltningen som uppdragsgivare.

Redogörelse för den interna kontrollen

De europeiska riktlinjerna för officiell statistik som refereras i EU-förordning liksom FN:s principer för officiell statistik har varit utgångspunkter för det fortgående kvalitetsarbetet som syftar till att höja effektiviteten och bibehålla statistiken relevant, opartisk och aktuell. Därutöver regleras verksamheten främst av lagen (1993:116) om Ålands statistik- och utredningsbyrå, statistiklag för Åland (1994:42) samt EU:s allmänna dataskyddsförordning. Arbetsordningen anger ansvarsfördelningen och beslutsnivåerna mellan befattningarna och funktionerna inom myndigheten. Arbetsordningen kompletterades i juni med funktionen som Dataskyddsbud.

Upprätthållandet av manualer för produktionsprocesserna har varit fortsatt prioriterade. Varje statistik- och verksamhetsområde har en ansvarig samt ett biträde för att säkerställa produktionen och kvaliteten. Under året fortsatte insatserna inom säkerhet i enlighet med kompetensutvecklingsprogrammet för att säkerställa verksamheten med hänsyn till dataskyddsförordningen. Datainspektionen besökte ÅSUB i maj och förrättade en inspektion som löpte utan anmärkningar.

Datainspektionen

Översikt

Enligt 25 § i landskapslagen (1971:42) om Ålands landskapsregering överlämnar landskapsregeringen en årsredovisning till lagtinget. I enlighet med landskapslag (2012:69) om landskapets finansförvaltning 19 §, ingår landskapsbokslutet och en förvaltningsberättelse i denna årsredovisning.

Landskapets årsredovisning ska ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten förverkligats, om landskapsförvaltningens intäkter och kostnader, om landskapets ekonomiska ställning och resultat samt om landskapsförvaltningens verksamhet och de åtgärder som vidtagits för att verkställa lagtingets beslut.

För att ge en fullständig och korrekt bild av landskapets verksamheter och finanser omfattar bokslut och förvaltningsberättelse samtliga myndigheter vars verksamhet finansieras via landskapsbudgeten.

I enlighet med Landskapslag (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen, 20 § 2 mom. utfärdar landskapsregeringen närmare bestämmelser om ekonomiförvaltningen. Trots dessa regleringar, bestämmelser och anvisningar meddelade Datainspektionen att man inte avser att lämna in det begärda materialet.

Datainspektionen upprättar en separat verksamhetsberättelse. Ekonomiförvaltningen inom landskapet Åland är centraliserad och landskapsregeringen handhar Datainspektionens ekonomiförvaltning.

Uppföljning

Ekonomi

Datainspektionen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Personalkostnader	-54 926,60	-78 691,42	-23 764,82	69,8%
Köp av tjänster	-19 469,34	-54 500,28	-35 030,94	35,7%
Material förnödenh	-1 786,78	-6 808,30	-5 021,52	26,2%
Övr verksamh kostn	-8 557,21	-10 000,00	-1 442,79	85,6%
Summa Verksamhetens kostnader	-84 739,93	-150 000,00	-65 260,07	56,5%
Summa Verksamhetsbidrag	-84 739,93	-150 000,00	-65 260,07	56,5%
Summa Årsbidrag	-84 739,93	-150 000,00	-65 260,07	56,5%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-84 739,93	-150 000,00	-65 260,07	56,5%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-84 739,93	-150 000,00	-65 260,07	56,5%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
82200 Datainspektionen	-94 925,76	-129 002,41	-117 054,08	-84 739,93

Ålands energimyndighet

Översikt

År 2019 var det tredje verksamhetsåret för Ålands energimyndighet. Myndighetens uppgift är bl.a. energifrågor, tillsyn och övervakning av elmarknad, samt utsläppshandel av växthusgaser. Myndigheten främjar lanskapsregeringens energipolitik, bevakar omvärlden i energifrågor, tar initiativ till lagstiftning och bistår övriga delar av organisationen med beredning av ärenden. Vissa uppgifter är årligen återkommande t.ex. att godkänna utsläppskontrollörens rapporter och åländska verksamheter som ingår i EU:s utsläppssystem.

Myndigheten har till uppgift att fastställa el-systemnätsbolagets och distributionsbolagens årliga nättariffer. Under året har 4 möten hållits.

Myndigheten har uppdraget som tvistlösningsmyndighet som etablerades i samband med lagen om främjande av utbyggnad av bredband. Under det gångna året har uppdrag som hänförs till tvistlösningsmyndigheten inte uppkommit.

Hållbarhetsstyrning

Myndigheten utövar tillsyn och övervakning inom energiområdet, samt tillsyn gällande Europaparlamentets och rådets direktiv 98/70/EG om kvaliteten på bensin och dieselbränslen.

Myndigheten är en av de viktigaste aktörerna för att uppnå strategiskt utvecklingsmål 6 och har under året medverkat i den arbetsgrupp som ansvarar för energimålsättning i lanskapsregeringens hållbarhetsagenda.

Uppföljning

Ekonomi

Ålands energimyndighet	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Avgiftsintäkter		7 000,00	7 000,00	
Övr verksamh intäkt	124 039,77	30 000,00	-94 039,77	413,5%
Summa Verksamhetens intäkter	124 039,77	37 000,00	-87 039,77	335,2%
Personalkostnader	-23 964,53	-28 108,27	-4 143,74	85,3%
Köp av tjänster		-23 891,74	-23 891,74	
Summa Verksamhetens kostnader	-23 964,53	-52 000,01	-28 035,48	46,1%
Summa Verksamhetsbidrag	100 075,24	-15 000,01	-115 075,25	-667,2%
Summa Årsbidrag	100 075,24	-15 000,01	-115 075,25	-667,2%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	100 075,24	-15 000,01	-115 075,25	-667,2%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	100 075,24	-15 000,01	-115 075,25	-667,2%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
82300 Ålands energimyndighet	-24 730,02	26 155,38	120 347,80	100 075,24

Myndigheten gjorde ett överskott om ca 100.000 euro jämfört med den budgeterade nettokostnaden om 16.000 euro. Den största avvikelsen består dels av avgifter för övervakning av elmarknaden och dels intäkter från utsläppsauktioner men även kostnaderna understeg väsentligt budget.

Målsättningar

Mål: Utöva tillsyn och övervakning av elmarknaden på Åland.

Förverkligande: Myndigheten har under året utövat tillsyn över elmarknaden i enlighet med sitt uppdrag.

I samråd med övriga nordiska energimyndigheter har regler fastställts för hur transmissionsnätsansvariga ska använda kontrollblock för lastfrekvensreglering inom det nordiska elområdet. Syftet är att samordna och möjliggöra sammankoppling av unionens energimarknader. Myndigheten utfärdar tillstånd och är en av de nordiska energimyndigheter som lämnar utlåtande i frågor gällande elnätets anpassning och uppbyggnad för att öka möjligheterna till el-transitering mellan olika länder. Ett antal tillstånd och utlåtanden har lämnats under året. I ärenden som utgår från ett internationellt samarbete har dialog skett med berörda myndigheter i respektive land.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Marknadspriser på utsläppsrätter varierar från år till år och är svåra att på förhand uppskatta. Priset påverkas bl.a. av konjunktur, oljepris, ev. nya regler och industrins efterfrågan.

Ålands polismyndighet

Översikt

Polismyndigheten bedrivs i enlighet med bestämmelserna i LL och LF (2000:26, 2000:34) om Ålands polismyndighet samt enligt ett av styrelsen för Ålands polismyndighet fastställt reglemente. I 1 § polislagen (2013:87) stadgas om polisens uppgifter. Polismyndigheten ansvarar inom sitt område för tryggheten av rätts- och samhällsordningen, upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet, förebyggandet, utredningen och sörjandet för att brott blir föremål för åtalsprövning samt ansvarar för att som allmän säkerhetsmyndighet inom sitt uppgiftsområde ge hjälp till allmänheten.

Verksamhetsåret har präglats av flytten till temporära utrymmen samt av osäkerheten kring polishusets byggstart. Alarmcentralens verksamhetsutveckling var kraftigt bunden till utvecklingen av nöd-alarmeringssystemet Ålarm som krävt mera personal- och ekonomiresurser än vad som ursprungligen budgeterats.

Myndigheten har satsat mycket på personalens välmående. Ändringen av 9 § landskapslagen om Ålands polismyndighet gällande polismans avgångsålder trädde i kraft år 2018 och föranledde en ökad satsning på friskvård budgetmässigt från och med år 2019. Personalens möjlighet till friskvård har fördelats på 75% motion och 25 % motion/kultur. Arbetsmiljön har avvikit från det tidigare i och med att personalen efter flytten från polishuset i maj nu är stationerade i två olika lokaler och alarmcentralen finns i en tredje lokal. I samråd med arbetarskyddet har åtgärder vidtagits kontinuerligt då missförhållanden upptäckts i de nya lokalerna. Arbetsolycksfallen hålls på samma nivå som tidigare år och inga större olycksfall har konstaterats.

Hållbarhetsstyrning

Arbetet med interaktion och transparens i beslutsfattande har under året varit en fortsatt viktig del av verksamheten. Efter internrevisionen har ledningsgruppen effektiviserats bland annat genom att minska antalet medlemmar och att en personalrepresentant, framröstad av personalen, deltar. Vid myndigheten finns även en lokal samarbetsgrupp.

Myndigheten har kraftigt investerat i utvecklingen av ledarskapskompetens. Tre kommissarier avslutade sina befälsstudier i december och fem personer har påbörjat underbefälsutbildningen vid polisyrkeshögskolan och siktar på att bli färdiga under år 2020.

Polismyndigheten fortsätter i sin verksamhet att beakta lösningar som förbättrar och främjar hållbarhet. Bland annat använder myndigheten till största delen färjetransporter för tjänsteresor och för resor till utbildningar vid Polisyrkeshögskolan. Endast i undantagsfall används flyg. Vid upphandlingar som har gjorts av t.ex. städtjänster beaktas miljöaspekter och hållbarheten beaktas också vid det nya polishusbygget som byggs enligt krav på passivhusstandard.

Uppföljning

Ekonomi

Ålands polismyndighet	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	56 098,37	40 000,00	-16 098,37	140,2%
Avgiftsintäkter	551 902,20	383 000,00	-168 902,20	144,1%
Övr verksamh intäkt	14 195,36		-14 195,36	
Summa Verksamhetens intäkter	622 195,93	423 000,00	-199 195,93	147,1%
Personalkostnader	-5 785 044,28	-6 075 385,35	-290 341,07	95,2%
Köp av tjänster	-739 624,99	-487 710,00	251 914,99	151,7%

Ålands polismyndighet	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Material förnödenh	-272 375,44	-216 449,65	55 925,79	125,8%
Övr verksamh kostn	-593 144,56	-576 455,00	16 689,56	102,9%
Summa Verksamhetens kostnader	-7 390 189,27	-7 356 000,00	34 189,27	100,5%
Summa Verksamhetsbidrag	-6 767 993,34	-6 933 000,00	-165 006,66	97,6%
Övr finansiella int	24,42		-24,42	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	24,42		-24,42	
Summa Årsbidrag	-6 767 968,92	-6 933 000,00	-165 031,08	97,6%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-6 767 968,92	-6 933 000,00	-165 031,08	97,6%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-6 767 968,92	-6 933 000,00	-165 031,08	97,6%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
82500 Ålands polismyndighet	-6 072 753,92	-6 075 373,34	-6 349 011,05	-6 767 968,92

Utfallet av 2019 års nettoanslag är 97,6 %. Verksamhetens kostnader uppgår till 100,5 % och intäkterna till 147,1 %. I och med den osäkra tidtabellen för flytten till de nya lokalerna har det uppkommit kostnader som inte har budgeterats. Personalkostnaderna är lägre än budgeterat då myndigheten fortsättningsvis tampas med svårigheter att fylla vikariat för tjänst- samt familjeledigheter.

Tillståndsenhetens resultat översteg budget vilket främst berodde på ökade identitetskortsansökningar. Även alarmcentralen ökade sina intäkter för automatlarmen.

Under 4-årsperioden 2016 - 2019 är det främst personalkostnaderna som gör att resultatet skiljer sig mellan åren. År 2018 återinrättades 5 äldre konstapeltjänster som drogs in åren 2012 - 2013. För år 2019 syns effekterna av arbetsvärderingen som blev klar under år 2018.

Målsättningar

Inriktningsmålen för år 2019 var polisens närhet och tillgänglighet för ökad trygghet i samhället, arbetet mot våld i nära relationer samt hög prioritet av bekämpning av narkotika. Inriktningsmålen togs fram i samarbete med Polisstyrelsen.

Polisen har i sin verksamhet utgått ifrån att vara synlig och tillgänglig vid de tidpunkter där man upplever att polisen behövs. Den synliga verksamheten har riktats mot stadens centrum, olika större tillställningar och evenemang runt om i landskapet. Tillsammans med sjöbevakningen har man besökt skärgården. Överlag har det s.k. PTG-samarbetet (polis, tull, gränsbevakning) varit aktivt år 2019. Polismyndigheten påbörjade under året en kommunruna som planeras bli årlig. Informationsflödet gentemot landskapets partier har intensifierats i syfte att skapa bättre transparens och förståelse för polisverksamhetens natur.

Polismyndigheten har fortsättningsvis fokuserat på våld i nära relationer. Satsningar har gjorts på personalens kompetens, teknisk utrustning för genomförande av förhör samt flera utbildningsföreläsningar till samarbetspartners om utredningsprocesser och lagstadgade krav. Personalen har även aktivt deltagit i samarbetspartners utbildningstillfällen i syfte att öka egen kompetens. Samarbetet med brottsofferjouren har fördjupats.

Mycket av narkotikagruppens arbete har under året riktats mot begångna brott och följder av narkotikabruk. Inriktningen har varit nödvändig, med beaktande av i synnerhet det stora antalet outhärdade egendomsbrott som varit narkotikarelaterade.

Narkotikagruppen har haft tätt samarbete med Tullen, Centralkriminalpolisen och med Egentliga Finlands polisinrättning. Gemensamma utredningar med samarbetsmyndigheterna har förlöpt bra och lett till önskat resultat

Tillståndsenheten behandlade sammanlagt 13.085 ärenden (10.127 ärenden år 2018). Man kan fortsättningsvis konstatera att ansökningar på nätet ökar. Av id-korten söktes 37,2 % elektroniskt och av passen 21,9 %.

Antalet hanterade anrop och samtal till Alarmcentralen steg till 20.661 för år 2019 (18.953 samtal år 2018). Det ökade antalet kan förklaras särskilt med att antal anrop och samtal under stormen Alfrida var mycket högt.

Gatusäkerhetsindexet har försämrats en aning jämfört med år 2018, men ligger fortsättningsvis på en hög nivå jämfört med år 2017. I Mariehamn låg gatusäkerhetsindex på 66,13 (80,42 år 2018) och på hela Åland 113,01 (129,22 år 2018).

Antalet anmälda brott har ökat en aning. Till myndigheten anmäldes år 2019 sammanlagt 2.575 misstänkta brott (år 2018, 2.248 st.). Av dessa var 1.330 brott mot strafflagen (exkl. trafikbrott). Antalet trafikbrott för år 2019 anger att bötesförfarandet har kunnat genomföras tillfredsställande efter lagstiftningsmässiga ändringar. Trafikförseelserna har ökat jämfört med år 2019 (586 st. vs. 294 st.).

Uppklaringsprocenten har förbättrats ytterligare från år 2018. Uppklaringsprocenten för alla anmälda brott år 2019 var 74,6 % (2018 70,8 %) medan uppkaringsprocenten för brott mot strafflagen år 2019 (exkl. trafikbrotten) var 54,9 % (2017 52,2 %).

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Efter ca halva verksamhetsåret fick myndigheten en ny vikarierande polismästare och vid samma tid ändrades organisationen på befälsnivå då överkommissarietjänsten flyttades från tillståndsenheten till stabsfunktionen för att bättre fungera som ställföreträdande för polismästaren.

För investeringen av nödalarmeringssystemet Ålarm beviljades 160.000 euro i tilläggsbudget under året för nödvändiga uppdateringar.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Personalen utgör den viktigaste resursen för myndigheten och utmaningarna med att rekrytera ny personal kvarstår från tidigare år. Ett kontinuerligt underskott av polispersonal existerar.

Stormen Alfrida påvisade utmaningar med myndighetens beredskap och de påvisade akuta utmaningarna är åtgärdade.

Anpassningen av myndighetens verksamhet i förhållande till de krav som följer av den Europeiska dataskyddsförordningen GDPR har påbörjats och planeras slutföras under år 2020. Arbetet är omfattande och intensifieras under inkommande år. Kartläggningen av förordningens inverkan på verksamheten och skolning av personalen tillhör de mest angelägna uppgifterna.

Tidigare försök att dela på kompetensen brett i myndighetens strukturer enligt rikets modell har påverkat spetskunskapen inom olika delområden.

Upprätthållande av kompetensen genom vidareutbildning fortsätter att vara utmanande. Myndighetens möjlighet att påverka situationen är begränsad då ansvaret för utbildning inom området är riksbehörighet.

Den delade behörigheten är utmanande och fokus på att i tid bistå lagberedningsarbete samt skapa åländska direktiv och anvisningar behöver fortsättningsvis utvecklas.

Redogörelse för den interna kontrollen

Polismyndigheten har följt de bestämmelser, föreskrifter och beslut som berör polisverksamheten, men också de bestämmelser som reglerar den allmänna förvaltningen inom myndigheten. Intern övervakning har genomförts inom myndigheten på förmansnivå och stickprovskontroller görs inom de områden som nämnts i laglighetsövervakningsplanen.

Resurserna och verksamhetens mål har följts upp och behandlats vid dagliga genomgångsmöten samt regelbundna gruppchefsmöten, befälsmöten och ledningsgruppsmöten.

Anskaffningar görs i huvudsak centralt vid stabsfunktionen förutom i de fall där det finns anställda med specialkompetens för en uppgift som då handhar anskaffningen efter godkännande. Myndigheten har även ett elektroniskt anskaffningsförfarande där förslag ska skickas in för behandling i stabsfunktionen.

Under året framställs regelbundet rapporter över budgetens löpande utfall för att säkerställa att ingen risk för överskridande finns och så att oförutsedda utgifter kan regleras under återstoden av budgetåret. Var fjärde månad produceras ledningsgruppens översiktsrapport.

Uppföljningen och förverkligandet av de åtgärder som internrevisionen från år 2018 lyfte fram har delvis genomförts under året och arbetet fortsätter även nästa år.

Under året introducerades riskhanteringsprocessen Enterprise Risk Management (ERM) i verksamheten. Processen har sitt ursprung i den privata sektorn men har anpassats till användning inom det offentliga. I förhållande till polisiär verksamhet används processen idag globalt. Processen innebär att man på ett övergripande plan identifierar risker som anses kunna utgöra ett hot mot myndighetens förmåga att utföra sitt samhällsuppdrag. Dessa risker analyseras och hanteras enligt en fastslagen process. Genom att arbeta strategiskt, långsiktigt och fortlöpande enligt en strukturerad modell skapas en samsyn och ett ägarskap inom ledningen i förhållande till verksamhetens risker, samt hur dessa ska hanteras.

Erfarenheterna av processer kring upphandling av ICT system visar att upphandling samt övervakning och uppföljning av dylika processer inte faller under polisverksamhetens kärnkompetenser. Inför framtiden bör övervägas var en sådan kompetens lämpligen kunde erhållas.

Polismyndighetens fakturering sker huvudsakligen centralt från landskapets finansavdelning bland annat för att underlätta bevakningen av fordringar eftersom inget eget faktureringsystem finns vid myndigheten. Avgifter som faktureras bestäms årligen genom Ålands landskapsregerings beslut om polisens avgiftsbelagda prestationer.

Ålands ombudsmannamyndighet

Översikt

Myndigheten avger en separat verksamhetsberättelse med mer omfattande och specifika uppgifter om verksamheten.

Ålands ombudsmannamyndighet (ÅOM) har till uppgift att främja och trygga jämställdhet, jämlikhet, likabehandling och förhindra diskriminering. Myndigheten ska främja och trygga barns ställning och rättigheter enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, samt genom rådgivning verka för att främja och trygga jämlikhet i frågor som gäller rättigheter för klienter i socialvården och patienter i hälso- och sjukvården. Myndighetens uppdrag omfattar även rådgivning vad gäller konsumenters rättigheter. All verksamhet är lagstadgad.

Myndighetens uppdrag har under år 2019 skötts av en personalstyrka på motsvarande 2,6 heltidsanställda. Myndigheten har från och med år 2019 budgeterat för att möjliggöra högskolepraktik. En högskolepraktikant har arbetat vid myndigheten under året. Personal har erbjudits friskvård och en rekreationsdag ordnades under hösten. Yrkespecifik kompetensutveckling har genomförts vid fyra tillfällen och personalen har deltagit i ett flertal lokala kompetensutvecklande konferenser, seminarier och liknande.

Hållbarhetsstyrning

All myndighetens verksamhet och uppdrag omfattar frågor med bäring på social hållbarhet som i utvecklings- och hållbarhetsagendan framförallt är uttryckt i de strategiska utvecklingsmålen 1 och 2. Genom rådgivning och information stöttas de kvinnor, män, flickor och pojkar som inte omfattas av målskrivningarna, de som faller utanför samhällets system och skyddsnet. De som vänder sig till myndigheten står ofta långt bort från att vara välmående, lever ibland i ekonomiskt utsatt position och känner sannolikt låg eller ingen tillit till, och delaktighet i, det åländska samhället.

Myndigheten är liten och det är framförallt de två ombudsmännen som hittills är engagerade i det strategiska hållbarhetsarbetet. En utvecklingsdialog förs fortlöpande internt och med ombudsmannanämnden. Myndigheten är medaktör i nätverket bärkraft.ax och medarbetarna deltar i möten och utbyte med övriga medaktörer. Myndighetschefen deltar i landskapsregeringens samordningsgrupp för social hållbarhet och har under året varit delaktig i arbetet med färdplan för de två första strategiska utvecklingsmålen. En studie inriktad på erfarenheter av bemötande och tillgänglighet bland barn med funktionsnedsättning och deras vårdnadshavare har sammanställts. Myndigheten har vidare arrangerat och deltagit i fortbildande seminarier och möten med yrkesverksamma, intresseorganisationer och föreningar för att öka sin och andras kunskap och få tillfälle till dialog med rättighetsbärare i det åländska samhället. Dessutom har myndigheten ingått i flera tvärssektoriella arbetsgrupper med bäring på sociala hållbarhetsfrågor. Sammantaget bidrar all insamlad kunskap till myndighetens utvecklingsarbete med sikte på de strategiska utvecklingsmålen.

Under året har det inte varit aktuellt med upphandlingar eller miljöbedömning av leverantörer.

Uppföljning

Ekonomi

Ålands Ombudsmannamyndighet	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	46 000,00	46 000,00	0,00	100,0%
Summa Verksamhetens intäkter	46 000,00	46 000,00	0,00	100,0%
Personalkostnader	-166 439,20	-173 483,84	-7 044,64	95,9%
Köp av tjänster	-30 856,57	-38 330,00	-7 473,43	80,5%
Material förnödenh	-11 176,15	-3 790,00	7 386,15	294,9%
Övr verksamh kostn	-24 727,51	-25 396,16	-668,65	97,4%
Summa Verksamhetens kostnader	-233 199,43	-241 000,00	-7 800,57	96,8%
Summa Verksamhetsbidrag	-187 199,43	-195 000,00	-7 800,57	96,0%
Summa Årsbidrag	-187 199,43	-195 000,00	-7 800,57	96,0%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-187 199,43	-195 000,00	-7 800,57	96,0%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-187 199,43	-195 000,00	-7 800,57	96,0%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
82600 Ålands Ombudsmannamyndighet	-169 538,89	-154 742,00	-182 662,67	-187 199,43

Avvikelsen för budgetposten material och förnödenheter hör främst samman med möbelinköp, samt ny och uppdaterad IT-utrustning till myndighetens kansli. Ökningen i budgeten sedan år 2017 är kopplad till att en av tjänsternas omfattning successivt ökat från ursprungliga 60 procent till heltid, samt år 2019 för att möjliggöra att myndigheten kan ta emot högskolepraktikant.

Målsättningar

Mål: högkvalitativ service och rådgivning inom ansvarsområdet för varje ombudsman/tjänsteman vid Ålands ombudsmannamyndighet med målsättning att främja och trygga jämlikhet och stärka individens rättigheter

Förverkligande:

- Under året har diskrimineringsombudsmannen bedrivit rådgivning, givit utlåtanden och rekommendationer till myndigheter och kommuner, samt bedrivit viss allmän informationsverksamhet. Totalt har 65 rådgivningsärenden inkommit, varav 7 rört jämställdhet och diskriminering pga. kön, könsidentitet och könsuttryck.
- Barnombudsmannen har bedrivit rådgivning och givit utlåtanden och rekommendationer till enskilda personer samt myndigheter vad gäller tillämpningen av FN:s konvention om barnets rättigheter, samt bedrivit viss allmän informationsverksamhet. Totalt 8 ärenden.
- Klientombudsmannen har bedrivit rådgivning och gett information, bistått klienter med att framställa anmärkning och förvaltningsklagan, kontakta berörd personal eller myndighet, deltagit på möten med klient/anhörig och personal. Totalt 193 klientärenden har inkommit.
- Patientombudsmannen har bedrivit rådgivning och gett information, bistått patienter med att framställa, anmärkning, klagomål, skadeanmälan, ersättningsansökningar och genmäle. Patientombudsmannen har varit i kontakt med berörd personal eller myndighet och deltagit på möten med patient/anhörig och personal. Totalt 184 patientärenden har inkommit.
- Under året har konsumentrådgivaren informerat om konsumentens rättigheter och skyldigheter samt givit vägledning och medlingshjälp i tvister mellan konsumenter och företag. Rådgivningen har totalt haft 132 kontakter och konsumentärenden.

Mål: ökad synlighet och kunskap om Ålands ombudsmannamyndighet och dess verksamhetsområden genom informations- och kommunikationsverksamhet och tätare kontakter med de som omfattas av myndighetens verksamhetsområden.

Förverkligande:

- Myndigheten har under året arrangerat tre seminarier, aktivt bedrivit nätverksarbete och på inbjudan föreläst, modererat eller på annat sätt medverkat i ett flertal arrangemang och möten ordnat av andra aktörer, besökt skolor, samt medverkat i intervjuer både i lokalradio och tidningar.
- Myndighetens webbplats och Facebooksida har hållits uppdaterade.
- Avtalet med Bris (telefonlinje och chatt där barn och unga får stöd av kurator) har fortsatt under året. Marknadsföring av stödfunktionen genom bland annat radioreklam i samband med jullov och Rockoff musikfestival.

Mål: Ålands ombudsmannamyndighet fördjupar sin kunskap och kännedom kring sina verksamhetsområden och situationen på Åland. Syftet är att initiera dialog och diskussion för utveckling och uppdatering av lagstiftning inom landskapets behörighet (inklusive landskapslag om förhindrande av diskriminering 2005:66) för att tillgodose myndighetens målsättningar och den enskildes rättsskydd inom myndighetens verksamhetsområden.

Förverkligande:

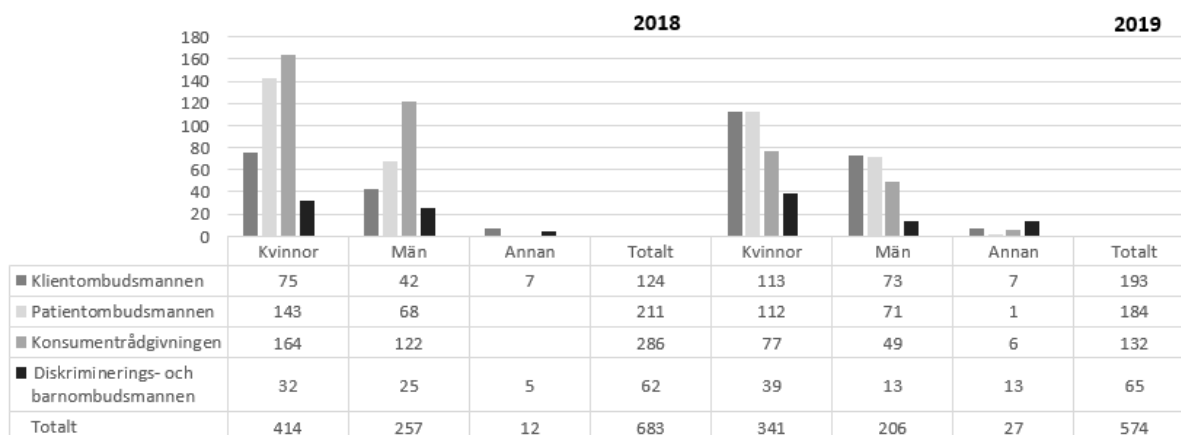
- Myndigheten har under året utfört analysarbete vad gäller behov av uppdatering av den åländska diskrimineringslagstiftningen. Dialog har förts med landskapsregeringen och två rundabordsamtal har hållits med föreningar och intresseorganisationer. Underlag har lämnats till landskapsregeringen.
- Ombudsmannanämnden har sammanträtt sex gånger under året och hållit olika temadiskussioner med beröring på myndighetens verksamhetsområden. Nämnden har även bistått vad gäller myndighetens rekommendationer i samband med studien om barn med funktionsnedsättning (se nedan), samt i flertalet av myndighetens remissvar på de lagförslag som varit aktuella under året.
- Myndigheten har deltagit i flertal fortbildande seminarier som ordnats under året; forum och arbetsgrupper i relevanta områden (tex. missbrukarvård, psykiatrisk vård, hbtqia-frågor), gjort studiebesök, samt mött berörda medborgare vid möten och föreläsningar.

Mål: Ålands ombudsmannamyndighet ska, utöver sin årliga verksamhetsberättelse, presentera minst en undersökning eller studie inom något av myndighetens verksamhetsområden.

Förverkligande: Inom ramen för högskolepraktik genomfördes på uppdrag av myndigheten en studie om upplevelser av tillgänglighet och bemötande bland barn med funktionsvariation/funktionsnedsättning och deras vårdnadshavare på Åland. Studien "Dags att vakna kanske" där även myndighetens rekommendationer ingår, finns tillgänglig på www.ombudsman.ax. Studien och myndighetens rekommendationer presenterades vid ett fullsatt seminarium under hösten.

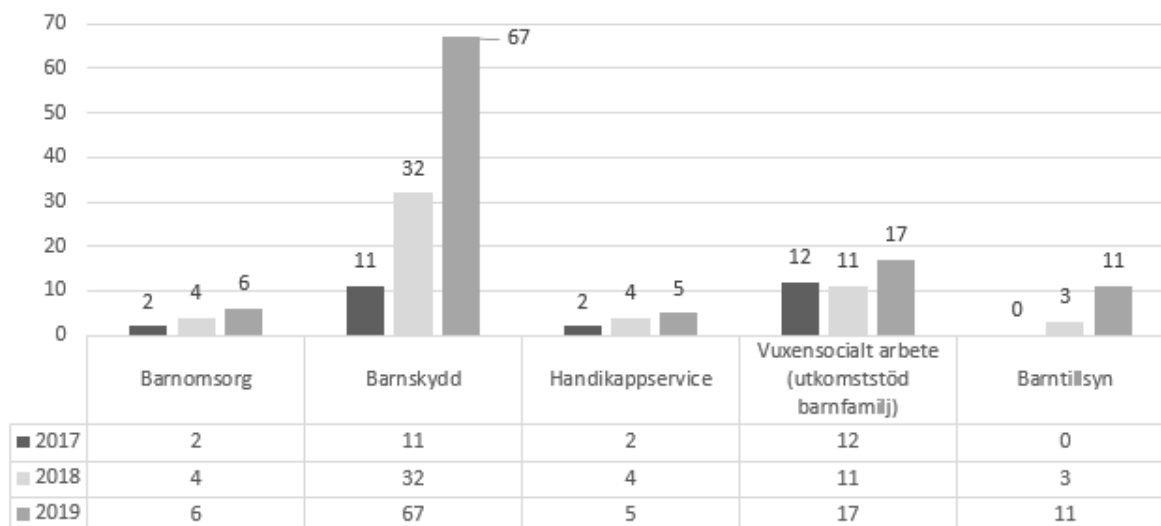
Nyckeltal

Ombudsmannamyndighetens ärenden 2018-2019

Annan = myndighet/organisation eller kön ospecificerat

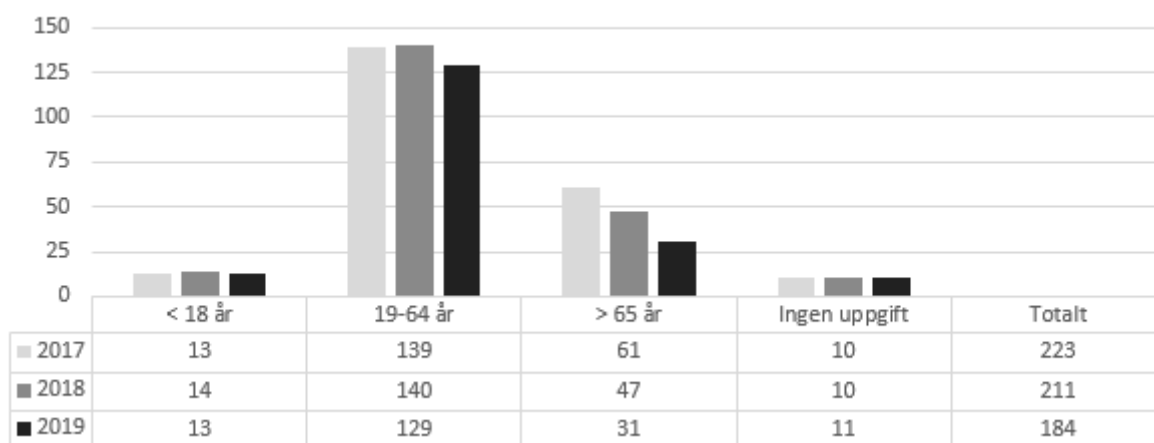
Klientombudsmannens barnärenden 2017-2019

Under år 2019 har varje unikt barn statistikföret vad beträffar missnöjen rörande barnskyddet, oavsett familjekoppling. År 2018 och tidigare har samtliga barn inom en familj, där det har uttryckts missnöje, statistikföret som ett ärende.

Patienter enligt åldersgrupp 2017-2019

DO och BO ärenden enligt kön och diskrimineringsgrund	2018				2019			
	Kvinnor	Män	Annan	Totalt	Kvinnor	Män	Annan	Totalt
Kön, könsuttryck, könsidentitet	10	3	3	16	3	2	2	7
Etnicitet	4	2		6	7		2	9
Funktionsnedsättning	4	5		9	6	4	2	12
Religion, annan övertygelse								
Ålder	2			2	1			1
Sexuell läggning								
BO fråga/ärende	4	4	2	10	7		1	8
Annan/ej DO-BO behörig/ej diskgrund enl ÅFS	8	11		19	15	7	7	29
Totalt	32	25	5	62	39	13	14	65*

Annan = myndighet/organisation eller kön ospec. * = en frågeställning har omfattat fler diskrimineringsgrunder, räknats till ett rådgivningsärende men noterat vid två diskrimineringsgrunder.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Från och med 1 mars 2019 har myndigheten haft utökade resurser (100 procent) för uppdraget som diskriminerings- och barnombudsman som för närvarande även omfattar förordnande som myndighetschef. Detta har medgivit större möjligheter vad gäller utvecklings-, informations- och nätverksarbete.

Myndigheten har även haft möjlighet att ta emot en högskolepraktikant under året, vilket har möjliggjort måluppfyllelse vad gäller publicering av rapport.

Vad gäller konsumentrådgivningen har lagstiftningen i riket uppdateras. Nu stadgas om konsumentrådgivning i 2 kap lag om konkurrens- och konsumentverket (FFS 1080/2018) och en ny förordning om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning (FFS 1100/2019) antogs under året. I praktiken innebär det ingen förändring för skötseln av konsumentrådgivning vid Ålands ombudsmannamyndighet.

I övrigt inga väsentliga förändringar under året.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Myndigheten är liten. Varje ombudsmanna- och rådgivningsuppdrag har en hög grad av specialisering. Enskilda personer som inkommer med sina ärenden ges prioritet över proaktiva,

förebyggande insatser och långsiktigt utvecklingsarbete. Planeringen och utförandet av de senare omges därför av en viss osäkerhet eftersom det inte på förhand går att veta hur många inkommande ärenden som myndigheten anförtros. Ett ärende kan ta allt från under en arbetstimme till flera arbetsdagar i anspråk. Delegering av roller vid frånvaro är svår att genomföra i praktiken med hänvisning till de olika sakkunskapsområdena. Frånvaro utgör därför en riskfaktor och en osäkerhetsfaktor vad gäller myndighetens servicenivå, planering, genomförande och uppföljning inom verksamheten. Under året har detta varit aktuellt inom konsumentrådgivningen. Åländska kunder har under perioder då rådgivaren inte varit i tjänst hänvisats till rikstäckande rådgivning i riket.

Under året har myndigheten gjort en risk- och konsekvensbedömning för personuppgiftsbehandling i samband med studien "Dags att vakna kanske". Rådgivning gavs av myndighetens dataskyddsombud.

Redogörelse för den interna kontrollen

Landskapslag (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet reglerar verksamheten. Vid handläggning av ärenden och beslutsfattande följer myndigheten förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland och andra för ärendehanteringens relevanta lagar samt sin egen arbetsordning.

Lotteriinspektionen

Översikt

Ålands Lotteriinspektion bildades 1 mars 2017 som ett resultat av att landskapslagen om lotteriinspektion (2016:10) trädde i kraft 1 januari 2017. Motivet var att skapa en ny myndighet med ansvar för penningsspelsverksamheten på Åland. Landskapslagen om lotteriinspektion (2016:10) innehåller närmare bestämmelser om Lotteriinspektionens organisation och uppgifter. I samband med revidering av landskapslagen om Lotteriinspektion ändrades också landskapslagen om lotterier (1966:10). Lotteriinspektionen är tillsynsmyndighet i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1966:10) om lotterier 2 §. Lotteriinspektionen ska följa med den allmänna utvecklingen inom de verksamhetsområden som regleras av lotterilagen. Lotteriinspektionen ska arbeta preventivt med att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom spelområdet. Lotteriinspektionen ska informera samt ge anvisningar och råd om sådant som regleras i bestämmelserna i lotterilagen. Lotteriinspektionen har en heltidsanställd person som skött myndighetens uppdrag under verksamhetsåret 2019. Lotteriinspektionens tillsyn av tillståndsinnehavare av penningsspelstillstånd sker främst genom att kontrollera att regelefterlevnad föreligger mot landskapslag om lotterier (1966:10). Redovisningsskyldighet för tillståndsinnehavare till lotteriinspektionen finns och att dessa ska följa landskapslagen om lotterier. Lotteriinspektionen följer sedan upp redovisningar och åtgärder av tillståndsinnehavarna för att tillse att de vidtar tillräckliga åtgärder för att uppnå regelefterlevnad enligt gällande rätt.

Hållbarhetsstyrning

Landskapsregeringen har upphandlat ramavtal som låg till grund för myndighetens inköp av utrustning och IT-system.

Under året har kompetensutveckling skett av myndighetens personal genom utbildningar och deltagande i arbetsgrupper och seminarier.

Uppföljning

Ekonomi

Lotteriinspektionen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Avgiftsintäkter	128 000,00	128 000,00	0,00	100,0%
Summa Verksamhetens intäkter	128 000,00	128 000,00	0,00	100,0%
Personalkostnader	-63 412,79	-71 858,45	-8 445,66	88,2%
Köp av tjänster	-16 915,59	-36 449,67	-19 534,08	46,4%
Material förnödenh	-4 210,52	-7 750,00	-3 539,48	54,3%
Övr verksamh kostn	-6 600,00	-11 942,00	-5 342,00	55,3%
Summa Verksamhetens kostnader	-91 138,90	-128 000,12	-36 861,22	71,2%
Summa Verksamhetsbidrag	36 861,10	-0,12	-36 861,22	-30717583,3%
Räntekostnader	-13,49		13,49	
Övr finansiella kost	-27,00		27,00	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-40,49		40,49	
Summa Årsbidrag	36 820,61	-0,12	-36 820,73	-30683841,7%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	36 820,61	-0,12	-36 820,73	-30683841,7%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	36 820,61	-0,12	-36 820,73	-30683841,7%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
82700 Lotteriinspektionen	-935,48	89 723,15	51 413,70	36 820,61

Målsättningar

Lotteriinspektionen är en tillsynsmyndighet i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1966:10) om lotterier.

Förverkligande: Under verksamhetsåret har tillståndsinnehavare uppnått regelefterlevnad i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1966:10) om lotterier. Tillståndsinnehavare har inlämnat kvalitetsledningsdokument och årlig kontroll har utförts.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Lotteriinspektionen uppskattar att planering av verksamhet, uppdrag, kostnader och budget inför verksamhetsår 2020 är svåra att budgetera på grund av:

- överföring av förvaltningsbehörigheten till Lotteriinspektionen av tillsynen angående penningtvätt medför en ökad arbetsbörda och nya arbetsuppgifter. Dessa arbetsuppgifter kräver mycket kvalificerad personal med expertkunskaper. Att uppskatta kostnader och tillgänglighet för uppköp av tjänster samt rekrytering av personal är utmanande.
- landskapsregeringen har tillsatt en arbetsgrupp för förändring av landskapslagstiftning för att möjliggöra för flera penningspelbolag på Åland. En ökning av ett spelbolag till två spelbolag skulle öka myndighetens arbetsuppgifter.
- förändrad lagstiftning medför att Lotteriinspektionens verksamhet och arbetsuppgifter ändras. Dessa ändringar är svåra att överblicka och förbereda inför.

Upphandlingsinspektionen

Översikt

Verksamheten ska vara oberoende och opartiskt utöva tillsyn för upphandlingar som genomförs i landskapet Åland. Upphandlingsinspektionen har som övergripande uppgift att motverka korruption och utöva tillsyn över upphandlingar i landskapet Åland. Till uppgiften hör att på eget initiativ upptäcka överträdelser, systemproblem eller andra eventuella strukturella problem.

Upphandlingsinspektionen ska avrapportera till EU- kommissionen vart tredje år.

Arbetet med att bygga upp organisation, processer och arbetsrutiner pågår. Under år 2019 inkom fyra ärenden som inte slutbehandlats. Webbsidan är under uppbyggnad och har under året ännu inte publicerats.

Uppföljning

Ekonomi

Upphandlingsinspektionen	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Personalkostnader	-16 629,45	-48 437,00	-31 807,55	34,3%
Köp av tjänster	-650,00	-28 400,00	-27 750,00	2,3%
Material förnödenh		-9 200,00	-9 200,00	
Övr verksamh kostn	-4 156,48	-6 963,01	-2 806,53	59,7%
Summa Verksamhetens kostnader	-21 435,93	-93 000,01	-71 564,08	23,0%
Summa Verksamhetsbidrag	-21 435,93	-93 000,01	-71 564,08	23,0%
Summa Årsbidrag	-21 435,93	-93 000,01	-71 564,08	23,0%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-21 435,93	-93 000,01	-71 564,08	23,0%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-21 435,93	-93 000,01	-71 564,08	23,0%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
83100 Upphandlingsinspektionen			-7 507,47	-21 435,93

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Verksamheten vid Upphandlingsinspektionen har under våren genomförts med ett tillfälligt arrangemang. Det upphörde i april och efter det har ingen personal funnits anställd på myndigheten.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Att upprätthålla en kontinuerlig verksamhet vid små myndigheter medför relativt stora risker avseende bemanning och att upprätthålla kontinuitet i verksamheten.

Redogörelse för den interna kontrollen

Ingen kvalitets - eller internkontroll har genomförts inom Upphandlingsinspektionen.

Ålands hälso- och sjukvård

Översikt

Myndigheten avger en separat verksamhetsberättelse på en mera omfattande och detaljerad nivå till styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård.

Verksamheten har under år 2019 styrts utgående från organisationens definierade utvecklingsområden. ÅHS:s utvecklingsområden är: förändring av organisationsstruktur och organisationskultur, kartläggning och granskning av ÅHS:s tjänsteutbud, ökat arbetsvälbefinnande, utveckling av vårdprocesser och kartläggning/modernisering av stödfunktioner. Alla fem utvecklingsområden är kopplade till hållbarhetsagendan. ÅHS arbetar i främsta hand med utvecklingsmål 1, 2, 5 och 7.

Organisationen har gått in för en långsiktig och kontrollerad effektivisering av kärnverksamheten och stödfunktionerna. Hälso- och sjukvårdens kostnadsutveckling avses stävjas på ett hållbart sätt som garanterar god vårdkvalitet och tillgänglighet. Effektiviseringen av verksamheten bör även ske med beaktande av kommunerna som samarbetsparter. Effektiviseringen av ÅHS:s verksamhet ska beakta eventuellt förändrat kostnadsansvar för kommunerna.

ÅHS har förbundit sig till ett årligt effektiviseringskrav på -1,5% (exkl. avtalsenliga förändringar).

Historiskt har ÅHS årligen lämnat stora överskott även om kraven på sänkta kostnader varit märkbara. Överskotten går främst att härleda till personalkostnaderna. Även intäkterna har i boksluten rätt kraftigt överstigit det budgeterade. Samtidigt ser man en klar trend i hur vissa kostnadsposter i utfallet årligen överstigit det budgeterade. Dessa kostnadsposter är främst köpta läkarkonsulter, hemvårdsmaterial, medicinsk rehabilitering och extern vård utanför Åland. Det årliga överskottet på personalkostnader och intäkter har under lång tid täckt det uppdämda behovet av de ökade driftskostnaderna.

Ur ÅHS:s verksamhetsplan för år 2018 framgår att personalkostnaderna sänkts med 1,7 miljoner euro trots att arbetsvärderingens resultat redan år 2018 påverkar genom retroaktiva utbetalningar. Till en del förklaras personalkostnadsminskningen med fastighetsverkets övertagande av en del personal från ÅHS. Ett konstaterande görs om att personalkostnaderna inte längre förväntas generera ett överskott utan istället gå jämnt upp. I verksamhetsplanen konstateras även att anslaget för extern vård utanför Åland förväntas ge ett underskott om ca 600.000 euro eftersom det budgeterats till endast ca 94% av det förväntade utfallet.

I bokslutet för år 2018 finns inte längre ett överskott utan istället ett underskott på ca 1 miljon euro. Driftsreserveringen på 1 miljon euro som inrättades år 2015 upplöstes i 2018 års bokslut vilket bidrar till att nettoresultatet går jämnt upp. Budgetgrunden för år 2019 baserar sig på 2018 års budgetnivå justerad med de mest kritiska faktorerna utgående från prognosen för 2018. Ovanstående bör ses som en bakgrund till de stora utmaningarna med utfallet för budgeten för år 2019.

Hållbarhetsstyrning

ÅHS:s arbete med hållbar utveckling har under året utvecklats. Genom utbildningstillfällen för förmän och också utbildning av personal i hållbarhetsredovisning är grunden för fortsatt arbete byggd. ÅHS:s kärnverksamhet utvecklas och hållbarhetstänkandet är en naturlig del av den dagliga verksamheten. Kliniker och enheter beaktar utvecklingsmålen i sina verksamhetsplaner. I vardagen har arbetet syns genom allt från framtagning av en ny uppföljning av ekonomin, satsning på minskat matsvinn, utveckling av kognitions hjälpmedel, arbete för förbättrad informationsgång till grundande av forum för dialog.

Nästa steg i hållbarhetsarbetet är utvecklingen av en separat hållbarhetsredovisning specifikt gällande hållbarhetsagendans utvecklingsmål 1, 2, 5 och 7.

Uppföljning

Ekonomi

ÅHS	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	4 185 853,02	4 278 000,00	92 146,98	97,8%
Avgiftsintäkter	2 951 288,51	2 997 000,00	45 711,49	98,5%
Erhållna bidrag		90 000,00	90 000,00	
Övr verksamh intäkt	702 703,69	598 000,00	-104 703,69	117,5%
Summa Verksamhetens intäkter	7 839 845,22	7 963 000,00	123 154,78	98,5%
Personalkostnader	-53 372 351,11	-52 796 000,00	576 351,11	101,1%
Köp av tjänster	-22 679 134,82	-22 138 300,00	540 834,82	102,4%
Material förnödenh	-9 337 722,12	-8 955 400,00	382 322,12	104,3%
Övr verksamh kostn	-7 487 482,75	-7 418 300,00	69 182,75	100,9%
Summa Verksamhetens kostnader	-92 876 690,80	-91 308 000,00	1 568 690,80	101,7%
Summa Verksamhetsbidrag	-85 036 845,58	-83 345 000,00	1 691 845,58	102,0%
Ränteintäkter	1 465,23	10 000,00	8 534,77	14,7%
Övr finansiella int	58 363,84	25 000,00	-33 363,84	233,5%
Räntekostnader	-7 060,15	-1 000,00	6 060,15	706,0%
Övr finansiella kost	-23 089,99	-6 000,00	17 089,99	384,8%
Summa Finansiella intäkter och kostnader	29 678,93	28 000,00	-1 678,93	106,0%
Summa Årsbidrag	-85 007 166,65	-83 317 000,00	1 690 166,65	102,0%
Avskrivn enl plan	-1 863 564,66	-1 870 000,00	-6 435,34	99,7%
Summa Av- och nedskrivningar	-1 863 564,66	-1 870 000,00	-6 435,34	99,7%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-86 870 731,31	-85 187 000,00	1 683 731,31	102,0%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-86 870 731,31	-85 187 000,00	1 683 731,31	102,0%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
8410 Chefläkarens enhet	-11 457 736,85	-11 299 360,98	-14 778 310,60	-15 313 047,36
8414 Primärvårdskliniken	-7 432 856,95	-7 409 814,14	-7 785 970,66	-8 212 798,69
8418 Tandvårdskliniken	-1 128 265,48	-1 040 742,68	-1 067 640,93	-1 268 344,19
8420 Akutkliniken	-4 717 253,45	-4 541 667,44	-2 794 631,47	-3 236 918,10
8421 Medicinkliniken	-14 214 396,42	-12 722 901,29	-12 597 399,11	-13 619 331,62
8422 Kirurgkliniken	-4 084 729,99	-4 108 716,84	-3 695 096,73	-4 130 539,78
8423 BB-/gynekologklinike	-1 863 748,60	-1 824 462,14	-1 780 051,89	-1 921 110,07
8424 Barn- o ungdomsklin	-2 493 346,50	-2 594 104,82	-2 597 157,90	-2 964 805,95
8425 Ögonkliniken	-531 607,84	-467 252,75	-480 996,18	-553 856,25
8426 ÖNH-kliniken	-554 513,39	-534 998,94	-570 060,39	-581 339,12
8427 Psykiatriska klinike	-4 338 601,39	-4 373 990,94	-4 227 524,53	-4 223 547,18
8431 AN-OP-IVA kliniken	-3 793 072,08	-3 671 760,95	-3 910 459,91	-3 879 105,54
8432 Laboratorienheten	-2 693 370,15	-2 779 501,78	-2 763 374,54	-3 021 043,11
8433 Radiologiska klinike	-1 208 066,89	-1 232 043,91	-1 262 767,80	-1 364 318,55
8434 Sjukhusapoteket	-673 991,78	-642 954,93	-658 492,57	-703 024,27
Summa 841 ÅHS - linjeorg	-61 185 557,76	-59 244 274,53	-60 969 935,21	-64 993 129,78
8412 Vårdchefens enhet	-760 957,22	-715 560,18	-850 331,72	-785 509,98
8438 Sekreterarenheten	-2 140 501,33	-2 016 349,26	-2 076 574,58	-2 100 962,24
8450 Styrelsen	-45 838,41	-48 016,40	958 983,30	-36 985,49

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
8451 HSD-enheten	-5 134 111,16	-5 036 456,97	-2 914 701,59	-2 278 617,68
8454 Personalenheten	-824 819,82	-823 174,99	-791 950,23	-829 667,55
8455 Ekonomienheten	-1 059 172,54	-1 146 558,93	-1 055 445,40	-1 071 387,42
8456 Upphandlingsenheten	-658 622,77	-544 546,78	-143 413,75	-183 395,91
8457 Tekniska enheten	-2 823 287,85	-2 790 818,49	-7 360 183,05	-7 788 642,53
8459 IT enheten	-1 330 968,09	-1 731 393,20	-1 722 541,89	-1 592 931,51
8460 Intern service	-4 802 552,10	-4 808 911,17	-5 164 530,09	-5 209 501,22
Summa 845 ÅHS - stabsorg	-19 580 831,29	-19 661 786,37	-21 120 689,00	-21 877 601,53
Summa 840 ÅHS	-80 766 389,05	-78 906 060,90	-82 090 624,21	-86 870 731,31

Intäktsbudgeten för år 2019 uppgick till totalt 8,0 miljoner euro. Av det var 7,6 miljoner euro enligt intäktsram och 0,4 euro tilläggsbudget 3. Utfallet blev 7,9 miljoner euro. Intäkterna lämnade ett underskott om totalt 0,1 miljoner euro. Underskottet härrör sig främst från lägre erhållna ersättningar än budgeterat.

Den totala driftskostnadsbudgeten inklusive avskrivningar uppgick till totalt 93,2 miljoner euro. Av det var 91,6 miljoner euro enligt grundbudget, -0,4 miljoner euro tilläggsbudget 1, 16.000 euro tilläggsbudget 2 och 1,9 miljoner euro tilläggsbudget 3. Driftsbudgeten lämnade ett underskott om totalt 1,6 miljoner euro. Underskottet består främst av personalkostnader, 0,6 miljoner euro (ändringar i konkurrenskraftsavtalet påverkar den bokförda löneskulden och medför en ökad kostnad för år 2019 då en kostnadsföring för nästa års fulla utbetalning av semesterpenning sker), extern vård utanför Åland, 0,5 miljoner euro, vårdmaterial, 0,2 miljoner euro samt medicinsk teknisk utrustning och operationsmaterial, 0,2 miljoner euro.

Det totala underskottet för ÅHS uppgår till 1,7 miljoner euro.

Målsättningar

Utgående ifrån det förslag till förändring och utveckling som togs fram vid ÅHS:s utvecklingsdagar under år 2018 och de av personalen framtagna förslag och idéer har verksamhetsmål ställts upp för år 2019 och planeringsperiod 2020 - 2021. Utvecklingsprojektet heter "Från ord till handling".

Mål: Förändring av organisationsstruktur och organisationskultur.

Delmål 1: Gemensam värdegrund.

Förverkligande: Ambitionen var att färdigställa vision och värdegrund under år 2019 men beslutet omprövades eftersom det finns ett behov av att starkare implementera hållbarhetsarbetet även i detta. Arbetet fortsätter under år 2020.

Delmål 2: Optimering av personalresurser och patientplatsanvändning.

Förverkligande: Utredning av behov och fördelar med personal- och platskoordinator är inte förverkligat. Diskussioner endast påbörjade. Optimeringen av personalresurser sköts främst via ett tätare samarbete mellan klinikerna.

Delmål 3: Individcentrerad och smidig organisationskultur.

Förverkligande: Stabsfunktionerna är granskade och organisationsförändring genomförd. Förkortad beslutsgång. Nödvändiga uppdateringar av reglementet gjorda.

Delmål 4: Ökat informationsutbyte.

Förverkligande: Utvecklingsdagar hålls 2 ggr/år. Ledarforum har hittat sin plats, möten hålls 1 ggr/månad. Stor uppslutning. Utvecklingsdagarnas närvaro över 85 %. Ledarforum över 90 %. Allmänna infotillfällen hållits inom flera olika områden. Regelbundna informationsbrev på Aladin skrivs av hälso- och sjukvårdsdirektören.

Mål: Hållbart tjänsteutbud.

Förverkligande: Noggrann analys gjord gällande köpta tjänster. Även analys av kostnaderna och en viss omstyrning av betalningsförbindelser gjord. Tjänsteutbudet kartlagt inom psykiatri och åtgärdsplan framtagen. Lager och logistik kartlagda, verkställighet av förändringar sker under år 2020. Planen är att granskningen av tjänsteutbudet ska fortsätta 2020-2022.

Upphandlingen av en extern producent för företagshälsovård genomfördes under år 2019. Verksamheten övergick i Cityläkarnas regi fr.o.m. 1.1.2020.

En arbetsfördelning mellan ÅHS och Landskapets fastighetsverk har tagits fram under året och godkänts genom en så kallad gränsdragningslista.

Mål: Ökat arbetsvälbefinnande.

Förverkligande: Enligt personalens önskemål tas ett enhetligt introduktionspaket fram och en arbetsgrupp arbetar med detta. Introduktionspaketet ska säkerställa att all ny personal får liknande basintroduktion. Premieringar av särskilda arbetsinsatser. Klinik- och enhetsspecifika insatser i personalgrupper med en hög sjukfrånvaro. Stadenheten lyckades sänka sjukfrånvaron (totala) med 33,8% (904 dagar) i jämförelse med år 2018.

Kiva Q arbetsvälbefinnande undersökningen gjordes för andra gången i slutet av året. Resultatet för personalens trivsel har förbättrats märkbart. ÅHS ligger nu högre än det nationella snittet gällande personaltrivsel inom social- och hälsovårdsbranschen.

En kompetenskartläggning har påbörjats i syfte att fastställa den kompetensnivå olika verksamhetsdelar har och behöver ha.

Mål: Utveckling av vårdprocesser.

Förverkligande: ÅHS:s utsatta geografiska läge förutsätter en större och bredare beredskap i jämförelse med lika stora enheter på fastlandet. Det krävs en bred medicinsk kompetens och beredskap för att kunna hantera även väldigt lågfrekventa akuta situationer. En arbetsgrupp har under året färdigställt en utredning kring behovet av ett kliniskt träningscentrum. Även olika samarbetsmöjligheter kring detta har utretts.

Speciellt inom psykiatri har vårdprocesserna kartlagts och utvecklingen/förändringen av verksamheten har påbörjats. Arbetet fortsätter under år 2020 bl.a. genom lågtröskelverksamhet som ett samarbete med primärvården.

Mål: Ibruktagande av nya metoder för systemstöd och digitalisering.

Förverkligande: En digitaliseringskommitté har tillsatts för att koordinera organisationens digitaliseringsprojekt och för att agera styrgrupp för större projekt. Intresset inom organisationen har varit stort gällande dessa frågor. Det störta och mest prioriterade projektet är VIS-projektet.

Moderniseringen av de telefonirelaterade tjänsterna har framskridit så att nästa steg är upphandling. Samarbetsmöjligheter med andra intressenter som Mariefhamns stad och landskapsregeringen utreds innan upphandlingen inleds. Bytet av löne- och personaladministrativt system har förberetts och fokus i projektet har flyttat från landskapsregeringen till att övergå till ÅHS.

Förvaltningsstyrningsprojekten har engagerat gällande Hypergene men också för framtagning av förvaltningsstyrningsmodeller för redan tidigare implementerade system som Titania osv. ÅHS deltar i samordningsprojektet kallat Ålandsmodellen.

En ny webbplats har utformats i samarbete med Strax kommunikation. Den tidigare webbplatsen utgick från att besökaren känner till hur ÅHS är organiserat. Den nya webbplatsen utgår istället från det vi vet att våra besökare oftast söker, tillgängligheten förbättras. Webbplatsen är färdig för lansering inom februari 2020.

Programmet "It-samordning för landskapsförvaltningen", projektdirektiv för överföring av ÅHS bas-it godkändes av ÅHS:s styrelse under hösten 2019. En förstudiefas inleder år 2020.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Nettokostnaderna för ÅHS uppgår till 86,9 miljoner euro. Det totala underskottet för ÅHS uppgår till 1,7 miljoner euro.

Stabsorganisationen har ett överskott på 0,3 miljoner euro vilket främst härrör sig från en momskorrigerings för tidigare år. Linjeorganisationen (kliniker och chefsläkarens enhet) har ett totalt underskott på 2,0 miljoner euro.

De största underskotten finns inom personalkostnaderna (0,6 miljoner euro) och extern vård utanför Åland (0,5 miljoner euro).

Personalkostnadernas totala budget uppgår till 52,8 miljoner. Den största bidragande orsaken till underskottet är en ökad kostnad för löneperiodiseringen. Denna innehåller en uppbokad kostnad för intjänad semester, semesterpenning och kompenstationstid. Kostnaden ökar tillfälligt år 2019 p.g.a. förändringar i konkurrenskraftsavtalet vilket innebär att ÅHS under nästa år betalar ut full semesterpenning (0,5 miljoner euro) samt en effekt av arbetsvärderingen (0,1 miljon euro). Denna post budgeteras till 0 enligt övergripande riktlinjer inom landskapsregeringen. Budgeteringen för de ökningarna i lönerna som kommer från den arbetsvärdering som gjordes år 2018 var utmanande och vi kan även se en större effekt på vikarielöner och övriga ersättningar än budgeterat.

Anslaget för extern vård utanför Åland budgeterades till 9,5 miljoner varav 9,0 miljoner euro var grundbudget och 0,5 miljoner euro i tilläggsbudget 3. Underskottet för extern vård utanför Åland uppgår till totalt 0,5 miljoner euro. Kostnaden för extern vård utanför Åland varierar kraftigt mellan åren och är därmed mycket svår att budgetera.

I andra tilläggsbudgeten för året beviljades 16.000 euro för inledande av tarmcancerscreening av personer mellan 60 och 74 år. I tredje tilläggsbudgeten justerades intäkterna med 423.000 euro och kostnaderna med 1.888.000 euro. Det ökade anslaget för kostnader var för ökade kostnader för extern vård utanför Åland, köpta läkartjänster, hemvårdsmaterial samt medicinsk rehabilitering.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Kostnadsutvecklingen inom hälso- och sjukvård påverkas starkt av demografin samt av att verksamheten hela tiden utvecklas både medicinskt och teknologiskt. Att förutse kostnadsutvecklingen inom hälso- och sjukvården är svårt i jämförelse med många andra verksamhetsområden. En ständig utveckling hör till verksamheten, nya undersökningsmetoder och nya mediciner kommer varje år. Nya mediciner har en tendens att i alla fall i vid lanseringen vara dyrare än de gamla. Den "teknologiska" förändringen kan förorsaka och har förorsakat en kostnadsökning med flera procent per år. En mycket konservativ bedömning skulle ge ett kostnadsökningsbehov på 1 % varje år på grund av detta. Att införa nya metoder kostar, men samtidigt förbättras vårdresultat vilket leder till att hälsan blir bättre och befolkningens livslängd ökar.

En annan påverkande faktor gällande kostnadsökning inom hälso- och sjukvården är befolkningens åldrande. Idag är en allmän uppfattning att påverkan överskrider 1 % per år.

Redogörelse för den interna kontrollen

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

ÅHS uppgör en detaljerad verksamhetsplan där varje enhet/klinik beskriver sitt verksamhetsområde och målsättningar för året. I ÅHS:s verksamhetsberättelse följs verksamhetsplanen upp och beskriver ekonomiskt utfall och uppnående av målsättningar.

Den ekonomiska verksamheten följer finansavdelningens direktiv. Ekonomisk uppföljning mot budget redovisas månatligen med rapporter på ÅHS:s intranät. En genomgång av utfallet mot budget och en uppdaterad prognos uppgörs i samband med att målen i verksamhetsplanen följs upp varje kvartal. Uppföljningen sker i ledningsgruppen och styrelsen.

Fr.o.m. år 2019 har ÅHS förbättrat processen kring budgetrapportering både inom organisationen och till styrelsen. Uppföljning för verksamhetsmål, nyckeltal och ekonomiskt utfall sker inte längre centraliserat utan av de budgetansvariga klinik- och enhetscheferna. Det här är en förändring som tar tid men som är helt nödvändig för en kontrollerad ekonomisk utveckling.

En separat uppföljning görs för alla de effektiviseringsåtgärder som vidtas. Organisationens styrka ligger i det intresse och engagemang kliniker och enheter uppvisat under året.

Ett omfattande analysarbete av ÅHS:s resultat och budgetering pågår. Bakgrunden till analysarbetet är att ÅHS under de senaste åren har haft utmaningar med såväl budget- som prognosarbetet.

Analysarbetet har så här långt givit följande områden som behöver utvecklas för att förbättra och effektivisera resultatuppföljningen inom ÅHS: Budgeteringsprocessen behöver decentraliseras och förankras mer i verksamheten. Redovisningsrutiner och tidsplaner behöver utvecklas.

Prognosarbetet bör utvecklas bl.a. genom en ökad kommunikation med verksamheten och beaktande av verkligt utfall. Rapporteringen och uppföljningen ska förbättras genom förbättrat och ökat systemstöd och kommunikation.

Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

ÅHS följer de lagar och anvisningar som finns för offentliga upphandlingar. I upphandlingar ställs krav på hållbarhet.

Landskapets fastighetsverk har ansvar gällande fastigheter och underhåll. Under året har man fortsatt att arbeta på att klargöra ansvarsfördelning och ärendehantering mellan ÅHS och Landskapets fastighetsverk.

Avtalsverksamhet

Avtal som har stora konsekvenser för verksamheten och/eller en större ekonomisk påverkan föredras i ledningsgrupp och ÅHS:s styrelse.

Fakturahantering

Hantering av ÅHS:s fakturering sker inom ÅHS. Faktureringens processer och system kartläggs som en del av projektet för det nya vårdinformationssystemet för att kunna utvecklas och möta framtida krav.

Leverantörsfakturor hanteras elektroniskt i systemet Visma DCE. Den ansvarige tjänstemannen har rätt att attestera fakturor enligt attestplan. Varje faktura sakgranskas och attesteras av två personer.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Översikt

Enligt 2 § landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet är myndigheten underställd Ålands landskapsregering som handhar den övergripande styrningen och övervakningen av myndigheten.

En politiskt tillsatt styrelse leder myndighetens verksamhet och närmast under styrelsen finns myndighetschefen som leder och utvecklar verksamheten. Myndigheten lämnar en särskild verksamhetsberättelse.

Myndigheten är uppdelad i två enheter, ÅMHM:s miljö- och hälsoskydds-enheten där även veterinärverksamheten ingår och ÅMHM Laboratoriet. Enheternas verksamhet bedrivs på separata verksamhetsställen och med separat budgetansvar. Miljö- och hälsoskydds-enheten på Norragatan handhar tillsyn och provningar inom miljö-, livsmedels-, tobaks-, alkohol-, djurskydds-, hälsoskydds-, social- och hälsovårdsområdet samt veterinärverksamhet i fält och Zoodiaken smådjursklinik. ÅMHM Laboratoriet är lokaliserat i Jomala med en kemisk och en mikrobiologisk enhet samt en betydande fältprovtagning. Den administrativa personalen är placerad på Norragatan.

Under året tog myndigheten fram en kommunikationsplan samt arbetade med framtagandet av en ny modern webbplats. Arbetet med att utarbeta ett verksamhetssystem avstannade tillfälligt i och med att två chefspositioner var vakanta under längre perioder.

En av landskapsregeringen beställd revision gällande myndighetens ärendehantering genomfördes under hösten och ligger till grund för myndighetens fortsatta utvecklingsarbete.

Två medarbetarundersökningar gjordes under året där man kunde se en positiv utveckling av arbetsvälbefinnandet. Myndigheten är ansluten till friskvård.ax och arbetar aktivt med att stötta och uppmuntra till fysisk aktivitet.

Flera medarbetare har under året deltagit i kompetensutvecklande insatser som kurser, föreläsningar, utbildningsdagar samt studiebesök.

Hållbarhetsstyrning

Upphandling

Myndigheten följer de anvisningar som finns inom förvaltningen för offentliga upphandlingar. I upphandlingar ställs krav på hållbarhet. ÅMHM har även deltagit i gemensamma upphandlingar med landskapsregeringen.

Antikorruption

ÅMHM har tidigare utbildat personalen i temat antikorruption, jäv, intressekonflikt och otillbörlig påverkan och har under året arbetat för att hålla frågan levande i olika forum.

Material

Fossila bränslen används till båtar och bilar. Vid nyinköp av bilar upphandlas som regel elbilar. Vid laboratoriet fästs vikt vid körtekniken som påverkar bränsleförbrukningen både till sjöss och på vägarna. Bränsleförbrukningen till sjöss har minskat genom inköpet av ny motor till den stora fältprovtagningsbåten år 2018. Till en av de mindre båtarna har skaffats elmotor, som nyttjas då det är möjligt. En gammal 2-taktsmotor från år 1982 har ersatts med en ny 4-taktsmotor. Myndigheten har cyklar för inspektioner inom staden.

Analysverksamheten kräver användning av kemikalier och förbrukar en hel del energi och vatten. Kemikalieanvändningen är ofrånkomlig men man arbetar hela tiden för att minimera den, bland

annat genom att bokföra kassationer för att optimera de mängder som tillreds. Restkemikalier samlas i en särskild kemikalietank som förs till Svinryggens deponi för omhändertagande.

Laboratorieanalytikerna involveras aktivt i hållbarhetsarbetet. De har enskilda metodansvar för de drygt 80 olika metoder som laboratoriets tillämpar. I uppgifterna för metodansvaret ingår sedan år 2018 även ett miljöansvar för metoden som handlar om att kontinuerligt utvärdera om det är möjligt att utföra metoden på ett mera hållbart sätt avseende kemikalier, ergonomi, ekonomi m.m.

De flesta provtagningsflaskorna vid laboratoriet är av plast. Det största flertalet återanvänds efter diskning i laboratoriediskmaskin men vissa bakterieprovflaskor är av engångstyp. Dessa återvinns som plast.

ÅMHM Laboratoriet har från början hållit en hög profil när det gäller att återanvända och har delvis återanvänt möbler från Ålands husmodersskola, tavlor från Ålands museum och vita rockar från ÅHS då man där frångick dem. Återanvändning är en del av kulturen.

Myndigheten övergår successivt till elektronisk hantering av dokument vilket sparar papper.

ÅMHM:s veterinärer upprätthåller 7/24 jourverksamhet för såväl nyttodjur som sällskapsdjur. Vid myndighetens smådjursklinik har en ny digital framkallning till röntgenapparaten införskaffats. Det betyder att användningen av farliga framkallningsvätskor och röntgenfilm upphört och därmed har mängden farligt avfall minskat.

Myndigheten sorterar sitt avfall.

Miljöbedömning av leverantörer

Det mesta som införskaffas i större mängder till miljö- och hälsoskyddsenheten upphandlas genom centrala upphandlingar där miljökraven ställs i upphandlingen. Detta gäller dock inte laboratoriets kemikalier och veterinärernas läkemedel. Laboratoriet har en förteckning över godkända leverantörer av produkter. Det finns endast ett fåtal aktörer på marknaden. Huvudleverantörerna har ett hållbarhetsarbete men deras värde är svårt att bedöma. Transporternas påverkan minskar då större inköpspartier eftersträvas.

Icke diskriminering

ÅMHM arbetar aktivt för enhetlighet och rättssäkerhet i all handläggning av ärenden.

Utbildning och kompetensutveckling

Kompetensutveckling ses som en nödvändig del för att hålla sig uppdaterad kring nya rön, lagar och förordningar. Myndigheten har därför varit generös i beviljande av personalutbildning och deltagande i konferenser inom aktuella områden.

ÅMHM är ett av landskapets viktigaste verktyg för att kunna uppnå flera av de mål som sätts i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Särskilt i arbetet med de långsiktiga målen 1, 2, 3, 4 och 5 är ÅMHM:s insats av största vikt. Genom att bedriva tillsyn, utfärda tillstånd, utföra provningar, bedriva provtagning, utföra analyser, delta i beredskapsarbete, tillhandahålla information och kunskap, verkar ÅMHM för att de mål som sätts upp genom lagstiftning och regelverk kan uppfyllas. Därigenom och genom att ständigt utveckla sin verksamhet verkar myndigheten för att uppfylla sin vision om "En modern och effektiv myndighet för ett levande örike med en ren och trygg livsmiljö" vilket är en del av den gemensamma visionen för Åland "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar".

Uppföljning

Ekonomi

ÅMHM, verksamhet	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	232 960,23	278 000,00	45 039,77	83,8%
Avgiftsintäkter	270 563,39	338 000,00	67 436,61	80,0%
Övr verksamh intäkt	819,75		-819,75	
Summa Verksamhetens intäkter	504 343,37	616 000,00	111 656,63	81,9%
Personalkostnader	-1 652 242,03	-1 789 791,41	-137 549,38	92,3%
Köp av tjänster	-156 777,08	-155 050,00	1 727,08	101,1%
Material förnödenh	-91 028,28	-104 250,00	-13 221,72	87,3%
Övr verksamh kostn	-127 949,10	-125 909,00	2 040,10	101,6%
Summa Verksamhetens kostnader	-2 027 996,49	-2 175 000,41	-147 003,92	93,2%
Summa Verksamhetsbidrag	-1 523 653,12	-1 559 000,41	-35 347,29	97,7%
Övr finansiella int	221,85		-221,85	
Övr finansiella kost	-66,04		66,04	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	155,81		-155,81	
Summa Årsbidrag	-1 523 497,31	-1 559 000,41	-35 503,10	97,7%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 523 497,31	-1 559 000,41	-35 503,10	97,7%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 523 497,31	-1 559 000,41	-35 503,10	97,7%

ÅMHM, laboratoriet	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	433 657,23	382 000,00	-51 657,23	113,5%
Övr verksamh intäkt	2 150,40		-2 150,40	
Summa Verksamhetens intäkter	435 807,63	382 000,00	-53 807,63	114,1%
Personalkostnader	-516 137,46	-509 098,62	7 038,84	101,4%
Köp av tjänster	-114 104,07	-133 001,38	-18 897,31	85,8%
Material förnödenh	-119 999,79	-99 190,00	20 809,79	121,0%
Övr verksamh kostn	-115 544,62	-115 710,00	-165,38	99,9%
Summa Verksamhetens kostnader	-865 785,94	-857 000,00	8 785,94	101,0%
Summa Verksamhetsbidrag	-429 978,31	-475 000,00	-45 021,69	90,5%
Övr finansiella int	4,90		-4,90	
Övr finansiella kost	-2,12		2,12	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	2,78		-2,78	
Summa Årsbidrag	-429 975,53	-475 000,00	-45 024,47	90,5%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-429 975,53	-475 000,00	-45 024,47	90,5%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-429 975,53	-475 000,00	-45 024,47	90,5%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
84810 ÅMHM, verksamhet	-1 255 363,68	-1 303 018,11	-1 520 885,85	-1 523 497,31
84820 ÅMHM, laboratoriet	-467 122,58	-417 455,10	-461 627,68	-429 975,53
Summa 8480 ÅMHM	-1 722 486,26	-1 720 473,21	-1 982 513,53	-1 953 472,84

Omläggningen från årsavgifter till tillsynsavgifter utvidgades år 2018 till att omfatta hela miljö- och hälsoskyddsområdet. Det nya systemet innebär att verksamhetsutövarna debiteras endast det år då deras verksamhet inspekterats vilket kan innebära exempelvis vart tredje år. Det nya avgiftssystemet innebär avsevärt minskade intäkter för samma mängd utfört arbete. Miljö- och hälsoskyddsenshetens inkomster nådde inte upp till den budgeterade nivån.

Redovisat överskott gällande personalkostnader härrör framförallt till två längre chefsvakanser på myndigheten under året.

Inkomsterna sänktes med 31.000 euro då det i landskapsregeringens beslut (2018:99) om taxa för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet beslöts att ingen avgift för köttbesiktning debiteras år 2019. Då grundbudgeten för år 2019 uppgjordes var inte alla delar av tjänstekollektivavtalet klara och utgifterna utökades med 13.000 euro med anledning av nya jourersättningar.

Laboratoriets intäktsmål överskreds med 13,5 % eller ca 52.000 euro. Ökningen av intäkterna beror till största delen på en ökning av antalet naturvatten- och livsmedelsanalyser. Även antalet hygienprover från industrin har ökat betydligt. Budgeten för verksamhetens kostnader överskreds med endast 1 %. En tilläggsbudget om 27.000 euro beviljades för inköp av en ny autoklav.

En 70 % analytikertjänst hölls vakant av besparingskäl.

Målsättningar

Mål: Verksamhetssystemprojektet har skjutits upp i flera omgångar men återupptas 2019. I detta ingår en översyn av arbetsrutiner och metodik. Verksamhetssystemet inklusive uppdaterade arbetsrutiner presenteras år 2020.

Förverkligande: Myndigheten har återupptagit arbetet under hösten och kommer under år 2020 att ha fokus på att arbeta fram ett fungerade verksamhetssystem.

Mål: I syfte att förbättra arbetsklimatet och samarbetet inom myndigheten ska personalfrämjande aktiviteter genomföras. Två gemensamma aktiviteter ordnas under året.

Förverkligande: Aktiviteterna är genomförda.

Mål: ÅMHM:s webbplats är 10 år gammal och behöver uppdateras och anpassas i förhållande till ny lagstiftning. En ny webbplats tas fram för myndigheten.

Förverkligande: Hela året har det arbetats intensivt med framtagandet av en ny modern och användarvänlig webbplats. Lanseringsdatumet blev uppskjutet till 5 februari 2020.

Mål: Myndigheten har arbetat med en arkivplan under en längre tid. Myndighetens arkivplan färdigställs.

Förverkligande: Arkivplanen är högaktuell och två ansvariga personer på myndigheten arbetar tillsammans med landskapsarkivet för att färdigställa arkivplanen. Detta blev inte färdigt under året utan beräknas bli klart under år 2020.

Mål: Insatser för personalens kompetensutveckling prioriteras. Varje anställd ska genomgå minst en utbildningsinsats under året.

Förverkligande: 70 % av medarbetarna på miljö- och hälsoskyddsensheten deltog under året i kompetensutvecklande insatser.

Mål: Digitalisering av ÅMHM fortgår, blanketter och formulär ska digitaliseras. Minst 3-5 blanketter ska digitaliseras.

Förverkligande: Målet är uppnått.

Mål: Omvalidering av ett stort antal kemiska metoder.

Förverkligat: Målet är genomfört.

Mål: Inlemma en större mängd nya uppdrag utan att belasta laboratoriepersonalen för hårt genom effektiviseringar.

Förverkligande: Uppdragen genomförda men långsiktigt räcker det inte med effektiviseringar med beaktande av de senaste årens ökade uppdrag. Ett återbesättande av den vakanta 70 % tjänsten behövs.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Den nya myndighetschefen tillträdde den 12 augusti. Tjänsten hade då varit vakant under hela året. Myndigheten gjorde under hösten en omorganisation med en uppdelning i tre sektioner där alla sektioner leds av en sektionschef/laboratoriechef. Syftet med omorganiseringen var att övergå till ett nära, coachande och uppföljande ledarskap. Rekrytering av en tillfällig sektionschef för sektion 1, miljögruppen samt social- och hälsovård, genomfördes.

Under året påverkade framförallt två längre chefsvakanser utvecklingsarbetet för myndigheten. Under hösten återupptogs arbetet med att skapa fungerande rutiner i ett verksamhetssystem.

Myndigheten har utöver detta arbetat intensivt med rutinerna för djurskyddsarbetet och under hösten lyckades man avsluta de ärenden som fanns sedan tidigare. Man har också säkerställt rutiner för att kunna agera direkt vid behov. Ett utökat samarbete med koordinatören för lantbruksstöd har också initierats vilket lett till bättre kontroll av tvärvillkoren.

Det proaktiva arbetet inom veterinärvården, t.ex. genom hälsokontrollprogrammet för nötdjur Naseva, som bygger på juridiska frågor som rör medicinering, djurförhållanden och mjölkproduktionshygien, har väsentligt ökat under året.

En ökning av tillstånds- samt granskningsärenden har noterats under året liksom nytillkomna arbetsuppgifter utifrån den nya lagen om miljökonsekvensbedömning.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Det har under flera år tillkommit ny lagstiftning som gett myndigheten mer arbete utan att resurser har tillförts. Den långvariga resursbristen innebär att det är mycket långa handläggningstider gällande tillstånd- och prövningsärenden hos myndigheten. Det går därtill inte att förutse vilka typer av ärenden som kommer att lämnas in. Den höga arbetsbelastningen riskerar att leda till ohälsa med sjukskrivningar som följd.

Det finns även en risk i och med att det finns en hög andel spetskompetens hos varje enskild inspektör vilket gör att myndigheten är sårbar vid sjukdom eller om någon avslutar sin anställning. Varje funktion har en utsedd andreperson som har till uppgift att hålla sig uppdaterad med gällande lagstiftning för att kunna fungera som back-up vid längre frånvaro. I praktiken är det en utmaning att ha aktuella kunskaper inom flera områden/lagstiftningar samtidigt då varje person inom myndigheten täcker in stora områden inom sin tjänst jämfört med likvärdiga tjänster i andra regioner.

Det nya avgiftssystemet innebär avsevärt minskade intäkter för samma mängd utfört arbete. Det innebär också en ökad administrativ börda som inte förutsågs vid införandet. Verksamhetsutövare har även uttryckt att de inte förstår systemet och att deras kostnader blir höga när ÅMHM varit på inspektion, vilket är vanligen med 3 - 5 års intervaller, eftersom kostnaden tidigare var utspridd på årsbasis.

Myndigheten identifierade under året flera risksituationer i arbetet och jobbade under hösten fram rutiner gällande ensamarbete. Bärbara larm införskaffades för att öka personalens säkerhet i fält.

För laboratoriets del är förutom resursfrågan fortsättningsvis den allmänna konjunkturen en riskfaktor. Vid en lågkonjunktur finns det en risk att antalet inlämnade prov minskar och därigenom att intäkterna minskar. Tills vidare har dock mängden uppdrag tvärtom ökat.

Redogörelse för den interna kontrollen

Under hösten genomfördes en revision utförd av företaget BDO gällande myndighetens förvaltningsprocesser (laboratoriet ingick ej).

Tillsynen och hanteringen av förvaltningsärenden granskades så att myndighetens alla ansvarsområden belystes. Granskningen omfattade verksamheten under åren 2016 – 2019.

Som helhet kunde man se att behandlingstiderna för ärenden ofta är längre än vad som förutsätts av en myndighet. Andra väsentliga problem kunde inte konstateras i verksamheten utan den förvaltningsmässiga behandlingen fungerar i regel bra med undantag av behandlingstidernas längd.

Slutsatsen blev att ÅMHM bör vidta åtgärder för att förkorta behandlingstiderna för ärenden. En viktig del av arbetet med att förkorta behandlingstiderna är att skapa en process för hanteringen av öppna ärenden. Rapporten har använts som grund för myndighetens fortsatta utvecklingsarbete och som en del i verksamhetsplaneringen för år 2020.

Budgetuppföljning sker månadsvis för att följa upp och planera verksamheten utifrån ekonomin.

Ledningsgruppen träffas regelbundet för uppföljning, planering, utvärdering och analys av verksamheten.

Högskolan på Åland

Översikt

Högskolan på Åland är en myndighet som bedriver yrkesinriktad utbildning på bachelornivå, fortbildning och tillämpad forskning inom de områden som efterfrågas av det åländska arbetslivet och samhället. Högskolan ska bidra till samhällsutvecklingen och den ekonomiska tillväxten på Åland och verksamheten vid högskolan ska präglas av hållbarhet, digitalisering, internationalisering, innovation och entreprenörskap. Utbildningen på gymnasialstadienivå inom sjöfart, Sjöfartsgymnasiet, övergick den 1.8.2019 tillbaka till Ålands yrkesgymnasium. Under hösten har förslag till finansieringsmodell utarbetats för Högskolan på Åland, vilken fr.o.m. 1.1.2020 ska vara en resultatenhet. Arbetet fortsätter i början av år 2020. Högskolan på Ålands personal har deltagit i KivaQ-undersökning under året. Personalen använder friskvårdskuponger från [Friskvård.ax](#) för motion och kultur samt högskolans egna kuponger för massage och fotvård. Ett mindre arbetsolycksfall har rapporterats under året.

Hållbarhetsstyrning

Högskolan deltar aktivt i hållbarhetsarbetet på Åland genom att vara med i nätverket [Bärkraft.ax](#). Under år 2019 har Högskolan på Åland stått värd för medaktörmöten. Enhetschefen för Öppna högskolan och kommunikationschefen/FoU-ansvarig har deltagit i nätverkets möten för medaktörer.

Högskolan fokuserar på Utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska mål 5: Attraktionskraft för boende, besökare och företag. Även agendans målsättningar om bland annat delaktighet, alla kan blomstra och växande inneboende resurser stämmer väl överens med uppdraget för Högskolan på Åland.

Högskolan har en hållbarhetsgrupp som stödjer hållbarhetsarbetet. Gruppen består av FoU-ansvarig, enhetschefen och förvaltningskoordinator.

Öppna högskolan har under året arrangerat yrkeshögskolekursen Introduktion till hållbar utveckling, 3 sp och även marknadsfört en fortsättningskurs på samma tema. Fortsättningskursen kunde dock inte arrangeras p.g.a. för få anmälningar.

Högskolan har investerat i nya cykelparkeringar med tak för att främja användandet av cykel.

Högskolans personal har under år 2019 deltagit i utmaningen *Ta cykeln till jobbet* som ordnades av Ålands Natur och Miljö.

Högskolans datorer är energimärkta.

Fortsatt byte av belysning till LED och ljusautomatik i fastigheterna där högskolan verkar.

Högskolan anordnade i samband med *ReGeneration 2030* ett panelsamtal om framtidens högre utbildning: en hållbar högskola. Syftet med panelsamtalet var att skapa en vision för Högskolan på Åland 2030 gällande både framtida utbildningsprogram och hållbar utveckling. Panelen bestod av specialister från *ReGeneration 2030*.

Högskolan blev år 2019 medlem i *The Baltic University Programme* (BUP). BUP är ett av de största nätverken för universitet och högskolor i världen. BUP fokuserar på hållbar utveckling, miljöskydd och demokrati i Östersjöregionen.

Uppföljning

Ekonomi

Högskolan på Åland	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	9 607,01		-9 607,01	
Avgiftsintäkter	278 993,34	305 000,00	26 006,66	91,5%
Erhållna bidrag	268 653,43	35 000,00	-233 653,43	767,6%
Övr verksamh intäkt	24 074,00	20 000,00	-4 074,00	120,4%
Summa Verksamhetens intäkter	581 327,78	360 000,00	-221 327,78	161,5%
Personalkostnader	-4 538 537,18	-4 831 106,80	-292 569,62	93,9%
Köp av tjänster	-1 434 991,43	-1 328 497,42	106 494,01	108,0%
Material förnödenh	-655 408,60	-487 381,77	168 026,83	134,5%
Övr verksamh kostn	-1 734 947,34	-1 731 014,00	3 933,34	100,2%
Summa Verksamhetens kostnader	-8 363 884,55	-8 377 999,99	-14 115,44	99,8%
Övr ink o kap överf	82 620,69	15 000,00	-67 620,69	550,8%
Summa Intäkt ink o kap	82 620,69	15 000,00	-67 620,69	550,8%
Summa Intäkt ink o kap öv	82 620,69	15 000,00	-67 620,69	550,8%
Undervisn kultur idr	-19 349,48	-25 000,00	-5 650,52	77,4%
Soc hälsovård utsk	-43 499,58	-65 000,00	-21 500,42	66,9%
Summa Utgift ink o kap öv	-62 849,06	-90 000,00	-27 150,94	69,8%
Summa Kostn ink o kap öv	-62 849,06	-90 000,00	-27 150,94	69,8%
Summa Verksamhetsbidrag	-7 762 785,14	-8 092 999,99	-330 214,85	95,9%
Räntekostnader	-135,70		135,70	
Övr finansiella kost	-728,12		728,12	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-863,82		863,82	
Summa Årsbidrag	-7 763 648,96	-8 092 999,99	-329 351,03	95,9%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-7 763 648,96	-8 092 999,99	-329 351,03	95,9%
Summa Räkenskapsperiodens under-/överskott	-7 763 648,96	-8 092 999,99	-329 351,03	95,9%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
85000 Högskolan på Åland	-8 983 994,03	-8 411 759,42	-8 802 652,81	-7 763 648,96

Under budgetåret 2019 överflyttades medel för Sjöfartsgymnasiet i en tilläggsbudget. Sjöfartsgymnasiets personal och budget flyttades från Högskolan 1.8.2019.

Målsättningar

Mål: Utredda möjligheterna att skapa ett koncentrerat campus.

Förverkligande: Högskolan har fört diskussioner med Fastighetsverket angående högskolans utrymmen på lång sikt för att möjliggöra ett enhetligt campus. Flytt av utbildningsprogram har diskuterats.

Mål: Högskolan utgör en resultatenhet under år 2019.

Förverkligande: Målet har inte förverkligats. Under hösten har dock en arbetsgrupp arbetat med att ta fram en finansieringsmodell för resultatenheten Högskolan på Åland. Arbetet fortsätter i början av år 2020.

Mål: Strukturera och konkretisera samarbetsformer för sjöfartsutbildningarna vid Aboa Mare och Högskolan på Åland.

Förverkligande: Utbildningsplanerna för sjökaptensutbildningen är under arbete och utbildningen kommer att utvecklas och moderniseras även under år 2020. Kontinuerligt diskuteras samarbete med andra sjöfartsutbildningsenheter i Finland via STCW kommittén.

Mål: Planering av masterutbildning vid två utbildningsprogram.

Förverkligande: Arbetet har påbörjats.

Mål: Högskolans forskningsnämnd utökas med representanter för de kreativa näringarna.

Förverkligande: Målet är förverkligat.

Mål: Ett ökat samarbete med kulturbyrån för att stödja digitala innovationer och interaktivitet i t.ex. besöksobjekten.

Förverkligande: Arbetet har påbörjats. Tekniken har delvis anskaffats. Praktiska tillämpningar ska utvecklas.

Investeringsmål: Uppgradering och nyanskaffning av simulatorer för sjö- och teknikutbildningarna.

Förverkligande: Upphandlingsprocessen påbörjades år 2019 och ska avslutas under våren 2020.

Investeringsmål: Nya laboratoriebänkar och -utrustning till automationslaboratoriet, datorer, visuell utrustning, VR/AR/AI samt reparation och/eller byte av vissa detaljer.

Förverkligande: Målet är förverkligat till viss del och fortsätter.

Nyckeltal

Närvarooanmälda/ utbildningsprogram	2015		2016		2017		2018		per 20.9.2019	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Elektroteknik	2	27	4	44	2	35	2	39	2	30
Företagsekonomi	52	27	60	29	64	34	64	31	60	34
Hospitality Management	46	18	45	16	54	25	51	25	48	23
Informationsteknik	11	50	12	53	14	65	16	53	14	63
Maskinteknik	5	90	3	87	4	97	2	77	2	69
Sjöfart	10	86	10	77	4	59	2	44	4	47
Vård	29	7	52	9	54	10	44	5	58	7
Totalt	155	305	186	315	196	325	181	274	188	273

Utexaminerade per utbildningsprogram	2015		2016		2017		2018		2019	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Elektroteknik	0	2	1	2	0	3	0	8	0	0
Företagsekonomi	3	4	9	2	5	10	5	5	12	3
Hospitality Management	5	3	7	5	9	0	13	2	6	5
Informationsteknik	0	4	2	4	1	3	4	2	1	5
Maskinteknik	0	20	1	10	0	9	1	10	0	14
Sjöfart	2	13	1	14	0	10	0	7	0	6
Vård	15	0	16	2	11	5	0	0	13	1
Totalt	25	46	37	39	26	40	23	34	32	34

Utbytesprogram/utlandspraktik	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal studerande	57	53	60	73	26 (1)	31 (1)	23 (1)

(1) Nyckeltalet ändrat från 1.1.2018. Sjöpraktik ingår inte i nyckeltalet.

Prestationer och aktiviteter	2017	2018	2019
Antal studiepoäng (sp)	341	254,2	292
Antal fortbildningskurser eller öppna seminarier	49	52	47

Tillämpad forskning och utveckling	2015	2016	2017	2018	2019
Externfinansierad projektvolym per år	397 000 €	261 000 €	204 000 €	281 000 €	85 000 €
Antalet pågående FoU-projekt i samarbete med andra högskolor	1	3	2	5	3
Antal examensarbeten som ingår i forskningsprojekt	4	1	2	0	2
Antalet publikationer i vetenskapliga tidskrifter med sakkunnigförfarande	2	1	1	1	9

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Gymnasialstadieutbildningen i sjöfart, sjöfartsgymnasiet inklusive personal, verksamhet och budget återgick till Ålands yrkesgymnasium den 1.8.2019

Den 1.8 ombildades kommunikationschefstjänsten till FoU-ansvarig. Samtidigt bildades ett kommunikations- och marknadsföringsteam under ledning av enhetschefen för Öppna högskolan.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Ettåriga kalendervisa budgetar är utmanande i verksamheter där ett läsår överlappar två budgetar. Dessutom kräver fleråriga utbildningar en mer långsiktig planering budgetmässigt för hela genomförandet. En annan utmaning med ettåriga budgetanslag är att externfinansierade projekt vid Högskolan kan initieras och inledas vid vilken tidpunkt som helst under året.

Högskolan kommer att fungera som en resultatenhet fr.o.m. 1.1.2020. En osäkerhetsfaktor är hur finansieringsmodellen för resultatenheten kommer att se ut och påverka finansieringen framöver.

Redogörelse för den interna kontrollen

Högskolans kvalitetsledningssystem innehåller information om bl.a. högskolans nyckeltal och processer. Inom högskolan finns flertalet utbildade interna revisorer och varje år genomförs interna revisioner. Under år 2019 reviderades området statistiska uppgifter och revision påbörjades på området praktik.

Traficom påbörjade år 2019 en auditering av högskolans STCW-utbildningar. Auditeringen är i skrivande stund ännu inte klar.

Verksamheten planeras utgående från beviljad budget i verksamhets- och ekonomiplanen och redovisas i kvalitetsledningssystemet samt delvis i högskolans årliga verksamhetsberättelse.

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Högskolan har ett omfattande kvalitetsledningssystem med tydliga processer. Intern revision av utvalda processer genomförs vid flera tillfällen under året.

Utvärderingar görs varje år i studerandeenkäter. Personalens arbetsvälbefinnande följs upp genom tidigt stöd med bl.a. medarbetarsamtal och arbetsvälbefinnandeundersökningar. Arbetarskyddet utför även riskbedömningar av arbetsmiljön.

Uppnående av målen

Högskolans ledning följer upp att målen i budgeten verkställs inom respektive verksamhetsområde.

Tillsyn över anskaffning

Budgeten är fördelad på olika kostnadsställen med fastställd budget. Behovsprövning av anskaffningar görs av högskolans ledning.

Ordning av riskhantering

Högskolans budget fördelas på enhetsnivå i verksamhets- och ekonomiplanen. Budgetuppföljning av verksamheten görs i Hypergene och redovisas månatligen med rapporter på intranätet samt rapporteras kvartalsvis till högskolans styrelse.

Högskolan har ett omfattande kvalitetsledningssystem med tydliga processer som genomgås åtminstone en gång och vid behov flera gånger per år med nödvändig uppdatering av dokument så att processbeskrivningarna hålls aktuella. Kvalitetsledningssystemet producerar också mängder med redovisande dokument vilka underlättar den interna kontrollen.

Avtalsverksamhet

Inför ingående av avtal som får stora konsekvenser för verksamheten eller större påverkan på budgeten utreds detta först på tjänstemannanivå för att sedan diskuteras och beslutas om i ledningsgrupp och högskolans styrelse.

Fakturahantering

Hantering av Öppna högskolans fakturor kommer att skötas av landskapsregeringen när arbetet med den pågående integreringen av systemen (Primus/Visma) är färdig. Förverkligande av detta är försenat p.g.a. problem hos leverantören.

Fakturor konteras och atteras i fakturahanteringssystemet Palette. En ansvarig tjänsteman har rätt att attestera fakturor inom sitt kostnadsställe upp till ett visst belopp. I Högskolans verksamhets- och ekonomiplan regleras attestnivåer på inköp för rektor och övriga tjänstemän. För inköp som överstiger fastställd attestnivå för rektor krävs styrelseordförandes godkännande.

Ålands folkhögskola

Översikt

Ålands folkhögskola erbjuder en alternativ skolmiljö med möjlighet till fria allmänbildande studier enligt principen om livslångt lärande utanför systemet för behörighetsgivande utbildning för såväl unga som vuxna. Skolan har en allmän linje, NYAlinjen samt de två specialiserade linjerna Hantverk och Vildmark & foto.

Deltidsutbildning, kortare kurser och föredrag ordnas inom ramen för de budgeterade medlen och under året arrangerades därtill särskilda kvällsaktiviteter och program.

De studerande på skolans linjer garanteras mellan 29-36 lärarledda lektioner per vecka under 170 arbetsdagar fördelat på två terminer. Skolan arbetar normalt med femdagars veckor men ibland kan undervisning samt studieresor ske i samband med helg främst för de specialiserade linjerna. Undervisningen är indelad i fem perioder och under en skoldag hålls fyra undervisningspass med ett fast veckoschema för respektive period.

Hållbarhetsstyrning

Hållbarhetsarbete sker som en naturlig del i den dagliga verksamheten och beaktas i samband med uppgörande av budgetförslag utifrån landskapets allmänna anvisningar. Årligen genomförda hållbarhetsåtgärder har gjorts i:

Upphandling

Skolan deltar i en samordnad upphandling av kaffe och te.

Hälsa och arbetsmiljön

Kontinuerlig uppdatering av riskanalyserna görs årligen tillsammans med lärare och personal för att säkerställa säkerheten i skolans utrymmen och verkstäder både fysiskt och psykiskt för att förebygga bland annat arbetsplatsolyckor.

Jämställdhet genomsyrar hela skolans verksamhet. Det syns i klassrummet och i verkstäderna i den vardagliga undervisningen. Enligt skolans jämställdhetsplan fick de studerande under våren besvara en enkät om jämställdhet och sexuella trakasserier.

Merparten av de anställda har deltagit i relevanta fortbildningar och föreläsningar som gynnar den fysiska och psykosociala arbetsmiljön.

Friskvårdspengen används av majoriteten av de anställda, både till fysiska och kulturella aktiviteter.

Material

I mån av möjlighet inköps ekologiskt närproducerade livsmedel och miljövänliga städmaterial. Samkörning av varor från leverantörer görs för att minska belastningen på klimatet och miljön. I den praktiska undervisningen läggs stor vikt vid återbruk/återvinning av material.

Uppföljning

Ekonomi

Ålands folkhögskola	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	15 281,15	16 200,00	918,85	94,3%
Avgiftsintäkter	45 465,19	30 800,00	-14 665,19	147,6%
Övr verksamh intäkt	20 412,13	22 000,00	1 587,87	92,8%

Ålands folkhögskola	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Summa Verksamhetens intäkter	81 158,47	69 000,00	-12 158,47	117,6%
Personalkostnader	-751 668,14	-763 976,32	-12 308,18	98,4%
Köp av tjänster	-110 223,95	-106 424,00	3 799,95	103,6%
Material förnödenh	-58 040,48	-60 620,00	-2 579,52	95,7%
Övr verksamh kostn	-419 141,95	-423 980,00	-4 838,05	98,9%
Summa Verksamhetens kostnader	-1 339 074,52	-1 355 000,32	-15 925,80	98,8%
Summa Verksamhetsbidrag	-1 257 916,05	-1 286 000,32	-28 084,27	97,8%
Summa Årsbidrag	-1 257 916,05	-1 286 000,32	-28 084,27	97,8%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 257 916,05	-1 286 000,32	-28 084,27	97,8%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 257 916,05	-1 286 000,32	-28 084,27	97,8%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
85100 Ål folkhögskola	-1 520 861,73	-1 421 665,65	-1 234 273,91	-1 257 916,05

Internhyran sjönk från 764.000 till 645.000 euro mellan åren 2016 och 2017 p.g.a. att skolan inte längre hyrde gamla internatet och rektorsbostaden. Fastighetsverket sänkte internhyran inför år 2018 till 412.500 euro.

År 2018 indrogs en tjänst vid pensionsavgång. Inkomsterna minskade p.g.a. färre internatboende.

Inkomsterna p.g.a. utökad kortkursverksamhet och sålda lärartjänster ökade under året. Köpta lärartjänster hörande till år 2018 belastade år 2019.

Målsättningar

Mål: Erbjudna nya kurser inom friluftsliv, friskvård och hälsa för studerande på NYAlinjen och på de specialiserade linjerna.

Förverkligande: Tre nya kurser, varav två valbara, erbjöds för de studerande på NYAlinjen. En kurs i ergonomi infördes för hantverkslinjen.

Mål: Revidera skolans krisplan.

Förverkligande: Ej förverkligat pga. planering av ny utbildning, AMS-kurs och samarbetsprojekt med kulturhuset BOZAR/Next Generation.

Mål: Fortsätta utveckla kurser inom undervisning i språk.

Förverkligande: Tre nya kurser erbjöds för de studerande på NYAlinjen.

Mål: Utveckla den specialiserade linjen Vildmark & foto.

Förverkligande: Ej förverkligat. Utvecklat deltidsutbildningen inom naturfoto genom att erbjuda ett fördjupningsår.

Nyckeltal

	2017			2018			2019
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Studerande							
Antagna under året	77	31	32	63	34	22	56
Avlagda examina	26	20	23	43	19	19	38
Avbrutna studier	12	2	3	5	3	3	6
Totalt (medeltal)	46	23	23	46	22	14,5	36,5

	2017			2018			2019
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	22	30	8	38	29	13	42 (3)
Fristående kursverksamhet, kursdagar	42 (1)			27 (2)			36 (3)

(1) Kortkurs 3 dagar, distansutbildning 39 dagar, (2) Deltidsutbildning inom naturfoto och guideutbildning, (3) Guideutbildning 23 personer, 8 dagar. Deltidsutbildning inom naturfoto 11 personer, 21 dagar. Cirkusskola 8 personer, 4 dagar.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Skolans specialiserade linje Vildmark & foto kunde inte starta på grund av att för få sökande. Däremot kunde deltidsutbildningen inom naturfoto starta istället. Till NYAlinjen sökte 45 stycken varav endast 19 sökande antog sin studieplats. För att uppfylla lärarnas arbetskyldighet planerades en sysselsättningsfrämjande kurs inom arbetsliv och hälsa som pågår under 14 arbetsveckor under vårterminen 2020. Tid fanns även för att utveckla heltidsutbildningen inom friskvård och hälsa som ska starta hösten 2020.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Att bedriva ettåriga utbildningar har i sitt upplägg många osäkerhetsfaktorer. Beslut om vilka linjer som får starta tas årligen först i slutet av juni. Tidigast då vet man säkert vilka lärare- och personalresurser som behövs inför läsåret. Osäkerhet uppstår i förhållande till de heltidsanställda lärarna och hur de ska kunna uppfylla sin arbetskyldighet i fall en utbildning inte startar.

Timlärare måste anställas i ett väldigt sent skede inför skolstart, vilket inte ger någon anställningstrygghet. Även nyanställningar kan ske väldigt sent.

Ettårig budgetperiod synkroniserar inte med skolåret och är för kortsiktig.

Redogörelse för den interna kontrollen

Skolan säkerställer sin verksamhet genom att följa de fastställda bestämmelser, föreskrifter och beslut som formulerats i skolans reglemente och LL (1999:53) om Ålands folkhögskola.

En detaljerad verksamhetsberättelse uppgörs årligen. Där framkommer bland annat information om skolans verksamhet för arbetsåret, linjerna, studerande, statistik, förvaltning, elevförbundet samt fonder och värdepapper. Övriga föreskrifter som skolan bland annat följer är: Undervisningssektorns tjänstekollektivavtal och landskapets tjänstevillkor, arbetsavtalslagen, skolans jämställdhetsplan, arbetskyddslagstiftning, räddningsplan, antimobbingsplan och krisplan.

Den ekonomiska verksamheten följer finansavdelningens direktiv och arbetsätt för att säkerställa att verksamhetsmålen uppnås på ett resurseffektivt och lagenligt sätt. Budgetuppföljning presenteras kvartalsvis för direktionen.

Ålands musikinstitut

Översikt

Ålands musikinstituts verksamhet regleras i LL (1995:80) om Ålands musikinstitut (ÅMI). En detaljerad verksamhetsberättelse upprättas årligen. Där framkommer bland annat information om skolans verksamhet för arbetsåret, studerande, statistik och förvaltning.

Skolan förmedlar undervisning i dans och musik i åldrarna 3-6 år (dans- och musiklekskola) samt 7-30 år (dans- och musikskola samt institut). Verksamheten följer de anvisningar som getts ut av Utbildningsstyrelsen.

Verksamheten följer finansavdelningens direktiv för att säkerställa att ekonomin sköts på ett lagenligt sätt.

Hållbarhetsstyrning

Ålands musikinstitut har i dagsläget inte hållbarhetsstyrning. Organisationen arbetar dock kontinuerligt med att granska alla beslut och åtgärder som vidtas utgående från ett hållbarhetsperspektiv.

Upphandling

Ålands musikinstitut har under år 2018 inte genomfört någon upphandling. Skolan följer landskapsregeringens upphandlingsregler.

Antikorrupcion

Ålands musikinstitut granskar att det inte förekommer jäv vid antagning av elever eller tillsättande av tjänster. Vid antagningen av elever bedöms den sökande av en 3 personers jury. Vid tillsättandet av tjänster är det en rekryteringsgrupp på 4 personer som bereder underlaget på vilket direktionen ska fatta beslut. Personalen har informerats om regelverket för jäv. Inga bekräftade korrupsionsincidenter.

Material

Ålands musikinstitut har ingen produktion av material.

Miljöbedömning av leverantörer

De inköp som görs där det kan skapa en miljöeffekt är inköp för städningen i vilket fall miljövänligaste alternativen används. Skolan använder sig av vindkraftsproducerad el där det är möjligt. I övrigt har ingen miljöbedömning av leverantörer gjorts.

Icke diskriminering

Inga diskrimineringsincidenter har rapporterats under året.

Uppföljning

Ekonomi

Ålands musikinstitut	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Avgiftsintäkter	112 973,50	135 000,00	22 026,50	83,7%
Övr verksamh intäkt	1 325,16		-1 325,16	
Summa Verksamhetens intäkter	114 298,66	135 000,00	20 701,34	84,7%
Personalkostnader	-927 163,74	-929 725,80	-2 562,06	99,7%
Köp av tjänster	-85 531,26	-92 200,00	-6 668,74	92,8%

Ålands musikinstitut	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Material förnödenh	-62 946,71	-37 800,00	25 146,71	166,5%
Övr verksamh kostn	-196 233,51	-211 274,20	-15 040,69	92,9%
Summa Verksamhetens kostnader	-1 271 875,22	-1 271 000,00	875,22	100,1%
Summa Verksamhetsbidrag	-1 157 576,56	-1 136 000,00	21 576,56	101,9%
Räntekostnader	-17,11		17,11	
Övr finansiella kost	-9,00		9,00	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-26,11		26,11	
Summa Årsbidrag	-1 157 602,67	-1 136 000,00	21 602,67	101,9%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 157 602,67	-1 136 000,00	21 602,67	101,9%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-1 157 602,67	-1 136 000,00	21 602,67	101,9%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
85200 Ål musikinstitut	-1 084 547,64	-1 011 604,40	-1 078 870,82	-1 157 602,67

Målsättningar

Mål: Utveckla värdegrunden som en del av arbetarskyddet.

Förverkligande: Utvecklingen av värdegrundsarbetet har fortsatt inom personalstyrkan.

Mål: Fortsätta utveckla det pedagogiska och tekniska innehållet i distansundervisningen.

Förverkligande: Distansundervisningen har inte kommit igång p.g.a. problem med uppkopplingen mellan skärgården och staden.

Mål: Arrangera mästarkurser med bl.a. folkmusik, musikal och streetdance.

Förverkligande: Under året har två orkesterprojekt med folkmusik samt två mästarkurser i musikal och streetdance arrangerats.

Mål: Ta i bruk programvaror för att förbättra kontakterna och informationsutbytet mellan hem och skola samt mellan lärare, elever och förälder.

Förverkligande: Administrationssystemen *Kurre* och *Wilma* implementerades.

Mål: Implementera den nya läroplanen från och med 1.8.2019. Implementeringen bereds av kollegiet under vårterminen 2019 i form av seminarier och grupparbeten.

Förverkligande: De nya läroplansgrunderna godkändes hösten 2019 och implementeras fr.o.m. augusti 2020.

Nyckeltal

Studerande	Våren 2016			Våren 2017			Våren 2018			Våren 2019		
	F	P	Totalt	F	P	Totalt	F	P	Totalt	F	P	Totalt
Dans	72	10	82	77	6	83	77	5	82	78	4	82
Musik	104	70	174	108	67	175	113	66	179	106	77	183
Lekskola				50	5	55	38	12	50	28	16	44
Totalt	176	80	256	235	78	313	228	83	311	212	97	309

F = flickor, P = pojkar

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Inga väsentliga förändringar i verksamhet och ekonomi. Dansen vid Ålands musikinstitut leds sedan hösten 2019 av prorektorn.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Skolans kanslipersonal har väldigt hög arbetsbelastning med stor risk för dålig psykosocial miljö och fysisk belastning.

Redogörelse för den interna kontrollen

Iakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Ålands musikinstituts verksamhet regleras av LL (1995:80) om Ålands musikinstitut. Utöver detta finns ett reglemente och läroplaner. Beslut kring verksamheten, så som budget, anställningar och antagning av elever, fattas av rektor/direktionen för Ålands musikinstitut.

Verksamheten följer finansavdelningens direktiv för att säkerställa att verksamhetsmålen uppnås på lagenligt sätt.

Skolan har ett eget arbetarskydd.

Uppnående av målen, kompetent och tillförlitlig bedömning av verksamheten

Uppnående av målen utvärderas med hjälp av statistik och genom att följa de i läroplanerna nämnda bedömningskriterierna. Ålands musikinstitut följer Finska musikläroinrättningarnas förbunds regelverk vad gäller nivåproven i musik.

Bedömningen görs av en jury bestående av tre behöriga lärare.

Tillsyn över anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Budgetansvarig har tillsyn över anskaffning och överlåtelse samt skötseln av tillgångarna upp till beloppet 20.000 euro. Direktionen beslutar i övriga frågor. En kontinuerlig uppföljning och rapportering till direktionen görs minst en gång per kvartal för att säkerställa att konsumtionen inte överstiger tillgångarna.

Ordning av riskhantering

En kontinuerlig skolning av personalen sker årligen genom utbildning inom brandförsvaret och första hjälp. Företagshälsovården genomför med jämna mellanrum ergonomistudier på arbetsplatsen. Företagshälsovården genomför regelbundet en hälsoundersökning som berör både den fysiska och den psykosociala miljön.

Skolans arbetarskydd uppgör en verksamhetsplan och genomför riskbedömning. Skolan erbjuder varje år skolning i arbetarskydd. I övrigt följer skolan de olika policy och styrdokument som finns i organisationen.

Fakturahantering

Betalningen av fakturor sker centralt via det elektroniska fakturahanteringssystemet Palette. Skolans fakturering av terminsavgifter och dylikt sker centralt via finansavdelningen.

Bedömning av den interna styrningen och kontrollen inom skolan

De underlag och metoder som används vid Ålands musikinstitut är tillräckliga för att kunna sköta skolans verksamhet och ekonomi på ett tillfredsställande sätt, bl.a. genom kontinuerlig uppföljning av budgetrapporter samt regelbunden rapportering till skolans direktion.

Ålands gymnasium

Översikt

Ålands gymnasium har i uppdrag att erbjuda allmänbildande gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning som leder till gymnasieexamen, samt annan utbildning för unga och vuxna på gymnasienivå. Utbildningarna ordnas i skolorna Ålands lyceum samt Ålands yrkesgymnasium. Fr.o.m. 1.8.2019 överfördes personal och verksamhet inom sjöfartsutbildningen på gymnasialstadiet åter till Ålands gymnasium från Högskolan på Åland.

En övergripande strategi för verksamheten fram till år 2023 antogs av styrelsen 19.11.2019. Nytt inom arbetsmiljö- och välmående är att myndigheten under året formaliserat samverkan kring inomhusmiljöfrågor tillsammans med företagshälsovården och ÅMHM.

Hållbarhetsstyrning

Visionen och målen i förnyade strategin för Ålands gymnasium genomsyras framför allt av social hållbarhet; utbildningsutbud och genomförande av utbildning anpassat för olika behov, utveckling av lärmiljö och välbefinnande. Därtill finns en strävan till ökad hållbarhet generellt. Utgående från strategin görs årliga verksamhetsmål för olika delar av organisationen.

Uppföljning

Ekonomi

Ålands gymnasium	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	339 447,25	290 000,00	-49 447,25	117,1%
Avgiftsintäkter	308 524,07	250 000,00	-58 524,07	123,4%
Erhållna bidrag	342 355,58	80 000,00	-262 355,58	427,9%
Övr verksamh intäkt	12 104,89	210 000,00	197 895,11	5,8%
Summa Verksamhetens intäkter	1 002 431,79	830 000,00	-172 431,79	120,8%
Personalkostnader	-10 912 186,53	-11 235 711,75	-323 525,22	97,1%
Köp av tjänster	-1 644 685,19	-1 695 000,00	-50 314,81	97,0%
Material förnödenh	-1 775 851,31	-1 586 918,23	188 933,08	111,9%
Övr verksamh kostn	-5 271 341,07	-5 253 370,00	17 971,07	100,3%
Summa Verksamhetens kostnader	-19 604 064,10	-19 770 999,98	-166 935,88	99,2%
Soc hälsovård utsk	-1 324,21		1 324,21	
Summa Utgift ink o kap öv	-1 324,21		1 324,21	
Summa Kostn ink o kap öv	-1 324,21		1 324,21	
Summa Verksamhetsbidrag	-18 602 956,52	-18 940 999,98	-338 043,46	98,2%
Övr finansiella int	-36,37		36,37	
Räntekostnader	-298,21		298,21	
Övr finansiella kost	-1 359,58		1 359,58	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-1 694,16		1 694,16	
Summa Årsbidrag	-18 604 650,68	-18 940 999,98	-336 349,30	98,2%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-18 604 650,68	-18 940 999,98	-336 349,30	98,2%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-18 604 650,68	-18 940 999,98	-336 349,30	98,2%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
85500 Ål gymnasium	-18 415 907,56	-17 085 848,20	-17 031 937,34	-18 604 650,68
Summa 8550 Ål gymnasium	-18 415 907,56	-17 085 848,20	-17 031 937,34	-18 604 650,68

Under en fyraårsperiod från 2016 till och med 2019 har Ålands gymnasium uppfyllt det sparkrav som landskapsregeringen gav myndigheten.

För år 2019 hade Ålands gymnasium en nettobudget om 17.803.000 euro inkluderande en internhyra om 4.792.000 euro. Under året tilläggsbudgeterades 1.138.000 euro p.g.a. att den gymnasiala sjöfartsutbildningen från den 1.8.2019 åter finns i Ålands gymnasiums budget. Det har inneburit att nettobudgeten ökat till 18.941.000 euro inkluderande en internhyra som nu uppgår till 5.121.300 euro. Det preliminära utfallet visar ett överskott om ca. 330.000 euro.

Det finns ett antal faktorer som ligger till grund för att utfallet underskrider budgeten. En orsak är att inkomsterna under år 2019 överstiger budgeten med 165.000 euro trots att vi under året justerat upp intäktsbudgeten från 750.000 euro till 830.000 euro. Detta kan även detta år förklaras med att stora retroaktiva ersättningar för ESF-finansierade projekt har inkommit.

En annan orsak till överskridningen är att lönekostnaderna uppgick till en lägre nivå än budgeterat, en förverkligandegrad när det gäller lönerna var år 2019 97,1%. Detta innebar ett löneöverskott om ca 320.000 euro.

Under investeringsmomentet fanns år 2019 en grundbudget om 300.000 euro. Det preliminära utfallet är om ca. 400.000 euro. Investeringsunderskottet kan delvis förklaras med förseningen av det nya centralköket på Neptunigatan 6 och att de investeringar som fanns budgeterade redan år 2018 kunde genomföras först år 2019 och påverkar således investeringsbudgeten för år 2019.

Målsättningar

Mål: Minst 85 % av de antagna studerande dimitteras med examen inom 3 år.

Förverkligande: 83 % enligt senast bearbetade statistiken (ÅSUB), gäller situationen år 2018 av antagna år 2014.

Mål: Fortsatt implementering av nya läroplaner, digitalisering, utveckling av specialpedagogik, svenska som andra språk samt övriga anpassningar då utbildningssystem i riket utvecklas och förändras.

Förverkligande: Inom Ålands yrkesgymnasium har nya examensplaner och allmänna stadgar för examen och utbildning antagits för studerande som inlett studierna fr.o.m. 1.8.2019 med anledning av ny läroplansgrund.

Inom Ålands lyceum är implementeringen av alla kurser enligt läroplan 2016 klar. Ny lärplattform (Its learning) har införts och Office 365 implementerats. Utformning av svenska som andra språk förändrats vilket innebär att SVA-lärare, förutom extra stöd till studerande, går in och stöder SVA-studerande under lektioner i svenska och litteratur.

Mål: Kursverksamheten utvecklas ytterligare med ett utökat utbud av externa kurser och samarbetet med näringslivet intensifieras.

Förverkligande: Kursverksamhetens omfattning i antal deltagare framgår i statistiktabeln under nyckeltal.

Mål: Centralisering av bespisningsfunktionerna genom färdigställande av ombyggnad till centralkök.

Förverkligande: Ombyggnaden har slutförts och nya centralköket har tagits i bruk.

Nyckeltal

Antagna per 20.9.2019 per utbildning läsåret 2019-2020	Dimensionering (1)	Flickor	Pojkar	Totalt
Affärsverksamhet, merkonom (ungdom)	20	10	10	20
Informations- och kommunikationsteknik, datanom	16	0	16	16
Hotell-, restaurang-, cateringbranschen, kock/servitör	34	22	9	31
Social och hälsoområdet, närvårdare (ungdom)	20	20	0	20
Pedagogik verksamhet och handledning, barnledare	18	13	5	18
Yrkesträningsprogrammet	2	0	3	3
Yrkesinriktad spec.undervisning inr. hotell-, restaur-, catering	4	3	2	5
Yrkesinriktad spec.undervisning inr. fastighetservice	6	0	1	1
Yrkesinriktad spec.undervisning inr. hemarb.&rengöring	4	1	0	1
Byggbranschen, husbyggare	15	2	13	15
El- och automationsteknik, elmontör	0	0	0	0
Bilbranschen, fordonsmekaniker	15	4	11	15
Frisör	5	8	0	8
Maskin- och metallbranschen, verkstadsmekaniker	15	0	13	13
Husteknik, rörmontör	0	0	0	0
Sjöfart	36	4	30	34
Ålands yrkesgymnasium	210	87	113	200
(Varav HUTH)		10	12	22
Ålands lyceum	160	76	73	149
Totalt	370	163	186	349

(1) Beslut 165 U2, 18.9.2018, ÅLR 2018/2463. Totala antalet examensstuderande 20.9.2019 var 442 vid Ålands lyceum och 625 vid Ålands yrkesgymnasium.

Antagna till vuxenutbildning 1.1.2019 - 31.12.2019	Dimensionering	Kvinnor	Män	Totalt
Grundläggande yrkesutbildning för vuxna				
Grundexamen inom social- hälsovård	16	14	2	16
Gymnasieexamen inom affärsverksamhet, merkonom		11	2	13
Delexamen, maskin- och metallbranschen (sysselsättningsfrämjande utb.)		1	7	8
Delexamen, byggbranschen (sysselsättningsfrämjande utb.)		0	5	5
Yrkesinriktade kompletterings- och vidareutbildning				
Gymnasiebaserad utbildning till servitör	20	6	3	9
Läroavtal (nya antagna under 2019)				
Grundexamen inom social- hälsovård, närvårdare		14	2	16
Övriga		1	3	4
Kursverksamhet (antal deltagare under året) (1)				
Beställningskurser från arbetsgivare		13	145	158
Kurser från kurskalendern (öppna för allmänheten)		78	471	549
Grundläggande yrkeskompetens inom ÅYG (studerande)		1	13	14
Riskutbildning - halkbana i simulator		7	13	20
NTI-kurser (2)		59	30	89
Hygienpass, endast tentamen		55	33	88
Hygienpass, endast tentamen med tolk/enskilt tillfälle		11	11	22
Att arbeta i stormfälld skog		0	10	10
Sysselsättningsfrämjande kurser		48	19	67

(1) samma person kan räknas flera gånger om denne har deltagit i flera kurser (2) antalet deltagande personer räknat endast en gång, dessa kan ha avlagt en eller flera NTI kurser

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Hela tilläggsbudgeten om 1.138.00 euro hänför sig till överföringen av den gymnasiala sjöfartsutbildningen till Ålands gymnasium. Från högskolan överfördes 19 ordinarie tjänster, fyra ordinarie befattningar i arbetsavtal samt fem tillfälliga tjänster till Ålands gymnasium. Reglementet för Ålands gymnasium har uppdaterats med anledning av den organisatoriska förändringen gällande enheten sjöfart.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

En väsentlig fråga är att anslutning till Studieinfo/Koski kan fullföljas så snart som möjligt. Detta bl.a. med anledning av det nuvarande elektroniska antagningssystemets brister. Ur myndighetens synvinkel skulle det även vara önskvärt om arkivlag och tillämpning av denna kunde utvecklas för att underlätta smidig elektronisk arkivering

Redogörelse för den interna kontrollen

Ålands gymnasium har ett kvalitetsledningssystem inspirerat av ISO 9001:2015.

Introduktion till budgetuppföljning via Hypergene har hållits för alla med budgetansvar.

Ålands gymnasium fortsätter att delta i de gemensamma upphandlingar som landskapsregeringen genomför. Under år 2019 har bl.a. upphandling av kaffe-, te- och kakao genomförts.

Ålands sjösäkerhetscentrum

Översikt

Utöver denna redogörelse ger Ålands Sjösäkerhetscentrum ut en egen verksamhetsberättelse.

Verksamheten styrs av LL (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum. Ålands sjösäkerhetscentrum ska i samverkan med skolor och näringsliv erbjuda kvalificerad sjösäkerhetsutbildning i form av kurs- och fortbildningsverksamhet till studerande vid sjöskolorna och redan verksam personal inom sjöfartsnäringen samt till övriga intressenter. Myndighetschefen leder verksamheten vid Ålands sjösäkerhetscentrum. Styrelsen för Ålands sjösäkerhetscentrum ansvarar för centrets förvaltning och verksamhet. Genom kontinuerlig granskning av kvalitetssystemet upprätthålls en hög kvalitet i verksamheten. Kvalitetssystemet är godkänt av både den finska myndigheten Traficom och den svenska myndigheten Transportstyrelsen vilket ger möjlighet att erbjuda utbildning för certifikat i två länder.

Kursverksamheten har under året fokuserat på produktutveckling genom förnyelse och förbättring av befintliga kurser samt utveckling av nya kurskoncept och teman. Året blev ett jämförelsevis bra mellanår med 121 kurstillfällen och 1.420 kursdeltagare.

Sjöfartsutbildningen på Åland har under året nyttjat skolfartyget m/s Michael Sars under 80 dagar varav 32 med övernattningar samt 11 dagar med undervisning vid kaj.

M/s Michael Sars har hyrts ut till externa skolor under totalt 18 dagar varav 12 övernattningar. Utöver detta har fartyget nyttjats av externa hyrestagare i ett dygn. Ålands landskapsregering nyttjade fartyget fem dagar på Almedalsveckan i juli. Under välj sjön veckan nyttjades fartyget i fem dagar för besök av Ålands niondeklassister.

Ålands Sjösäkerhetscentrum tillämpar nettobudgetering för verksamheten. Inkomsterna budgeteras således under samma budgetmoment som utgifterna.

Hållbarhetsstyrning

Ålands sjösäkerhetscentrum har ännu inte en formaliserad hållbarhetsstyrning. Organisationen arbetar dock kontinuerligt med att förbättra hållbarheten genom små förändringar.

Ålands sjösäkerhetscentrum erbjuder sjösäkerhetskurser såväl till erfarna som nya sjöfarare. Utbildningsutbudet motsvarar samhällets efterfrågan, vilket leder till den kompetens och utveckling som samhället behöver. Ålands sjösäkerhetscentrum arbetar proaktivt i sina utbildningar för att minska olyckor och tillbud.

Upphandling

Ålands sjösäkerhetscentrum har inte genomfört någon upphandling under året. Vid upphandlingar följs landskapsregeringens upphandlingsregler

Antikorruption

Inga korruptionsincidenter har rapporterats under året.

Material

För att ytterligare minska utskrifter av studiematerial till kursdeltagare har det fortsättningsvis utvecklats nätbaserade kurser. På detta sätt kan kursdeltagare studera teorimaterial digitalt på egen hand för att sedan komma till Ålands sjösäkerhetscentrum och utföra de praktiska momenten.

Miljöbedömning av leverantörer

Inga miljöbedömningar av leverantörer har gjorts. I mån av möjlighet används lokala leverantörer.

Icke diskriminering

Inga diskrimineringsincidenter har rapporterats.

Utbildning och kompetensutveckling

Under perioden har Ålands sjösäkerhetscentrums personal kontinuerligt uppdaterats angående nya regler och säkerhetsutrustningar.

Uppföljning

Ekonomi

Ålands Sjösäkerhetscentrum	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	327 294,53	370 500,00	43 205,47	88,3%
Avgiftsintäkter	425 216,50	425 000,00	-216,50	100,1%
Övr verksamh intäkt		17 500,00	17 500,00	
Summa Verksamhetens intäkter	752 511,03	813 000,00	60 488,97	92,6%
Personalkostnader	-676 401,18	-620 319,84	56 081,34	109,0%
Köp av tjänster	-431 591,12	-491 800,00	-60 208,88	87,8%
Material förnödenh	-185 770,47	-120 189,19	65 581,28	154,6%
Övr verksamh kostn	-230 991,49	-228 690,98	2 300,51	101,0%
Summa Verksamhetens kostnader	-1 524 754,26	-1 461 000,01	63 754,25	104,4%
Summa Verksamhetsbidrag	-772 243,23	-648 000,01	124 243,22	119,2%
Ränteintäkter	80,38		-80,38	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	80,38		-80,38	
Summa Årsbidrag	-772 162,85	-648 000,01	124 162,84	119,2%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-772 162,85	-648 000,01	124 162,84	119,2%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-772 162,85	-648 000,01	124 162,84	119,2%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
85600 Ål Sjösäkerhetscentrum	-666 070,23	-907 259,30	-737 603,58	-772 162,85

Ålands sjösäkerhetscentrums kursenhet har under året uppnått målet för intäkter, av vilka 77 % härstammade från utomstående kunder. Under året har dock sliten och havererad utrustning tyngt utgifterna.

Fartygsenheten hade under året flera planerade reparationer och uppgraderingar vilka visade sig behöva mer arbete än beräknat.

Målsättningar

Mål: Under året vidtas åtgärder i syfte att optimera ekonomistyrningen för Ålands sjösäkerhetscentrum. Åtgärder ska öka enhetens ansvar och befogenheter över det ekonomiska resultatet.

Förverkligande: Ålands sjösäkerhetscentrum har under året sett över konteringssystemet och infört nya roller för att få en bättre överblick över ekonomin.

Mål: Ständigt utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa.

Förverkligande: Ålands sjösäkerhetscentrum har under året fortsatt utvecklandet av digitala kurskoncept i form av E-Learning. I december godkändes advance firefighting av myndigheterna, samt vid utgången av år 2019 stod utvecklandet av basic safety training som E-Learning klar till 90 procent. E-Learning konceptet kommer därmed att erbjudas fullt ut till kund under år 2020 frånsett FRB-kurserna. Under året tog även Ålands sjösäkerhetscentrum leverans av den 2018 års beställda nya FRB-båten.

Mål: Leverera aktuella säkerhetsutbildningar anpassade för marknaden.

Förverkligande: Utöver den digitaliserade satsningen i form av E-Learning har Ålands sjösäkerhetscentrum fortsatt utveckla rederianpassade kurskoncept i nära samarbete med lokala rederier.

Mål: Optimera resurserna för att tillgodose marknads behov av kursutbud under år 2019.

Förverkligande: Verksamhetsåret har, enligt förväntan, varit bättre än år 2018 för kursenheten och man kan klart se att den förväntade fem års variationen nu är på uppåtgående trend. Även att de nya webbaserade kursernas teoridel har kommit kunderna tillgodo genom ett kortare kurstillfälle.

Mål: Hålla ca 122 kurser under året av varierande längd.

Förverkligande: Ålands sjösäkerhetscentrum har hållit 121 kurser under året.

Mål: Fortsätta arbetet med uppgradering av såväl anläggning som utrustning för att kunna tillgodose gällande kvalitetsnormer och kommande krav.

Förverkligande: Under året har succesiv uppgradering av utsliten och havererad utrustning utförts, samt en ny införskaffning av FRB båt.

Mål: Aktivt effektivisera arbetet med utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget.

Förverkligande: Skolfartyget har under året nyttjats av andra utbildningsorganisationer i totalt 18 dagar. Uthyrning för icke utbildarorganisationer har under året varit en dag, samt fem dagar för Ålands landskapsregering.

Nyckeltal

					2018					2019
Kurser	Kurser	Dagar	Kvinnor	Män	Deltag.	Kurser	Dagar	Kvinnor	Män	Deltag.
Livbåtsman	18	35	83	102	185	14	24	63	127	190
Livbåtsman ref.	13	16	13	61	74	10	24	14	95	109
Fast rescue boat	4	9	2	12	14	8	14	15	52	67
Fast rescue boat, ref.	6	3	0	16	16	8	7	18	50	68
Basic Safety	2	5	6	14	20	3	10	10	18	28
Basic Safety ref.	8	16	3	8	11	9	22	22	57	79
Första hjälp	2	2	4	8	12	4	4	3	32	35
Advanced Fire Fighting	4	14	0	46	46	3	8	1	27	28
Advanced fortbildning	10	20	4	38	42	10	20	14	51	65
Basic Fire Fighting	5	13	5	51	56	5	21	4	51	55
Välj sjön						1	5	66	85	151
Familiarization Training						7	7	35	35	70

					2018					2019
Team building						9	9	82	54	136
Övr. sjösäkerhetskurser	23	53	82	98	180	30	32	112	227	339
Totalt	95	186	202	454	656	121	207	459	961	1 420

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Verksamhetsåret blev resultatmässigt bättre än föregående år. År 2019 var ett mellanår för säkerhetskurser enligt STCW 2010 Manila reglerna. Under årets andra halva inleddes inkommande två års pik av utbildningsbehov.

Marknadens behov av STCW kurser varierar mellan olika verksamhetsår. Sjösäkerhetscentret har därför satsat på en breddning av verksamheten genom att erbjuda utbildning till nya kundgrupper, bl.a. i form av Team Building evenemang som kan skräddarsys enligt kundens önskemål. Under året hölls 9 tillfällen med Team Building.

Under året höll sjösäkerhetscentret kurser i gästhamns säkerhet på uppdrag av Central Baltic projektet Smart Marina. Dessa kurser med tillhörande koncept har varit lyckade och kommer att fortsätta även under år 2020. På sikt kommer konceptet att införas i sjösäkerhetscentrets ordinarie kursutbud.

De webbaserade kurserna som påbörjades under år 2017 har numera enligt uppkommen internationell praxis bytt namn till E-Learning. Under år 2019 intensifierades satsningen med digitaliseringen av Advance Firefighting samt Basic Safety Training.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Den fem års variation i marknadens behov av säkerhetskurser som STCW 2010 Manila genererar är problematisk för upprätthållandet av en jämn och kontinuerlig verksamhet vid Ålands sjösäkerhetscentrum. Sjösäkerhetscentret arbetar därför fortlöpande med en breddning av verksamheten och utbildningar till nya kundgrupper.

Även ett minskat elevantal vid sjöskolorna på Åland påverkar sjösäkerhetscentret. Detta har föranlett minskning i kursverksamheten och mindre nyttjande av m/s Michael Sars. Fartyget har under året inte nyttjats i den utsträckning som budgeterats, och extern uthyrning av fartyget täcker inte upp kostnaderna. Förhoppningar finns att nya intressenter vill hyra fartyget då det inte nyttjas av de åländska sjöskolorna.

Redogörelse för den interna kontrollen

Ålands sjösäkerhetscentrums kvalitetssystem är godkänt av både den finska myndigheten Traficom och motsvarande svenska myndighet Transportstyrelsen. Som underleverantör har Mariehamns räddningsverk ett motsvarande kvalitetssystem där Ålands sjösäkerhetscentrum står som ansvarig gentemot nationella och internationella sjöfartsmyndigheter.

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

Översikt

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) regleras i landskapslagen (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet.

AMS verksamhet regleras i landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, landskapslagen (2006:71) om studiestöd, landskapslagen (2012:74) om främjande av integration och i landskapslagen (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning. AMS utför vissa uppgifter som tillhör rikets behörighet med stöd av överenskommelseförordningar. Myndigheten kan även handha uppgifter eller ge service utgående från lagtingets budgetbeslut såsom verksamheten som ordnas under samlingsnamnet Åland Living samt arbetspsykologtjänster.

Under året har inte förekommit avvikande händelser som påverkat bokslutsuppgifterna och budgetuppföljningen.

Hållbarhetsstyrning

AMS har anammat de strategiska utvecklingsmålen "Välmående människor vars inneboende resurser växer", "Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället" och "Attraktionskraft för boende, besökare och företag". AMS medverkar i samordningsmöten som ordnas av medaktörerna i nätverket bärkraft.ax. och deltar i "Sektoröverskridande forum för social hållbarhetsutveckling inom landskapsregeringen" och i storföretagsnätverkets arbete kring bland annat rekrytering och kompetensförsörjning. Förverkligandet av målen jobbar AMS med kontinuerligt och det hör till AMS kärnverksamhet att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

Uppföljning

Ekonomi

AMS	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	6 700,80	9 000,00	2 299,20	74,5%
Avgiftsintäkter		5 000,00	5 000,00	
Summa Verksamhetens intäkter	6 700,80	14 000,00	7 299,20	47,9%
Personalkostnader	-1 089 351,16	-1 136 607,06	-47 255,90	95,8%
Köp av tjänster	-277 228,77	-326 572,93	-49 344,16	84,9%
Material förnödenh	-34 407,90	-26 000,00	8 407,90	132,3%
Övr verksamh kostn	-165 562,48	-163 820,00	1 742,48	101,1%
Summa Verksamhetens kostnader	-1 566 550,31	-1 652 999,99	-86 449,68	94,8%
Summa Verksamhetsbidrag	-1 559 849,51	-1 638 999,99	-79 150,48	95,2%
Övr finansiella int	-15,56		15,56	
Övr finansiella kost	-9,00		9,00	
Summa Finansiella intäkter och kostnader	-24,56		24,56	
Summa Årsbidrag	-1 559 874,07	-1 638 999,99	-79 125,92	95,2%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-1 559 874,07	-1 638 999,99	-79 125,92	95,2%
Summa Räkenskapsperiodens under- / överskott	-1 559 874,07	-1 638 999,99	-79 125,92	95,2%

Sysselsättnings- och arbetslöshetsstöd	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Personalkostnader	-366 356,40		366 356,40	
Köp av tjänster	-389 986,26	-918 000,00	-528 013,74	42,5%
Övr verksamh kostn	-595,83		595,83	
Summa Verksamhetens kostnader	-756 938,49	-918 000,00	-161 061,51	82,5%
Soc hälsovård utsk	-4 215 242,29	-4 300 000,00	-84 757,71	98,0%
Arbetsmarknad	-225 881,60	-300 000,00	-74 118,40	75,3%
Summa Utgift ink o kap öv	-4 441 123,89	-4 600 000,00	-158 876,11	96,5%
Summa Kostn ink o kap öv	-4 441 123,89	-4 600 000,00	-158 876,11	96,5%
Summa Verksamhetsbidrag	-5 198 062,38	-5 518 000,00	-319 937,62	94,2%
Summa Årsbidrag	-5 198 062,38	-5 518 000,00	-319 937,62	94,2%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	-5 198 062,38	-5 518 000,00	-319 937,62	94,2%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-5 198 062,38	-5 518 000,00	-319 937,62	94,2%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
86000 Arb.markn & studieservicemynd.	-1 412 759,16	-1 556 738,41	-1 562 492,00	-1 559 874,07
86050 Sysselsättn. o arb.löshet.stöd	-5 075 232,03	-4 991 265,78	-4 902 270,58	-5 198 062,38
Summa 8600_7 AMS	-6 487 991,19	-6 548 004,19	-6 464 762,58	-6 757 936,45

Målsättningar

Mål: Förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

Förverkligande: Under år 2019 har 2 arbetssökande påbörjat frivilliga studier, 3 kortvariga studier, 215 sysselsättningsfrämjande utbildningar varav 135 svenska för inflyttade (SFI) och cirka 55 andra allmänna utbildningar. Uppföljningen år 2019 av den sysselsättningsfrämjande utbildningen förutom SFI visar att av 81 studerande var 33 personer i arbete och 8 i utbildning sex månader efter avslutad utbildning.

Mål: Långtidsarbetslöshet ska förebyggas och motverkas.

Förverkligande: Andelen nytillkomna långtidsarbetslösa under år 2019 låg ungefär på samma nivå som år 2018, så det är svårt att utvärdera huruvida målet att förebygga och motverka långtidsarbetslösheten uppnås under år 2019 jämfört med utfallet för år 2018.

Mål: Fler praktikplatser och sysselsättningsstödsanställningar ordnas.

Förverkligande: Under år 2019 beviljades 38 (32, 2018) sysselsättningsstöd för praktik och 42 (40, 2018) för anställning.

Mål: Öka antalet användare av e-tjänster.

Förverkligande: Sedan juni 2017 har det varit möjligt att ansöka om arbetslöshetsförmåner och redovisa arbetslöshetstid via en e-tjänst. Antalet e-ansökningar har ökat med 29 % från år 2018 (184) till år 2019 (237). I januari 2020 redovisade 28 % av alla som beviljats arbetslöshetsförmåner sin arbetslöshetstid via e-tjänsten, vilket är en betydligt större andel än i januari 2019.

Under år 2018 anmälde sig 129 (42,2 % av alla nyanmälda) nya arbetssökande sig via e-tjänsten. Under år 2019 anmälde sig 220 (56,7 % av alla nyanmälda) nya arbetssökande sig via e-tjänsten.

Mål: Nå minst 25.000 personer som bor utanför Åland med budskap om arbetsmöjligheter på Åland.

Förverkligande: AMS inom ramen för Åland Living har under år 2019 genom nyhetsbrev, sociala medier, webbplats, mässor och samarbeten nått drygt 40.000 personer som bor utanför Åland.

Mål: Minska antalet arbetslösa med annat medborgarskap än finländskt.

Förverkligande: I slutet av februari 2019 var 94 arbetssökande med annat medborgarskap än finländskt placerade i utbildning och 201 var arbetslösa, totalt 295.

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Under året har det inte skett väsentliga förändringar som påverkat AMS organisation, verksamhet eller ekonomi.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Riskbedömningen som gjordes år 2018 har följts upp. Tre områden har prioriterats att jobba med; krav på arbetets kvalitet, arbetsmängd och arbetstakt samt samarbete och information. Under år 2019 har ett stort antal åtgärdsförslag utarbetats och tre framröstade åtgärder har påbörjats jobba med.

Det datoriserade studiestödssystemet (STUDS) som Åda Ab ansvarar för innehåller buggar och andra programfel som gör att felaktigheter uppstår vid handläggningen av studiestödsförmåner. AMS är medveten om bristerna och meddelar upptäckta felaktigheter till Åda Ab för rättelse. Det har hänt att programfel inte upptäckts av AMS utan genom att kunder kontaktat AMS. AMS bedömning är att få programfel förblir upptäckta. I slutet av året har ett nytt studiestödssystem upphandlats.

Redogörelse för den interna kontrollen

AMS myndighetschef leder myndighetens verksamhet och ansvarar för att fastställda mål uppnås. Alla rättelseyrkanden och besvär avgörs av myndighetschefen som i samband med detta granskar lagenligheten i de ärenden där kunden visat missnöje över beslut.

Myndighetschefen följer kontinuerligt upp att de oavslutade ärendena omfattar så få ärenden som möjligt och att budgetmoment inte överskrids eller inte nyttjas i den omfattning som avsetts.

Verksamheten planeras utgående från beviljad budget och redovisas i AMS årliga verksamhetsberättelse.

Fordonsmyndigheten

Översikt

Fordonsmyndigheten ansvarar för registrering och besiktning av motorfordon, utför förarprov samt upprätthåller körkortsregister. Myndigheten ansvarar även för registreringen av vattenfarkoster.

Hållbarhetsstyrning

Myndigheten har tagit flera initiativ för att uppfylla målen i hållbarhetsagendan. Ett projekt för att minska antalet besiktningsskallelser via papper och istället styra över till digitala kallelser har slutförts. Fordonsmyndigheten har som första organisation på Åland infört denna s.k. meddelandetjänst. Under året införskaffade myndigheten en eldriven bil att använda i samband med förarprov vilket bidrar till att uppfylla utvecklingsmål 6.

Uppföljning

Ekonomi

Fordonsmyndigheten	Utfall 2019	Budget 2019	Återstår 2019	% av budget 2019
Försäljningsintäkter	9 287,70	20 000,00	10 712,30	46,4%
Avgiftsintäkter	1 266 420,85	1 320 000,00	53 579,15	95,9%
Övr verksamh intäkt	12 939,55		-12 939,55	
Summa Verksamhetens intäkter	1 288 648,10	1 340 000,00	51 351,90	96,2%
Personalkostnader	-701 250,61	-818 910,42	-117 659,81	85,6%
Köp av tjänster	-382 715,06	-362 920,00	19 795,06	105,5%
Material förnödenh	-62 974,93	-73 443,58	-10 468,65	85,7%
Övr verksamh kostn	-2 384,31	-4 726,00	-2 341,69	50,5%
Summa Verksamhetens kostnader	-1 149 324,91	-1 260 000,00	-110 675,09	91,2%
Summa Verksamhetsbidrag	139 323,19	80 000,00	-59 323,19	174,2%
Summa Årsbidrag	139 323,19	80 000,00	-59 323,19	174,2%
Summa Räkenskapsperiodens resultat	139 323,19	80 000,00	-59 323,19	174,2%
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	139 323,19	80 000,00	-59 323,19	174,2%

Organisation	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
87000 Fordonsmyndigheten	367 727,20	278 176,02	198 070,64	139 323,19

Fordonsmyndighetens verksamhet finansieras med avgifter och förväntas därtill generera ett överskott. För år 2019 budgeterades detta överskott till 80.000 euro, vilket uppnåddes. Som framgår ovan har emellertid överskotten minskat de senaste åren. Intäkter från besiktningssavgifter minskade med hela 144.210 euro år 2019 jämfört med året innan till följd av ändrade besiktningintervaller. Detta har lett till åtstramningar, vilket syns i budgetutfallet som understigs med 112.162 euro.

Målsättningar

Det övergripande målet är att tillhandahålla ålagda tjänster till rimlig kostnad med en god servicenivå och med hög kompetens och öppenhet. För att uppnå detta strävar Fordonsmyndigheten till att utveckla verksamheten med bland annat ny teknik och hålla nere väntetiderna för förarexamen och besiktning.

Mål: Rimlig kostnad

Förverkligande: Myndighetens avgifter har varit i princip oförändrade i mer än fem år. Avgifterna för förarexamen höjdes något under 2019 men är fortfarande betydligt lägre på Åland än i grannländerna. Avgifterna för besiktning och registrering är i paritet med avgifterna i våra grannländer.

Mål: God servicenivå med hög kompetens och öppenhet

Förverkligande: Ett sätt att förbättra servicenivån är att göra det möjligt för kunderna att hantera sina ärenden över nätet. Sedan tidigare kan allmänheten via myndighetens webbplats själva söka fordonsuppgifter, boka tider för besiktning samt ställa av och på fordon. Under 2019 infördes även möjligheten att beställa registreringsbevis över nätet samt att boka besiktning utan e-identifiering.

God servicenivå handlar också om tillgänglighet. Väntetiderna avseende förarprovning har generellt sett hållits under en vecka och det samma gäller fordonsbesiktning. Endast undantagsvis har det inte varit möjligt att beställa tid nästkommande vecka. Samtliga fordon har beretts möjlighet att besiktigas inom sina ordinarie besiktningintervall och i nästan samtliga fall skedde besiktningen på utsatt klockslag.

Fordonsmyndigheten har under året gjort mätningar av hur nöjda kunderna är med vår service. Kunderna har svarat genom att trycka på gröna eller röda smileys. Det månatliga resultatet har varierat mellan 71–99 % med ett genomsnittligt värde 90 % nöjda kunder.

Ett antal utbildningar har genomförts under året för att säkra en hög kompetens. All personal har under året genomgått en webbaserad utbildning i kundbemötande, utbildning i informationssäkerhet och brandkunskap. För besiktningsspersonalen har en utbildning i besiktning av tunga fordon genomförts

Väsentliga förändringar i organisation, verksamhet och ekonomi

Som en följd av att besiktningintervallen ändrades i och med ändringen i LL (1993:19) om besiktning och registrering av fordon som trädde ikraft den 1 mars 2018, minskade antalet besiktningar år 2019 med nästan 20 procent jämfört med året innan. Konsekvensen av detta var att myndighetens intäkter minskade kraftigt, vilket framgår ovan. Som nämnts har myndigheten under året klarat detta genom att hålla kostnaderna nere, bl.a. genom att inte ersätta vakanser på personalsidan. Framöver kommer dock avgifterna som har varit oförändrade under flera år att behöva ses över.

Risker och osäkerhetsfaktorer som inverkar på verksamheten

Fordonsmyndigheten bedriver en verksamhet som är direkt beroende av personalens expertis. Under året har internutbildning genomförts för att skapa naturliga backuper som kan träda in vid sjukdom eller annan frånvaro av ordinarie personal. Myndigheten har i några fall haft svårt att rekrytera personal när behov uppstått. Det gäller i synnerhet besiktningsspersonal, där kompetenskraven vid en internationell jämförelse är höga. Av detta skäl kommer behörighetskraven att ses över.

Redogörelse för den interna kontrollen

Utbildning i informationssäkerhet har hållits för personalen och en informationssäkerhetspolicy har fastställts under året. Vidare har numera all personal personliga inloggningskoder till de register som myndigheten ansvarar för och behörigheterna har begränsats utifrån vars och ens roll. Ett projekt har startat som syftar till att skapa struktur bland våra befintliga interna anvisningar/rutinbeskrivningar samt att komplettera med nya där sådana idag saknas. Dessa ska sedan göras lätt tillgängliga för alla anställda på vårt nya intranät. Genom dokumenterade anvisningar minskar sårbarheten och ett enhetligare arbetssätt uppnås, vilket leder till ökad effektivitet och rättssäkerhet.

Årsbokslut

Resultaträkning

	Not	2019	2018
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter		9 313 359,97	10 213 412,33
Avgiftsintäkter		9 400 227,83	9 510 331,37
Understöd och bidrag		2 273 274,71	1 385 622,02
Övriga verksamhetsintäkter		1 460 258,01	1 206 094,56
Summa verksamhetens intäkter		22 447 120,52	22 315 460,28
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader	2	-104 223 612,81	-101 081 451,62
Köp av tjänster		-53 118 597,72	-50 107 896,19
Material, förnödenheter och varor		-19 831 565,83	-18 367 227,26
Övriga verksamhetskostnader		-23 835 460,97	-23 484 975,33
Summa verksamhetens kostnader		-201 009 237,33	-193 041 550,40
Pensionsintäkter- och kostnader			
Pensionsintäkter		17 700 000,00	16 000 000,00
Pensionskostnader		-35 076 941,42	-33 474 055,94
Summa pensionsintäkter- och kostnader		-17 376 941,42	-17 474 055,94
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen		3 454 872,77	3 773 173,49
Återbetalningar av överföringar		42 429,09	26 855,21
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar		235 527,73	440 890,91
Summa intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar		3 732 829,59	4 240 919,61
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott		-11 465 549,30	-15 687 999,37
Social- och hälsovård samt utkomststöd		-38 917 017,42	-39 171 262,73
Arbetsmarknad		-225 881,60	-208 355,48
Bostadsproduktion		-422 014,71	-246 488,70
Primärnärings		-10 255 779,55	-10 224 965,60
Övrigt näringsliv		-5 040 504,08	-5 191 766,95
Allmänna stöd		-18 555 908,34	-17 464 839,54
Övriga överföringskostnader		-6 706 146,50	-8 832 765,80
Summa kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar		-91 588 801,50	-97 028 444,17
Verksamhetsbidrag		-283 795 030,14	-280 987 670,62

Skatteinkomster		
Avräkningsbelopp	244 550 990,36	244 648 861,86
Skattegottgörelse	11 745 093,00	15 196 476,00
Återbäring av lotteriskatt	12 583 017,60	12 413 124,09
Apoteksavgifter	661 620,99	745 221,99
Summa skatteinkomster	269 540 721,95	273 003 683,94
Finansiella intäkter och kostnader		
	3	
Ränteintäkter	1 232 225,36	783 399,39
Övriga finansiella intäkter	27 897 138,43	32 899 390,15
Räntekostnader	-33 007,17	-4 463,15
Övriga finansiella kostnader	-229 562,95	-576 199,55
Summa finansiella intäkter och kostnader	28 866 793,67	33 102 126,84
Årsbidrag	14 612 485,48	25 118 140,16
Av- och nedskrivningar		
Avskrivningar	-9 032 467,48	-8 802 310,83
Summa av- och nedskrivningar	-9 032 467,48	-8 802 310,83
Extraordinära poster		
	4	
Extraordinära intäkter	183 269,00	24 281 401,85
Extraordinära kostnader		
Summa extraordinära poster	183 269,00	24 281 401,85
Räkenskapsperiodens resultat	5 763 287,00	40 597 231,18
Ökning eller minskning av reserver	-7 810 170,34	-9 663 903,59
Räkenskapsperiodens under- eller överskott	-2 046 883,34	30 933 327,59

En omstrukturering av jämförelsesiffrorna gällande köp tjänster och material, förnödenheter och varor har gjorts för att öka jämförbarheten mellan åren.

Balansräkning

Aktiva	Not	2019	2018
Bestående aktiva			
Immateriella tillgångar	5		
Immateriella rättigheter		634 182,79	913 541,10
Landskapsegendom	6		
Mark- och vattenområden		0,34	0,34
Byggnader		0,34	0,34
Övrig landskapsegendom		497 628,36	482 337,46
Summa landskapsegendom		497 629,04	482 338,14
Materiella tillgångar	7		
Byggnadsjord- och vattenområden		25 138,54	25 138,54
Byggnader		2 744 481,28	2 311 557,46
Vägar och infrastruktur		142 195 145,51	125 756 919,27
Maskiner och inventarier		16 105 071,37	17 376 575,11
Övriga materiella tillgångar		66 691,44	66 691,44
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar		16 408 901,62	25 309 948,23
Summa Materiella tillgångar		177 545 429,76	170 846 830,05
Placeringar			
Grundkapital i Landskapets affärsverk		196 980 711,06	196 880 711,06
Aktier	8	37 946 373,64	36 996 373,64
Andelar		94 458,10	89 458,10
Summa placeringar		235 021 542,80	233 966 542,80
Rörliga aktiva			
Omsättningstillgångar			
Material och förnödenheter		1 006 384,53	832 680,05
Fordringar	9		
Lånefordringar	10	51 773 613,73	57 858 643,85
Försäljningsfordringar		3 034 483,29	3 431 925,79
Övriga fordringar		2 174 051,54	11 416 317,70
Resultatregleringar	11	11 512 966,27	6 020 976,26
Summa fordringar		68 495 114,83	78 727 863,60
Finansiella värdepapper			
Kortfristiga placeringar		30 816 443,76	36 793 237,28
Kassa- och banktillgodohavanden			
Kassa- och banktillgodohavanden		25 976 209,59	24 755 136,96
Aktiva totalt		539 992 937,10	547 318 169,98

Passiva

Eget kapital

Landskapets grundkapital	12	312 176 684,10	312 176 684,10
Värderingsposter	13	11 455 908,46	11 455 908,46
Fondkapital	14	29 884 167,96	21 937 915,59
Föregående räkenskapsperioders resultat	12	126 301 422,52	95 368 094,93
Räkenskapsperiodens resultat	12	-2 046 883,34	30 933 327,59
Summa eget kapital		477 771 299,70	471 871 930,67

Obligatoriska reserveringar

Obligatoriska reserveringar	15	6 193 989,16	8 563 338,34

Reserveringar

Investeringsreservering	16	7 946 667,00	8 000 000,00

Förvaltad kapital

Förvaltad kapital	17	45 350,07	45 350,07

Främmande kapital

Skuldförbindelselån	18		
	19	192 215,22	384 429,75
Erhållna förskott		13 625 063,28	15 284 260,25
Leverantörsskulder		11 660 201,19	22 262 345,77
Övriga skulder		6 015 456,21	5 382 074,17
Resultatregleringar	20	16 542 695,27	15 524 440,96
Summa främmande kapital		48 035 631,17	58 837 550,90

Passiva totalt

		539 992 937,10	547 318 169,98

Not 1 – Redovisningsprinciper för landskapet Åland

Principerna för upprättande av bokslutet

Till landskapet Ålands bokslut hör balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys och tillhörande noter samt en budgetuppföljning. Bokslutet upprättas i enlighet med gällande lagar och bestämmelser (i huvudsak bokföringslagen och bokföringsförordningen) och skall ge riktiga och tillräckliga uppgifter om landskapets verksamhet, ekonomiska ställning och finansiering. Dock har vissa speciallösningar tillgripits emedan landskapet bedriver offentlig verksamhet som i många fall väsentligt skiljer sig från privat verksamhet och de redovisningskrav som ställs på dessa. Från och med år 2015 följer landskapet Åland, i tillämpliga delar, bokföringsnämndens kommunsektionens anvisningar vad det gäller kontoplan samt upprättande av bokslut. Stor tonvikt har lagts vid periodiseringarna i bokslutet och prestationsprincipen är tillämplad i så stor omfattning som möjligt. Förbindelseprincipen har tillämpats för bidrag som hör till EU:s målprogram samt vissa nationella företagsstöd, vilket innebär att resultaträkningen belastas då landskapsregeringen tagit ett bindande beslut.

Uppgörande av balansräkningen

Anläggningstillgångarna tas upp i balansräkningen till anskaffningspris med avskrivningar enligt plan. De planenliga avskrivningarna har beräknats enligt en på förhand uppgjord avskrivningsplan.

Aktiva sidan har klassificerats i bestående aktiva och rörliga aktiva.

Balansräkningen AKTIVA

Bestående aktiva indelas i följande huvudgrupper:

Landskapsegendom

Definitionen på landskapsegendom följer finska statens, där motsvarande egendom kallas för nationalförmögenhet. Till landskapsegendom hör kultur- och naturarv såsom t.ex. museiföremål, kulturhistoriskt värdefulla byggnader och fastigheter.

Från och med 01.01.2016 ingår merparten av landskapsegendomen i balansräkningen för Landskapets fastighetsverk (För landskapets fastighetsverks bokslut se bilaga 3). Endast ett fåtal anläggningar ingår fortsättningsvis i Landskapet Ålands balansräkning.

Förvärvad landskapsegendom före år 1998 har inte värderats men av tekniska orsaker har varje anläggning ett värde av (1 mk) 0,17 cent för att kunna behandlas tekniskt i systemen.

Immateriella rättigheter

Bland annat ingår programvaror, licenser och anslutningsavgifter.

Materiella tillgångar

Till materiella tillgångar räknas föremål och rättigheter, som kan överlåtas separat samt övriga nyttigheter, vilkas verkningstid som produktionsfaktor sträcker sig över flera än ett finansår eller som avses ge avkastning eller användas under flera finansår.

Materiella tillgångarna förvärvade före år 1998 värderades enligt det senast kända beskattningsvärdet vid ingången av år 1998 för tillgångarna (fast egendom).

Väggrunder, vägytbeläggning, broar och kajer värderades till gängse värde.

Anläggningstillgångar förvärvade före år 1998 värderades till gängse värde dock så att ifall att anläggningens gängse värde understeg (100 000 mark) 16 818,79 euro värderades inte tillgången.

Färjor förvärvade före år 1998 värderades till försäkringsvärdet.

Värdepapper som förvärvades före 1998 värderades till nominella värden.

Egendom vars anskaffningsutgift har överstigit 50 000 euro och har en ekonomisk livslängd om tre år eller längre har aktiverats.

Placeringar

Aktier och andelar bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgiften.

Rörliga aktiva indelas i följande huvudgrupper:

Omsättningstillgångar

För omsättningstillgångar används samma definition som bokföringslagen ger, omsättningstillgångar är nyttigheter, som är avsedda att överlåtas såsom sådana eller i förädlad form eller att förbrukas.

Material och förnödenhetslager har värderats till anskaffningsutgiften. Lagernedskrivning/uppskrivning har inte gjorts.

Fordringar

Bland annat ingår lånefordringar försäljningsfordringar och resultatregleringar. Fordringarna upptas till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre.

Finansiella värdepapper

Kortfristiga placeringar upptas till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre.

Balansräkningen PASSIVA

Passiva sidan indelas i följande huvudgrupper:

Eget kapital

Förvärvade tillgångar före 1.1.1998 samt uppkomna skulder har balanserats mot eget kapital, vilket utgör en grunddel. Utöver denna grunddel består det egna kapitalet av föregående räkenskapsperioders under- och eller överskott, samt av kapital i egna fonder.

Värderingsposter

Denna grupp innehåller tidigare uppvärdering av egendom eller nedskrivningar av värdet på främmande kapital.

Fondernas kapital

Olika fonder ingår enligt specifikation i not.

Obligatoriska reserveringar

Under denna rubrik skall kommande sannolika utgifter eller förluster upptas.

Beträffande bidragshanteringen tillämpar landskapet Åland i de flesta fall den s.k. **förbindelseprincipen**. Denna princip innebär att resultaträkningen belastas redan i det skede då landskapet fattar ett bindande beslut om bidragsbeviljande (= ingår en förbindelse). Denna förbindelse bokförs samtidigt som en skuld på balansräkningen under obligatoriska reserveringar. Skulden minskar sedan i takt med att resp. bidrag utbetalas.

Följaktligen kommer resultaträkningen, till den del förbindelseprincipen används, att visa beloppet av de sammanlagda **beviljade** bidragen, medan resultaträkningen i de fall där förbindelseprincipen inte används, att visa beloppet av de sammanlagda **utbetalda** bidragen.

Förvaltad kapital

Förvaltade medel, d.v.s. skulder som inte hör till landskapet Åland.

Främmande kapital

Kortfristiga- och långfristiga skulder redovisas som en total under främmande kapital, dock specificerade i not. Semesterlöneskulden ingår under kortfristigt främmande kapital, resultatregleringar.

Principer för avskrivningar enligt plan

För tillgångar som är underkastade förslitning har en på förhand uppgjord avskrivningsplan använts. Avskrivningarna har beräknats genom linerära avskrivningar på anskaffningsutgiften/restvärdet för tillgångarna enligt den uppskattade ekonomiska livslängden.

För anskaffningar gjorda under året har avskrivningarna beräknats månatligen på anskaffningsutgiften.

Ändringar i avskrivningsplan har gjorts under året gällande broar.

De uppskattade avskrivningstiderna för tillgångarna enligt plan har varit följande:

<u>Immateriella tillgångar</u>	<u>Avskrivningstid linjär</u>
Datorprogram	3 år
Övriga immateriella tillgångar	5 år
 <u>Materiella tillgångar</u>	
Byggnader och konstruktioner	
Lager- och övriga byggnader	15 år
Kontors, sjukhus- och skolbyggnader	30 år
Vägar och infrastruktur	
Vägar, vägkropp	50 år
Vägar, ytbeläggning	10 år
Broar, färjfasten och kajer	50-85 år
Transportmedel	
Bilar och övriga fordon	5 år
Landskapsfärjor och övriga vattenfarkoster	20 år
Arbetsmaskiner	
Tunga arbetsmaskiner	7 år
Lätta arbetsmaskiner och redskap	3 år
Övriga maskiner och inventarier	
IT-utrustning	3 år
Kommunikationsutrustning	3 år
Laboratorie- och sjukhusutrustning	5 år
Möbler	5-7 år
Övriga maskiner och inventarier	3 år

Not 2 - Personalkostnader

	2019	2018
Löner och arvoden	-88 404 395,01	-85 061 246,05
Pensionspremier	-15 408 470,94	-15 367 671,95
Övriga lönebikostnader	-1 015 119,80	-1 123 480,71
Personalersättning	1 345 649,80	1 237 705,49
Personalrättelser	612 994,32	492 559,34
Periodiserad semesterlöneskuld (inkl lönebikostnader)	-1 354 271,18	-374 902,98
Övriga periodiserade lönekostnader (inkl lönebikostnader)	0,00	-884 414,76
Summa personalkostnader	<u>-104 223 612,81</u>	<u>-101 081 451,62</u>

Not 3 - Finansiella intäkter och kostnader

	2019	2018
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter från lån till utomstående	636 838,80	718 122,69
Ränteintäkter från placeringar	564 361,19	7 948,57
Övriga ränteintäkter	31 025,37	57 328,13
Dividender och räntor på andelskapital	946 114,40	1 155 189,20
Avkastning från Ålands Penningautomatförening	21 000 000,00	26 278 903,45
Avkastning från Landskapets Fastighetsverk	5 800 000,00	5 300 000,00
Dröjsmålsräntor	23 096,72	12 641,66
Kursvinster	47 650,02	70 000,17
Åteföring av kreditförluster	13 846,80	997,73
Landskapsgarantier	66 430,49	81 657,94
Summa finansiella intäkter	29 129 363,79	33 682 789,54
Finansiella kostnader		
Övriga räntekostnader	-33 007,17	-4 463,15
Kursförluster	-33 320,44	-37 527,67
Kreditförluster	-23 859,50	-200 977,37
Kreditförluster, oindrivna stöd	-2 530,99	-874,90
Nedskrivning av lånefordringar	-84 319,48	-300 000,00
Övriga finansiella kostnader	-85 532,54	-36 819,61
Summa finansiella kostnader	-262 570,12	-580 662,70
Summa finansiella intäkter och kostnader	28 866 793,67	33 102 126,84

Not 4 - Extraordinära intäkter och kostnader

	2019	2018
Extraordinära intäkter		
Försäljningsvinst på fast egendom		24 281 401,85
Försäljningsvinst på lös egendom		
Övriga extraordinära intäkter	183 269,00	
Summa extraordinära intäkter	183 269,00	24 281 401,85

Försäljningsvinst på fast egendom år 2018 består i sin helhet av den försäljningsvinst som uppstod vid överföringen av Åhs fasta egendom till Landskapets fastighetsverk per 01.01.2018

Not 5 - Immateriella tillgångar

	1.1.2019	Ökning	Minskning	31.12.2019
Immateriella rättigheter				
Datorprogram inköpta	413 835,58	14 800,00	233 530,92	195 104,66
Anslutningsavgifter	63 331,13			63 331,13
Övriga immateriella rättigheter	399 359,47	120 491,58	163 351,78	356 499,27
Egna dataprogram	37 014,92		17 767,19	19 247,73
Summa immateriella rättigheter	913 541,10			634 182,79

Not 6 - Landskapsegendom

	1.1.2019	Ökning	Minskning	31.12.2019
Jord- och vattenområden	0,34			0,34
Byggnader				
Muséer, slott och övriga kulturbyggnader	0,34			0,34
Övrig landskapsegendom				
Konstverk	444 310,76	15 290,90		459 601,66
landskapsegendom	38 026,70			38 026,70
Summa landskapsegendom	482 338,14			497 629,04

Not 7 - Materiella tillgångar

Materiella tillgångar	1.1.2019	Ökning	Minskning	31.12.2019
Byggnadsjord och vattenområden	25 138,54			25 138,54
Byggnader				
Skolbyggnader	0,00	365 900,00		365 900,00
Kontorsbyggnader	914 680,00	225 169,48	51 668,04	1 088 181,44
Lagerbyggnader	195 698,49		41 428,26	154 270,23
Övriga byggnader	905 649,58	44 035,06	65 874,70	883 809,94
Sjukhusbyggnader	295 529,39		43 209,72	252 319,67
Summa byggnader	2 311 557,46			2 744 481,28
Vägar och infrastruktur				
Ytbeläggningen	13 405 559,70	2 000 339,52	2 160 892,85	13 245 006,37
Väggrunden	78 875 945,50	4 081 528,44	2 419 879,22	80 537 594,72
Broar	32 777 513,74	15 600 051,38	575 107,79	47 802 457,33
Övriga konstruktioner	697 900,33		87 813,24	610 087,09
Summa vägar och infrastruktur	125 756 919,27			142 195 145,51
Maskiner och inventarier				
Bilar och övriga landfordon	863 423,53	286 357,72	281 497,40	868 283,85
Färjor och övriga vattenfarkoster	11 868 339,13	725 529,25	1 037 694,30	11 556 174,08
Tunga arbetsmaskiner	279 555,62	462 123,00	145 102,60	596 576,02
Lätta arbetsmaskiner	10 817,43	53 670,00	10 817,43	53 670,00
Möbler och inredning	232 823,70		100 477,85	132 345,85
IT-utrustning	1 113 270,81		531 580,10	581 690,71
Kontorsmaskiner och apparater	0,00			0,00
Kommunikationsutrustning	71 156,91		14 980,44	56 176,47
Hälsa- och sjukvårdsutrustning	2 880 210,78	35 148,06	796 018,21	2 119 340,63
Övriga maskiner och inventarier	56 977,20	147 136,42	63 299,86	140 813,76
Summa maskiner och inventarier	17 376 575,11			16 105 071,37
Övriga materiella tillgångar				
Värde och konstföremål	66 691,44			66 691,44
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar	25 309 948,23		-8 901 046,61	16 408 901,62
Summa materiella tillgångar	170 846 830,05			177 545 429,76

Not 8 - Förteckning över landskapets aktier 31.12.2019

Bolag	Antal aktier	Förändringar	Antal aktier	Nom. värde	Bokföringsvärde	Landskapets ägarandel i %
	1.1.2019	(EUR)	31.12.2019	per aktie (EUR)	(EUR)	
Apetit Oyj	86		86	2,00	1 102,34	0,0014 %
Brändö Fritidsservice Ab	280		280	80,00	22 400,00	15,56 %
Elisa Oyj	300		300		150,00	0,00018 %
Fastighets Ab Dalnäs	5 258		5 258	84,09	442 145,22	40,05 %
Fastighets Ab Godby Center	2 397		2 397		403 151,42	42,58 %
Fastighets Ab Söderkåkar	135		135	383,47	51 768,45	100,00 %
Flexens Oy Ab	207 144		207 144	0,10	20 714,50	6,90 %
Försäkringsbolaget Alandia Ab	4 588		4 588	616,44	2 828 220,00	2,36 %
Kraftnät Åland Ab	61 754	800 000,00	61 754	168,19	14 179 240,68	100,00 %
Labquality Oy	2		2		1 200,00	0,67 %
Långnäs Hamn Ab	1 876		1 876	252,28	473 277,28	100,00 %
Ålands Fastighets Ab	9 185		9 185		1 634 389,39	94,61 %
Åland Post Ab	10 000		10 000		11 000 000,00	100,00 %
Ab Skärgårdsflyg	96 376		96 376		8 000,00	100,00 %
Södra Brändö Turistservice Ab	500		500	34,00	17 000,00	28,09 %
Vakka-Suomen Puhelin Oy	3		3	17,00	51,00	0,005 %
Ålands Radio & TV Ab	3 000		3 000	170,00	510 000,00	100,00 %
Ålands Utvecklings Ab	588		588	7 232,08	4 254 173,36	98,49 %
Ålands Vatten Ab	3 117		3 117	170,00	529 890,00	27,69 %
Åda Ab	500		500	25,00	1 419 500,00	50,00 %
Una Oy	0	150 000,00	100	1 500,00	150 000,00	5,80 %
Summa aktier					37 946 373,64	

Not 9 - Fordringar 31.12.2019

Specifikation över fordringarna	2019		2018	
	Långfristiga	Kortfristiga	Långfristiga	Kortfristiga
Lånefordringar PAF	4 130 082,02	413 218,40	4 623 941,52	425 132,92
Lånefordringar	45 708 925,24	2 249 560,19	51 525 738,87	2 501 762,18
Osäkra lånefordringar	-728 172,12		-1 217 931,64	
Försäljningsfordringar		3 047 949,77		3 431 925,79
Osäkra försäljningsfordringar		-13 466,48		
Övriga fordringar		2 174 051,54		11 416 317,70
Resultatregleringar		11 512 966,27		6 020 976,26
	49 110 835,14	19 384 279,69	54 931 748,75	23 796 114,85
Summa fordringar		68 495 114,83		78 727 863,60

Not 10 - Lånefordringar 31.12.2019

Specifikation över lånefordringar

Lånets art	Kvarstående från år 2018	Utgivna lån år 2019	Amorterat år 2019	Avskrivet år 2019	Kvarstående till år 2019	Ränte %
Bostadslån (enligt LL om bostadsproduktion)	49 766 415,11		5 165 201,32		44 601 213,79	1,0 - 1,7
Lån åt kommunerna för inrättande av arbetsplatsområden	119 812,25		119 812,25		0,00	0,00
Lån ur regionallånemedel	384 429,75		192 214,76		192 214,99	0,00
Investeringslån	28 591,95				28 591,95	3,00
Sysselsättningspolitiska konjunkturlån	16 818,79				16 818,79	7,00
Produktutvecklingslån	546 850,02		14 136,00	274 079,00	258 635,02	2,00
Lån för torrlägningsarbeten	1 918,99		216,04		1 702,95	3,00
Husbockslån	2 370,80		2 370,80		0,00	3,00
Skogsförbättringslån	1 792,23		985,45		806,78	2,00 - 4,00
Kapitallån	300 000,00			300 000,00	0,00	0,82
Offentligt kapitallån	2 858 501,16		0,00		2 858 501,16	0
Summa lån exkl paf-lån	54 027 501,05	0,00	5 494 936,62	574 079,00	47 958 485,43	
Lån ur penningautomatmedel	5 049 074,44		505 774,02		4 543 300,42	
Summa lån	59 076 575,49	0,00	6 000 710,64	574 079,00	52 501 785,85	
	Kvarstående från år 2018	Ökning 2019	Minskning 2019		Kvarstående till år 2019	
Nedskrivna osäkra lånefordringar	-1 217 931,64	-128 172,12	617 931,64		-728 172,12	
Summa samtliga lånefordringar	57 858 643,85				51 773 613,73	

Not 11 - Resultatregleringar 31.12.2019

Specifikation över resultatregleringar, fordringar

Räntefordringar kortfristiga placeringar	231 685,73
Räntefordringar lånereskontran	161 279,39
Utestående TV-avgifter	273 707,01
Intäktsreservering, externa myndigheters decemberredovisningar, inbetalda januari 2020	690 055,83
Avkastning Ålands Fastighetsverk, kvartal 4 2019, inbetalt januari 2020	1 450 000,00
Periodiserade leverantörsfakturor	90 946,88
Övriga intäktsreserveringar	3 561 171,48
Överföring från Landskapets Pensionfond kvartal 4	4 425 000,00
Utbetalt förskott ESF 2014-2020	606 200,80
Övriga resultatregleringar	22 919,15
Summa resultatregleringar	<u>11 512 966,27</u>

Not 12 - Eget kapital 31.12.2019

Förändring i eget kapital	2019	2018
Landskapets eget kapital 1.1.		
Grundkapital	312 176 684,10	312 176 684,10
Värderingsposter	11 455 908,46	11 455 908,46
Fondkapital	29 884 167,96	21 937 915,59
Föregående räkenskapsperioders resultat	126 301 422,52	95 142 313,02
Ändring av resultat från tidigare räkenskapsår	0,00	225 781,91
Räkenskapsårets resultat	-2 046 883,34	30 933 327,59
Landskapets eget kapital 31.12.	477 771 299,70	471 871 930,67

Not 13 - Värderingsposter 31.12.2019

I enlighet med affärsbokföringens principer, har landskapet möjlighet att ta in s.k värderingsposter i balansräkningen. En värderingspost används då man behöver värdera upp egendom, eller skriva ner värdet på främmande kapital. En förutsättning för uppskrivning, är att värdeökningen är varaktig och väsentlig.

Användningen av värderingsposter följer i landskapets räkenskaper en restriktiv linje.

	2019	2018
Bokföringsvärde 1.1.	11 455 908,46	11 455 908,46
Ökning/minskning	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12	11 455 908,46	11 455 908,46

Not 14 - Fondernas kapital 31.12.2019

Fonder	2019	2018
President Urho Kekkonens 80-års fond:		
Bokföringsvärde 1.1.	17 877,51	17 838,80
Ökning/minskning	38,05	38,71
Bokföringsvärde 31.12	17 915,56	17 877,51
Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond:		
Bokföringsvärde 1.1.	1 090 338,99	1 155 260,93
Ökning/minskning	83 858,33	-64 921,94
Bokföringsvärde 31.12	1 174 197,32	1 090 338,99
Reserverade PAF-medel:		
Bokföringsvärde 1.1.	20 663 903,59	10 000 000,00
Ökning/minskning	7 863 503,34	10 663 903,59
Bokföringsvärde 31.12	28 527 406,93	20 663 903,59
Summa fondkapital	29 719 519,81	21 772 120,09
Donerade tillgångar	2019	2018
Irene och Halvdan Stenholms konstdonation:		
Bokföringsvärde 1.1.	59 319,38	59 274,55
Ökning/minskning	48,62	44,83
Bokföringsvärde 31.12.	59 368,00	59 319,38
Testamenterade medel:		
Bokföringsvärde 1.1.	25 911,76	775 911,76
Ökning/minskning	0,00	-750 000,00
Bokföringsvärde 31.12.	25 911,76	25 911,76
Donerade tillgångar ÅHS		
Bokföringsvärde 1.1.	80 564,36	80 826,56
Ökning/minskning	-1 195,97	-262,20
Bokföringsvärde 31.12.	79 368,39	80 564,36
Summa donerade tillgångar	164 648,15	165 795,50
Summa fondernas kapital	29 884 167,96	21 937 915,59

Not 15 - Obligatoriska reserveringar 31.12.2019

Stödhantering som följer förbindelseprincipen:

För att underlätta hanteringen av offentliga stöd har Ålands landskapsregering sedan 1998 använt ett för ändamålet anpassat projektregister. Ålands landskapsregering har sedan början av 2015 tagit i bruk ett nytt ekonomisystem och en ny ekonomimodell. Det i kombination med krav på en fullständig elektronisk process för administration av EU-programmen 2014-2020, har förvaltningen beslutat att utveckla en ny stödillämpning och småningom avveckla projektregistret.

Alla transaktioner gällande de EU-delfinansierade stöden som hör till programperioden 2007-2013 har registrerats in i projektregistret. För övriga nationella stöd som beviljats under år 2014 och tidigare, har enbart beslut om utbetalningar och restbokningar registrerats in i projektregistret.

Förutom ovanstående stöd som registrerats in i projektregistret, så har förbindelseprincipen även tillämpats på de EU-delfinansierade stöden som hör till programperioden 2014-2020 (dock ej LBU 2014-2020) samt på en del av näringsavdelningens stöd.

Övriga nationella stöd följer inte förbindelseprincipen. När den nya stödillämpningen tas i bruk till fullo är avsikten att samtliga nationella stöd inom landskapsförvaltningen ska hanteras via den nya tillämpningen. Detsamma gäller för landskapets egna EU-program.

Program med EU-finansiering	Status
Regionalfondsprogram 2007-2013	Pågående
Fiskerifondsprogram 2007-2013	Pågående
Nationella stöd	
Näringsavdelningens stöd	Pågående
Investeringsstöd till lantbruket 2007-2013	Pågående
Stöd för miljöförbättrande åtgärder	Pågående
Nya program med EU-finansiering	
Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014-2020	Pågående
Europeiska socialfonden 2014-2020	Pågående
Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020	Pågående

Varje program/stödform är kopplad till ett separat balanskonto (skuldkonto) i bokföringen. När ett nytt stöd beviljas, så ökar saldot på balanskontot (skulden ökar), och när utbetalningar eller återbokningar av eventuella restsaldon görs (då projektet avslutas), så minskar saldot (skulden minskar). Då programmet i sin helhet avslutats, så bör således saldot på balanskontot vara 0. Dessa balanskonton visas i bokslutet under gruppen obligatoriska reserveringar. Samtidigt betyder detta att ett projekt, redan då det beviljas, även kostnadsförs i resultaträkningen och i budgeten. Budgetmedlen för programmet används således redan då projekten beviljas medel (=den s.k. förbindelseprincipen). Ej utbetalda restbelopp på projekten återförs till budgeten då projekten avslutas. För de nationella stöden finns ett separat konto i budgeten (88900). De återbokade restbeloppen måste därefter på nytt budgeteras in på respektive program. Återbokning av bidrag som hör till EU-programmen görs däremot mot moment där bidrag beviljats.

Obligatoriska reserveringar fördelar sig per den 31.12.2019 enligt följande:

Program med EU-finansiering:

ERUF 2007-2013, inkl. tekniskt stöd	2007-2016	2019	2018
Ingående saldo 1.1:			
Beviljade stöd, totalt:	6 306 924,03		
Återbokade stöd, totalt:	-846 639,47		
Nettobeviljat, totalt:	5 460 284,56		
Utbetalningar, totalt:	-5 460 284,56		
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00	0,00

EFF, 2007-2013, inkl. tekniskt stöd	2007-2016	2019	2018
Ingående saldo 1.1:			
Beviljade stöd, totalt:	7 364 657,92		
Återbokade stöd, totalt:	-609 778,04		
Nettobeviljat, totalt:	6 754 879,88		
Utbetalningar, totalt:	-6 754 879,88		
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00	0,00

Nationella stöd

Näringsavdelningen, stöd som följer förbindelseprincipen*

	2019	2018
Ingående saldo 1.1:	2 013 640,52	999 241,83
Beviljade stöd, totalt:	1 764 677,90	2 164 871,67
Återbokade stöd, totalt:	-220 801,63	-48 294,25
Nettobeviljat, totalt:	3 557 516,79	2 116 577,42
Utbetalningar, totalt:	-1 837 235,53	-1 102 178,73
Utgående saldo 31.12:	1 720 281,26	2 013 640,52

* Budget 61000: kontona 570302; 570303; 570307; 570308; 570309 samt 570310 följer förbindelseprincipen.

Investeringsstöd till lantbruket 2007-2013

	2019	2018
Ingående saldo 1.1:	47 467,68	77 873,56
Beviljade stöd, totalt:	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt:	-47 467,68	0,00
Nettobeviljat, totalt:	0,00	0,00
Utbetalningar, totalt:	0,00	-30 405,88
Utgående saldo 31.12:	0,00	47 467,68

Social- och miljöavdelningen, övriga stöd

	2019	2018
Ingående saldo 1.1:	0,00	16 628,00
Beviljade stöd, totalt:	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt:	0,00	0,00
Nettobeviljat, totalt:	0,00	16 628,00
Utbetalningar, totalt:	0,00	-16 628,00
Utgående saldo 31.12:	0,00	0,00

Stöd för miljöförbättrande åtgärder

	2019	2018
Ingående saldo 1.1:	105 000,22	105 000,22
Beviljade stöd, totalt:	0,00	0,00
Återbokade stöd, totalt:		
Nettobeviljat, totalt:	105 000,22	0,00
Utbetalningar, totalt:	-49 673,00	
Utgående saldo 31.12:	55 327,22	105 000,22

Nya program med EU-finansiering

Europeiska regionalfonden 2014-2020	2015-2019	2019	2018
Ingående saldo 1.1:		743 178,08	1 039 408,87
Beviljade stöd, totalt:	1 622 506,38	928,21	-3 470,89
Återbokade stöd, totalt:	-11907,54	-11 907,54	0,00
Nettobeviljat, totalt:	1 610 598,84	-10 979,33	-3 470,89
Utbetalningar, totalt:	-1 239 881,20	-361 481,11	-292 759,90
Utgående saldo 31.12:	370 717,64	370 717,64	743 178,08

Europeiska socialfonden 2014-2020	2015-2019	2019	2018
Ingående saldo 1.1:		3 272 876,47	3 276 805,43
Beviljade stöd, totalt:	5 320 325,84	-4 074,56	926 048,60
Återbokade stöd, totalt:	-290 781,48	-290 781,48	
Nettobeviljat, totalt:	5 029 544,36	-294 856,04	926 048,60
Utbetalningar, totalt:	-2 836 341,04	-784 817,11	-929 977,56
Utgående saldo 31.12:	2 193 203,32	2 193 203,32	3 272 876,47

Oreglerade förskott som betalats under 2018 och 2019 syns inte i siffrorna för utbetalningar ovan.

Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020	2015-2019	2019	2018
Ingående saldo 1.1:		2 381 175,37	1 294 558,29
Beviljade stöd, totalt:	6 053 198,20	518 444,17	1 508 889,74
Återbokade stöd, totalt:	0,00	0,00	0,00
Nettobeviljat, totalt:	6 053 198,20	518 444,17	1 508 889,74
Utbetalningar, totalt:	-4 198 738,48	-1 045 159,82	-422 272,66
Utgående saldo 31.12:	1 854 459,72	1 854 459,72	2 381 175,37
Sammanlagt, obligatoriska reserveringar:		6 193 989,16	8 563 338,34

Not 16 - Reserveringar 31.12.2019

Reserver	2019	2018
Investeringsreservering:		
Bokföringsvärde 1.1.	8 000 000,00	8 000 000,00
Ökning/minskning	-53 333,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12	7 946 667,00	8 000 000,00
Summa reserveringar	7 946 667,00	8 000 000,00

Not 17 - Förvaltad kapital 31.12.2019

Specifikation över ränteintäkter (kumulativt)

Finansiär:	2019	2018
Europeiska Regionala Utvecklingsfonden 07-13:		
Räntor		0,00
Europeiska Socialfonden 07-13:		
Räntor		0,00
Europeiska Program för landsbygdens utveckling 07-13:		
Räntor		0,00
Europeiska Strukturprogram för fiskerisektorn 07-13:		
Räntor	45 350,07	45 350,07
	45 350,07	45 350,07
Summa förvaltad kapital	45 350,07	45 350,07

Not 18 - Främmande kapital 31.12.2019

Specifikation över främmande kapital

	2019	2019	2018	2018
	Långfristiga	Kortfristiga	Långfristiga	Kortfristiga
Låneskulder		192 215,22	192 214,99	192 214,76
Erhållna förskott		13 625 063,28		15 284 260,25
Leverantörsskulder		11 660 201,19		22 262 345,77
Övriga skulder		6 015 456,21		5 382 074,17
Resultatregleringar		16 542 695,27		126 625,21
Periodiserade löner				15 397 815,75
Summa	0,00	48 035 631,17	192 214,99	58 645 335,91
Summa främmande kapital		48 035 631,17		58 837 550,90

Not 19 - Skuldförbindelselån 31.12.2019

Lånets art	Vid årets början	Under året upptagna lån	Amorterat under året	Lån vid årets slut
Nordiska Investeringsbanken Avtal R 98/2/3	384 429,75		192 214,53	192 215,22
Summa lån	384 429,75	0,00	192 214,53	192 215,22

Not 20 - Resultatregleringar 31.12.2019

Specifikation över resultatregleringar, skulder

Periodiserad semesterlöneskuld	16 219 635,49
Kostnadsreserveringar, leverantörsfakturor inkomna år 2020	<u>323 059,78</u>
Summa resultatregleringar	<u><u>16 542 695,27</u></u>

Not 21 - Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser 31.12.2019

Landskapets pensionsansvar

Landskapet Ålands Pensionsfond:	2019	2018
Toltalt pensionsansvar per 1.1 (mn €)	783,90	768,90
Ökning/minskning	9,40	15,00
Totalt pensionsansvar per 31.12 (mn €)	793,30	783,90

Utgivna ansvarsförbindelser 31.12.2019

Landskapsgarantier för industrier och vissa andra näringsgrenar	Antal	Beviljat	Kvarstående belopp
Beviljade år:			
D:o år 2006	1,00	101 000,00	75 461,54
		101 000,00	75 461,54

Landskapsgarantier för studielån 31.12.2019

D:o år 1995	685	1 363 692,94
D:o år 1996	706	1 824 839,00
D:o år 1997	803	2 194 159,51
D:o år 1998	794	2 202 276,76
D:o år 1999	914	2 480 771,92
D:o år 2000	776	1 946 646,59
D:o år 2001	749	1 978 015,15
D:o år 2002	770	2 109 189,00
D:o år 2003	766	2 347 751,00
D:o år 2004	769	2 304 208,00
D:o år 2005	762	2 222 174,66
D:o år 2006	723	2 098 632,24
D:o år 2007	679	2 037 804,25
D:o år 2008	780	1 920 722,00
D:o år 2009	697	2 076 721,06
D:o år 2010	917	2 228 809,44
D:o år 2011	765	1 356 719,80
D:o år 2012	666	1 568 089,00
D:o år 2013	832	1 674 720,00
D:o år 2014	1 151	3 734 000,00
D:o år 2015	1 158	3 813 000,00
D:o år 2016	1 232	4 185 000,00
D:o år 2017	1 219	4 033 200,00
D:o år 2018	1 175	3 944 200,00
D:o år 2019	1 160	3 916 500,00

Ikraftvarande landskapsgarantier för studielån 31.12.2019 (enligt uppgift från respektive bank)

	2019	2018
Total summa	27 422 253,58	26 032 404,76

Garantier beviljade med fullmakt av lagtinget	Antal	Kvarstående	Antal	Kvarstående
	31.12.2019	belopp 31.12.2019	31.12.2018	belopp 31.12.2018
Mariehamns Energi Ab	1	183 163,87	1	196 650,40
Kraftnät Åland Ab	7	66 075 236,04	8	69 238 899,00
		66 258 399,91		69 435 549,40
Landskapsborgen för ägarbostadslån	1 225	30 470 000,00	1 013	27 550 000,00
Landskapsborgen för hyreshus	18	13 276 000,00	16	13 300 000,00
		43 746 000,00		40 850 000,00

Bilaga 1: Övriga poster - poster som saknas i balansräkningen

Landskapet Ålands pensionsansvarsskuld

Pensionsansvarsskulden upptas från och med år 2014 inte i landskapets balansräkning. Landskapets approximativa, uträknat av KEVA, pensionsansvarsskuld var per den 31.12.2019 793,3 miljoner euro (783,9 mn€).

Marknadsvärdet på Ålands pensionfonds fondkapital, vilket utgör täckning för pensionsansvaret, var per den 31.12.2019 483,1 miljoner eur (429,6 mn €). Detta ger en täckningsgrad på 60,9% (54,8%) .

Landskapets Fastighetsverk

Ålands landskapsregering har, med stöd av 20 § LL (2015:110) om landskapets fastighetsverk, överfört fast egendom till Landskapets fastighetsverk (Finansavdelningens allmänna byrå, beslut 29.12.2015/Nr 68 Enskild samt beslut 20.12.2017/Nr 64 Enskild.)

Landskapets fastighetsverk är ett affärsverk underställt landskapsregeringen. Fastighetsverket tillhandahåller tjänster för landskapsregeringens allmänna förvaltning, fristående enheter som finns i anslutning till den och myndigheter som är underställda landskaps-regeringen (landskapsförvaltningen) samt för lagtingets förvaltning och myndigheter som är underställda lagtinget.

Landskapets Fastighetsverk inledde sin verksamhet den 01.01.2016 och upprättar ett eget årsbokslut, bifogat detta årsbokslut.

Bilaga 2: Landskapsägda bolag samt intressebolag Ägarandel, omsättning & eget kapital (år 2018)

Landskapets Fastighetverk 100% 22,0 mn€ 198,5 mn€	Långnäs hamn 100% 2,1 mn€ 6,5 mn€	Fastighets Ab Söderkåkar 100% 0,2 mn€ 0,1 mn€	Åland Post Ab 100% 37,4 mn€ 22,3 mn€
Kraftnät Åland Ab 100% 10,7 mn€ 12,0 mn€	Ålands Radio & TV Ab 100% 2,2 mn€ 0,9 mn€		Åda Ab 50% 5,1 mn€ 0,8 mn€
Ålands landskapsregering			
Ålands Fastighets Ab 94,61% 0,2 mn€ 2,2 mn€	Ålands Utvecklings Ab 98,49% 0,5 mn€ 1,4 mn€	Fastighets Ab Godby Center 42,58% 0,2 mn€ 0,9 mn€	Fastighets Ab Dalnäs 40,05% 0,6mn€ 1,2mn€
Södra Brändö Turistservice Ab 28,09% 0,06mn€ 0,06mn€	Ålands Vatten Ab 27,69% 2,3 mn€ 3,1 mn€		

En fullständig förteckning över landskapets aktieinnehav finns i not 8.

Finansieringsanalys

	31.12.2019	31.12.2018
Kassaflödet i verksamheten		
Internt tillförda medel: 1)		
Årsbidrag	14 612 485,48	25 118 140,16
Extraordinära poster	183 269,00	24 281 401,85
Korrektivposter till internt tillförda medel:		
* Försäljningsvinster, -förluster	-341 071,81	-24 328 394,00
* Obligatoriska reserveringar (Bidrag)	-2 369 349,18	1 753 822,14
* PAF-medel 2)		-24 363 126,13
	12 085 333,49	2 461 844,02
Kassaflödet för investeringarnas del 3)		
Investeringar i anläggningstillgångar	-16 521 999,78	-41 799 945,53
Försäljningsinkomster av anläggningstillgångar	341 071,81	24 328 394,00
	-16 180 927,97	-17 471 551,53
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	-4 095 594,48	-15 009 707,51
Kassaflödet för finansieringens del 4)		
Förändringar av utlåningen		
* ökning/minskning av utlåningen		
Förändringar av lånebeståndet		
* ökning/minskning av långfristiga lån	-384 429,75	-5 007 616,10
* ökning/minskning av kortfristiga lån	192 215,22	
	-192 214,53	-5 007 616,10
Förändring av eget kapital		
Övriga förändringar av likviditeten		
* Förändring av förvaltade medel o förvaltad kapital		
* Förändring av fonder och donerade tillgångar	82 749,03	-815 100,60
* Förändring av omsättningstillgångar	-173 704,48	-32 972,17
* Förändring av fordringar 5)	10 224 087,59	-2 708 075,10
* Förändringar av räntefria skulder 6)	-10 601 044,02	26 414 283,07
	-467 911,88	22 858 135,20
Finansieringens kassaflöde	-660 126,41	17 850 519,10
Förändring av likvida medel	-4 755 720,89	2 840 811,59
Likvida medel 1.1	61 548 374,24	58 707 562,65
Likvida medel 31.12	56 792 653,35	61 548 374,24

Finansieringsanalysen är uppgjord enligt handels- och industriministeriets anvisningar om upprättande av finansieringsanalys för kommuner och samkommuner. Finansieringsanalysen beskriver kassaflödena från den egna verksamheten (inkluderar överföringar från PAF samt överföringsekonomin), investeringar och finansiering.

På raden "förändring av likvida medel" anges den totala förändringen av likvida medel under året.

De två sista raderna i analysen visar hur mycket likvida medel som kvarstod vid räkenskapsperiodens slut samt hur mycket medel som fanns vid början av räkenskapsperioden.

1) I den kommunala modellen presenteras de faktorer som ingår i internt tillförda medel i detalj i resultaträkningen. Därför tas bara årsbidraget, som visar överskottet i internt tillförda medel från verksamheten, samt extraordinära poster med i finansieringsanalysen. De internt tillförda medlen har därefter korrigerats med försäljningsvinster och -förluster, samt med räkenskapsperiodens förändring av balansposterna obligatoriska reserveringar (bidrag) och PAF-medel.

2) Från och med 2018 har bokföringssättet av PAF-medlen ändrats vilket avspeglas i siffrorna ovan. PAF reserveringen har lämnats bort ur finansieringsanalysen ovan eftersom den till största delen inte utgör ett kassaflöde. Nämnas kan att år 2018 uppgick de amorterade medlen som bokförts i reserveringen till 381.326,90 euro; år 2019 uppgick de amorterade medlen som ingick i reserveringen till 505.774,02 euro.

3) Under år 2018 har fastighetsbestånd överförts till Landskapet Ålands fastighetsverk och i samband med det har en uppvärdering av fastigheternas värde gjorts. Summan 24 328 394,00 euro har bokförts som försäljningsvinst under extraordinära intäkter. Eftersom detta inte är ett kassaflöde så har kassaflödet för investeringarnas del korrigerats med denna summa.

4) Eftersom finansieringsanalysen upprättats enligt prestationsprincipen, så har t.ex. försäljningsinkomster och anskaffningsutgifter inte korrigerats med försäljningsfordringar eller skulder till leverantörer i årsbidraget utan dessa korrigeringar har gjorts först i finansieringens kassaflöde.

5) Förändring av fordringar: både långfristiga och kortfristiga fordringar som upptagits bland rörliga aktiva ingår i denna post.

6) Förändringar av räntefria skulder: erhållna förskott, skulder till leverantörer, övriga skulder och resultatregleringar ingår i denna post.

Finansieringskalkylens nyckeltal	2019	2018
Quick ratio (Kassalikviditet)	2,25	1,91
Current ratio (Balanslikviditet)	1,63	1,42

Quick ratio = Finansieringstillgångar / (Kortfristiga skulder - erhållna förskott)

Current ratio = (Omsättningstillgångar + Finansieringstillgångar) / Kortfristiga skulder

Till finansieringstillgångar har ovan räknats kortfristiga fordringar, kortfristiga placeringar och kassa- och banktillgodohavanden.

Riktvärden	Quick ratio	Current ratio
God	Över 1,0	Över 2,0
Tillfredsställande	0,5-1,0	1,0-2,0
Svag	Under 0,5	Under 1,0

Uppföljning av budget

Principer för budgetering och uppföljning

I budgeten för år 2015 gjordes en större förändring av budgetstrukturen, vilken närmare beskrevs i budgetförslaget respektive årsredovisningen för år 2015. Det kan konstateras att övergången till en ändrad budgetstruktur sker stegvis så att budgeten och underlaget utvecklas under de kommande åren. Fördelningen mellan olika kostnadslag har i en del fall justerats under året varför fördelningen i den budgeterade resultaträkningen till vissa delar kan vara avvikande i förhållande till fördelningen enligt resultaträkningarna som ingått i budgetförslaget för år 2019 respektive tilläggsbudgetförslagen. Nettokostnaderna påverkades dock inte av denna omfördelning. Under år 2016 upphandlades ett systemstöd för att förbättra och förenkla processen med uppgörande av budgetförslaget. Systemet togs i bruk under år 2017 inför arbetet med uppgörandet av budgetförslaget för år 2018. I och med detta har detaljnivån i budgeteringen förbättrats även till år 2019.

I anslagen ingår i vissa fall betydande belopp av interna transaktioner, t.ex. för vägunderhållet, vattenövervakningen och utredningar som beställs från ÅSUB. Dessa har inte till fullo kunnat särskiljas i budgeten och de påverkar därför i viss mån nivån på intäkterna och inköp av tjänsterna i resultaträkningen.

Budgeteringsmetodiken anpassas successivt så att affärsbokföringens redovisningsprinciper, t.ex. gällande löneperiodiseringar, avskrivningar, investeringar och lån även tillämpas i budgeten. I budgetförslaget för år 2019 har eventuella effekter av periodisering av semesterlöner inte särskilt beaktats i anslagen, utan dessa poster upptogs som förslagsanslag. Periodiseringen av semesterlöner budgeterades skilt för Ålands hälso- och sjukvård samt centralt till övriga delar.

Kollektivavtalen för de flesta yrkesgrupperna löpte t.o.m. 31.1.2018. Avtalsförhandlingarna löpte parallellt med processen för sammanställandet av grundbudgeten för år 2019. Löneutgifterna beräknades med beaktande av de indikationer som avtalsprocessen givit. Det nya avtalet gäller från 1.2.2018 till 31.3.2020.

Vid budgetlöneberäkningen inom allmänna förvaltningen samt underlydande myndigheter utom ÅHS har beaktats en lönejustering om 2 %, medan för ÅHS har 2,7 % använts. Ett engångsbelopp om 9,2 % av fasta lönen i november utbetalas till tjänstemän inom landskapsförvaltningen i december 2018 och till tjänsteman vid ÅHS, inkl. läkargruppen i januari 2019, därav skillnaden. Efter beredningen av grundbudgeten för år 2019 upptogs kostnaden för engångsbeloppet för ÅHS del i tredje tilläggsbudgeten för år 2018 och engångsbeloppet kostnadsfördes därmed på år 2018. Till följd av detta korrigerades budgetanslaget för ÅHS i första tilläggsbudgeten.

Från den 1.4.2018 höjdes grundlönerna med 1 %, förutom för tandläkare, hälsocentral och läkare. Läkargruppens avtal blir klart senare men följer justeringarna i Kommunala tjänstekollektivavtalet för läkare. Från den 1.4.2019 höjdes grundlönerna med 1,1 %, dock minst 24 euro. Denna höjning omfattade inte heller läkargruppen.

Som en del av löneutvecklingsprogrammet användes fr.o.m. 1.12.2018 100.000 euro för att infoga årsförhöjningarna i grundlönen för lärare anställda vid Ålands folkhögskola, Ålands musikinstitut samt

Högskolan på Åland. Detta korrigerades i andra tilläggsbudgeten för år 2019 för Ålands musikinstituts del.

Vid budgeteringen beaktades att pensionspremierna och övriga sociala avgifter belastar respektive moment där lönekostnader upptas.

Inrättande och indragning av tjänster görs genom en behovsprövning och för de externa myndigheterna avger avtalsbyrån ett utlåtande om förslaget. Genom att landskapsregeringen inom fastställda ramar för verksamheten kan fatta beslut om tjänsteregleringar är systemet flexibelt.

Inkomst i form av dagpenningar som inflyter vid en anställds tjänsteledighet med lön på grund av sjukdom och moder-/faderskap har beaktats netto under respektive moment för personalutgifter. Nettoföringen av dagpenningar innebär samtidigt att kostnader för eventuella vikarier i nämnda fall ska belastas respektive moment för personalutgifter.

För internhyrorna som erläggs till Landskapets fastighetsverk gjordes endast smärre justeringar till budgetförslaget för år 2019.

Alla fastigheter exklusive de som hör till Möckelö-området under infrastrukturavdelningen har överförts till Landskapets fastighetsverk. Avkastningen från Fastighetsverket upptas som en finansiell inkomst. Avkastningen intas i landskapets budget som ett förskott under pågående verksamhetsår.

Budgeten för år 2018 och år 2019 uppgjordes under premissen att avkastningen av Ålands Penningautomatförenings verksamhet intäktsförs endast en gång i landskapets budget. Som en följd av det ändrades LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet genom den ändring som publicerades i ÅFS 2019/4. I och med ändringen ska ofördelade medel, amorteringar på lån och reservationsanslag som lämnas outnyttjade reserveras hos landskapet på ett särskilt balanskonto. Förändringen av reserveringen visas i resultaträkningen som ökning eller minskning av reserver.

Ett viktigt komplement till den budgeterade resultaträkningen är finansieringsanalysen som visar budgetens effekter på de likvida medlen. Med beaktande av att det fortfarande finns en del fleråriga reservationsanslag är ett viktigt underlag den likviditetsplan som uppgjordes i samband med budgetberedningen under hösten 2018. Beräkningarna visade att likviditeten skulle vara tillräcklig under år 2019, vilket också blev fallet.

Budgetens indelning

Budgetförslaget indelas i följande avsnitt:

Sifferstat

Allmän motivering

Verksamhet – detaljmotivering

Överföringar – detaljmotivering

Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter – detaljmotivering

Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar – detaljmotivering

Bilagor

Resultatpåverkande poster

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I verksamhetsavsnittet ingår inkomster och utgifter för landskapets egen verksamhet som antingen bedrivs i egen regi eller genom upphandling av tjänster. Exempel på sådana utgifter är löner och lönebikostnader, köp av varor och tjänster samt anskaffning av maskiner och inventarier under 50.000 euro. För anskaffningar av bilar och övriga fordon se avsnittet om balansposter nedan. Posterna ingår i resultaträkningen.

I överföringsavsnittet ingår utgifter som inte ger någon direkt motprestation, men indirekt hjälper landskapet att fullfölja sina uppgifter. Hit räknas t.ex. bidrag och överföringar till kommuner, övrig offentlig sektor, näringslivet, hushållen, allmännyttiga sammanslutningar samt bidrag från EU-fonderna. Posterna ingår i resultaträkningen.

I avsnittet om skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter upptas t.ex. inkomster av avräkning och skattegottgörelse samt ränteintäkter och dividender. Även anslag för avskrivningar upptas i avsnittet, förutom till den del de hör till Ålands hälso- och sjukvård. Posterna ingår i resultaträkningen.

Summan av de anslag som upptas under ovanstående avsnitt ska vara lika med det budgeterade överskottet/underskottet för respektive år. Se även avsnittet om balansposter nedan.

Balansposter

I avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ingår olika typer av budgetutgifter som ger landskapet tillgångar av olika slag. Förslitning underkastade tillgångar överstigande 50.000 euro upptas som en investering och aktiveras i balansräkningen och kostnadsförs genom planmässiga avskrivningar. Denna princip tillämpas också på anskaffningar av bilar och övriga fordon även om anskaffningspriset understiger 50.000 euro. Anslag upptas i allmänhet endast för det som ska förverkligas under året, dock så att man i budgeten i allmänhet uppger den kalkylerade totalkostnaden för ett projekt som inleds under budgetåret och som fordrar anslag under kommande år för att kunna förverkligas. Lån och övriga finansinvesteringar används för lån som beviljas av landskapets medel samt t.ex. för inköp av aktier och värdepapper. I avsnittet ingår även inköp av, eller intrångsersättning, för naturskyddsområden. Posterna ingår i balansräkningen.

Summan av de anslag som upptas under detta avsnitt ska inte vara direkt resultatpåverkande. Under år 2019 ingår dock vissa resultatpåverkande poster som har belastat anslag under detta avsnitt, sammanlagt 7.034.000 euro. Detta består av återföring av lån ur penningautomatmedel¹. Resultatpåverkan ses som en förändring av reserveringar i resultaträkningen. Övriga resultatpåverkande poster finns inte under år 2019.

Anslagens beteckningar och bindningsnivå

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

---

¹ Moment 935010

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. Även avskrivningar, periodisering av semesterlöner samt kreditförluster har budgeterats som förslagsanslag. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

De bidrag som beviljats och registrerats enligt förbindelseprincipen, men som inte kommer att utbetalas, återbokas för budgetmoment som hör till EU-programmen för åren 2007 – 2013 respektive 2014 - 2020 mot det moment där bidrag beviljats. Denna återföring beskrivs inte separat under berörda moment. Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §).

Anslagen under momenten visas endast som totalanslag och inte uppdelade enligt olika kostnadslag.

Budgetuppföljningen år 2019

Budgetuppföljningen för år 2019 består av jämförelse mot budget för resultaträkningen respektive uppföljning av enskilda budgetmoment. Budgetbeloppen presenteras enligt kolumnerna

- Grundbudget
- Tilläggsbudgeterna består av tilläggsbudgeterna 1 – 3.
- Tidigare års anslag. Utöver ovanstående finns reserverade anslag som varit tillgängliga från tidigare budgetår (åren 2015 – 2018).
- Summan av total budget 2019 och tidigare års anslag utgör samtliga anslag som varit tillgängliga under år 2019.

Utfallet under år 2019 jämförs mot totalt tillgängliga anslag under året. För reservationsanslag visas beloppen som överförs som tillgängliga till år 2020. Samtliga resultatpåverkande poster bokas mot budgetanslag. Vid bokningen av överföring av kostnader för aktivering av vissa projekt används ett "hjälpmoment" som inte ingår i budgeten. Detta görs för att utfallet på såväl respektive investeringsmoment som resultaträkningen ska visas korrekt.

Samtliga inkomster och utgifter som budgeterats i avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar bokas mot budgetanslag. Inbetalningar av kundfordringar, bortbetalning av leverantörsskulder, förskotts innehållning m.m. liknande poster påverkar inte budgeten.

Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten.

I budgeterna för åren 2013 - 2015 upptogs anslag ur penningautomatmedel för sysselsättning och utveckling centralt under finansavdelningen. Detta anslag fördelas sedan ut via ett balanskonto till respektive moment där utgifterna har förverkligats. I tabellerna nedan visas utfallet och användningen brutto. Detta har i tidigare årsredovisningar visats i en separat bilaga, men anslaget är nu avslutat och redovisas inte separat.

För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal.

Avsikten har varit att anslag ska vara budgeterade på jämna tusen euro. På grund av systemtekniska orsaker förekommer det vissa avrundningsdifferenser på centnivå i budgetsiffrorna.

Resultaträkning budgetutfall

	Utfall 2019	Budget 2019	Tidigare års anslag
Verksamhetens intäkter			
Försäljningsintäkter	9 313 359,97	13 097 962,59	629,45
Avgiftsintäkter	9 400 227,83	9 152 300,00	
Understöd och bidrag	2 273 274,71	1 334 999,74	
Övriga verksamhetsintäkter	1 460 258,01	1 437 745,00	
Summa verksamhetens intäkter	22 447 120,52	25 023 007,33	629,45
Verksamhetens kostnader			
Personalkostnader	-104 223 612,81	-104 120 486,91	
Köp av tjänster	-53 118 597,72	-60 068 256,24	-762 533,44
Material, förnödenheter och varor	-19 831 565,83	-18 612 255,39	
Övriga verksamhetskostnader	-23 835 460,97	-24 591 009,92	-658 023,72
Summa verksamhetens kostnader	-201 009 237,33	-207 392 008,46	-1 420 557,16
Pensionsintäkter och -kostnader			
Pensionsintäkter	17 700 000,00	17 700 000,00	
Pensionskostnader	-35 076 941,42	-35 200 000,00	
Summa pensionsintäkter och- kostnader	-17 376 941,42	-17 500 000,00	0,00
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar			
Europeiska Unionen	3 454 872,77	4 256 000,00	3 436 302,71
Återbetalningar av överföringar	42 429,09	50 000,00	
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	235 527,73	413 000,00	25 941,00
Summa intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	3 732 829,59	4 719 000,00	3 462 243,71
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar			
Undervisning, kultur och idrott	-11 465 549,30	-11 667 000,00	-666 780,22
Social- och hälsovård samt utkomststöd	-38 917 017,42	-39 349 000,00	-637 563,51
Arbetsmarknad	-225 881,60	-300 000,00	
Bostadsproduktion	-422 014,71	-330 000,00	-307 125,00
Primärnäringsringar	-10 255 779,55	-11 923 000,00	-6 052 593,64
Övrigt näringsliv	-5 040 504,08	-5 357 000,00	-3 239 293,99
Allmänna stöd	-18 555 908,34	-18 981 000,00	-335 160,46
Övriga överföringskostnader	-6 706 146,50	-10 528 000,00	-6 721 450,81
Summa kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar	-91 588 801,50	-98 435 000,00	-17 959 967,63
Verksamhetsbidrag	-283 795 030,14	-293 585 001,13	-15 917 651,63
Skatteinkomster			
Avräkningsbelopp	244 550 990,36	244 551 000,00	
Skattegottgörelse	11 745 093,00	11 746 000,00	
Återbäring av lotteriskatt	12 583 017,60	12 583 000,00	
Apoteksavgifter	661 620,99	740 000,00	
Summa skatteinkomster	269 540 721,95	269 620 000,00	0,00

Finansiella intäkter och kostnader

Ränteintäkter	1 232 225,36	739 000,00	
Övriga finansiella inäkter	27 897 138,43	28 250 000,00	560 000,00
Räntekostnader	-33 007,17	-11 000,00	
Övriga finansiella kostnader	-229 562,95	-276 000,00	
Summa finansiella intäkter och kostnader	28 866 793,67	28 702 000,00	560 000,00

Årsbidrag

14 612 485,48	4 736 998,87	-15 357 651,63

Av- och nedskrivningar

Avskrivningar	-9 032 467,48	-9 670 000,00	
Summa av- och nedskrivningar	-9 032 467,48	-9 670 000,00	0,00

Extraordinära poster

Extraordinära intäkter	183 269,00		
Extraordinära kostnader			
Summa extraordinära poster	183 269,00	0,00	0,00

Räkenskapsperiodens resultat

5 763 287,00	-4 933 001,13	-15 357 651,63

Ökning eller minskning av reserver

-7 810 170,34

Räkenskapsperiodens under- eller överkott

-2 046 883,34	-4 933 001,13	-15 357 651,63

Budgetanslag för verksamhet, överföringar och skattefinansiering

Budget, verksamhet år 2019	Grundbudget 2019	Tilläggsbudget 1-3 2019	Tidigare års anslag totalt	Total budget
Lagtinget				
10100 Lagtinget, verksamhet	-1 961 000,00	-90 000,00		-2 051 000,00
11100 Lagtinget kansli, verksamhet	-1 448 000,00			-1 448 000,00
11130 Lagtinget bibliotek, verksamhet	-25 000,00			-25 000,00
11210 BSPC, Östersjösamarbetet	-25 000,00			-25 000,00
11220 Dispositionsmedel	-70 000,00			-70 000,00
11290 Till lagt.grupp disp för kansliändamål	-255 000,00			-255 000,00
12010 Landskapsrevisionen, verksamhet	-219 999,99			-219 999,99
13010 Ålands delegation i Nordiska Rådet	-34 000,00			-34 000,00
Summa lagtinget	-4 037 999,99	-90 000,00	0,00	-4 127 999,99
Regeringskansliet				
20010 ÅLR, verksamhet	-991 999,99			-991 999,99
20020 ÅLR, dispositionsmedel	-70 000,00			-70 000,00
21010 Regeringskansliet, verksamhet	-2 258 999,82	-70 000,00		-2 328 999,82
21500 Kommunikationsverksamhet	-24 000,00			-24 000,00
21510 Ålandskontoret, Helsingfors	-73 000,00			-73 000,00
22000 Främjande av jämställdhet	-75 000,00			-75 000,00
22500 Främjande av integration	-65 000,00			-65 000,00
23000 Valkostnader	-200 000,00			-200 000,00
23200 Understödjande av politisk verksamhet o info	-17 000,00			-17 000,00
24000 Brand- och räddningsväsendet	-30 000,00			-30 000,00
24010 Landskapsstöd för materialanskaffning (R)	-270 000,00		-404 484,63	-674 484,63
25000 Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder	-403 000,00			-403 000,00
25210 Serviceverksamhet	-304 000,00			-304 000,00
26000 Regeringens övriga kostnader	-375 000,00			-375 000,00
26002 Interreg Central Baltic 2014-2020	0,01	-32 000,00		-31 999,99
26003 Utveckl. o tillväxtplan för ett hållbart Åland	-161 999,99			-161 999,99
26004 Ålandsdelegationen	-12 000,00			-12 000,00
26500 Konsumentskydd	-22 000,00			-22 000,00
27000 Radio- o TV-verksamhet (F)				
Summa regeringskansliet	-5 352 999,79	-102 000,00	-404 484,63	-5 859 484,42
28010 Lagberedning	-945 000,00			-945 000,00
Finansavdelningen				
30010 Finans, verksamhet	-2 492 000,49			-2 492 000,49
33000 Landskapsandelar o stöd till kommunerna (F)	-18 971 000,00		-295 160,46	-19 266 160,46
34000 Särskilda stöd, lån	0,00			0,00
35000 Penningautomatmedel (R)	-6 540 000,00		-6 529 711,84	-13 069 711,84
38000 Pensioner o pensionsrelaterade utgifter (F)	-17 970 000,00			-17 970 000,00
39000 IT-drifts o utvecklingskostnader (R)	-3 705 000,00	-332 000,00	-1 138 595,20	-5 175 595,20
39050 Förändring semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)	0,00			0,00
39099 Internhyra	-4 187 000,00			-4 187 000,00
Summa finansavdelningen	-53 865 000,49	-332 000,00	-7 963 467,50	-62 160 467,99

Budgetanslag för verksamhet, överföringar och skattefinansiering

Budget, verksamhet år 2019	Grundbudget 2019	Tilläggsbudget 1-3 2019	Tidigare års anslag totalt	Total budget
Social- och miljöavdelningen				
40010 Soc- och miljö, verksamhet	-1 599 999,97			-1 599 999,97
41000 Övriga sociala uppgifter	-182 000,00			-182 000,00
41010 Övr. sociala uppg., överföring (F)	-12 246 000,00	-60 000,00		-12 306 000,00
41500 Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)	-10 630 000,00			-10 630 000,00
42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-100 000,00			-100 000,00
43000 Allmän miljövard	-116 000,00	-20 000,00		-136 000,00
44000 Naturvard	-364 000,00			-364 000,00
44510 Paf-medel för social verksamhet (R)	-3 500 000,00		-331 008,73	-3 831 008,73
44520 Paf-medel för miljöverksamhet (R)	-600 000,00		-306 554,78	-906 554,78
45000 Vattenförsörjning- och vattenvard	-317 000,00			-317 000,00
46000 Cirkulär ekonomi (R)	-55 000,00		-273 568,05	-328 568,05
47000 Miljöhälsovård	-70 000,00			-70 000,00
Summa social- och miljöavdelningen	-29 779 999,97	-80 000,00	-911 131,56	-30 771 131,53
Utbildnings- och kulturavdelningen				
50010 Utb. och kultur, verksamhet	-3 620 000,01	-35 000,00		-3 655 000,01
50200 Studiestöd	-7 868 000,00			-7 868 000,00
50500 Bibliotek	-140 000,00			-140 000,00
50510 Understöd för författare och översättare	-34 000,00			-34 000,00
51000 Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet	-665 000,00			-665 000,00
51010 Ål Kulturdeleg o nord.kultursamarbete	-105 000,00			-105 000,00
51500 Paf-medel ungdomsarbete och idrott (R)	-2 293 000,00		-274 728,31	-2 567 728,31
51600 Paf-medel kulturell verksamhet (R)	-1 800 000,00	-55 000,01	-506 846,62	-2 361 846,63
52000 Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)	-7 090 000,00	-12 000,00		-7 102 000,00
53500 Vuxenutbildning	-900 000,00			-900 000,00
54000 Kulturarvs- o museiverksamhet	-1664000	-10 000,01		-1 674 000,01
Summa utbildnings- och kulturavdelningen	-26 179 000,01	-112 000,02	-781 574,93	-27 072 574,96
Näringsavdelningen				
60010 Näringsavdelningen, verksamhet	-2 016 000,01	-50 000,00		-2 066 000,01
61000 Näringslivets främjande (R)	-1 695 000,00	-60 000,00	-2 050 779,48	-3 805 779,48
61100 Ålands landsbygdscentrum	-144 000,00			-144 000,00
61500 Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-773 000,00		-767 532,81	-1 540 532,81
61550 Avbyttarservice	-310 000,00			-310 000,00
62100 EU, ERUF och ESF 2014-2020 (R-EU)	242 000,00		919 462,74	1 161 462,74
62110 Förvaltningskostnader ERUF-ESF 2014-2020	-60 000,00			-60 000,00
62300 EU, EJFLU 2014-2020 (R-EU)	-5 389 000,00		-2 635 529,91	-8 024 529,91
62390 Leaderfinansiering med paf-medel (R-EU)	-95 000,00		-321 210,28	-416 210,28
62500 EU, EHFF 2014-2020 (R-EU)	-937 000,00		254 593,45	-682 406,55
64000 Främjande av skogsbruket (R)	-475 000,00	-40 000,00	-435 065,91	-950 065,91
65000 Jakt- och viltvård (R)	20 000,00	-60 000,00	-80 938,10	-120 938,10
67000 Främjande av fiskerinäringen	-78 000,00			-78 000,00
Summa näringsavdelningen	-11 710 000,01	-210 000,00	-5 117 000,30	-17 037 000,31

Budgetanslag för verksamhet, överföringar och skattefinansiering

Budget, verksamhet år 2019	Grundbudget 2019	Tilläggsbudget 1-3 2019	Tidigare års anslag totalt	Total budget	
Infrastrukturavdelningen					
70010	Infrastruktur, verksamhet	-2 059 999,99		-2 079 999,99	
71000	Planläggning- och byggnadsväsendet	-45 000,00		-45 000,00	
71500	Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)	-220 000,00	-386 602,00	-606 602,00	
71510	Räntestöd o landsb.borgen, bostadsprod (F)	-120 000,00		-120 000,00	
72000	Elsäkerhet och energi	-50 000,00	-150 000,00	-200 000,00	
72010	Främjande av hållbar energiomställning (RF)	-400 000,00	-1 000 000,00	-1 977 619,15	
72030	Samhällsteknikutveckling	-35 000,00		-35 000,00	
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	-445 000,00		-445 000,00	
74500	Oljeskydd	-140 000,00		-140 000,00	
74700	Understöd för övrig trafik	-3 173 000,00		-3 173 000,00	
75010	Upphandling av sjötrafik	-15 083 000,00	-960 000,00	-16 043 000,00	
75030	Upphandling av linjärtrafik	-2 343 000,00		-2 343 000,00	
75100	Understöd för varutransporter i skärgården		-79 000,00	-79 000,00	
76010	Utgifter för drift o underhåll av vägar	-2 426 000,00	-45000	-2 471 000,00	
76030	Utgifter för underhåll av farleder o fiskesfyrar	-350 000,00		-350 000,00	
76050	Utgifter för drift o underhåll färjfasten mm	-847 000,00	-30 000,00	-877 000,00	
Summa infrastrukturavdelningen		-27 736 999,99	-2 284 000,00	-964 221,15	-30 985 221,14
Myndigheter och fristående enheter					
82000	ÅSUB	-635 000,00		-635 000,00	
82200	Datainspektionen	-150 000,00		-150 000,00	
82300	Ålands energimyndighet	-15 000,01		-15 000,01	
82500	Ålands polismyndighet	-6 933 000,00		-6 933 000,00	
82600	Ålands ombudsmannamyndighet	-195 000,00		-195 000,00	
82700	Lotteriinspektionen	-0,12		-0,12	
83100	Upphandlingsinspektionen	-93 000,01		-93 000,01	
84000	Ålands hälso- och sjukvård	-84 045 000,00	-1 142 000,00	-85 187 000,00	
84810	ÅMHM, verksamhet	-1 515 000,42	-43 999,99	-1 559 000,41	
84820	ÅMHM, laboratoriet	-448 000,00	-27 000,00	-475 000,00	
85000	Högskolan på Åland	-9 230 999,99	1 138 000,00	-8 092 999,99	
85100	Ålands folkhögskola	-1 286 000,32		-1 286 000,32	
85200	Ålands musikinstitut	-1 111 000,00	-25 000,00	-1 136 000,00	
85500	Ålands gymnasium	-17 802 999,97	-1 138 000,01	-18 940 999,98	
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum	-648 000,01		-648 000,01	
86000	Arb.markn & studieservicemyndigheten	-1 616 999,99	-22 000,00	-1 638 999,99	
86050	Sysselsättning o arbetslöshetsunderstöd (F)	-5 340 000,00	-178 000,00	-5 518 000,00	
86500	Ålands fiskodling, Guttorp	-662 999,99		-662 999,99	
87000	Fordonsmyndigheten	80 000,00		80 000,00	
87100	Rederienheten, verksamhet (R)		-124 889,10	-124 889,10	
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet			0,00	
87300	Verkstad och lager, verksamhet	49 999,99		49 999,99	
Summa myndigheter och fristående enheter		-131 598 000,84	-1 438 000,00	-124 889,10	-133 160 889,94
Skattefinansiering och finansiella poster					
88900	Återförda anslag	100 000,00		100 000,00	
89000	Skatter och inkomster av skattenatur	268 280 000,00	1 340 000,00	269 620 000,00	
89200	Finansiella poster (F)	1 874 000,00	326 000,00	2 200 000,00	
89230	Landskapets fastighetsverk	5 800 000,00		5 800 000,00	
89250	Avkastning av Ålands Penningautomatförening	21 000 000,00		21 000 000,00	
89300	Av- och nedskrivningar (F)	-7 800 000,00		-7 800 000,00	
Summa skattefinansiering och finansiella poster		289 254 000,00	1 666 000,00	0,00	290 920 000,00
SUMMA budgetanslag verksamhet, överföringar och skattefinansiering 2019					
		-1 951 001,09	-2 982 000,02	-16 266 769,17	-21 199 770,28

Budgetuppföljning av verksamhet, överföringar och skattefinansiering

Budget, verksamhet år 2019	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överföres till budget år 2020
Lagtinget				
10100 Lagtinget, verksamhet	-2 051 000,00	-1 961 038,19	95,61 %	
11100 Lagtingets kansli, verksamhet	-1 448 000,00	-1 181 519,61	81,60 %	
11130 Lagtingets bibliotek, verksamhet	-25 000,00	-20 136,75	80,55 %	
11210 BSPC, Östersjösamarbete	-25 000,00	-14 079,23	56,32 %	
11220 Dispositionsmedel	-70 000,00	-36 354,84	51,94 %	
11290 Till lagt.grupp disp för kansliändamål	-255 000,00	-251 115,03	98,48 %	
12010 Landskapsrevision, verksamhet	-219 999,99	-183 737,21	83,52 %	
13010 Ålands delegation i Nordiska Rådet	-34 000,00	-23 081,97	67,89 %	
Summa lagtinget	-4 127 999,99	-3 671 062,83	88,93 %	0,00
Regeringskansliet				
20010 ÅLR, verksamhet	-991 999,99	-1 011 469,67	101,96 %	
20020 ÅLR, dispositionsmedel	-70 000,00	-71 128,88	101,61 %	
21010 Regeringskansliet, verksamhet	-2 328 999,82	-2 163 861,84	92,91 %	
21500 Kommunikationsverksamhet	-24 000,00	-1 835,79	7,65 %	
21510 Ålandskontoret, Helsingfors	-73 000,00	-53 843,91	73,76 %	
22000 Främjande av jämställdhet	-75 000,00	-81 393,10	108,52 %	
22500 Främjande av integration	-65 000,00	-39 008,38	60,01 %	
23000 Lagtingsval	-200 000,00	-155 841,86	77,92 %	
23200 Understödjande av politisk verksamhet o info	-17 000,00	-1 359,36	8,00 %	
24000 Brand- och räddning	-30 000,00	-24 124,47	80,41 %	
24010 Landskapsstöd för materialanskaffning (R)	-674 484,63	0,00	0,00 %	-674 484,63
25000 Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder	-403 000,00	-301 818,68	74,89 %	
25210 Serviceverksamhet	-304 000,00	-297 227,81	97,77 %	
26000 Regeringens övriga kostnader	-375 000,00	-351 274,67	93,67 %	
26002 Interreg Central Baltic 2014-2020	-31 999,99	3 154,95	-9,86 %	
26003 Utveckl. o tillväxtplan för ett hållbart Åland	-161 999,99	-152 332,78	94,03 %	
26004 Ålandsdelegationen	-12 000,00	-8 930,12	74,42 %	
26500 Konsumentskydd	-22 000,00	-22 038,16	100,17 %	
27000 Radio- o TV-verksamhet (F)			0,00 %	
Summa regeringskansliet	-5 859 484,42	-4 734 334,53	80,80 %	-674 484,63
28010 28010, Lagberedning	-945 000,00	-797 240,41	84,36 %	
Finansavdelningen				
30010 Finans, verksamhet	-2 492 000,49	-2 257 912,17	90,61 %	
33000 Landskapsandelar o stöd till kommunerna (RF)	-19 266 160,46	-18 554 749,62	96,31 %	-711 410,84
35000 Penningautomatmedel (R)	-13 069 711,84	-4 158 128,13	31,81 %	-8 911 583,71
38000 Pensioner o pensionsrelaterade utgifter (F)	-17 970 000,00	-17 826 941,42	99,20 %	
39000 IT-drifts o utvecklingskostnader (R)	-5 175 595,20	-2 980 513,48	57,59 %	-2 195 081,72
39050 Förändring semesterlöneskuld mm (F)	0,00	-891 071,62		
39099 Internhyra	-4 187 000,00	-4 183 832,22	99,92 %	
Summa finansavdelningen	-62 160 467,99	-50 853 148,66	81,81 %	-11 818 076,27

Budgetuppföljning av verksamhet, överföringar och skattefinansiering

Budget, verksamhet år 2019	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överföres till budget år 2020
Social- och miljöavdelningen				
40010 Soc- och miljö, verksamhet	-1 599 999,97	-1 242 448,15	77,65 %	
41000 Övriga sociala uppgifter	-182 000,00	-110 005,05	60,44 %	
41010 Övr. sociala uppg., överföring (F)	-12 306 000,00	-12 134 180,34	98,60 %	
41500 Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)	-10 630 000,00	-10 604 870,29	99,76 %	
42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-100 000,00	-52 380,99	52,38 %	
43000 Allmän miljövard	-136 000,00	-98 233,90	72,23 %	
44000 Naturvard	-364 000,00	-380 126,44	104,43 %	
44510 Paf-medel för social verksamhet (R)	-3 831 008,73	-3 320 514,54	86,67 %	-510 494,19
44520 Paf-medel för miljöverksamhet (R)	-906 554,78	-704 391,98	77,70 %	-202 162,80
45000 Vattenförsörjning- och vattenvård	-317 000,00	-336 614,26	106,19 %	
46000 Cirkulär ekonomi (R)	-328 568,05	-40 011,29	12,18 %	-288 556,76
47000 Miljöhälsovård	-70 000,00	-37 733,14	53,90 %	
Summa social- och miljöavdelningen	-30 771 131,53	-29 061 510,37	94,44 %	-1 001 213,75
Utbildnings- och kulturavdelningen				
50010 Utb. och kultur, verksamhet	-3 655 000,01	-3 454 513,54	94,51 %	
50200 Studiestöd	-7 868 000,00	-7 719 638,82	98,11 %	
50500 Bibliotek, arkiv	-140 000,00	-127 264,76	90,90 %	
50510 Understöd för författare och översättare	-34 000,00	-33 500,00	98,53 %	
51000 Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet	-665 000,00	-645 487,54	97,07 %	
51010 Ål Kulturdeleg o nord.kultursamarbete	-105 000,00	-93 465,74	89,01 %	
51500 Paf-medel ungdomsarbete och idrott (R)	-2 567 728,31	-2 277 583,26	88,70 %	-290 145,05
51600 Paf-medel kulturell verksamhet (R)	-2 361 846,63	-1 942 485,99	82,24 %	-419 360,64
52000 Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)	-7 102 000,00	-7 191 609,21	101,26 %	
53500 Vuxenutbildning	-900 000,00	-878 165,02	97,57 %	
54000 Kulturarvs- o museiverksamhet	-1 674 000,01	-1 527 072,42	91,22 %	
Summa utbildnings- och kulturavdelningen	-27 072 574,96	-25 890 786,30	95,63 %	-709 505,69
Näringsavdelningen				
60010 Näringsavdelningen, verksamhet	-2 066 000,01	-1 803 751,58	87,31 %	
61000 Näringslivets främjande (R)	-3 805 779,48	-2 144 057,72	56,34 %	-1 661 721,76
61100 Ålands landsbygdscentrum	-144 000,00	-99 221,06	68,90 %	
61500 Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-1 540 532,81	-1 122 946,85	72,89 %	-417 585,96
61550 Avbytar-service	-310 000,00	-237 488,99	76,61 %	
62100 EU, ERUF och ESF 2014-2020 (R-EU)	1 161 462,74	152 881,67	13,16 %	1 008 581,07
62110 Förvaltningskostnader ERUF-ESF 2014-2020	-60 000,00	39 000,00	-65,00 %	
62300 EU, EJFLU 2014-2020 (R-EU)	-8 024 529,91	-5 155 613,15	64,25 %	-2 868 916,76
62390 Leaderfinansiering med paf-medel (R-EU)	-416 210,28	-106 401,82	25,56 %	-309 808,46
62500 EU, EHFF 2014-2020 (R-EU)	-682 406,55	199 627,48	-29,25 %	-882 034,03
63100 EU, ERUF 2007-2013		-19,20		
63310 EU, EJFLU 2007-2013		264,73		
64000 Främjande av skogsbruket (R)	-950 065,91	-292 282,17	30,76 %	-657 783,74
65000 Jakt- och viltvård (R)	-120 938,10	-43 320,01	35,82 %	-77 618,09
67000 Främjande av fiskerinäringen	-78 000,00	-67 691,78	86,78 %	
Summa näringsavdelningen	-17 037 000,31	-10 681 020,45	62,69 %	-5 866 887,73

Budgetuppföljning av verksamhet, överföringar och skattefinansiering

Budget, verksamhet år 2019	Total budget inkl. tidigare år	Utfall i euro	Utfall i %	Överföres till budget år 2020	
Infrastrukturavdelningen					
70010	Infrastruktur, verksamhet	-2 079 999,99	-1 956 884,67	94,08 %	
71000	Planläggning- och byggnadsväsendet	-45 000,00	-24 808,89	55,13 %	
71500	Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)	-606 602,00	-272 440,96	44,91 %	-334 161,04
71510	Räntestöd o landsb.borgen, bostadsprod (F)	-120 000,00	-173 433,25	144,53 %	
72000	Elsäkerhet och energi	-200 000,00	-120 895,21	60,45 %	
72010	Främjande av hållbar energiomställning (RF)	-1 977 619,15	-68 051,24	3,44 %	-1 909 567,91
72030	Samhällsteknikutveckling	-35 000,00	23 834,82	-68,10 %	
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	-445 000,00	-444 295,66	99,84 %	
74500	Oljeskydd	-140 000,00	-128 500,38	91,79 %	
74700	Understöd för övrig trafik	-3 173 000,00	-3 058 018,34	96,38 %	
75010	Upphandling av sjötrafik	-16 043 000,00	-15 383 219,36	95,89 %	
75030	Upphandling av linfärjetrafik	-2 343 000,00	-2 370 463,39	101,17 %	
75100	Understöd för varutransporter i skärgården	-79 000,00	-78 086,69	98,84 %	
76010	Utgifter för drift o underhåll av vägar	-2 471 000,00	-2 444 038,46	98,91 %	
76030	Utgifter för underhåll av farleder o fiskefyrrar	-350 000,00	-216 345,47	61,81 %	
76050	Utgifter för drift o underhåll färjfästen mm	-877 000,00	-922 549,80	105,19 %	
Summa infrastrukturavdelningen	-30 985 221,14	-27 638 196,95	89,20 %	-2 243 728,95	
Myndigheter och fristående enheter					
82000	ÅSUB	-635 000,00	-617 320,08	97,22 %	
82200	Datainspektionen	-150 000,00	-84 739,93	56,49 %	
82300	Ålands energimyndighet	-15 000,01	100 075,24	-667,17 %	
82500	Ålands polismyndighet	-6 933 000,00	-6 767 968,92	97,62 %	
82600	Ålands ombudsmannamyndighet	-195 000,00	-187 199,43	96,00 %	
82700	Lotteriinspektionen	-0,12	36 820,61		
83100	Upphandlingsinspektionen	-93 000,01	-21 435,93	23,05 %	
84000	Ålands hälso- och sjukvård	-85 187 000,00	-86 870 731,31	101,98 %	
84810	ÅMHM, verksamhet	-1 559 000,41	-1 523 497,31	97,72 %	
84820	ÅMHM, laboratoriet	-475 000,00	-429 975,53	90,52 %	
85000	Högskolan på Åland	-8 092 999,99	-7 763 648,96	95,93 %	
85100	Ålands folkhögskola	-1 286 000,32	-1 257 916,05	97,82 %	
85200	Ålands musikinstitut	-1 136 000,00	-1 157 602,67	101,90 %	
85500	Ålands gymnasium	-18 940 999,98	-18 604 650,68	98,22 %	
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum	-648 000,01	-772 162,85	119,16 %	
86000	Arb.markn & studieservicemyndigheten	-1 638 999,99	-1 559 874,07	95,17 %	
86050	Sysselsättning o arbetslöshetsunderstöd (F)	-5 518 000,00	-5 198 062,38	94,20 %	
86500	Ålands fiskodling, Guttorp	-662 999,99	-638 428,21	96,29 %	
87000	Fordonsmyndigheten	80 000,00	139 323,19	174,15 %	
87100	Rederienheten, verksamhet (R)	-124 889,10	-20 620,66	16,51 %	-104 268,44
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet	0,00	410,00		
87300	Verkstad och lager, verksamhet	49 999,99	55 489,14	110,98 %	
Summa myndigheter och fristående enheter	-133 160 889,94	-133 143 716,79	99,99 %	-104 268,44	
Skattefinansiering och finansiella poster					
88900	Återförda anslag	100 000,00	268 804,53	268,80 %	
89000	Skatter och inkomster av skattenatur	269 620 000,00	269 540 721,95	99,97 %	
89200	Finansiella poster (F)	2 200 000,00	2 313 028,31	105,14 %	
89230	Landskapets fastighetsverk	5 800 000,00	5 800 000,00	100,00 %	
89250	Avkastning av Ålands Penningautomatförening	21 000 000,00	20 494 225,98	97,59 %	
89300	Av- och nedskrivningar	-7 800 000,00	-7 113 817,82	91,20 %	
89420	Testamentsmedel	0,00	155 171,00		
Summa skattefinansiering och finansiella poster	290 920 000,00	291 458 133,95	100,18 %	0,00	
SUMMA budgetanslag verksamhet, överföringar och skattefinansiering 2019	-21 199 770,28	4 987 116,66		-22 418 165,46	

Budgetanslag för investeringar

Budget, investeringar år 2019	Grundbudget 2019	Tilläggsbudget 1-3 2019	Tidigare års anslag totalt	Total budget
911150 E-demokrati utvecklingsprojekt (R)	-230 000,01		-708 175,88	-938 175,89
934000 Övriga finansinvesteringar (R)	-800 000,00		3 237 714,50	2 437 714,50
934080 Övriga lån (F)	3 160 000,00			3 160 000,00
935010 Lån ur PAF-medel (R)	-6 187 000,00	55 000,00	-24 954 000,00	-31 086 000,00
939000 It-systemanskaffningar (R)	-574 999,99		-575 369,02	-1 150 369,01
944000 Anskaffn av omr för naturskyddsändamål (R)	-230 000,00		-88 272,26	-318 272,26
954000 Inköp av konst (R)	-20 000,00		-3 798,96	-23 798,96
954010 Kulturarvs- o museiverksamhetsinvest. (R)	-258 000,00		-161 563,69	-419 563,69
964000 Övriga investeringar för skogsbruket (R)			-10 000,00	-10 000,00
974500 Oljeskyddsinvesteringar (R)			-116 273,58	-116 273,58
975000 Fartygs- o färjinvesteringar (R)	-784 000,01		-8 172 000,00	-8 956 000,01
976000 Infrastrukturinvesteringar (R)	-15 884 000,01		-5 474 028,72	-21 358 028,73
982500 Ål polismyndighets investeringar (R)	-835 000,00	-160 000,00	-354 413,78	-1 349 413,78
984000 Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-1 200 000,00	-350 000,00	-6 979 328,96	-8 529 328,96
984810 ÅMHHM-investeringar (R)	-38 000,00			-38 000,00
985000 HPÅ investeringar (R)	-2 625 000,00		-65 590,14	-2 690 590,14
985500 Ål Gymnasium investeringar (R)	-300 000,00		-399 518,00	-699 518,00
985600 Ål sjösäkerhetscenters investe (R)	-255 000,00		-167 682,29	-422 682,29
986000 AMS investeringar (R)		-45 000,00		-45 000,00
987000 Fordonsmyndighetens investeringar (R)			-40 000,00	-40 000,00
Summa	-27 061 000,02	-500 000,00	-45 032 300,78	-72 593 300,80

Budgetuppföljning investeringar

Budget, investeringar år 2019	Total budget	Utfall i euro	Utfall i %	Överföres till budget 2020
911150 E-demokrati utvecklingsprojekt (R)	-938 175,89	-190 758,87	20,33 %	-747 417,02
934000 Övriga finansinvesteringar (R)	2 437 714,50	-955 000,00	39,18 %	0,00
934080 Övriga lån (F)	3 160 000,00	5 808 495,88	183,81 %	0,00
935010 Lån ur PAF-medel (R)	-31 086 000,00	-7 034 000,00	22,63 %	-24 052 000,00
939000 It-systemanskaffningar (R)	-1 150 369,01	-240 422,44	20,90 %	-909 946,57
944000 Anskaffn av omr för naturskyddsändamål (R)	-318 272,26	-220 608,25	69,31 %	-97 664,01
954000 Inköp av konst (R)	-23 798,96	-15 240,08	64,04 %	-8 558,88
954010 Kulturarvs- o museiverksamhetsinvest. (R)	-419 563,69	-123 064,85	29,33 %	-296 498,84
964000 Övriga investeringar för skogsbruket (R)	-10 000,00	0,00	0,00 %	-10 000,00
974500 Oljeskyddsinvesteringar (R)	-116 273,58	0,00	0,00 %	-116 273,58
975000 Fartygs- o färjinvesteringar (R)	-8 956 000,01	-367 737,76	4,11 %	-3 197 000,00
976000 Infrastrukturinvesteringar (R)	-21 358 028,73	-11 481 834,80	53,76 %	-9 876 193,93
982500 Ål polismyndighets investeringar (R)	-1 349 413,78	-1 181 964,84	87,59 %	-167 448,94
984000 Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-8 529 328,96	-1 167 998,32	13,69 %	-7 361 330,64
984810 ÅMHM-investeringar (R)	-38 000,00	0,00	0,00 %	-38 000,00
985000 HPÅ investeringar (R)	-2 690 590,14	-292 003,56	10,85 %	-2 398 586,58
985500 Ål Gymnasium investeringar (R)	-699 518,00	-401 275,00	57,36 %	-298 243,00
985600 Ål sjösäkerhetscenters investe (R)	-422 682,29	-161 220,00	38,14 %	-261 462,29
986000 AMS investeringar (R)	-45 000,00	-23 202,06	51,56 %	-21 797,94
987000 Fordonsmyndighetens investeringar (R)	-40 000,00	-33 381,49	83,45 %	-6 618,51
Summa	-72 593 300,80	-18 081 216,44	24,91 %	-49 865 040,73

Bilagor

Bilaga 1: Åtgärdsuppmaningar

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Bert Häggbloms lagmotion LM 4/2017-2018. Ändring fastighetsskattelagen	Lagtingets beslut 11.3.2019	Lagtinget beslöt ge landskapsregeringen i uppdrag att se över grunderna för fastighetsbeskattningen och återkomma med lagförslag i frågan.
Ltl Harry Jansson m.fl. Spörsmål gällande upphandling av elhybridfärja S 3/2018-2019	Lagtingets beslut 27.9.2019	Lagtinget beslöt ge landskapsregeringen i uppdrag att omedelbart säga upp avtalet för färjtrafik mellan Svinö och Mellanholm med hänvisning till att lagtinget inte beviljat medel för ifrågavarande verksamhet.

Bilaga 2: Ålands naturreservat

ÅLANDS NATURRESERVAT + Natura 2000 med fredningsbeslut och eller avtal

	Reservat	Kommun	Inr. år	Samhällsägt land ha	Samhällsägt vatten ha	Privatägt land ha	Privatägt vatten ha	ÅFS
1	Ramsholmen	Jomala	1925	-	-	13	-	36/25
								31/74
2	Mangelbo (Almskogen)	Finström	1931	-	-	-	-	
			1987o	1	-	-	-	32/87
3	Svartnö-Kaja	Hammarland	1939	46	98	-	-	29/87
4	Espholm	Mariehamn	1943	7	-	-	-	30/87
5	Nåtö-Jungfruskär	Lemland	1964	-	-	-	-	-
			1985o	-	-	-	-	
			1992o	-	-	-	-	-
			2005o	124	427	-	-	13/05
6	Björkör	Föglö	1966	-	-	-	-	24/66
								28/74
			2003	220	6536	-	-	3/03
7	Sandskär	Kökar	1971	-	-	-	-	9/71
			1996o	13	-	-	-	27/96
8	Lövdal	Jomala	1974	-	-	1	-	57/74
9	Granö	Föglö	1975	-	-	-	-	-
			1985oo	-	-	-	-	44/85
			1996oo	-	-	80	-	67/96
10	Långskär-Sandskär	Kökar	1978	-	-	-	-	-
			1985o	96	263	-	-	31/88
11	Länsmansgrund	Saltvik	1979	55	100	-	-	33/87
12	Blåskär etc	Brändö	1980	38	296	-	-	4/80
13	Löskär	Lemland	1980	13	52	-	-	8/80
14	Iriskärret	Jomala	1981	-	-	2	-	45/81
15	Lillnäsberget-Tingö	Sund	1982	-	-	-	-	-
			1991o	-	-	-	-	-
			1995o*	100	211	-	-	34/95
16	Fjärdsjär, Harrgrund	Sund	1986	3	-	-	-	12/86
17	Herröskatan	Lemland	1987	27	86	-	-	31/87
18	Östra Rödklobb	Eckerö	1988	10	-	-	-	28/88
19	Bråttö	Föglö	1988	-	-	-	-	-
			1992*	-	-	-	-	-
			2016	-	-	-	-	51/18
			1999o	-	-	44	-	66/99
20	N. Hastersboda	Föglö	1988	-	-	5	-	30/88
21	Boxö	Saltvik	1988	-	-	-	-	-
			1996o	306	1091	-	-	28/96
			2015°	-	-	8,5	-	55/15

	Reservat	Kommun	Inr. år	Samhällsägt land ha	Samhällsägt vatten ha	Privatägt land ha	Privatägt vatten ha	ÅFS
22	Skag	Lumparland	1989	16	-		-	32/89
			2014°			2,5		56/14
23	Idö	Kökar	1989	-	-	-	-	
			2005o	82	-	-	-	10/05
24	Hemdal	Vårdö	1990	7	-		-	15/90
25	Prästgårdsnäset	Finström	1992	-	-	33	-	55/92
26	Åsgårda Stenåkrar	Saltvik	1994	51	-	6	-	2/94
27	Höckbøleholmen	Geta	1994	-	-	-	-	3/94
			2000o	23	-	-	-	74/00
28	Skålklobarna	Vårdö	1994	11	195	-	-	80/94
29	Lökö	Hammarland	1997	-	-	11	-	21/97
30	Bistorp Stenåkrar	Lemland	1997	14	-	-	-	46/97
31	Träsket	Eckerö	1998	-	-	71	-	21/98
			2013			9		
			2016			5		
			2019			9		
32	Karlbybådarna, salskyddsområde	Kökar	1998	-	-	3	670	15/98
33	Gloet	Vårdö	1998	-	-	31	-	119/98
34	Blacksund	Kumlinge	1999	-	-	28	-	60/99
35	Sandön	Föglö	2001	-	-	37	-	15/01
			2016			9		
36	Näset	Kumlinge	2001	34	-	-	-	16/01
37	Södra Uddhagarna	Eckerö	2001	-	-	10	-	67/01
38	Ängessjö	Hammarland	2001	-	-	10	-	68/01
39	Prästgårdsskogen	Sund	2001	-	-	50	-	69/01
40	Moren	Jomala	2002	-	-	5	-	62/02
41	Norra Uddhagarna	Eckerö	2003	-	-	11	-	22/03
42	Knöppelskär	Saltvik	2005	31	-	-	-	11/05
43	Kråskär	Saltvik	2005	86	394	-	-	12/05
44	Idskär	Finström	2005	44	238	-	-	9/05
45	Löfvik	Sund	2008	-	-	4	-	56/08
46	Båtskär	Lemland	2008	-	190	-	-	57/08
47	Gunnarsby	Sund	2008	-	-	31	-	58/08
48	Näsgärdan	Hammarland	2008	-	-	2	-	88/08
49	Toböle	Saltvik	2008	-	-	0,5	-	89/08
50	Signilskär-Märket	Hammarland	2009	400	22100	-	-	28/09
			2018	19				54/18
51	Svenstjälpa	Vårdö	2009	-	-	190	-	30/09
52	Kvarnsjöskogen	Saltvik	2011	60	-	-	-	79/11
53	Öfladorna	Lemland	2013	-		10	1	56/13
54	Jomalaöjen	Jomala	2014	16				49/14
55	Barrmatteskarret	Eckerö	2014			4,5		52/18

	Reservat	Kommun	Inr. år	Samhällsägt land ha	Samhällsägt vatten ha	Privatägt land ha	Privatägt vatten ha	ÅFS
56	Torp urskog	Eckerö	2015			27		53/18
57	Sinträsk	Eckerö	2016			1		
58	Stenverka	Vårdö	2016			36		55/18
59	Karlträsk	Hammarland	2017			20		
60	Timmerträsk	Geta	2017			19	5	56/18
61	Mjölkasten	Hammarland	2018	3				
62	Märklobb	Brändö	2018	3				
63	Kantör	Kökar	2019			9,5		
	Totalt			1 959	32 277	849	676	

o = förstorat, oo = förlängd fredning, * = ändrade gränser eller bestämmelser

Ålands landareal = 155.330 hektar

Naturskyddad landareal = 2.808 hektar = 1,8%

Ålands vattenareal = 1.180.000 hektar

Naturskyddad vattenareal = 32.953 hektar = 2,79 %

Medelstorlek, landareal = 44,57 hektar

Naturskyddsområden totalt = 35.760 hektar

Naturminnen:

Naturbildningen "Källskärskannan", kokar

Tvenne slånbuskar på Svinö Holme, Jomala och gammal ek på Hamnholm i Saltvik

Säregen tall i Torp by, Eckerö

Säregen björk i Möckelö by, Jomala

Två popplar i Tjudö by, Finström

Fyra askar i Prästgården by, Jomala

Stenåkern "Stenögat i Åsgårda by, Saltvik

En ek och ett flyttblock i Kvarnbo vy, Saltvik

En allé i Nääs by, Saltvik

Bilaga 3: Landskapets fastighetsverk

RESULTATRÄKNING	Not	1.1-31.12.2019	1.1-31.12.2018
OMSÄTTNING	1	23 203 492,60	22 029 083,31
Övriga rörelseintäkter			
Material och tjänster	2		
Material, förnödenheter och varor			
Inköp under räkenskapsperioden		-524 533,62	-468 322,98
Köpta tjänster		-5 034 901,60	-4 487 335,32
Summa material och tjänster		-5 559 435,22	-4 955 658,30
Personalkostnader	3		
Löner och arvoden		-2 164 416,17	-1 984 370,03
Lönebikostnader			
Pensionskostnader		-397 563,15	-356 075,38
Övriga lönebikostnader		-35 315,25	-34 486,98
Summa personalkostnader		-2 597 294,57	-2 374 932,39
Avskrivningar och nedskrivningar			
Avskrivningar enligt plan		-8 615 400,61	-8 512 699,83
Nedskrivningar			
Övriga rörelsekostnader	4	-1 296 505,45	-1 117 629,26
RÖRELSEVINST		5 134 856,75	5 068 163,53
Finansiella intäkter och kostnader			
Övriga ränteintäkter och fin. intäkter		28 029,29	5 862,63
Räntekostnader och övriga fin. kostnader		-2 721,87	-3 901,56
Summa finansiella intäkter och kostnader		25 307,42	1 961,07
VINST FÖRE BOKSLUTSDISPOSITIONER OCH SKATTER		5 160 164,17	5 070 124,60
RÄKENSKAPSPERIODENS VINST		5 160 164,17	5 070 124,60

BALANSRÄKNING	Not	31.12.2019	31.12.2018
AKTIVA			
BESTÅENDE AKTIVA			
Immateriella tillgångar			
Övriga utgifter med lång verkningstid	5	653 008,32	
Materiella tillgångar	6		
Särskild egendom			
Markområden		2 127 156,82	2 019 657,82
Byggnader		2 103 474,42	1 969 583,52
Summa särskild egendom		4 230 631,24	3 989 241,34
Övriga materiella tillgångar			
Markområden		3 359 653,71	3 375 003,71
Byggnader		169 717 639,00	176 073 471,04
Konstruktioner		156 440,73	0,00
Maskiner och inventarier		269 463,73	108 855,69
Pågående nyanläggningar		3 779 899,06	2 860 225,62
Summa materiella tillgångar		181 513 727,47	186 406 797,40
Summa bestående aktiva		182 166 735,79	186 406 797,40

BALANSRÄKNING	Not	31.12.2019	31.12.2018
RÖRLIGA AKTIVA			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	7	324 845,59	2 204 757,13
Övriga kortfristiga fordringar		332 274,09	210 443,49
Resultatregleringar	8	65 366,67	65 554,56
Summa kortfristiga fordringar		722 486,35	2 480 755,18
Kassa och bank		18 804 257,95	11 455 679,42
Summa rörliga aktiva		19 526 744,30	13 936 434,60
SUMMA AKTIVA		201 693 480,09	200 343 232,00
PASSIVA			
EGET KAPITAL	9		
Grundkapital		193 893 204,66	193 893 204,66
Övrigt kapital		3 320 345,74	3 220 345,74
Balanserade vinstmedel		1 414 952,12	1 644 827,52
Förskottsöverföring till landskapets budget		-5 800 000,00	-5 300 000,00
Räkenskapsperiodens vinst		5 160 164,17	5 070 124,60
Summa eget kapital		197 988 666,69	198 528 502,52
FRÄMMANDE KAPITAL			
Kortfristigt främmande kapital			
Leverantörsskulder		3 048 049,80	1 225 507,31
Övriga skulder	10	44 465,05	39 894,63
Resultatregleringar	11	612 298,55	549 327,54
Summa kortfristigt främmande kapital		3 704 813,40	1 814 729,48
SUMMA PASSIVA		201 693 480,09	200 343 232,00

LANDSKAPSREVISIONEN

Dokumentnamn
Berättelse

Datum
16.06.2020

Nr
25/2020

Till Ålands landskapsregering

REVISIONSBERÄTTELSE

Landskapsrevisionen avger härmed till landskapsregeringen sin i 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen avsedda revisionsberättelse för finansåret 2019.

Mariehamn, den 16 juni 2020

Dan Bergman
Landskapsrevisor

INNEHÅLL

1.	Bakgrund	3
2.	Bokslutet	3
2.1.	Analys av resultaträkningen	3
2.2.	Analys av balansräkningen	4
2.3.	Övriga iakttagelser	5
3.	Budgetuppföljningen	6
4.	Förvaltningsberättelsen	7

1. Bakgrund

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen ska ske i enlighet med god revisionsred och ha till syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och bokslutet ger en rättvisande bild samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut.

Enligt 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen ska Landskapsrevisionen lämna en revisionsberättelse med resultaten från den årliga revisionen till landskapsregeringen inom en månad efter att landskapsregeringen har fastställt årsredovisningen.

2. Bokslutet

Landskapsregeringens ekonomistyrningsmodell förnyades 2015. Budgetstrukturen har förändrats och budgetering sker utgående från affärsbokföringens redovisningsprinciper. Bokslutet är uppgjort enligt bokföringslagen och bokföringsnämndens kommunsektions anvisningar i tillämpliga delar.

2.1. Analys av resultaträkningen

Resultaträkningen 2019 visar ett underskott på 2 MEUR på sista raden. Årsbidraget 14,6 MEUR täcker avskrivningarna 9 MEUR men efter en extraordinär intäkt samt ökningen av reserver (PAF-medel) blir resultatet negativt.

2018 skulle resultatet på sista raden varit ca 6,6 MEUR om man inte beaktar den extraordinära intäkt om 24,2 MEUR som uppstod då ÅHS:s fastighetsbestånd överfördes till fastighetsverket.

Verksamhetskostnaderna

Personalkostnaderna har ökat med ca 3,1 MEUR jämfört med 2018. Avtalsenliga lönejusteringar har påverkat utfallet. Semesterlöneskulden har ökat med ca 1 MEUR till följd av att den 30-procentiga minskningen av offentliganställdas semesterpenning nu upphör.

Köp av tjänster har ökat med ca 3 MEUR. Inom ÅHS märks ökningar för extern sjukvård och medicinska rehabiliteringshjälpmedel. Landskapets köp av juridiska tjänster uppgår till ca 0,5 MEUR vilket utgör nästan en dubbling jämfört med året innan. Kostnaderna för IT-tjänster, IT-licenser och supportavtal har ökat kraftigt.

Dockningar av färjor har medfört märkbart ökade kostnader jämfört med 2018 både gällande köp av tjänster och material. Totalt visar resultaträkningen att kostnaderna för material, förnödenheter och varor ökat med nästan 1,5 MEUR.

Posten övriga verksamhetskostnader (23,8 MEUR) består till stor del av internhyra till fastighetsverket (20,5 MEUR). Internhyran ökade med 0,5 MEUR jämfört med 2018.

Pensionskostnaderna

Pensionskostnaderna har ökat med 1,6 MEUR jämfört med 2018. Samtidigt har uttaget ur pensionsfonden ökat med 1,7 MEUR. Ett lika stort procentuellt uttag i förhållande till kostnaderna som 2018 skulle inneburit att uttaget varit nästan 1 MEUR lägre. Posten pensionsintäkter och -kostnader hade då förorsakat en resultatförsämring om 1 MEUR i stället för en resultatförbättring om 0,1 MEUR som nu visas.

Skatteinkomsterna

Ökningen av skatteinkomsterna 2017 och 2018 avtog 2019. Avräkningsbeloppet ligger på samma nivå som året innan medan skattegottgårelsen (baserat på skatteår 2017) sjönk. Ålandsdelegationen har fastställt avräkningsbeloppets förskott för år 2020 till 250.147.000 EUR. Skattegottgårelsen för år 2020 (baserat på skatteår 2018) uppgår till 7.293.092 EUR. Trenden med en minskande skattegottgårelse visar att Ålands ekonomi inte har utvecklats lika starkt som statens ekonomi under senare år. På grund av coronaviruspandemin minskar statens skatteinkomster och i andra tilläggsbudget för 2020 beslöts att förskottet på avräkningsbeloppet ska minskas med över 25 MEUR.

	2019	2018	2017	2016
Avräkningsbelopp	244.550.990	244.648.861	233.616.481	219.560.594
Skattegottgårelse	11.745.093	15.196.476	23.945.287	9.508.580
	256.296.083	259.845.337	257.561.768	229.069.174

2.2. Analys av balansräkningen

Likviditeten

Likviditeten har försämrats med 4,7 MEUR vilket åskådliggörs i finansieringsanalysen. Samtidigt har likviditeten i landskapets fastighetsverk förbättrats med 7,3 MEUR till 18,8 MEUR.

	2019	2018
Kortfristiga placeringar	30.816.443,76	36.793.237,28
Kassa- och banktillgodohavanden	25.976.209,59	24.755.136,96
Totalt	56.792.653,35	61.548.374,24

PAF-medel

I bokslutet har 7,8 MEUR bokförts som ökning av reserver. Beloppet utgörs av ökning av reserverade PAF-medel under eget kapital (se not 14) samt en minskning (påbörjad avskrivning) av investeringsreserveringen som tidigare upptagits för Vårdö-bron (se not 16).

2.3. Övriga iakttagelser

Pensionsansvarsskulden

Landskapsregeringen anlitar Keva för beräkning av det pensionsansvar som orsakats av arbetspensionerna och ledamotspensionerna. Den approximativa pensionsansvarsskulden har utvecklats enligt följande de senaste åren:

2019	2018	2017	2016
793.300.000	783.900.000	768.900.000	764.600.000

Marknadsvärdet på Ålands pensionsfonds fondkapital, vilket utgör täckning för pensionsansvaret, uppgick per den 31.12.2019 till 483,1 MEUR, en ökning från 429,6 MEUR per den 31.12.2018. Täckningsgraden har förbättrats från 54,8 % till 60,9 %.

Landskapsägda bolag och intressebolag

Landskapets fastighetsverk utgör en väsentlig del av landskapets ekonomi. I årsredovisningen finns fastighetsverkets bokslut med som bilaga.

I bilaga till bokslutet beskrivs ägarandel, omsättning och eget kapital (år 2018) i landskapsägda bolag och intressebolag.

En bättre bild av landskapets resultat och ekonomiska situation fås i och med de bilagor som intagits i bokslutet. En ännu mer rättvisande bild fås om ett koncernbokslut skulle uppgöras. På sikt bör nyttan med ett koncernbokslut övervägas.

Kommentarer kring bokslutets korrekthet

- Avskrivningstiden för broar, färjfasten och kajer anges till 50-85 år i not 1. Vårdö-bron färdigställdes 2019 och avskrivningar under en tid om 50 år har påbörjats. Avskrivningstider längre än 50 år på övriga broar, färjfasten och kajer bland landskapets anläggningstillgångar borde ändras till maximalt 50 år räknat från ibruktagningåret. Statens avskrivningstider för anläggningar är

10-50 år. I bokföringsnämndens kommunsektions anvisningar rekommenderas 10-30 års avskrivningstid för broar och kajer.

- Ålands Utvecklings Ab:s revisor har i revisionsberättelsen för år 2019 givit en anmärkning för felaktig användning av medel som bolaget erhållit som lån för att investera och förvalta i enlighet med ERUF-programmet för Åland. Dessa medel får inte blandas med bolagets övriga verksamhet. Ägarstyrningen av bolaget bör stärkas. Bolaget är upptaget i landskapets balansräkning enligt aktiernas anskaffningsvärde ca 4,2 MEUR. Det egna kapitalet uppgår per 31.12.2019 till 1,4 MEUR varför det finns skäl att göra en nedskrivning.
- Problem med avstämning av kundreskontran och centrallagerssystemet mot huvudboken hos ÅHS finns fortfarande. Landskapets bokslut innehåller felaktigheter på grund av problemen men differensernas storlek bedöms inte ha en väsentlig inverkan på resultatet.
- Vid revision upptäcktes att ÅHS inte ansökt om momsåterbäring enligt schablon för inköp från privata hälso- och sjukvårdsproducenter. ÅHS har ansökt om retroaktiv återbäring av moms för de år ansökan inte gjorts. 2018 bokfördes drygt 80.000 euro och 2019 drygt 380.000 euro som intäkter. Eftersom momsåterbäringarna inte berör räkenskapsperioden 2019 hade det varit mer korrekt att bokföra beloppen mot föregående räkenskapsperioders resultat under eget kapital.
- Intern fakturering inom landskapsregeringens verksamhet elimineras för att få rätt nivå på intäkter och kostnader i bokslutet. Merparten är eliminerad i bokslutet 2019. För att uppnå hundraprocentig nivå behöver bokföringen utvecklas så att interna transaktioner kan igenkännas på ett enkelt sätt.
- I not 7 Materiella tillgångar har tillkommit en post Skolbyggnader till ett belopp om 365.900 euro. Det rör sig om köksutrustning och inte investering i en byggnad. Posten borde flyttas till maskiner och inventarier för att avskrivningarna ska bli korrekta.
- Planerings- och projekteringskostnader för elhybrid-färjan har hanterats som om de skulle aktiveras efter leverans av färjan. Eftersom man gått in för totalentreprenad skulle landskapet inte bli ägare till färjan och därför måste kostnaderna kostnadsföras. I misstag användes ett kostnadskonto för material i stället för ett kostnadskonto för köp av tjänster. Bokslutet visar därför ca 257.000 euro för låga kostnader för köp av tjänster och lika mycket för höga kostnader för material, förnödenheter och varor.

3. Budgetuppföljningen

I förslag till budget för landskapet Åland 2019 upptogs anslag om totalt 376.227.008 EUR. Genom tre tilläggsbudgeter ökades budgetens utgiftsram till 381.394.008 EUR.

Resultaträkning, budgetutfall

Jämförelsen av budget mot resultaträkningens utfall visar att resultatet blev 2,9 MEUR bättre än budgeterat. Budgetstyrningssystemet medför att resultatet i regel blir bättre än budget. Det måste finnas anslag för att man ska kunna anställa personal, köpa tjänster, köpa utrustning och material osv. Systemet innebär att budgetansvariga i sina budgetkalkyler överskattar kostnaderna för att anslaget säkert ska räcka till. Uppskjutning av projekt och utvecklingsarbete leder även till att budgeterade anslag inte utnyttjas som planerat.

Landskapets budget består av många budgetmoment. En överskattning av kostnaderna på många moment leder till att den totala överskattningen av kostnaderna kan bli betydande. ”Luften” i budgeten kan uppgå till flera miljoner euro.

Budgetuppföljning av verksamhet och investeringar

Av sammanställningarna framgår grundbudget 2019, tilläggsbudget och tidigare års tillgängliga anslag samt utfall och vad som överförs till budget 2020.

Några budgetöverskridningar har inträffat. Finansavdelningen har begärt in förklaringar till budgetöverskridningarna. En förklaring saknas och en förklaring är svår att förstå. Överskridningarna är i de flesta fall beloppsmässigt små. En procentuellt större överskridning noteras.

ÅHS anhöll och erhöll nästan 1,5 MEUR i tilläggsbudget 3 2019. Trots detta överskred ÅHS budget med knappt 1,7 MEUR. Det skedda tyder på att budgetprocessen och -uppföljningen inom ÅHS inte fungerat så bra. Den analys av ÅHS resultat 2019 som framtagits ger hopp om att processen kommer att förbättras.

4. Förvaltningsberättelsen

På grund av coronaviruspandemin har landskapsregeringen prioriterat arbetet med att lindra ekonomiska och övriga samhällseffekter av krisen medveten om att annat i sig angeläget arbete fått stå tillbaka. En följd av detta är att årsredovisningen inte kunnat fastställas inom den tid som anges i 19 § 3 mom. LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning.

Årsredovisningen innehåller en förvaltningsberättelse samt årsbokslutet. Förvaltningsberättelsen är bättre strukturerad än tidigare år. Fortfarande är en del texter onödigt långa. Målsättningarna borde vara koncentrerade på utvecklingsarbete. Arbetet med att hantera löpande ärenden borde beskrivas kortare.

Antal öppna ärenden äldre än 3 månader per den 31.12.2019 var 465 vilket är en ökning i jämförelse med 31.12.2018 då motsvarande antal var 410. Av alla öppna ärenden noteras 213 st. för infrastrukturavdelningen, vilket är en ökning från 120 st. för ett år sedan. Utvecklingen är bekymrande.

Avsikten är att motivering till varför ärenden ligger oavslutade efter 3 månader ska läggas in i ärendehanteringssystemet men detta görs i regel inte. Att ärenden i årtal ligger oavslutade på en del avdelningar tyder på att den interna styrningen och kontrollen inte fungerar riktigt som den ska.